משרד המשפטים

היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

דו"ח פעילות ראשון

פברואר 2017 – פברואר 2018

מרץ 2018

תוכן עניינים

דבר שרת המשפטים..... 4

דבר מנכ"לית משרד המשפטים..... 5

דבר יו"ר המועצה הציבורית..... 6

דבר ראש היחידה..... 7

פרק א'–רקע להקמת היחידה..... 8

פרק ב'–יישום החלטות ממשלה מספר 2254 1958+..... 13

פרק ג'–קבלת תלונות, טיפול ומיצוי הטיפול בתלונות..... 40

פרק ד'–הנכחה חיובית..... 50

סיכום..... 53

נספחים..... 54

דבר שרת המשפטים

היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, הוקמה במסגרת החלטת ממשלה מספר 1958, בעקבות דו"ח מקיף של צוות בינמשרדי, בהובלת מנכ"לית משרד המשפטים אמי פלמור, אשר עסק במיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה.

דוח ראשון זה של היחידה, סוקר את פעילות היחידה ואת מצב היישום של החלטות ממשלה שהתקבלו במסגרת ועדת שרים לשילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית.

המאבק בגזענות בכלל ובגזענות הממסדית בפרט, היא סוגיה מורכבת המצריכה גישה משולבת של העלאת מודעות לנזק שבקיומה לחברה, לצד טיפול בתלונות פרטניות בנושא זה.

משרד המשפטים בראשותי, מוביל מהלכים נרחבים לקידום מיצוי זכויות אוכלוסיות שונות בחברה הישראלית, ובוודאי מיצוי זכויות ישראלים יוצאי אתיופיה, במסגרת יחידות מקצועיות שונות במשרד המשפטים, להן הצטרפה גם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות.

משרד המשפטים הוביל מהפכה בגיוון עובדיו, עושה והצליח להסיר חסמים ולאפשר מיצוי הזדמנויות של כלל החברה הישראלית .

ראוי לציין, כי ביוני 2016 השתתפתי בכנס לזכרו של פרדה אקלום ז"ל, איש חינוך ופעיל עלייה יהודי ממוצא אתיופי. בכנס זה הצהרתי כי אפעל לקידום מינוי שופט בן העדה האתיופית עד סוף שנת 2017. לשמחתי הרבה, לא היה קושי לאתר מועמדים ראויים לשפיטה מקרב יוצאי אתיופיה, ובסוף שנת 2016, בחרה הועדה לבחירת שופטים שתי שופטות ממוצא אתיופי. מינוי זה הוא היסטורי בוודאי כאשר מדובר במינוי שתי שופטות ראויות ביותר למערכת המשפט.

עם תום שנת פעילותה הראשונה של היחידה והנתונים המוצגים בדו"ח זה, אין ספק כי יש חשיבות להקמתה של היחידה, להמשך פיתוחה המקצועי ולפעילותה לקידום ערכים חברתיים חשובים במדינת ישראל.

בשנתה הראשונה של היחידה, התקבלו עשרות רבות של תלונות, תלונות של כלל החבר הישראלית, אשר טופלו על ידי היחידה. טוב עשתה היחידה כאשר התמקדה בתחילה ביוצאי אתיופיה ובעיקר-בקידום ומעקב אחר יישום החלטות ממשלה, שהתקבלו למען קידומם של ישראלים יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית.

ברור כי אין "פתרון קסם" לבעיה חברתית מורכבת כמו הגזענות, שברוב המקרים אינה מתבצעת בכוונת זדון, אלא מקורה בדעות קדומות, תפיסות וערכים, שעלולות להוביל להתנהגות פסולה כלפי אדם על רקע שונות. לכן, יש צורך בצבירת ידע ומומחיות, כדי להוביל מהלכים לשינוי ושיפור השירות הציבורי.

במורשת ישראל נקבע עקרון היסוד של "בריאת האדם בצלם אלוקים", עקרון זה ראוי כי יעמוד בפני כלל עובדי שירות המדינה ונותני שירות ציבורי בכלל.

אני מברכת את עו"ד אווקה (קובי) זנה העומד בראש היחידה ואת צוות היחידה, על פעילות חשובה זו שעושים ועל המשך עשייה בקידום ערכים חברתיים חשובים אלה.

מאחלת לכולכם המשך עשייה פוריי

איילת שקד

דבר מנכ"לית משרד המשפטים

בחודש יולי 2016 השלים את עבודתו הצוות המשלתי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה בראשו עמדתי. במסגרת עבודת הצוות, נחשפתי למציאות העגומה שאיתה מתמודדים יוצאי אתיופיה, בעיקר במרחב הציבורי. מציאות שבה יוצאי אתיופיה חווים התנכלות והטרדה על רקע תיוגם כ- "חריגים בנוף". מציאות בה אזרחינו שחורי העור הם הבולטים ביותר ומזוהים ביותר במרחב ולצד זאת, שקופים בכל כך הרבה מובנים אחרים.

דו"ח הצוות הכיר לראשונה בקיומה של גזענות ממסדית כלפי יוצאי אתיופיה, והמליץ על פעולות להתמודדות עם גזענות נגד יוצאי אתיופיה. ההמלצות אומצו על ידי צוות השרים לקידום שילובם המיטבי של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית, בראשות ראש הממשלה. אני גאה בכך שכיום, שנה וחצי אחרי, ביכולתנו לדווח לציבור על ביצוע רובן המוחלט של ההמלצות. אחת ההמלצות המרכזיות היתה הקמתה של היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, שהוקמה בחודש פברואר 2017 במשרד המשפטים.

יחידת תיאום המאבק בגזענות הוקמה על מנת לטפל בגזענות ממסדית נגד אוכלוסיות שונות בחברה הישראלית. היחידה מהווה כתובת לתלונות אודות מופעי גזענות ממסדית ופועלת על מנת לזהות ולטפל בה כשעולה חשד לקיומה. בפני היחידה ניצבים אתגרים מורכבים, המצריכים פעילות רציפה ויוזמות להנעת תהליכי שינוי של מדיניות ונהלים במאבק במיגור גזענות ממסדית. אפקטיביות היחידה תלויה בראש ובראשונה באמון הציבור ביכולתה לסייע לו. מבלי שיתקבלו תלונות מהציבור לא ניתן יהיה לזהות תופעות בעייתיות ולפעול לשינוי המציאות.

לצד יחידת התיאום קמה המועצה הציבורית, ברשות כב' השופט אליקים רובינשטיין, והרכבה משקף את מגוון האוכלוסיות בחברה הישראלית: יוצאי אתיופיה, יוצאי בריה"מ, ערביי ישראל, חרדים, בני עדות המזרח, אנשי אקדמיה, נציגי החברה האזרחית ועובדים בכירים בשירות המדינה. זאת הזדמנות להודות לכב' השופט רובינשטיין ולכל שאר חברי המועצה על השקעתם הברוכה בייעוץ ליחידת התיאום.

דו"ח ראשון זה של יחידת התיאום סוקר את פעילותה בשנה שחלפה מאז הוקמה. הדו"ח הוא אבן דרך בתהליך ארוך, שאנו נמצאים בראשיתו, וצפוי לנו מסע ארוך עד להשגת היעדים השאפתניים שהציבה לעצמה ממשלת ישראל.

ברצוני להודות לעו"ד אווקה (קובי) זנה, ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, על פועלו ומאמציו בהקמת היחידה ובעיצוב דמותה, ולאחל לעובדי היחידה הצלחה בהתמודדות עם האתגרים הרבים שניצבים בפניהם.

אמי פלמור

דבר יו"ר המועצה הציבורית

שמח אני לברך את היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים ואת העומד בראשה, עו"ד אווקה (קובי) זנה, על פרסום דוח פעילות ראשון זה, הסוקר את מצב יישום ההחלטות למיגור גזענות ומצב התלונות שהוגשו ליחידה.

במכתב לראש הממשלה וחבריה מיום ו' בטבת תשע"ח (24.12.17), כתבתי:

"במדינה יהודית ודמוקרטית אין מקום לגזענות כלשהי. תולדות העם היהודי ששנאת ישראל ואנטישמיות ליוותו מימי המקרא ועד הנה, ובודאי בעידן בו מתגברות תופעות אנטישמיות, מטילות על מדינת ישראל חובה להיאבק בכל גילוי של גזענות בתוכה, כלפי יהודים וכלפי שאינם יהודים, כל אדם באשר הוא אדם. בהכרזת העצמאות שימלאו לה שבעים בקרוב, הבטיחה ישראל בין השאר 'שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין'. חוק יסוד: כבוד האדם וחרותו מעגן את פרשנות זכויות היסוד של האדם בישראל ברוח עקרונות אלה". זו האידיאולוגיה שמאחורי פעולת היחידה, שחזונה מתואר בדו"ח.

היחידה לתיאום המאבק בגזענות קמה בעקבות תופעות גזעניות פנים-יהודיות כלפי יוצאי אתיופיה, בראש וראשונה בגלל צבע עורם. בשלהן הוקם הצוות הבין משרדי למיגור גזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשות מנכ"לית משרד המשפטים עו"ד אמי פלמור, אשר גיבש דו"ח מקיף בדבר היקף תופעת הגזענות ודרכי ההתמודדות עמה. המלצות דו"ח פלמור אומצו על ידי הממשלה, והיחידה יצאה לדרך.

המועצה הציבורית המייעצת שיש לי הכבוד לעמוד בראשה, כוננה בסוף 2017 בהתאם להחלטת הממשלה ובהסכמת שרת המשפטים ח"כ איילת שקד. במועצה מכהנים נציגי משרדי ממשלה רלבנטיים, נציגי החברה האזרחית, אנשי ציבור ומומחים אקדמיים. הרכבה משקף את מגוון החברה הישראלית – לרבות ערבים, יוצאי אתיופיה, יוצאי חבר המדינות לשעבר, וחרדים. היא החלה בפעולתה.

הקורא את הדו"ח המקיף הנוכחי יתרשם, כי דגש מושם על נושאים הקשורים בגזענות כלפי יוצאי אתיופיה. אכן, זו היתה – כאמור – העילה להקמת צוות פלמור ולהחלטות; אך מוטת התפרסותה של פעילות היחידה עניינה פניות של כלל החברה הישראלית בשל פגיעות על רקע מוצא, וכך היא מכוונת את דרכה.

יש לברך על מינוי ממונים במשרדי ממשלה להידרשות לתלונות בשל גזענות ממסדית. לדעתי יש מקום להרחיב דבר זה גם לשלטון המקומי, שהשאלות העולות בו בתחום זה אינן פחותות מאלה שבשלטון המרכזי.

ולבסוף, היחידה הממשלתית עושה מלאכתה נאמנה, אך היא מצויה בראשית דרכה, ולפניה אתגרים מורכבים לשינוי פני המציאות באופן שישרת את כלל החברה הישראלית. היא זקוקה לעידוד של הגורמים כולם, והמועצה הציבורית תשמח לסייע בכך. הגזענות היא תולעת מכרסמת והעלולה להוליד שכמותה, שכן אינה רציונלית, והיא ככל פוביה המכוונת כנגד "אחר". כנגד תופעות אלה יש צורך ביד חזקה ובוטחת, וההכרח לא יגונה, ואדרבה.

השופט אליקים רובינשטיין המשנה (בדימוס) לנשיאת בית המשפט העליון

דבר ראש היחידה לתיאום המאבק בגזענות

נרגש אני להציג בפניכם דוח ראשון זה של היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות. דוח זה סוקר את עיקר פעילות היחידה בשנתה הראשונה ומהווה בסיס להמשיך פעילות היחידה.

כזכור, מחאות 2015 של צעירים יוצאי אתיופיה, זעזעו מדינה שלמה עד שקריאותיהם ודרישותיהם למגר את הגזענות הממסדית, נשמעו בדרגים הבכירים ביותר בממשלת ישראל.

בתאריך 4.2.2016, התקבלה החלטה משמעותית של ממשלת ישראל, כצעד ראשון וראוי לקראת ציבור יוצאי אתיופיה והיא: הקמת ועדה בינמשרדית למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשות מנכ"לית משרד המשפטים עו"ד אמי פלמור.

גב' פלמור הובילה פעולות לחיזוק אמון המשתתפים יוצאי אתיופיה, קודם כל בצוות הבין משרדי שמונה להתמודד עם הסוגיה, ובהמשך גם ביצירת אמון מוסדות הממשלה לפעול למיגור הגזענות הממסדית.

הועדה הבינמשרדית סיימה את עבודתה והציגה דוח משמעותי וחשוב עם המלצות משמעותיות ליישום מידי, כאשר ההמלצה המרכזית בדוח היא: הקמת יחידה ממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים, שתרכז את פעולות הממשלה למיגור הגזענות הממסדית.

למרות הציפיות הגבוהות למיגור הגזענות הממסדית, היה ברור לי כי המאבק בגזענות הוא סיזיפי ותהליכי. עם זאת, ברור כי יש צורך לפעול כל אימת שאפשר לפעול ולעשות בנושא זה למען הציבור, ולא פחות חשוב שהציבור יראה את העשייה הממשלתית כדי למגר את הגזענות הממסדית.

אתגר הקמת יחידה חדשה שתעסוק בנושא הוא מורכב וקשה. אתגר לא פשוט נוסף שעומד בפני היחידה, היא היכולת להניע תהליכי שינוי תוך התמודדות עם התנגדות להכרה בקיום תופעה גזענית בשירות המדינה. הסופר והפילוסוף הצרפתי אלבר ממי היטיב לתאר את מורכבות המאבק בגזענות וכתב בספרו "הגזענות":

"איש אינו רואה את עצמו גזען- או כמעט שום איש אינו רואה עצמו גזען- ועם זאת שיח הגזענות עודנו עיקש ועכשווי. כשנחקר הגזען, מיד הוא מכחיש את היותו כזה ומזדעזע: הוא גזען? בשום פנים ואופן לא! תעליב אותו אם תעמוד על כך".

בצד אתגרים מורכבים אלה, רבים וטובים עמדו ועומדים לרשותי לסייע בהצלחת המשימה. בראש ובראשונה- זו מנכ"לית משרד המשפטים עו"ד אמי פלמור, אשר ליוותה ומלווה את היחידה, מובילה ושותפה לקידום המאבק בגזענות הממסדית. תודה והערכה עמוקה לאמי פלמור על כל אשר היא עושה לסייע לי. בלעדיה לא היינו מגיעים לרגע מכונן זה.

תודה והערכה ליועץ המשפטי לממשלה, פרקליטות המדינה וצוותיהם, אשר סייעו לי רבות בקידום הנחיות חשובות למיגור הגזענות הממסדית באשר היא.

תודה לשרת המשפטים, הגב' איילת שקד, אשר השכילה למנות מועצה ציבורית שבראשה שופט בית משפט עליון ונציגים מגוונים.

תודה למועצה הציבורית המייעצת והעומד בראשה, הממונים המשרדיים למניעת גזענות, אשר מהווים לי שותפים חשובים במיגור הגזענות הממסדית. פגשתי ממונים חדורי מוטיבציה ושליחות לשנות את המציאות.

ואחרונות לתודות והערכה, השותפות שלי בצוות היחידה: ד"ר גליה בונה, עו"ד אסתר ביסוור- רז, גב' בקי בן שמעון, גב' עמית הרמתי וגב' מלינה זערור (שסיימה את תפקידה ב 28 בפברואר). אני מלא הערכה וגאווה לעשיית הצוות ולנכונות של כולנו להתמודד עם האתגרים הניצבים בפני היחידה.

אווקה (קובי) זנה

פרק א'–רקע להקמת היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

ב–27 באפריל 2015 פורסם סרטון, המתעד שוטר יס"מ ומתנדב מכים את דמאס פקדה, חייל יוצא אתיופיה לבוש מדי צה"ל. לאחר המקרה נעצר החייל פקדה בגין תקיפת שוטרים והושם במעצר. החייל פקדה שוחרר ממעצר הודות לסרטון מצלמת אבטחה, שתיעד את האירוע והופץ ברשתות החברתיות. הסרטון הציג מציאות שונה ממה שיחסו לו השוטרים שעצרו אותו. הפער בין האירוע שהופץ בסרטון לבין טענות השוטרים, קומם רבים מצעירים יוצאי אתיופיה והדגיש את הקלות בה טופלים אשמה לצעירים יוצאי אתיופיה ולא תמיד יש מצלמה שתביא תמונת אמת לאירוע. כתוצאה מכך, התקיימה ביום 30.4.2015 מחאה גדולה בסמוך למטה הארצי בירושלים, ומחאה גדולה נוספת, בה השתתפו עשרות אלפי משתתפים, התקיימה ביום 3.5.2015 בתל אביב. שתי מחאות משמעותיות אלה, עסקו בגזענות הממסדית בכלל ובאלימות שוטרים ושיטור יתר של המשטרה כלפי בני הקהילה. מחאות ישראלים יוצאי אתיופיה באביב 2015, אשר הובלה בעיקר על–ידי צעירים מקרב ישראלים יוצאי אתיופיה, הביאה להכרת ממשלת ישראל בקיומה של גזענות ממסדית, בצורך להתמודד עם תופעת הגזענות כנגד יוצאי אתיופיה ולטפל בה.

כתוצאה מכך, החליטה ועדת שרים לשילובם המיטבי של ישראלים יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית, בהחלטת ממשלה מס' 1107 מיום 04.02.16, להטיל על מנכ"לית משרד המשפטים עו"ד אמי פלמור, לעמוד בראש צוות לגיבוש תכנית פעולה להתמודדות עם תופעת הגזענות נגד יוצאי אתיופיה (**להלן: "ועדת פלמור"**). על פי החלטת הממשלה, נדרשה ועדת פלמור לעסוק בנושאים הבאים:

1. ריכוז מידע על–אודות התבטאויות, מקרים, אירועים המכוונים נגד יוצאי אתיופיה בשל מוצאם או צבע עורם, לרבות בזירה האינטרנטית.
2. גיבוש של נוהלי פעולה במקרה של גזענות ו/או אפליה, לרבות אמצעים שאפשר לנקוט במשרדי הממשלה לצמצום ממדי התופעה ולהגברת ההרתעה.
3. גיבוש אמצעים להגברת ההנכחה החיובית של יוצאי אתיופיה במרחב הציבורי.

החלטת ממשלה זו בדבר הקמת צוות בינמשרדי– שכלל שותפים במשרדי ממשלה שונים ונציגים מהחברה האזרחית, היוותה אבן דרך חשובה לאחריות הממשלה להתמודד עם תופעות הגזענות כלפי יוצאי אתיופיה.

לאחר עבודה מאומצת, גובש דו"ח מסכם של הצוות– למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה. הדו"ח הוגש לראש הממשלה ביולי 2016 והוצגו בו 53 המלצות משמעותיות ויישומיות הנוגעות למשרדי הממשלה השונים, ומצא ממצאים לקיומה של גזענות ממסדית, הקיימת במוסדות מדינה שונים והצורך למגר אותה[1].

בתאריך 19.8.16 התכנסה "ועדת שרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי", בראשות ראש הממשלה חבר כנסת בנימין נתניהו, אשר אימצה את כלל המלצות ועדת פלמור במסגרת החלטת ממשלה מס' 1958 (להלן: "החלטת הממשלה"). בחודש דצמבר 2016, הושלם אימוץ המלצות הצוות אשר התייחסו לתחום אחריותה של משטרת ישראל במסגרת החלטת ממשלה מס' 2254.

1. http://graphics-lapam.org.il/clients/roam/gizanut/index.html =

1. חזון היחידה

"ביעור תופעת הגזענות הממסדית, תוך הובלת שינוי חיובי בתפיסת שונות לצד מיצוי הטיפול במופעי הגזענות במרחב הציבורי, לקידום חוסן חברתי- כלכלי במדינת ישראל"

חזון היחידה הוא תוצר של דו"ח פלמור, אשר התווה בו מסגרת ותשתית המאפשרת הקמת יחידה ממשלתית לתיאום המאבק בגזענות הממסדית במשרד המשפטים. החזון משקף מטרת-על חשובה שהיחידה נדרשת לקדם. מיגור הגזענות הממסדית לקידום החוסן החברתי- כלכלי של מדינת ישראל, מהווה אתגר חשוב ומשמעותי לקידום החברה הישראלית כולה.

הגזענות הממסדית גורמת להדרתם של אוכלוסיות שונות בחברה הישראלית בכלל, בשוק התעסוקה ובמיצוי הפוטנציאל החברתי- כלכלי במדינה. הסרת חסמי גזענות, וגישה שוויונית של רשויות המדינה לכלל אזרחיה, תחזק את אמון הציבור בשירות הציבורי ותתרום ללכידות חברתית, שייכות ואמון במוסדות המדינה.

אמון הציבור אינו סיסמא ריקה מתוכן, ולכן היחידה נדרשת לעמוד בנטל ההוכחה באמצעות מעשים, פעולות ויעדים לקידום חזון היחידה ולמיגור הגזענות הממסדית. קידום החזון, מצריך שיתופי פעולה רחבים בתוך הממשלה ומחוץ לה, הובלת שיח משותף נגד הגזענות ואיחוד כוחות למיגור הגזענות הממסדית.

המאבק בגזענות הממסדית מצריך גישה משולבת: מיצוי הטיפול בתלונות ללא פשרות; והובלת תהליך עומק לשינוי תפיסות ועמדות המבוססות על דעות קדומות וסטריאוטיפים.

לתפיסת היחידה, שילוב של אכיפה, מצוי טיפול בתלונות, והעלאת מודעת לתופעה ולנזק הנגרם לחברה הישראלית כתוצאה מקיומה של הגזענות הממסדית, יהיו אפקטיביים יותר למיגור הגזענות הממסדית. היחידה פועלת לא לנהל את הגזענות הממסדית, אלא למגר את הגזענות הממסדית.

מיגור הגזענות הממסדית, מצריכה פיתוח עבודת התיאום עם גורמים מוסמכים שונים במשרדי ממשלה, והובלה לפעילות משותפת למיצוי הטיפול בגזענות הממסדית- כלפי צורכי שירות ציבורי וזו שיש בה היבטי מדיניות מפלה. במידה רבה, אפשרות מיגור הגזענות תלויה ביכולת לתאם באופן אפקטיבי בין פעילות היחידה לפעילות גורמי ממשלה אחרים בנושא המאבק בגזענות הממסדית. נושא התיאום מצוי בליבת העשייה של היחידה ואנו עוסקים בשיפור ופיתוח של תחום זה.

היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, מהווה גורם משמעותי בקידום החברה הישראלית כולה, תוך הבנה ברורה כי מדינת ישראל תהיה חזקה הרבה יותר ללא גזענות בכלל וגזענות ממסדית בפרט. קידום החוסן החברתי במדינת ישראל הינו יעד אסטרטגי של היחידה, שתפעל למיגור הגזענות הממסדית ובאמצעות זאת, לחזק את אמון הציבור במוסדות המדינה.

2. מבנה היחידה

היחידה מהווה יחידת מטה, בה עובדים 4 אנשי מקצוע ושני סטודנטים מתחומי המשפט והחברה. מבנה היחידה משקף את הכיוון של יישום חזון היחידה: מיצוי הטיפול בתלונות והובלת תהליכי עומק לשינוי תפיסות ועמדות בקרב עובדי שירות המדינה ונותני השירות במרחב הציבורי.

היות היחידה צעירה, העוסקת בתחום חדש ומרכזי, מתמודדת היא מול אתגרים גדולים, הן מבחינה ניהולית והן מבחינת אתגר מיגור הגזענות הממסדית. תהליך הלמידה והבנת הבעיה, הם כלי חשוב בגיבוש היכולת לפעול כדי להשיג תוצאות אפקטיביות למען הציבור.

במהלך שנת הקמתה, פעלה היחידה ליישום החלטת הממשלה למיגור גזענות ממסדית וטיפול בתלונות, כפי שנסקור בהרחבה במסגרת דוח פעילות זה.

3. הליך הקמת היחידה

אחת מאבני היסוד המרכזיות בהמלצות ועדת פלמור היא הקמתה של יחידה ממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים **(להלן: "היחידה")**. עיקר תפקידי היחידה נקבעו בהחלטת הממשלה וכוללים:

א. תיאום וסנכרון הפעילות הממשלתית במניעת גזענות ואפליה.

ב. יחידת התיאום תהיה אחראית למעקב אחר יישום ההמלצות של הצוות הבינמשרדי, המפורטות בנספח א', לרבות מעקב אחר המדדים שנקבעו בתכנית, בתיאום עם צוות היישום והמעקב במשרד ראש הממשלה וגופי המטה הרלוונטיים.

ג. קליטת תלונות, הפנייתן לטיפול של הגורמים הרלוונטיים ומעקב אחר הטיפול:

1. קבלת תלונות, ניתובן לגורמי הטיפול הרלבנטיים, וגיבוש נהלים לשם כך. אפיק זה הוא בנוסף לזכותו של המתלונן להגיש את התלונה במישרין לגורם המוסמך לטפל בה על פי כל דין.
2. מעקב ובקרה על הטיפול בתלונות ותוצאותיהן, לרבות עדכון המתלונן.
3. ניטור ומעקב אחר התלונות, והקמת פלטפורמה מקוונת לשם כך.

ד. כתיבה ופרסום של דוח שנתי המפרט את פעילות היחידה ומשרדי הממשלה ביחס לטיפול בתלונות בגין גזענות ואפליה וצעדי מניעה ומדיניות אחרים שננקטו לשם קידום השוויון ומניעת אפליה. הדוח יוגש לממשלה בצירוף הערות המועצה הציבורית שתוקם על ידי שרת המשפטים, מידי שנה ברבעון הראשון של כל שנה אזרחית.

ה. בחינת הצורך בשינויי חקיקה הדרושים למניעת גזענות ואפליה והעלאת הצעות בנושא בפני שרת המשפטים. קידומן של ההצעות, ככל שיימצא לנכון לעשות כן, ייעשה על ידי הגורמים המקצועיים הרלוונטיים במשרד המשפטים.

ו. ביצוע פעולות נוספות שעניינן תיאום המאבק בגזענות, שיוטלו על ידי הנהלת משרד – המשפטים, בתיאום עם גופי המטה הרלוונטיים.

ז. לפעול להכנה של רשימת מומחים, אנשי מקצוע, שחקנים, יוצרים ובעלי כישורים רלבנטיים אחרים מקרב יוצאי אתיופיה, שאפשר לפנות אליהם ולהיעזר בהם לגיוון המומחים המופיעים בתקשורת, באמצעות יצירת שיתוף פעולה עם גורמי מגזר שלישי.

ח. הפקת שידורים יזומים, שיופצו מטעם הממשלה ואשר יקדמו מסרים מתאימים למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה.

משכך, אמונה היחידה על תיאום וסנכרון כלל הפעילות הממשלתית בכל הנוגע למיגור גזענות ואפליה ממסדית כנגד כלל האוכלוסיות אזרחי מדינת ישראל, בקשר למדיניות והתנהלות משרדי ממשלה ומוסדות ציבוריים במתן שירות ציבורי.

בתאריך 14.12.2016 התקיימה ועדת בוחנים לבחירת "מתאם המאבק בגזענות". ועדת הבוחנים בחרה בעו"ד אווקה קובי זנה, להקים ולעמוד בראש היחידה. בתאריך 1.2.2017 החל עו"ד זנה בתפקידו באופן רשמי. ליחידה אושרו 5 תקנים קבועים ושני תקני סטודנטים שרובם אוישו, כמפורט להלן:

- עו"ד אווקה (קובי) זנה, ראש היחידה– 1 פברואר 2017.
- ד"ר גליה בונה, מנהלת תחום מומחיות ושותפויות– 22 בפברואר 2018.
- עו"ד אסתר ביסוור-רז, עוזרת ראשית ומרכזת תחום הטיפול בתלונות – 13 נובמבר 2017.
- גב' בקי בן שמעון, מרכזת מנהלה, תיאום ומעקב הטיפול בתלונות – 10 ספטמבר 2017.
- שתי סטודנטיות– אוגוסט 2017.
- משפטן בכיר– טרם החל בהליך מכרז לאיוש התקן.

פעילות היחידה למיגור הגזענות הממסדית

היחידה החלה את פעילותה עם תחילת כניסתו של ראש היחידה לתפקידו. ראש היחידה פרסם אמצעי קשר עם היחידה, ניפגש עם נציגים בכירים מהממשלה ומהחברה האזרחית שעוסקים בנושאים רלוונטיים. היחידה מצויה בקשר רציף עם ארגונים מהחברה האזרחית ונוצרו שיתופי פעולה טובים שכללו הפניית תלונות ליחידה ופגישות היוועצות. בהמשך, פרסמה היחידה דף אינטרנט, שכלל את מסמך הקמת היחידה ואמצעי הקשר המגוונים עם היחידה, לרבות אפשרות הגשת תלונות באופן מקוון[2].

היחידה מקבלת תלונות בנושאים מגוונים הקשורים לגזענות ממסדית וכוללים:

א. גזענות ממסדית- מדיניות, נהלים והתנהלות.

ב. גזענות במרחב הציבורי ובמוסדות ציבור.

ג. התנהגות גזענית של עובדים בשירות הציבורי.

ד. התנהגות גזענית של גורמי אכיפת חוק.

ה. גזענות בתרבות ובתקשורת.

ו. אחר: כל תלונה שעניינה חשד להתנהגות גזענית במרחב הציבורי.

התלונות מטופלות ביחידה על פי נוהל טיפול בתלונות[3]. התלונות שמתקבלות ביחידה נבדקות באופן ראשוני וככל שהן מעוררות חשד להתנהלות גזענית של מוסד ציבורי והפליה על רקע גזעני, מוזנת התלונה למערכת ממוחשבת ומועברת לטיפול עובד/ת ביחידה. התלונה מוזנת במערכת ממוחשבת ומתבצע מעקב אחר הטיפול בתלונה בתוך היחידה וכן בטיפול המצוי בתחום גורם ממשלתי אחר מחוץ ליחידה.

היחידה שמה לה למטרה לחזק את אמון הציבור בכל הקשור למיגור הגזענות הממסדית וכל זמן הטיפול ועד לקבלת החלטה סופית, מעדכנת היחידה את הפונה אודות ההתקדמות הטיפול בתלונתו ומקיימת "סגירת מעגל", ללא קשר לתוצאות התלונה. יצירת מציאות של טיפול ומעקב בתלונות המתקבלות ביחידה, והעובדה כי האזרח- המתלונן- יודע כי תלונתו נלקחת ברצינות ומטופלת עד תום, תהווה, לתפיסתנו, תרומה לחיזוק אמון הציבור והגדלת היקף הפניות ליחידה.

כמו כן, יזמה היחידה פעילות לאיתור מופעי גזענות ברשתות החברתיות ובתקשורת, ופועלת גם בתחום זה.

---

2. https://www.gov.il/he/Departments/units/anti_racism_unit

3. מצורף נוהל טיפול בתלונות

פרק ב'–יישום המלצות דוח פלמור על ידי משרדי הממשלה השונים

בתום מספר חודשי עבודה מאומצים של הצוות הבין-משרדי למיגור גזענות, הידוע גם בשם "ועדת פלמור", גובש דו"ח מכונן אשר מרכז הצעות יישומיות להתמודדות ולביעור הגזענות במגזר הציבורי ובמקומות נוספים במרחב הציבורי. בישיבת ועדת שרים שהתקיימה ביום 19.8.2016, אימצה ממשלת ישראל את כל הצעות הועדה כהחלטות ממשלה מחייבות שעל משרדי הממשלה השונים ליישמן. אחד מתפקידיה המרכזיים של יחידת התיאום הוא מעקב אחר יישום החלטות אלה על ידי משרדי ממשלה שונים. פרק זה יפרט את החלטות הממשלה הנוגעות למשרדי הממשלה השונים ואת האופן בו יושמו החלטות אלה במשרדים השונים.

תפיסת היחידה היא כי יישום החלטות ממשלה הינה משמעותית לחיזוק אמון הציבור במוסדות המדינה ופעילות הממשלה למען הציבור. לכן, יישום כלל המלצות ועדת פלמור קריטי לחיזוק אמון הציבור במוסדות המדינה בכלל ובהחלטות ממשלה בפרט- לא רק של ישראלים יוצאי אתיופיה, אלא של כלל החברה הישראלית.

בפרק זה, כאמור, יפורטו כלל המלצות ועדת פלמור, שאומצו בהחלטות ממשלה מס' 1958 ו- 2254, ומידת יישומן.

משרד המשפטים

החלטה: הקמת יחידת תיאום במשרד המשפטים.

תיאור ההחלטה: הקמת יחידה במשרד המשפטים שתתאם ותסנכרן את הפעילות הממשלתית במניעת גזענות ואפליה להלן: "יחידת התיאום".

☑ סטאטוס: **בוצע**.

הוקמה יחידה ממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים. היחידה הוקמה על ידי עו"ד אווקה קובי זנה, אשר עומד בראשה החל מיום 1.2.2017. כחלק מיישום החלטת הממשלה והצורך בקידום המאבק בגזענות מוקדם ככל האפשר, נוצרו תשתיות שיאפשרו את פעילות היחידה כבר בראשית דרכה.

נבנו תשתיות לוגיסטיות ומנהלתיות לקבלת תלונות ותיעודן באופן ממוחשב. היחידה מטפלת בתלונות, מתאמת את פעילות הממשלה למניעת גזענות מוסדית ועוקבת אחר יישום החלטות הממשלה בנושא.

ההחלטה: מינוי מועצה ציבורית.

תיאור ההחלטה: מינוי מועצה ציבורית בלתי תלויה שתלווה את יחידת התיאום ותהווה לה גוף

מייעץ. במועצה יהיו חברים נציגי משרדי הממשלה ונציגי החברה האזרחית אנשי ציבור

ומומחים. תפקידי – המועצה ייקבעו על ידי שרת המשפטים ויכללו, בין היתר:

א. מתן חוות דעת על הצעת תוכנית העבודה של יחידת התיאום.

ב. לדון בדוח השנתי של יחידת התיאום

☑ **סטטוס: בוצע.**

מינוי חברי המועצה הציבורית על ידי שרת המשפטים הסתיים ברבעון הרביעי של שנת 2017. חברי המועצה התכנסו לראשונה ביום 17.12.17, במעמד מנכ"לית משרד המשפטים ויו"ר המועצה, אליקים רובינשטיין המשנה (בדימוס) לנשיאת בית המשפט העליון.

המועצה הציבורית המייעצת ליחידה, היא גורם חשוב בקידום פעילות היחידה. המועצה הציבורית היא בלתי תלויה, המורכבת מנציגי משרדי הממשלה בכירים ורלוונטיים לנושא המאבק בגזענות הממסדית, מכהנים בה אנשי ציבור ומומחים בתחומים הרלוונטיים, מהווה גוף מייעץ ליחידה, המשקפת את כלל החברה הישראלית ואתגרי החברה בהתמודדות מול הגזענות הממסדית באשר היא.

על פי החלטת הממשלה, המועצה תוקם באישור שרת המשפטים ותפקידי המועצה הציבורית, מעבר למוגדר בהחלטת הממשלה, ייקבעו על ידי שרת המשפטים.

להלן חברי המועצה הציבורית:

יו"ר המועצה: אליקים רובינשטיין המשנה (בדימוס) לנשיאת בית המשפט העליון.

חברי המועצה המייעצת:

- ד"ר יואב ספיר- הסנגור הציבורי הראשי.
- עו"ד גלעד סממה- מנהל הסיוע המשפטי במשרד המשפטים.
- עו"ד מרים כבהא- נציבת שוויון הזדמנויות בעבודה.
- עו"ד נורית ליטמן- מנהלת המחלקה לעניינים מיוחדים בפרקליטות המדינה.
- מר אודי פרוואר- ממלא מקום נציב שירות המדינה.
- גב' דניאלה פרידמן- משרד החינוך, מפמ"ר מדעי החברה ומנהלת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים.
- נצ"מ מירי היבנר- ראש מחלקת משמעת במשטרת ישראל.
- פרופ' יובל אלבשן- דיקאן הפקולטה למשפטים בקריה אקדמית "אונו".
- עו"ד פנינה תמנו שטה (חברותה במועצה הסתיימה עם מינויה לכנסת כח"כית).
- ד"ר יואב הלר- מנכ"ל ארגון "מעוז".
- הרב משה סלומון- ראש גרעין "הנני".
- גב' ריקי סיטון- מקימת ומנהלת פרויקט "חברותא".
- ד"ר עלי ותד- ראש המכון האקדמי הערבי לחינוך במכללה האקדמית בית ברל ומרצה בכיר ללשון עברית.
- אלכס ריף- משוררת ופעילה חברתית, מנהלת מרכז תרבות יוצאי בריה"מ.
- ציון רגב- יזם חברתי ואיש חינוך, מנהל אחריות חברתית ב "גזית גלוב" בע"מ.

המועצה הציבורית החלה את פעילות ומהווה, כאמור, גורם חשוב לפעילות היחידה. יו"ר המועצה פנה, בשם חברי המועצה, למזכירות הממשלה ועמד על המציאות הקיימת ועל הצורך כי הממשלה ושרי הממשלה ינחו את הגורמים במשרדיהם ליישם את החלטת הממשלה. [4]

4. פנייתו של יו"ר המועצה לחברי הממשלה מצורף כנספח

ההחלטה: ביטול אגרת בית משפט בתביעות לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התש"ס-2000.

תיאור: חוק איסור הפליה במוצרים ושירותים מבקש לקדם ערכי שוויון ומניעת אפליה במתן שירות לציבור. יחד עם זאת, נמצא כי דרישת תשלום אגרה בתביעות אלה מהווה חסם בפני הציבור להגשת תביעות מסוג זה וכך לא מתגשמת תכלית חקיקת החוק. על מנת לעודד הגשת תביעות לפי חוק איסור הפליה במוצרים ושירותים הוחלט כי יש לבטל את אגרת בית משפט בתביעות שתוגשנה לפי חוק זה.

☒ סטטוס: **לא בוצע.**

טרם הוכן נוסח לתיקון החוק ואין פעילות רלוונטית לקידום ביטול אגרת בית המשפט כאמור. עם זאת, נמסר לנו כי עצם הגשת תביעות על ידי הסיוע המשפטי במשרד המשפטים, כחלק מתיקון חוק הסיוע המשפטי, שיאפשר מתן סיוע משפטי חינם ללא מבחן כלכלי בתביעה לפי חוק איסור הפליה בשירותים ומוצרים, יש פטור מובנה מאגרת בית משפט בתביעות של הסיוע המשפטי.

לתפיסתנו, חוק איסור הפליה בשירותים ומוצרים, הינו חוק חשוב שיש לפעול למימושו. משכך, יש לאפשר לציבור, שאינו מעוניין להסתייע בסיוע המשפטי ומעוניין לתבוע באופן עצמאי, לזכות גם מפטור אגרת בית משפט.

ההחלטה: ייצוג ע"י הסנגוריה הציבורית לחשוד אשר טוען כי הופעלה כלפיו אלימות משטרתית במסגרת האירועים בגינם הוא נחשד.

תיאור: על מנת להגביר את תחושת האמון של אזרחים במשטרה ובמחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש) הוחלט כי יש למנות סניגור ציבורי **לחשוד**, אשר טוען כי הופעלה נגדו אלימות משטרתית על רקע גזעני במהלך האירועים בגינם הוא נחשד אם יחפוץ בכך ובמידה ולא מונה לו סניגור פרטי.

☑ **סטטוס: בוצע.**

תיקון התקנות עבר את כל ההליך הפרוצדוראלי הנדרש לתיקון התקנות ונכנס לתוקף ביום 14.1.2018.

ההחלטה: ייצוג על ידי לשכות הסיוע המשפטי ללא מבחן כלכלי בהליכים בגין פגיעה בשוויון או הפליה לפי חוק איסור הפליה במוצרים ושירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התש"ס-2000.

תיאור: תיקון (הוראת שעה) לתוספת לחוק הסיוע המשפטי-תשל"ב 1972, כך שיבוטל המבחן הכלכלי בהליכים בגין פגיעה בשוויון או הפליה לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התש"ס-2000, במשך שלוש שנים, וסעיף 3 לחוק הסיוע המשפטי לא יחול.

סטטוס: בהליך ביצוע.

ביום **23.7.17** הופץ תזכיר חוק לתיקון חוק הסיוע לאחר הערות הציבור. במהלך חודש ינואר 2018, אושר בוועדת שרים לענייני חקיקה והועבר לאישור המליאה בכנסת.

תיקון חוק הסיוע המשפטי, מהווה אמצעי חשוב לטיפול בתופעות ההפליה של מוסדות ציבור ונותני שירות ציבורי, ביחס לאוכלוסיות שונות בחברה הישראלית.

תיקון חוק הסיוע המשפטי, אשר יאפשר סיוע משפטי חינם ללא מבחן כלכלי לצורך תביעה לפי חוק איסור הפליה בשירותים ובמוצרים, חשוב ומשמעותי. למעשה, מערך הסיוע המשפטי במשרד המשפטים, בהובלתו של עו"ד גלעד סממה, מהווה גורם מסייע חשוב לפעילות היחידה. כבר עתה, בטרם קודם

תיקון החוק, פועל הסיוע המשפטי בקידום ומימוש זכויות אזרחים שנפגעו על רקע גזעני, זאת במסגרת תחולת חוק הסיוע המשפטי המחייב עמידה במבחן זכאות.

ההחלטה: הקמת בתי משפטי קהילתיים בערים בהן ריכוז גבוה של יוצאי אתיופיה.

תיאור: בית המשפט הקהילתי, נועד לסייע בצמצום התופעה של עבריינות חוזרת באמצעות מתן דגש לתהליכי השיקום, תוך הסתמכות על שירותי רווחה ומענים קהילתיים. מדובר בהליך ייחודי, אשר פועל במסגרת ההליך הפלילי השגרתי, אולם לצד זאת מאפשר לבית המשפט לפקח על הליך שיקומי, הכולל כלים ומענים רחבים מאלה המוצעים במסגרת ההליך הרגיל. במסגרת ההחלטה הורחב פיילוט בתי משפט קהילתיים לאזורים בהם יש שיעור גבוה של יוצאי אתיופיה.

☑ **סטטוס: בוצע.**

כיום פועלים 3 בתי משפט קהילתיים: באר שבע (ב"ש, חורה, דימונה), רמלה (רמלה, לוד, רחובות) ותל אביב (תל אביב רבתי). בית משפט נוסף צפוי להיפתח בנצרת. פתיחת בתי משפט קהילתיים נוספים יעשה לאחר חקיקה שתסדיר את הנושא.

ההחלטה: מינוי מתאמת בין-משרדית למניעה וצמצום עבריינות בקרב בני נוער.

תיאור: הטיפול בעניינו של אדם החשוד במעורבות פלילית משליך באופן ממשי על עתידו, קל וחומר כאשר מדובר בקטין. על כן הוחלט כי יש להגביר את התיאום הבין-משרדי בין הגופים האמונים על מניעת עבריינות של קטינים ועל טיפול בקטינים עבריינים על ידי מינוי מתאם בין-משרדי למניעה וצמצום עבריינות בקרב בני נוער.

☑ **סטטוס: בוצע.**

ביום 13.11.17 מונתה עו"ד מיכל גולד לתפקיד: מתאמת בין משרדית למניעה וצמצום עבריינות בקרב בני נוער.

היועץ המשפטי לממשלה

ההחלטה: הליכים משמעתיים בשירות המדינה, במשטרת ישראל ושירות בתי סוהר במקרים של גילויי גזענות.[5]

תיאור: בחינת האפשרות לפרש "**התנהגות שאינה הולמת**" בדיני המשמעת באופן הכולל התנהגות פיזית או מילולית של עובד או משרת ציבור שיש בה משום גזענות או הפליה, במטרה לעשות שימוש במערך הדין המשמעתי, בנוסף לטיפול מנהלי בהתנהגות כאמור.

☑ **סטטוס: בוצע.**

במסגרת יישום המלצות ועדת פלמור, היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט, פנה לנציב שירות המדינה בנושא: קביעת התנהגות או התבטאות גזענית של עובד מדינה כעבירות משמעת והגברת האכיפה ביחס לעבירות מסוג זה. היועץ המשפטי הבהיר:

5. החלטת היועמ"ש בעניין הגברת הדין המשמעתי מצורפת כנספח

"עמדתי היא שעבירת המשמעת בדבר "התנהגות שאינה הולמת" שבסעיף 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963 כוללת כבר כיום את ההתנהגויות המתוארות לעיל. דומה כי אין חולק שתפקידו ומעמדו של עובד ציבור אינו יכול להלום כל התנהגות או התבטאות מפלה או גזענית, וכי התנהגויות או התבטאויות מסוג זה פוגעות בצורה חמורה בתדמיתו של השירות הציבורי ובאמון הציבור בו."

עוד קבע היועץ המשפטי לממשלה כי:

"הגם שהדברים הם בבחינת מושכלות יסוד, אני רואה תועלת רבה, ולו מבחינה ציבורית, בחידוד הדברים על ידך לכלל עובדי השירות הציבורי. בנוסף, אציע לשקול את הגברת האכיפה המשמעתית ביחס להתנהגויות או התבטאויות אלו במקרים המתאימים לכך, וזאת לצד נקיטת צעדים מינהליים נוספים המתחייבים לפי העניין.

למותר לציין, כי אני רואה חשיבות גדולה במאבק נחוש ובלתי מתפשר בתופעת הגזענות והאפליה בחברה הישראלית. בהקשר זה, ראוי לו לשירות הציבורי להיות "נושא הדגל" ו- "ראש המחנה" במאבק האמור".

בענין זה ראוי לציין כי אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה העמיד לדין משמעתי את ברוך פינטו, ששימש כמדריך במרכז להכשרה מקצועית של משרד הכלכלה, בגין התבטאויות פוגעניות שהשמיע כלפי תלמידים בקורס שבו לימד, לרבות התבטאויות גזעניות כלפי תלמיד ממוצא אתיופי. בית הדין למשמעת של עובדי המדינה הרשיע לאחר ניהול הליך הוכחות את העובד בעבירות משמעת לפי סעיפים 17 (1), (2), (3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 והטיל עליו אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, הורדה בשתי דרגות למשך שנה וחצי **ופסילה לצמיתות לכל תפקיד הוראה או הדרכה בשירות המדינה**[6].

בטיעוניה לעונש הפנתה נציגת התביעה את בית הדין לדוח המסכם של הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה בראשות מנכ"לית משרד המשפטים, הגב' אמי פלמור, אשר התפרסם בחודש יולי 2016 ואושר על ידי הממשלה, וכן לדבר הקמתה של היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות כחלק מיישומו של הדו"ח, יחידה אשר ליוותה את ההליך. התובעת הפנתה בטיעוניה להמלצות הדו"ח בדבר הצורך בהגברת האכיפה והעמדתם לדין משמעתי של עובדי ציבור בגין התנהגות בלתי הולמת על רקע גילויי גזענות.
בית הדין למשמעת קבע בגזר דינו כי :

"הביטויים הגזעניים שהשמיע הנאשם באופן כללי ("כושי") והשמעת אמירות פוגעניות כלפי אברהם על רקע מוצאו האתיופי ("אני האלוהים שלך"; "תחזור לעבוד בחקלאות עם הרפת שלך") אלה הם דברי בלע גזעניים בעליל, ואנו מביעים סלידתנו הגמורה מהם. התבטאויות אלה קשות וחמורות בשל אופיין הפוגעני והגזעני, ויש בהן כדי לפגוע בערך החברתי המוגן של כבוד האדם וחירותו."

6. גזר הדין בבד"מ: 157.16, מצורף כנספח

עוד קבע בית הדין:

> **"התנהגותו של הנאשם לא נעשתה מתוך חוסר הבנה או מתוך קלות דעת, אלא מתוך אמונה פנימית עמוקה שאכן קיימת נחיתות אצל בני העדה האתיופית. ביטוי לדפוס חשיבתו זה עולה הן מכישלונו בעבירה דומה בקורס קודם, הן מתשובתו ביחס לנאשם בחקירתו הנגדית : "יש לו בעיה שכלית של אדם שלא למד אף פעם, לא לימדו אותו לחשוב, בא מתרבות אחרת לגמרי".**

אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה, העבירה מסר ברור לפיו: " **אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה שותף מלא למאבק למיגור תופעת הגזענות בשירות המדינה, ויגלה אפס סובלנות כלפי גילויי גזענות כלשהם מצד עובדי המדינה. האגף יפעל להעמדה לדין משמעתי של עובדי מדינה אשר יתבטאו או יפעלו באופן גזעני ויעמוד על עניינה מחמירה באירועים אלו, כפי שפעל גם במקרה זה.**

ההחלטה: הליכים משמעתיים כלפי בעלי מקצועות רישויים.

תיאור: במדינת ישראל קיימים מספר מקצועות שהעוסק בהם מחויב בקבלת רישיון מטעם המדינה כמו מקצועות הרפואה, עריכת דין, פסיכולוגיה וכדומה. בעלי המקצועות הללו כפופים לרגולציה ולרוב גם לדין משמעתי מתוך הכרה בחשיבות הפיקוח על הנעשה בתחומים אלה. מפאת כך קיימת חשיבות רבה בנקיטת כל האמצעים על ידי המדינה במקרים בהם יימצא כי בעלי מקצועות רישויים התנהגו באופן גזעני ומפלה שכן העוסקים במקצועות הרישויים מספקים שירותים לציבור וקיימת חשיבות רבה בכך שהתנהגותם תהיה כזו המכבדת את הציבור. משמעות החלטה זו היא מסר חד משמעי שמעבירה המדינה כי לא תהיה מוכנה לסבול יחס גזעני גם בקרב עובדי ציבור במעגלים רחבים. הדין הקיים לגבי חלק מהמקצעות הרישויים מתאר את עבירת המשמעת לגביהם בצורה סגורה ועל כן הוצע כי היועמ"ש ישקול להוציא הנחיה לתובעים המשמעתיים של המקצועות הרישויים, שבה יבהיר את מדיניותו בכל הנוגע לנקיטת הליכים משמעתיים במקרים בהם יש תשתית ראייתית להתנהגויות גזעניות ומפלות.

סטטוס: בהליך ביצוע

הסדרת הדין המשמעתי כלפי בעלי מקצועות רישויים, מצריך בחינה רחבה בשל קיומם של חוקים שונים המסדירים מקצועות בעלי רישויים ובחלקם אף יש כללי אתיקה המסדירים התנהגות הולמת של בעל רישיון עיסוק במקצוע. נושא זה מצוי בבחינה על ידי הגורמים הרלוונטיים בלשכת היועץ המשפטי לממשלה.

החלטה: הממשלה רושמת לפניה את הודעת היועץ המשפטי לממשלה כי בכוונתו לקיים דיון ולהכריע בעניין שאלת הגורם שיוסמך לקיים חקירה במישור המשמעתי באירועים בהם התעורר חשד לשימוש בכוח שלא כדין על ידי שוטר, כאשר לפי קביעת מח"ש האירוע אינו עולה כדי עבירה פלילית. תיבחן גם שאלת העברת התלונות שעניינן התנהגות גזענית או פסולה של שוטר ממח"ש לאגף המשמעת במשטרת ישראל.

סטאטוס: בוצע.

עו"ד אבי ליכט, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, ריכז נושא מורכב זה והשיג הסכמות של כלל הגורמים הרלוונטיים ליישום המלצות דוח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בעניין הטיפול בעבירות משמעת שעניינן שימוש בכוח על ידי שוטר.

היועץ המשפטי לממשלה אימץ את המתווה אותו גיבש והציע עו"ד ליכט לטיפול בעבירות משמעת של שוטרים לפיו, יועברו למשטרה לבדיקה פרטנית לצורך בחינה משמעתית תיקים שבהם:

א. התלונה בתיק היא על שימוש מינורי בכח, או שימוש בכוח שלא חרג במידה רבה ממידת הכוח שנדרשה בנסיבות העניין.

ב. התיק נסגר במח"ש ללא חקירה או בדיקה מקדימה.

ג. ההחלטה שלא לפתוח בחקירה היא מן הטעם שאין בדבר עניין לציבור (בהתאם לסעיף 59 לחסד"פ, בשינויים המחויבים).

בנוסף, על פי המתווה, יועברו למשטרה כל התיקים בהם בוצעה חקירה או בדיקה מקדימה במח"ש, אך הוחלט לסגור את התיק מכל עילה שהיא מבלי להעמיד את החשוד לדין פלילי או משמעתי. זאת, על מנת שמשטרת ישראל תוכל לקיים בחינה מערכתית- מנהלית- פיקודית לשם הסקת מסקנות, הפקת לקחים וגיבוש תובנות בנושא זה, לרבות בחינת היבטים המשמעתיים והמערכתיים.

בכל הנוגע לטיפול בהתבטאויות גזעניות במישור משמעתי, **הדגיש היועץ המשפטי לממשלה את החשיבות הרבה בטיפול בהתבטאויות גזעניות מצידם של שוטרים**, בין היתר בכלים משמעתיים במקרים המתאימים לכך.

יש לציין כי מתווה זה דורש תיקונים לצורך בניית מערך עם סמכויות חקירה בתוך משטרת ישראל, לכן הנחה היועץ המשפטי לממשלה את עו"ד אבי ליכט לפנות:"לפרקליטות המדינה לצורך תיקון הנחיית פרקליט המדינה מס' 14.4 בהתאם למתווה[7], על הצעת נוסח להסמכה לפי פרט 19 לתוספת הראשונה לחוק המשטרה[8], התשס"ו-2006, התואם את המתווה והמקובל על הגורמים הרלוונטיים, ועל פנייה למח"ש ולמשטרה על מנת שייערכו ליישום המתווה האמור בתוך זמן קצר"[9].

פרקליטות המדינה

ההחלטה: העברת מידע למח"ש ולמחלקת משמעת במשטרה מגורמי אכיפה ותביעה כאשר במהלך טיפול עולה חשד להתנהלות גזענית או פסולה.

תיאור: במקרים בהם אגב טיפול או בדיקת תיק על ידי גורמי אכיפה ותביעה עולה חשד להתנהלות גזענית ופסולה מצד גורמי אכיפת החוק, יש לדווח על כך. הוחלט כי יש להנחות את גורמי האכיפה והתביעה במשרד המשפטים לדווח למח"ש במשרד המשפטים או למחלקת משמעת במשטרת ישראל, לפי העניין, על כל חשד להתנהלות כזו שמתעוררת.

☑ **סטטוס: בוצע.**

פרקליטות המדינה, באמצעות המשנה לפרקליט המדינה עו"ד שלמה למברגר, הפיצה הנחיה לראש אח"מ במשטרת ישראל, פרקליטי המחוזות וראש חטיבת התביעות, לפיה תובע או פרקליט ידווח

7. הנחית פרקליט המדינה מס' 14.4- סמכות החקירה והעמדה לדין בתלונה נגד שוטר.

8. פרט 19 לתוספת הראשונה לחוק המשטרה התשס"ו- 2006: "שימוש בכוח כלפי אדם במסגרת מילוי תפקיד, בלא סמכות כדין ובלא הצדק סביר, מעבר למידה הנדרשת או בניגוד לפקודות משטרת ישראל או לכל הוראה אחרת שניתנה כדין."

9. החלטת היועץ המשפטי לממשלה מצורפת כנספח

על אירועים המעוררים חשד להתנהלות פסולה של גורמי האכיפה כלפי אדם או קבוצת אנשים על רקע מוצאם.

פרקליטות המדינה הנחתה כי "תובע או פרקליט, אשר נתקל בעת עבודתו, כגון בעת בחינת תיק חקירה, כאירועים המעוררים חשד להתנהלות פסולה של שוטרים או גורמי אכיפה אחרים (כגון פקחים), על רקע מוצא מסוים של אדם או של קבוצת אנשים, ידווח על כך למנהל היחידה בה הוא משרת, ובמידת הצורך, יעביר אליו גם את התיק בו מדובר, לצורך בחינה מעמיקה של חשדות אלה".

כמו כן הונחו מנהלי היחידות [פרקליטי מחוז, ראש חטיבת התביעות, וכד'] להעביר – אחת לשלושה חודשים – דיווח ליחידה, הכולל את כל הפניות שהגיעו אליהם במסגרת יישום הנחייה זו, לצורך בחינה מעמיקה של הדברים, בדגש על בחינה אם מדובר ב 'תופעה'.

פרקליטות המדינה פירטה בהנחייתה דוגמאות למקרים בהם נדרש דיווח והעברת התיק לבחינה במקרים הבאים:

א. **פניית שוטר לאדם ממוצא מסוים, כאשר על פניו אין עילה נראית לעין לאותה פנייה;**

ב. **אינטראקציה בין שוטר לקבוצת אנשים אשר חלקה כולל אנשים ממגזר מסוים, אשר התמקדה דווקא באלו השייכים לאותו מגזר;**

ג. **פתיחה וניהול חקירה כנגד אדם, כאשר נראה שחומר הראיות לא הצדיק פתיחה בחקירה, ומתעורר חשד שמא הדבר נעשה על רקע מוצאו;**

ד. **הפעלת כוח בלתי סביר של שוטר כנגד אדם, כאשר מתעורר חשד שהדבר נעשה על רקע מוצאו;**

יודגש, כי תיקים בהם מדווח הנחקר על אלימות או על כל התנהלות אחרת של שוטר, המעלה חשד לפלילים, תוך שהוא טוען כי הדבר נעשה על רקע מוצאו, יועבר החומר למח"ש, כמקובל, ובמקביל יועבר דיווח והעתק של התיק לגורם הרלוונטי בהתאם להנחיה זו.

הנחיה נכנסה לתוקף בינואר 2018[10].

ההחלטה: תרגום לשפה האמהרית של מסמכים הנשלחים לחשודים על ידי מח"ש והפרקליטות.

תיאור: על מנת להגביר את השקיפות והאמינות של גופים כמו המשטרה, מח"ש והפרקליטות, הוחלט כי יש לתרגם לאמהרית את כלל המסמכים הרשמיים המוצאים על ידי מח"ש והפרקליטות, המופנים לחשודים יוצאי אתיופיה או לבני משפחותיהם.

סטטוס: בהליך ביצוע.

פרקליטות המדינה פועלת לתרגום תכנים מרכזיים לשפה האמהרית. עודכנו כי נבחנה האפשרות לבנות אתר שלם באמהרית, אולם מסתבר שמבחינה טכנית הפלטפורמה לא מאפשרת תרגום האתר לשפה האמהרית. לכן, תורגמו תכנים מרכזיים לשפה האמהרית[11].

10. הנחיית המשנה לפרקליט המדינה מצורפת כנספח

11. http://www.justice.gov.il/StateAttorney/Units/Dep-Civil/Departments/About/Pages/aspx.

נציבות שירות המדינה

ההחלטה: מינוי ממונה משרדי למניעת גזענות במשרדי הממשלה ובגופים הרלוונטיים.

תיאור: על מנת לייעל את מדיניות מיגור הגזענות במשרדי הממשלה לרבות בצה"ל, במשטרה ובשב"ס, הוחלט כי בכל משרד ממשלתי ימונה גורם משרדי מקצועי, שיהווה כתובת משרדית להגשת תלונות והפנייתן לגורם המוסמך על פי דין, ירכז את הפעולות המשרדיות בנושא גזענות וייעץ למנכ"ל המשרד בתחומים המקצועיים של מניעת גזענות.

הממונים למניעת גזענות יהיו כפופים מקצועית ליחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, ויעברו הכשרה מתאימה על ידי היחידה ותהווה עבורם כתובת מקצועית לפניות ולהתייעצויות.

☑ **סטטוס: בוצע**[12].

כחלק משמעותי מיישום המלצות ועדת פלמור, יצאה הנחייה של מ"מ נציב שירות המדינה, למנות ממונים למניעת גזענות במשרדי ממשלה. במסגרת הנחיה זו, 19 משרדי ממשלה נדרשו למנות ממונה למניעת גזענות בתפקיד נפרד. שאר משרדי הממשלה, אושר להם למנות ממונה שיעסוק בגיוון תעסוקתי ובמניעת גזענות גם יחד. ההיתר למשרדים מסוימים למנות ממונה לשני תחומים, גיוון תעסוקתי ומניעת גזענות, נבעה מבחינת הממשק של המשרד עם מקבלי שירות, בעיקר נבחנה השאלה אם המשרד נותן שירות פרונטלי מוגבר, גודל המשרד ועוד.

לאחר העברת רשימת הממונים על ידי נציבות שירות המדינה, קיימה היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, כנס ממונים במשרד המשפטים[13].

בימים אלה נבנית תכנית הכשרה מסודרת להכשרת הממונים, בשיתוף פעולה עם נציבות שירות המדינה, בהובלת ד"ר גליה בונה, מנהלת מומחיות ושותפיות ביחידה האחראית על ליווי והכשרת הממונים.

להלן פירוט משרדי ממשלה בהם מונו ממונים למניעת גזענות ופרטי התקשרות עימם:

שם המשרד	שם הממונה על הגזענות	טלפון	דוא"ל
בית חולים שיבא-תל השומר	מנשה מיכל	03-5303531	michal.menashe@sheba.gov.il
בית חולים רמב"ם	משה לייזר	04-7771958 -050-6265135	M_LEIZZER@rambam.health.gov.il
משרד ביטחון הפנים	מרב ליסובסקי	50-62720690 02-5429906	meravl@mops.gov.il

12. הנחיית נציב שירות המדינה למינוי ממונים, מצורפת כנסח.

13. https://www.inn.co.il/News/News.aspx/367532

שם המשרד	שם הממונה על הגזענות	טלפון	דוא"ל
משרד הבריאות	ד"ר שלומית אבני	02-5081015	zero.racism@MOH.HEALTH.GOV.IL
משרד הכלכלה	אלעד ארליך	050-6217623	Elad.Ehrlich@Economy.gov.il
העבודה, רווחה ושירותים חברתיים	ליאת ארגז	02-6752427	LIATE@MOLSA.GOV.IL
שירותי דת	גבריאל כהן	050-6231551	gavrielc@dat.gov.il
משרד התיירות	אפרת מאיר-גרומן	02-6664345	EfratG@tourism.gov.il
רשות האכיפה והגבייה	אורי צור	054-4716946	orit@eca.gov.il
נציבות שירות המדינה	ישראל אסרף	052-9206020, 02-6705694	ISRAELAS@CSC.GOV.IL
רשות המיסים בישראל	רשות המיסים: רמי קויש	050-6209568 02-6559789	RamKe@taxes.gov.il
מכס ומע"מ	מיכל אחיטוב מנהלת תחום בכירה תכנון וכלכלה	02-6663930 פקס: 02-6663632	michalac2@taxes.gov.il
בית חולים פוריה	אולגה גולובקין	04-6652604	ogolovkin@poria.health.gov.il
בית חולים פילמן	ורד פרנס	04-8307015	vered.parnas@flim.health.gov.il
בית חולים נתניה דורות	ליאורה קרפ	09-8630106 050-6261106	Liora.karp@dorot.health.gov.il
מרכז לבריאות הנפש מעלה כרמל	מזל חבקוק	04-8559220/1	mazal.havakuk@psmh.health.gov.il
מרכז לבריאות הנפש שער מנשה	מוריה חזקיה	050-265202	moriya@sm.health.gov.il
לב השרון	שירה צלקה	09-8980393	shirat@lev-hasharon.co.il

שם המשרד	שם הממונה על הגזנות	טלפון	דוא"ל
מרכז לבריאות הנפש אברבנאל בת-ים	רוני בללי	03-5552603	roni.balelly@abr.health.gov.il
מרכז לבריאות הנפש איתנים כפר שאול	יפה סידס	02-6551519	yafa.sides@moh.gov.il
מרכז לבריאות הנפש באר-שבע	אלי בן פורת	08-6401613	eli.benporat@PBSH.HEALTH.GOV.IL
משרד האוצר	סופי עופר	050-6207723	sophie@mof.gov.il
משרד בינוי	סמדר לוי זיזי	02-5847678	smadarl@moch.gov.il
הגנת הסביבה	דולי תמרוב	02-6553883	DOLY@SVIVA.GOV.IL
משרד החוץ	קרן סליפקין	02-5303526 050-6203508/	Keren.slifkin@mfa.gov.il
חקלאות ופיתח הכפר	ציפי פרידקין	03-9485799	tsipip@moag.gov.il
שיוון חברתי	מיטל בן נון חן	02-6547021	meitalb@mse.gov.il
משרד המדע תרבות והספורט	מנאר גברין	02-5411142 050-6218353	Manarj@most.gov.il
תשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים	אושרה חיוקה	02-5006828	ohayuka@energy.gov.il
השירות המטאורולוגי	כרמית שרון	03-9403120	sharonc@ims.gov.il
רשות הגבלים עסקיים	מירי בן שבת	02-5458563	mirib@aa.gov.il
שירותים וטרינרים	ליאת שלמה	050-6241306	liats@moag.gov.il
מנהל המחקר החקלאי	רויטל אלפסי	050-6220254	REVITAL@VOLCANI.AGRI.GOV.IL

שם המשרד	שם הממונה על הגזנות	טלפון	דוא"ל
בלמ"ס	דניאלה דרביש	02-6592272	danield@cbs.gov.il
רשות הבדואים	קובי בן הרוש	08-6268733	KobiBe@moag.gov.il
בתי דין רבניים	חני דורי		hanydo@rbc.gov.il
כבאות והצלה	לילך סרפיאן יחזקאל	03-9532206	lilahy@102.gov.il
מינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער	סיגלית הרוש	050-6221542	sigalith@mchp.gov.il
שירות עיבוד ממוחשבים	ענת כלב	02-5688462	AnatKa@taxes.gov.il

ההחלטה: סדנאות לגיוון תעסוקתי ולמיגור גזענות למנהלים ועובדים במגזר הציבורי.

תיאור: הנציבות תערוך סדנאות בנושאי גיוון תעסוקתי ומיגור גזענות לעובדים במגזר הציבורי ובעיקר מנהלים במשרדי הממשלה ויחידות הסמך על מנת להפחית סטריאוטיפים ולהגדלת הפתיחות לגיוון תעסוקתי.

סטטוס: בהליך ביצוע.

נציבות שירות המדינה עדכנה, כי הועברה סדנה למרכזי בחינות ומבחנים במשרדי הממשלה ויחידות הסמך. הדרכות נוספות ברמה המשרדית מהוות חלק מתוכנית העבודה שתיושם באופן מערכתי ע"י הממונה על הגיוון התעסוקתי. בנוסף נושאים אלו יהיו חלק מתכני הקורס לממונים המשרדיים לגיוון תעסוקתי. כמו כן נושאים מתחום זה מוטמעים כחלק מהנושאים הנכללים בקורסים במדרשה הלאומית למנהלים בשירות המדינה.

ההחלטה: ביצוע סקר אקלים וגיוון במשרדי ממשלה.

תיאור: בכל שנה נערך בין עובדי נציבות שירות המדינה סקר עמדות ואקלים ארגוני. הוחלט כי במסגרת סקר זה ייכללו שאלות המתייחסות לסוגיות גיוון תעסוקתי, תחושות העובדים בארגון באשר לסובלנות של הארגון מחוץ ובפנים וכן תפיסות סטריאוטיפיות או גזעניות של העובד עצמו. סקר זה ימדוד באופן איכותי את האקלים הארגוני בתחום הגיוון התעסוקתי ויחס כלפי האחר. הסקר יאפשר קבלת תמונת מצב עדכנית עבור סמנכ"ל ההון אנושי אשר יוכל לקבוע היכן להתמקד ולהתערב בבחירת נושאי ההכשרה, קבוצות העובדים ועוד. כמו כן, יוכל סמנכ"ל ההון האנושי לבחון מגמות שינוי לאורך שנים, להשוות בין המצב במשרדו ובין המצב במשרדים אחרים ולהביא לשינוי. מוצע כי בחלוף שנתיים, כשלב שני, יציע משרד הכלכלה הפעלת מדד זה בסקטור הפרטי.

סטטוס: בהליך ביצוע.

נציבות שירות המדינה עדכנה, כי בקרב עובדי המדינה מועבר סקר עמדות ואקלים ארגוני, במסגרת הנושאים הנכללים בסקר, ישנה התייחסות לנושאי גיוון תעסוקתי. תוצאות הסקר מוצגות באופן סדור להנהלות המשרדים. בקשנו מנציבות שירות המדינה לקבל את תוצאות הסקר, אולם טרם קיבלנו זאת עד השלמת דוח זה.

ההחלטה: דו"ח גיוון תעסוקתי ומדד הכלה במשרדי ממשלה.

תיאור: פרסום דו"ח שנתי אודות תעסוקה שיוונית במשרדי הממשלה.

סטטוס: בהליך הביצוע.

עודכנו על ידי נציבות שירות המדינה כי היה אמור להתפרסם דו"ח שנתי בנוגע לעמידה ביעדי הייצוג ההולם של משרדי הממשלה השונים בהתאם להחלטות הממשלה. טרם קיבלנו עותק מהדו"ח.

יש לציין כי **משרד המשפטים** מפרסם זו השנה השלישית דו"ח מצב "העסקה שוויונית ורבגונית במשרד המשפטים", במסגרתו הציג משרד המשפטים נתונים מפורטים בדבר הגיוון במשרד, בין היתר, התייחס הדוח להעסקת יוצאי אתיופיה במשרד המשפטים שעומד על 2.3% יוצאי אתיופיה, העסקת בני החברה הערבית, הדרוזית והצ'רקסית שעומד על 11%, אנשים עם מוגבלות 1.5% ובני האוכלוסיה החרדית 3.2%.

כמו כן, בית הנשיא פירסם בשנה החולפת דוח גיוון תעסוקתי ותיאר את מצב בית הנשיא בנוגע לעמידה ביעדי הייצוג ההולם של האוכלוסיות השונות.

ההחלטה: הקמת מאגר להשמת אקדמאים יוצאי אתיופיה במשרות בשירות המדינה.

תיאור: הקמת מאגר של מועמדים יוצאי אתיופיה אקדמאיים למשרות אקדמאיות ייעודיות (נציב שירות המדינה יוכל לשקול בהמשך להרחיב את המאגר גם למשרות שאינן מיועדות) בכפוף להוראות חוק המינויים. מועמדים שיעברו בהצלחה את הליכי המיון יכללו במאגר. כל משרד ממשלתי אשר יבקש להעסיק עובד יוצא אתיופיה יוכל לפנות למאגר ולאתר מועמד מתאים בהליך מקוצר. חשוב לציין שאין במאגר זה בכדי למנוע קליטת עובדים יוצאי אתיופיה לשירות המדינה במישרין, על פי הוראות חוק המינויים.

סטטוס: בהליך ביצוע.

נציבות שירות המדינה עדכנה, כי ישנן סוגיות הקשורות לשוני בין המשרות השונות בשירות המדינה, כך שמשרות ל"אקדמאים" יכולות להיות שונות מאוד אלו מאלו, באופן כזה שגם תנאי הסף הנדרשים וגם פרופיל המועמד מבחינת כישורים ומיומנויות נבדל בין המשרות.

משכך, מסרה נציבות שירות המדינה, כי הפורמט הנוכחי של מכרז מאגר בו נעשה שימוש היום אינו מתאים, שכן הוא מכוון למאגר משרות הזהות בתנאי הסף ופרופיל הגיוס.

במשרדי הממשלה מיועדות ליוצאי אתיופיה משרות שונות, ולא דומה משרה של עו"ס, עו"ד, עיתונאי או איש מדיניות ציבורית, מבחינת ההשכלה וסט הכישורים ומיומנויות.

מנציבות שירות המדינה נמסר כי יש ניסיון, בשיתוף האגף לבחינות ומכרזים, לאפיין תהליך שיאפשר מצד אחד יצירת רשימת מועמדים פוטנציאליים שיגדיל את הסיכוי לביצוע השמות, ומצד שני לא יחייב יצירת מנגנון מיון כפול (כללי ולפי תפקיד) או אי הלימה בתיאום הציפיות בין המועמדים למשרדים.

ההחלטה: חניכה ורשתיות לנקלטים בתחילת דרכם המקצועית.

תיאור: הליכי חניכה ורשתיות לכלל העובדים הנקלטים בשירות המדינה, עם עדיפות לעובדים מאוכלוסיות הייצוג.

סטטוס: בהליך ביצוע.

נציבות שירות המדינה עדכנה, כי בשנה האחרונה מתקיימות הדרכות אוריינטציה לכלל עובדי המדינה. במסגרת הדרכות אלו נכללים גם נושאי גיוון. לגבי חניכה, נעשית בשלב ראשון לסגל הבכיר ולעתודות הסגל הבכיר, בעתודות הסגל הבכיר ישנה הקפדה על ייצוג הולם ואיתור אקטיבי של אוכלוסיות הגיוון.

לא הוצגה לנו תכנית ברורה וסדורה לחניכה ורשתיות של אוכלוסיות זכאיות קידום. עם זאת, היחידה מצויה בקשר עם הנציבות כדי להרחיב את החניכה של נקלטים חדשים לשירות המדינה, על פי הצורך. חניכה נכונה של נקלטים מאוכלוסיות זכאיות קידום, תסייע לנקלטים בשירות המדינה בתחילת דרכם.

משרד החינוך

ההחלטה: עתודה ניהולית של מורים יוצאי אתיופיה במערכת החינוך.

תיאור: בחינת דרכים לאיתור מורים מצוינים יוצאי אתיופיה לשם הקמת עתודה ניהולית ייעודית לעידוד יוצאי אתיופיה להשתלבות במערכת החינוך בתפקידי ניהול.

☑ **סטטוס: בוצע.**

ביולי 2017 הופצה פניה של גב' גילה נגר[14], המשנה למנהל הכללי במשרד החינוך, לכלל הרפרנטים המחוזיים לתכנית "דרך חדשה" ומנהלים רלוונטיים, לקבלת רשימות מורים יוצאי אתיופיה בעלי פוטנציאל לתפקידי ניהול.

מנהלי המחוזות בחרו מורים המתאימים לתוכנית וההכשרה תחל ב-21 במרץ 2018 בהיקף של 30 שעות בשנת תשע"ח וייתכן המשך בשנה"ל תשע"ט. התכנית תכלול מפגשים מחוזיים ומפגשים ארציים.

ההחלטה: בניית תכנית עבודה ליצירת אקלים חיובי לטיפול בדעות קדומות ומופעי גזענות באמצעות השתלמויות חובה לכלל המורים.

תיאור: על מנת לאפשר סביבת עבודה ואקלים בית-ספרי, המאפשרים שילוב מוצלח של מורים ומנהלים יוצאי אתיופיה והתייחסות שוויונית לתלמידים, יש לעבוד עם צוותי הוראה, עם מנהלים ועם עובדי משרד החינוך על הדעות הקדומות וההטיות שלהם. יש לקיים השתלמויות חובה בנושא זה, אשר יכללו, בין היתר, דרכי התמודדות עם סיטואציות של גזענות בכיתה ודרכים לדבר על שונות וגזענות, בהתאמה לגיל, באופן מפעיל, מעמיק ומעצים.

ברוח דומה, על משרד החינוך להכניס יחידת חובה לרב תרבותיות ושונות, עם דגש על גזענות, במסלולי הכשרות מורים ומנהלים.

🗠 **סטטוס: בהליך ביצוע.**

משרד החינוך עדכן, כי בתכנית העבודה לשנים תשע"ז-תשע"ט, שולב נושא התמודדות עם גזענות כחלק מיעדי המשרד, ובמסגרת זו מוצעות השתלמויות לכלל הצוות החינוכי. עוד עודכנו כי בשנה האחרונה השתלמו בפיתוח המקצועי כ-800 מורים במסגרת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים, במסגרת זו כל מורה הלוקח חלק בתוכנית גם מיישם עם תלמידיו את התוכנית.

באשר להשתלמויות חובה כפי החלטת הממשלה, נמסר כי אין באפשרותם לחייב בתי ספר ומורים להשתלם בהשתלמות חובה.

להבנתנו, המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים היה קיים, והחלטת הממשלה במסגרת אימוץ דוח פלמור, נועדה לשפר את המצב. לא ברור מה השינוי, מה היקף הפעילות בנושא ועצם העובדה שלא ניתן לחייב השתלמות בנושא זה, מעוררת קשיים ליישום החלטה זו, כך שיש צורך בבחינת אפשרויות אחרות להעביר השתלמויות מתאימות למיגור גזענות במשרד החינוך. לצורך כך, היחידה בוחנת אפשרויות שונות, בין היתר, לכלול תכני מיגור גזענות במסגרת הכשרות מורים בשיתוף פעולה עם המל"ג.

14. פניית גב' גילה נגר מצורף כנספח

ההחלטה: הכשרת עובדי הוראה לטיפול בדעות קדומות ומניעת גזענות.

תיאור: הכשרה שיטתית ומחייבת של מנהלים, מורים ועובדי מטה בנושא גזענות, ליצירת אקלים חיובי במסגרות החינוך ולטיפול בדעות קדומות.

☒ **סטטוס: לא בוצע.**

למרות שהכוונה הייתה לטיפול בדעות קדומות של כלל עובדי ההוראה במשרד החינוך, מסר משרד החינוך כי לאחר בחינת הנושא בעניין הכשרה שיטתית של מורים, מנהלים ועובדי מטה למניעת גזענות– לא מיישמים בשלב זה החלטה זו משיקולים תקציביים.

משרד החינוך מסר כי חסרים משאבים לטיפול בנושא הכשרת עובדי משרד החינוך לסוגיו (מנהליים ופדגוגיים) למניעת גלויי גזענות ואפליה. עניין זה יחייב עבודה של למידה להכשרה, לרבות הכשרה שתופעל ב–14 מבנים שונים ברחבי הארץ לכ – 2,953 עובדים מנהליים ו– 541 מפקחים פדגוגיים. עוד נמסר לנו, כי כדי לקיים הכשרה אפקטיבית יש להשקיע כ– 15 שעות סדנא לקבוצה, בקבוצות שלא יעלו על 25 איש יש ולהפעיל כ– 135 קבוצות עבודה סה"כ 1,625 שעות סדנא בעלות כוללת של **487,500** ₪. במידה ויתקבל תקציב זה, הציע משרד החינוך שיתוף פעולה בנושא זה, וכי את התכנים ופיתוח הסדנא יגבש צוות המקצועי של משרד החינוך ויבנה עם הצוות המקצועי של היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות.

ההחלטה: תכני היסטוריה ומורשת של יהדות אתיופיה והגברת השימוש בתכנים על שונות לרבות שונות של צבע עור, בהקשרים חיוביים.

תיאור: הגברת השימוש בתכנים ובספרי לימוד בנושאי היסטוריה ומורשת יהדות אתיופיה ובשונות ובתכנים לימודיים הקשורים בדמויות מרכזיות של בני הקהילה כיום ולאורך הדורות.

☑ **סטטוס: בוצע.**

משרד החינוך הקים פלטפורמה אינטרנטית ובה "תכנית לימודים רב תחומית" בנושא מורשת יהדות אתיופיה. תכנית זו כוללת 90 פעילויות ומערכי שיעור בתחומי דעת על הרצף הגילאי. בכל אחת מקבוצות הגיל ונדרשים המנהלים להתוות התייחסות לנושא מורשת יהדות אתיופיה בהיקף של 2 יחידות לימוד לפחות. בחודש יולי 2017, הפיץ משרד החינוך חוזר מנכ"ל בנושא: תוכנית רב תחומית בנושא תרבותה ומורשתה של קהילת יוצאי אתיופיה[15].

בשלב זה, מדובר בתכנית לימודים בפלטפורמה אינטרנטית ולא בהכנסת מורשת יהדות אתיופיה לתוך ספרי הלימוד של משרד החינוך. יש לציין כי משרד החינוך נכון ופתוח להמשיך ולבחון אפשרויות הטמעת מורשת יהדות אתיופיה במערכת החינוך.

באשר **להגברת השימוש בתכנים על שונות לרבות שונות של צבע עור, בהקשרים חיוביים.**

מסר משרד החינוך, כי הן הקהילה האתיופית והן מומחים אקדמיים, כדוגמת פרופ' עירן הלפרין, אשר גם הופיע בפני ועדת פלמור, גורסים כי אין זה נכון להבחין בין קבוצות שונות ולהפעיל תכניות ייחודיות לקבוצה זו או אחרת. הדוגמאות בספרי הלימוד עומדות בתקנים מחמירים הכוללים בין היתר העדר אפליה בהקשר של השסעים השונים בחברה הישראלית. כמו כן, חג הסיגד מצוין בלוח האירועים של מוסדות החינוך היהודיים וגם הוא מחייב את בתי הספר והגנים ללמידה על מורשת יהדות אתיופיה.

---

15. http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/Mankal/EtsMedorim/9/9-15/HodaotVmeyda/H-2017-11-9-15-6.htm

היחידה תמשיך לבחון אפשרויות שונות ביחד עם משרד החינוך, לאופן הנכון של שימוש חיובי בתכנים של שונות בהקשר של צבע עור.

ההחלטה: פיתוח מנגנונים לתמרוץ בתי ספר לעידוד יצירה של בני נוער יוצאי אתיופיה, במסגרת לימודיהם בתיכון במגמות קולנוע ותיאטרון.

תיאור: על מנת לאפשר לבני נוער יוצאי אתיופיה הזדמנות לבטא את קולם הייחודי בתחומי האומנות באופן מקצועי כבר בגיל הצעיר ועל מנת לחשוף את בני נוער האחרים ליצירותיהם של נערים ונערות יוצאי אתיופיה יש צורך להגביר את היצירה הקולנועית והתרבותית בקרב בני נוער יוצאי אתיופיה.

סטטוס: בהליך ביצוע.

ממשרד החינוך נמסר כי כבר קיימת תכנית להקצאת שעות תגבור ליצירה משותפת של בני נוער. במסגרת עבודת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים, במזכירות הפדגוגית, מוקצות מדי שנה שעות תגבור ליצירה משותפת של בני נוער (מכלל הקבוצות בחברה הישראלית). גם כאן מבקשים במשרד החינוך לצטט את המומחים האקדמיים ותפיסה הקהילה האתיופית שלא להדגיש קבוצה זו או אחרת ולאור האמור לעיל, לדעתם אין צורך בעדכון התכנית מ"סובלנות" ל"מניעת גזענות וחיים משותפים" שכן היא אינה מבחינה בין קהל זה או אחר אלא מקדמת מניעת גזענות כעקרון בסיסי. בתי ספר ומורים המעוניינים בכך יכולים להגיש בקשה ותכנית עבודה מסודרת ועד כה לא היה קושי לאשר את הקצאת השעות לבתי הספר שעמדו בדרישות.

עם זאת, בקשנו ממשרד החינוך לפעול **ו**להפיץ בקרב מנהלים את התוכנית על מנת להעלות את המודעות ולעודד את בתי הספר לקחת חלק בתוכנית זו.

ההחלטה: תמרוץ בתי ספר לעידוד יצירה ותכנים נגד גזענות.

תיאור: פיתוח מנגנונים לתמרוץ בתי ספר חטיבות עליונות, לשם עידוד יצירה של בני נוער בסוגיות של התמודדות עם גזענות בהקשרי קהילת יוצאי אתיופיה, ועידוד הנכחת צדדי החוזק והטוב שבקהילה. הדבר ייעשה, במסגרת לימודיהם בתיכון במגמות קולנוע ותיאטרון. באמצעות הענקת "פרס שר החינוך" ליצירות מצטיינות ועריכת הופעות/הקרנות של היצירות בפני בני נוער בבתי ספר בכל רחבי הארץ.

סטטוס: לא בוצע.

ממשרד החינוך נמסר כי אין בידם את המשאבים על מנת לקדם את מימוש ההחלטה, וכי עניין זה: "**לא חובה ותמרוץ מחייב תקציב**".

משרד האוצר

ההחלטה: הוספת תניה האוסרת גזענות בחוזים ממשלתיים.

תיאור ההחלטה: הוספת תניה חוזית בחוזים ממשלתיים לאספקת שירותים לציבור ובהתקשרויות שביצוען נעשה בתוך הממשלה, האוסרת התנהגות גזענית או מפלה על ידי הגופים המתקשרים או העובדים בהם מתוך ההיגיון שהמדינה צריכה למגר גזענות לא רק בקרב עובדיה אלא גם בקרב הגופים עימם היא מתקשרת.

סטטוס: בהליך ביצוע.

עודכנו כי מינהל הרכש הממשלתי הונחה לקבוע הוראות מתאימות במסגרת הוראות התכ"ם וע"פ המלצות הצוות הבין משרדי.

ההחלטה: עדיפות בהליכי מכרז לספק המיישם את עקרון הגיוון התעסוקתי.

תיאור ההחלטה: מתן עדיפות במכרזי רכש לספקים, המיישמים את עקרון הגיוון התעסוקתי בדרגות בכירות וברמות שכר מעל הממוצע במשק, והצגת הממצאים בפני ועדת השרים לקידום השילוב של יוצאי אתיופיה.

סטטוס: **בוצע באופן חלקי.**

ממשרד האוצר נמסר ליחידת התיאום כי לאחר בחינת הנושא והמשמעויות הנלוות לכך הוסקה מסקנה לפיה, על מנת לבחון את מידת הגיון התעסוקתי אצל ספקי הממשלה כחלק מהליך הרכש הממשלתי, נדרש גורם ממשלתי מקצועי בתחום הגיוון התעסוקתי אשר יקבע עבור כל מעסיק אם הוא מקיים את דרישת הגיוון התעסוקתי.

משרד הכלכלה, התעשייה והמסחר

ההחלטה: מפגש בין מעסיקים למועסקים פוטנציאלים.

תיאור ההחלטה: על מנת להגדיל את המפגש בין מעסיקים ומועסקים פוטנציאליים יש להרבות את מספר היוזמות אשר יובילו לאיוש והשמה בתפקידים משמעותיים בהתאם לפיזור גיאוגרפי, כך שיקנה עדיפות למועמדים יוצאי אתיופיה.

☑ **סטטוס: בוצע.**

לשכת הממונה על התעסוקה במשרד הכלכלה, התעשייה והמסחר מעסיקה רכזת קשרי מעסיקים הפועלת באופן רציף על מנת לאפשר ולקדם השמות פרטניות של אקדמאים יוצאי אתיופיה במסגרת חברות מובילות במשק. עד כה נעשו עשרות השמות בחברות מובילות כגון רכבת ישראל, קוקה קולה, אלביט ועוד. בנוסף, במסגרת התכנית פותח מודל לעבודה עם מעסיקים אשר כולל הכשרה בתחום הרלוונטי למעסיק והתחייבות המעסיק לקליטת המשתתפים. המודל יושם במספר תחומים ועם מספר חברות מובילות במשק ביניהן:

הכשרת הנדסאי חשמל, מכונות ותעופה. (3 מחזורים) השמה כעובדים באל- על, חברת החשמל ותע"ש. לימודי הנדסאים במסלול אינטנסיבי של 17 חודש במימון מלא ודמי קיום חודשיים של כ- 1500 ₪.

קורס רשמות רפואיות (קידום מקצועי למזכירות רפואיות) השמה ב"כללית" ו "באסותא".

קורס נהגים חובשים (2 מחזורים) בהשמה כעובדי מד"א (תכנון עתידי לקורס פרמדיקים).

התקיים יום חשיפה לתפקיד הסוור וסדנאות הכנה למרכז הערכה בנמל אשדוד. המועמדים לתפקיד זה עדיין בתהליך המיון.

ההחלטה: מכינה לשוק העבודה.

תיאור ההחלטה: קיום מכינות להכשרת מועמדים מול מעסיקים, החושפת אותם בצורה מבוקרת ותוך ליווי והכוונה לתרבות ארגונית ספציפית ולמיומנויות העבודה הנדרשות במסגרתה.

☑ **סטטוס: בוצע.**

ממשרד הכלכלה, התעשייה והמסחר נמסר ליחידת התיאום כי התקיימו 4 סדנאות "מפתחות קריירה" להכנת המשתתפים לעולם העבודה. הסדנאות כללו מתן כלים ומיומנויות להשתלבות בעולם העבודה וסימולציות עם מעסיקים מתחומים שונים בשוק העבודה להכנת המשתתפים לראיון בסביבות עבודות שונות.

כמו כן, התקיימו 4 סדנאות הכנה למרכזי הערכה. הסדנאות התקיימו בשיתוף חברות השמה במטרה להכין את המשתתפים לתהליכי המיון של חברות מובילות במשק.

עוד נמסר כי התוכנית סייעה וממשיכה לסייע במימון שוברי הכנה למבחנים פסיכוטכניים הנדרשים כחלק מתהליך המיון בחברות המובילות בשוק העבודה כמו: נציבות שרות המדינה, חברת החשמל, וכו'. במסגרת זו התקיימו מספר מפגשים להכרות עם חברות שונות במשק כגון חברת חשמל, נמל אשדוד, תעשייה אווירית, אל-על, אלביט ועוד.

נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה

החלטה: נציבות לשוויון הזדמנויות בעבודה תפעל להגביר את היקף הפעילות של הנציבות, ובתוך כך- הגברת האכיפה, שיפור היכולת לתת מענה מיטבי לכלל הפניות, הנגשת הנציבות לאוכלוסיות הפונות אליה בתלונות בגין אפליה לרבות יוצאי אתיופיה.

משרד התקשורת

ההחלטה: ערוץ שידורים להנכחה ישראלית אתיופית.

תיאור ההחלטה: הנחיית המועצה לשידורי כבלים ולווין לתמוך בערוץ או ברצועת שידורים מסחריים בעברית, שיהוו במה להצגת תכנים טלוויזיוניים מגוונים המנכיחים את החוויה הישראלית אתיופית, לתקופה מוגדרת שתיבחן מעת לעת.

☒ **סטטוס: לא בוצע.**

מהמועצה לשידורי כבלים ולווין נמסר, כי בעבר הציעו פתרון למצב- **פתרון שמחייב אמנם תיקון חקיקה** ויגשים את מטרות הוועדה במלואן בכל הקשור לאחריות שר התקשורת. פתרון זה עיקרו ב**העברת 4.8 מלש"ח המיועדים** מדי שנה לתמיכה בשידורים **באמהרית וטיגרינית כתקציב ייעודי** לתאגיד השידור הישראלי להפקה של הפקות מקור טלוויזיוניות ליוצאי אתיופיה. עמדת המועצה לשידורי כבלים ולווין- העברת כספי התמיכה לאחריות התאגיד תפתור את כל הבעיות שעלו במסגרת יישום החלטה זו:

- הצפייה בהפקות תתאפשר ללא תשלום לכלל הציבור, ובכך גם הציבור שאינו דובר אמהרית ייחשף להפקות, וציבור דוברי האמהרית יוכל לצפות בהן ללא נטל כלכלי כלל.
- החלוקה התקציבית תתבצע על ידי אנשי התוכן של התאגיד, העוסקים בתוכן טלוויזיוני באופן קבוע ויבצעו את העבודה באופן מקצועי כחלק משגרת העבודה שלהם (כיום חלוקת התקציב להפקות נעשית על ידי המועצה, שהיא גוף רגולטורי, ולא על ידי אנשי מקצוע העוסקים בתוכן טלוויזיוני כעיקר תפקידם).
- מקרב עובדי התאגיד ישנם יוצאי אתיופיה הדוברים את השפה ומכירים את התרבות הרלוונטית, בניגוד למועצה (כרגע זולת יועץ חיצוני, אין בצוות שמחלק את התקציב יוצאי אתיופיה כלל; כלומר הצוות אינו מכיר את ההוויה התרבותית ואינו דובר את השפה של ההפקות הנתמכות).

ההחלטה: בחינה מחקרית של ייצוג מגוון.

תיאור ההחלטה: עריכת מחקר, אחת לשנתיים, הבוחן באופן תקופתי את מידת הנוכחות של קבוצות שונות בחברה הישראלית ואיכותה ברבדים ובסוגים שונים של עשייה תקשורתית.

סטטוס: **בהליך ביצוע.**

מועצת הרשות השנייה אישרה את הקמתה של ועדה לשילוב אוכלוסיות מהפריפריה החברתית בחברה הישראלית בשוק התקשורת, אשר תבחן את הדרכים להגדלת ייצוגם ושילובם של קבוצות אלה בתקשורת, וזאת תוך שיתוף גופי השידור בטלוויזיה וברדיו וגורמים רלוונטיים אחרים. בראש הועדה עומדת חברת המועצה גב' מרה סנבטו.

במסגרת פעילותה, מתעתדת הועדה לערוך מחקר בתקופה הקרובה הבוחן את נוכחותן של קבוצות מהפריפריה החברתית בעשיה התקשורתית, בכלל זה יבחן המחקר כיצד משתלבים חברי הקבוצות האמורות בעשיה התקשורתית כמראיינים, כמרואיינים, כפרשנים וכיוצא בכך.

משרד הרווחה, העבודה והשירותים החברתיים

ההחלטה: נוכחות מתורגמן לשפה האמהרית.

תיאור ההחלטה: על מנת להגביר את האמון והשקיפות בגורמי הרווחה נדרש כי בפגישות עם שירות המבחן לנוער, שנוכחים בהם הורים של חשוד, שאינם דוברי עברית, יהיה מתורגמן.

☑ **סטטוס: בוצע.**

ליחידת התיאום נמסר כי במהלך התקופה שבין חודש ספטמבר 2016 ועד לחודש אוגוסט 2017 נערכו בכל מחוזות שירות המבחן בארץ 68 שיחות עם מתורגמנים לשפות האמהרית או טגרנ'ית עבור הורים של חשודים יוצאי אתיופיה שאינם דוברי עברית. בנוסף, התקיימו שיחות עם מתורגמן עבור משפחות שהוזמנו לשיחות במעונות חסות הנוער.

כמו כן, במסגרת התוכניות המופעלות במסגרת "הדרך החדשה" בשרות המבחן, מועסקים עובדים מלווים ומתאמים יוצאי אתיופיה המסייעים באופן שוטף וקבוע עם הורי הנערים יוצאי אתיופיה. במסגרת תפקידם, עובדים אלה דואגים להנגשת השירותים ומיצוי הזכויות של המשפחות בקהילה כולל גם סיוע בתרגום.

ההחלטה: תרגום לאמהרית מסמכים רשמיים של גורמי שירות המבחן לנוער.

תיאור ההחלטה: תרגום לאמהרית של כלל המסמכים הרשמיים המוצאים על ידי גורמי שירות המבחן לנוער שבמשרדו, המופנים לחשודים יוצאי אתיופיה או לבני משפחותיהם.

☑ **סטטוס: בוצע.**

שירות המבחן לנוער תרגם לאמהרית דף הסבר להורים על תפקיד שרות המבחן, תפקיד קצין המבחן וחשיבות הפגישה, בנוסף תורגם טופס הזמנה לפגישה ראשונה בשירות המבחן לנוער.

משרד התרבות והספורט

ההחלטה: הקמת "חממת קולנוע" ליוצרים צעירים בני העדה האתיופית.

תיאור ההחלטה: על מנת לעודד ולהשפיע על הנכחת יצירה וייצוג של בני העדה האתיופית בכלי התקשורת הוחלט כי משרד החינוך יפרסם מכרז להקמת חממת קולנוע אשר תבטא את קולותיהם הייחודיים של בנות ובני העדה ותהווה היצע לרשתות הטלוויזיה והמרשתת השונות.

↗ **סטטוס: בהליך ביצוע.**

משרד התרבות והספורט מסר, כי עתיד לפרסם בקרוב מכרז להקמת חממות ועוגנים, במסגרתם תוקצה לפחות חממה אחת לטובת יוצרות ויוצרים בני העדה האתיופית במגוון תחומי האומנויות.

ההחלטה: הקמת קרן להכשרה ראשונית לכל תחומי האמנויות לעידוד יוצרים יוצאי אתיופיה.

תיאור ההחלטה: על מנת לעודד הכשרה של יוצרים ויוצרות בגירים יוצאי אתיופיה בתחומי האומניות כמו כתיבה, הפקה ובימוי יש להקים קרן להכשרה ראשונית לכל תחומי האומניות לעידוד יוצרים יוצאי אתיופיה ובכך להגביר את ההנכחה החיובית של יוצאי אתיופיה.

סטטוס: בהליך ביצוע.

משרד התרבות והספורט מסר, כי פורסם מכרז להקמתה של קרן ליוצרים עצמאיים אשר מתוכה יוקצה סכום של כחצי מיליון ₪ לטובת יוצרות ויוצרים מהעדה האתיופית. מעבר לכך, נמסר ממשרד התרבות, כי הוא תומך במלגות לסטודנטים/יות בפריפריה, וכי בשנת התקציב 2018 עתידה להיות מכסה לטובת בנות ובני העדה האתיופית.

בקשנו לקבל אסמכתאות לפרסום מכרז כאמור, ולא קיבלנו.

ההחלטה: הקמת קרן לייזום פרויקטים על ידי אמנים, יוצרות ויוצרים יוצאי אתיופיה.

תיאור ההחלטה: הקמת קרן לייזום פרויקטים על ידי – אמנים, יוצרות ויוצרים יוצאי אתיופיה: סיוע בייזום פרויקטים על ידי אמנים ויוצרים יוצאי אתיופיה.

סטטוס: בהליך ביצוע.

משרד התרבות והספורט מסר, כי מעניקים סיוע בייזום פרויקטים על ידי אמנים ויוצרים יוצאי אתיופיה באמצעות תקנת סל תרבות עירוני ליזום למעלה מ-420 יוזמות תרבות חדשות בפריפריה החברתית והגיאוגרפית. צוות המפקחות של תקנת סלע מעודד את הערים השונות, בהן ישנם ריכוזים של בני ובנות העדה, להקצות יוזמות לטיפוח המורשת והמסורת של העדה.

משרד התרבות והספורט מסר עוד, כי הוא תומך בפסטיבלים ובאירועי תרבות המעלים על נס את מורשתה המפוארת של יהדות אתיופיה.

עוד נמסר בעניין זה, כי מצויים במהלך מתקדם של תוכנית העבודה של התאגיד למורשת יהדות אתיופיה, שכבר מקיים פרויקטים משמעותיים להעצמת התרבות של העדה, כמו הסיגדיאדה ופסטיבל הפיוט, ובאמצעותו ייפתחו פרויקטים רבים נוספים להעצמתה של העדה.

משרד לביטחון פנים-משטרת ישראל

ההחלטה: נהלים לשימוש בטייזר.

תיאור: מעיון בנהלי המשטרה בעבר בעניין שימוש בטייזר ניתן היה להתרשם כי מתאפשר שימוש רחב יחסית בטייזר ככלי עזר למעצר חשוד. כאשר נבחנו הנהלים על ידי הצוות הבין-משרדי למיגור גזענות נמצא כי נהלי המשטרה הקיימים היום אינם מדגישים דיים את החובה לעשיית שימוש מידתי ומרוסן ככל האפשר בכלי אכיפה חריג זה. על כן, הומלץ על בחינה מחודשת של הנהלים, ביחד עם הגורמים הרלוונטיים במשרד המשפטים, על מנת לצמצם את השימוש בטייזר וזאת רק למקרים המצדיקים זאת.

סטטוס: בוצע.

הופצה הנחיה בנושא ומתקיים מעקב לשימוש מרוסן בטייזר[16]. עיון בהנחיה החדשה לשימוש בטייזר עולה, כי קיים שיפור משמעותי בנוהל החדש לשימוש בטייזר בתחומים הנוגעים לשיקול דעת השוטר בטרם שימוש בטייזר, פיקוח ברמת היחידה, ברמת המחוז ובקרה מדגמית של שימוש בטייזר על ידי קצין טייזר ארצי.

ההחלטה: תיעוד בווידאו של חקירות קטינים.

תיאור: מדו"ח הצוות הבין-משרדי עלה כי יוצאי אתיופיה ממעטים בהגשת תלונות כנגד שוטרים למח"ש שכן ברוב המקרים התיעוד הראשוני והיחיד לתלונתם הוא הודעתם במשטרה. תיעוד חקירות הווידאו הוא ראיה מרכזית לבחינת טענתם של חשודים יוצאי אתיופיה, שלפיה מערכת אכיפת החוק מתנכלת להם, וכלי חשוב לבחינת הטענות המושמעות בעניין אלימות פסולה שהופעלה נגדם מצד השוטרים.

☒ **סטטוס: בהליך ביצוע.**

עם השלמת יישום ההמלצה של "הוועדה המייעצת לשרת המשפטים בעניין חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א 1971-" בנוגע להרחבת חובת התיעוד החזותי, כך שהמשטרה תתעד בווידאו חקירת קטינים חשודים בעבירות מסוג פשע, תורחב בהדרגה חובת התיעוד החזותי גם לחקירות קטינים החשודים בעבירות נגד שוטרים מסוג עוון, בכפוף להקצאת המקורות התקציביים הדרושים לנושא ולסדר עדיפויות תקציבי.

התייחסות יחידת התיאום: בבירור שערכה יחידת התיאום במשרד המשפטים עולה, כי בשלב זה הופץ תזכיר חוק בנושא, אולם קידום החוק מתעכב בשל נושא תקציבי.

ההחלטה: בחינה מחודשת וריענון הנהלים הקיימים להחזקת עצורים בתחנות המשטרה, ובייחוד להחזקת עצורים קטינים.

תיאור: מדו"ח הצוות הבין-משרדי עלה שעצורים מוחזקים לעתים בתחנות המשטרה בדרך שאינה ראויה ועל כן הומלץ כי על המשטרה לבחון את נהליה לאחזקת עצורים בתחנות המשטרה, ולרענן אותם בקרב מפקדי תחנות וכל השוטרים בתפקידים הרלוונטיים לעניין מעצר חשוד.

☑ **סטטוס: בוצע.**

ממשטרת ישראל נמסר כי מדי פעם נערך ריענון שיגרתי בנושא נהלי שמירת עצורים וקטינים.

עוד נמסר כי בדיון פנימי שנערך במשטרת ישראל חודדו מספר נושאים מהותיים בנושא החזקת עצורים, למשל:

כל קליטות העצורים, שע"פ סקירות מודיעין קובע השב"ס כי אינם יכולים להיקלט בבית המעצר הטריטוריאלי ייקלטו בכל זאת בבית המעצר הקרוב ובאחריות שב"ס להעבירם הלאה. משמעות הדבר היא כי לא תתבצענה נסיעות של ניידות סיור בכל הארץ.

קטינים ונשים ייקלטו בכל שעות היממה בבתי המעצר הטריטוריאליים, וכי כלל העצורים ייקלטו בסופ"ש בכל שעות היממה. בעקבות כך לא תתקיימנה הלנות מיותרות של עצורים.

ההחלטה: הדרכת שוטרים למניעת גזענות.

תיאור: הדרכת שוטרים למניעת התנהגות גזענית או לא ראויה ממניע גזעני במשטרת ישראל, הנקראת "כשירות תרבותית" המיועדת למנוע מצבים של התנהגות גזענית בידי שוטרים.

16. לצרף עותק מהנחיה כנספח

☑ **סטטוס: בוצע.**

ממשטרת ישראל נמסר כי תהליך פיתוח הכשירות התרבותית נשזר לאורך מסלול הכשרת השוטר והקצין, בהתאם לאתגרי הדרג והתפקיד אליהם הוא מוכשר. מטרת ההכשרה התרבותית הינה עיצוב תפיסת תפקיד השוטר ומתן כלים להתמודדות המבצעית אפקטיבית עם אתגרי התפקיד והדרג אשר תורמים לכשירותו המבצעית.

עוד נמסר לנו, כי במהלך שנת 2017 הועברו 61 סדנאות לכשירות תרבותית ובין יתר הפעולות בנושא זה בתחנות המשטרה הפרוסות ברחבי הארץ הועברו סדנאות בנושא שיטור בחברה מרובת תרבותיות.

ההחלטה: העברת תלונה על התנהגות גזענית או פסולה למחלקת משמעת במשטרת ישראל.

תיאור: משטרת ישראל תנחה את יחידת תלונות הציבור במשטרת ישראל להעביר העתק של כל תלונה שעניינה התנהגות גזענית או פסולה, לידיעת מחלקת המשמעת במשטרת ישראל, זאת לשם תכלול כל הנתונים בעניין תופעה פסולה זו וגיבוש מדיניות אחידה ומותאמת.

☑ **סטטוס: בוצע.**

הגורמים הרלוונטיים במשטרה הונחו להעביר לרכזת יחידת תלונות ציבור במשטרת ישראל בתחילת כל חודש דיווח עם נתונים אודות תלונות ציבור שעניינן התנהגות גזענית.

ההחלטה: **המפכ"ל ינחה את הגורמים הפיקודיים במשטרה לנתב תלונות בעניין התנהגות גזענית** או מפלה של שוטרים, אשר נמצאו מוצדקות, להליכים משמעתיים (בנוסף להליכים פיקודיים). יישום סעיף זה החל מינואר 2017.

תיאור: בשיחה עם רפ"ק שי יאסו אישר, כי המפכ"ל הוציא מכתב בנושא זה, והורה לנתב תלונות בעניין התנהגות גזענית.

☑ **סטטוס: בוצע.**

ההחלטה: דו"ח שנתי לפירוט הליכים משמעתיים כנגד שוטרים במקרי גזענות.

תיאור: משטרת ישראל תפרסם דו"ח שנתי ובו פירוט התלונות וההליכים המשמעתיים שננקטו נגד שוטרים בגין אלימות או מעשים פסולים על רקע גזעני, להגברת השקיפות והאמון.

☒ **סטטוס: לא בוצע.**

דוח שאמור היה להתפרסם בחודש ינואר 2018 בנושא זה, לא פורסם.

ההחלטה: המפכ"ל ינחה לבצע בקרה נושאית רחבה בנושא עילות הסגירה של תיקים בדגש על סגירת תיקי קטינים.

תיאור:

☑ **סטטוס: בוצע.**

יחידת הביקורת במשטרת ישראל הונחתה לבצע בקרה למשך 3 שנים, כשבכל שנה ייערכו הפקת לקחים וריענון נהלים והנחיות לאור ממצאי הבקרה. בתום 3 שנים ייבחן האופן היעיל ביותר לפיקוח ובקרה על עילות הסגירה.

ההחלטה: תדרוכים להעלאת מודעות לנתונים חריגים.

תיאור: ייערכו תדרוכים לתובעים במשטרה להעלאת מודעות לנתונים חריגים, בעיקר ריבוי תיקים של קטינים.

☑ **סטטוס: בוצע.**

נמסר לנו כי בוצעו תדריכים למעלה מ- 200 תובעים משטרתיים.

ההחלטה: תרגום מסמכים לשפה האמהרית.

תיאור: המשטרה תמשיך ביישום תרגום לאמהרית של מסמכים המוצאים על ידה שעניינם זכויות חשודים, לרבות חשודים קטינים, והמופנים לחשודים יוצאי אתיופיה או לבני משפחותיהם.

☑ **סטטוס: בוצע.**

משטרת ישראל תרגמה לשפה האמהרית מספר טפסים בסיסיים, ביניהם:

- טופס תלונה למח"ש.
- דף הסבר למתלונן הנלווה לאישור הגשת תלונה.
- טופס יידוע חשוד בדבר זכויותיו בטרם חקירה.
- דף מידע אודות נתיחה לאחר המוות וכן הסכמת בן משפחה לנתיחה לאחר המוות.
- הודעה תחת אזהרה.

ההחלטה: טופס תלונה ייעודי למח"ש.

תיאור: משטרת ישראל בתיאום עם משרד המשפטים, תגבש טופס תלונה ייעודי למח"ש שיימסר למתלונן על עבירה פלילית נגד שוטר במעמד החקירה, ושיועבר למח"ש לצורך בירור התלונה.

☑ **סטטוס: בוצע.**

ההחלטה: נוהל הזדהות בפני שוטר.

תיאור: הסדרת סמכות שוטרים לפנות לאזרחים בבקשה להזדהות ואופן מימוש הסמכות כאשר לא מוצגת כמבוקש:

☑ **סטטוס: בהליך ביצוע.**

המשטרה העבירה טיוטה לנוהל למשרד המשפטים. נוהל זה אמור להסדיר את נושא דרישת ההזדהות על ידי שוטר באופן מידתי וסדור, ולמנוע אכיפת חוק על רקע מוצא או צבע עור.

היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, העבירה את הערותיה לבעייתיות שבנוהל המתגבש, ובעקבות כך התקיימו פגישות עם המשנה ליועמ"ש לעניינים פליליים, במשרד המשפטים.

בשלב זה, אין התקדמות בקידום הנוהל, והוא עדיין מצוי בבחינת הנוהל והערות שהערנו בנושא.

נושאים מרכזיים, שאינם בהחלטת הממשלה, המצויים במעקב היחידה.

משטרת ישראל

נשיאת מצלמות גוף על ידי שוטרים- שוטרי הסיור יצוידו במצלמות על גופם על-מנת שניתן יהיה לתעד את האירוע אשר קדם להליך המעצר. במסגרת ועדת פלמור, עלו טענות על הסלמת אירועי שיטור מינוריים על ידי שוטרים, עד כדי ביצוע מעצרים לא מחויבים. לכן, עלה הצורך, צורך שעלה גם על ידי משטרת ישראל, לנשיאת מצלמות גוף על-ידי שוטרי השטח במטרה להביא למפגש מבוקר בין השוטרים לאזרחים.

☐ סטאטוס: בהליך ביצוע.

משטרת ישראל יזמה ומקדמת את נושא נשיאת המצלמות על שוטרים. עודכנו כי פורסם מכרז רכש לציוד מצלמות אלה וכי יישום ציוד מצלמות על שוטרים- החל מאמצע שנת 2018.

משרד הבריאות:

ביטול הגבלות תרומות דם על יוצאי אתיופיה.

ועדת פלמור התייחסה ל "פרשת הדם" שנחשפה ב-1996 ונגעה למדיניות "מגן דוד אדום" בעניין קבלת תרומות של מנות דם מיוצאי אתיופיה. על-פי המדיניות, שהוסתרה מן התורמים, לא נעשה שימוש בתרומות הדם של יוצאי אתיופיה באופן גורף. בשנת 2013, לאחר שביקשה לתרום דם במסגרת יום התרמה שהתקיים בכנסת, חה"כ פנינה תמנו שטה סורבה על-ידי צוות "מד"א" בטענה, כי אינה יכולה לתרום דם. זאת בהתאם למדיניות "מד"א". בעקבות חשיפה חוזרת זו הוקמה במשרד הבריאות ועדה לבחינת תרומות דם בישראל, בין היתר, בחינת מדיניות מד"א בקשר ליוצאי אתיופיה. לאחר עבודת ועדה מקצועית במשרד הבריאות, הגיעה הוועדה המקצועית למסקנה כי יש להשוות את תנאי תרומות הדם של יוצאי אתיופיה לכלל החברה הישראלית[17].

☑ סטאטוס: **בוצע**.

בתאריך 1.6.2017, הופץ חוזר מנכ"ל המסיר מגבלות[18], בין היתר, על יוצאי אתיופיה

ומשווה את הקריטריונים לקבלת תרומות דם לאלו המצויים בכל מדינות העולם המפותחות.

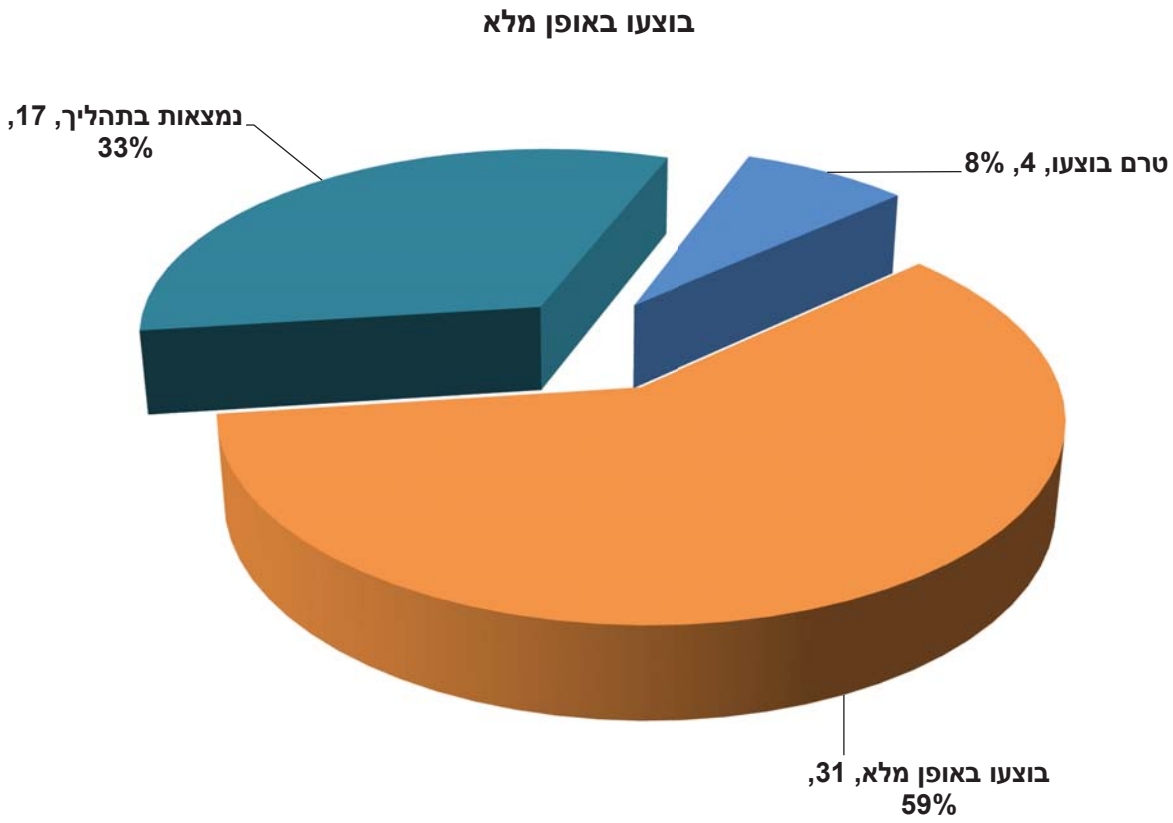
עוד יש לציין, כי בימים אלה עומד משרד הבריאות לפרסם " דוח המלצות של הועדה המתכללת בנושא גזענות, אפליה והדרה במערכת הבריאות". דוח זה, הינו תוצר מקיף של עבודת צוות רב משתתפים, ומהווה מודל ראוי לחיקוי לשאר מערכות ציבוריות נוספות.

17. הודעתו של פרופ' איתמר גרוטו, המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, בנושא זה, מצורף כנספח

18. חוזר מנכ"ל :https://www.health.gov.il/hozer/mr20_2017.pdf

גרף מסכם:

יישום החלטות הדו"ח למיגור הגזענות

פרק ג'–קבלת תלונות, טיפול ומיצוי הטיפול בתלונות.

על פי החלטת הממשלה, תפקידי היחידה כוללים- קליטת תלונות, הפנייתן לטיפול של הגורמים הרלוונטיים ומעקב אחר הטיפול:

א. קבלת תלונות, ניתובן לגורמי הטיפול הרלבנטיים, וגיבוש נהלים לשם כך. אפיק זה הוא בנוסף לזכותו של המתלונן להגיש את התלונה במישרין לגורם המוסמך לטפל בה על פי כל דין.

ב. מעקב ובקרה על הטיפול בתלונות ותוצאותיהן, לרבות עדכון המתלונן.

ג. ניטור ומעקב אחר התלונות, והקמת פלטפורמה מקוונת לשם כך.

התלונות מתקבלות ביחידה באחד מהאמצעים שפורסמו בדף אינטרנט ייעודי של היחידה:

- מייל ייעודי להגשת תלונות ביחידה: antiracismunit@justice.gov.il.
- פקס ביחידה להגשת תלונה: 02-6468016.
- טלפון ייעודי במוקד משרד המשפטים: 0765300877.
- דף אינטרנט להגשת תלונה באופן מקוון (פניה מקוונת):
  http://www.justice.gov.il/AntiRacism/Pages/default.aspx:

היחידה טרם פרסמה, באמצעות קמפיין ציבורי, בדבר האפשרויות הקיימות ליצור קשר עם היחידה. קמפיין כזה עתיד להתפרסם בקרוב.

עיקר התלונות המגיעות ליחידה, מגיעות באמצעות המייל הייעודי ובאמצעות שיחות טלפון. יש לציין, כי שיתוף הפעולה שנוצר עם החברה האזרחית, מצליח לייצר פנויות ליחידה באמצעות ארגונים אזרחיים.

היחידה יוזמת טיפול על רקע אירועים שמתפרסמים ברשתות חברתיות או בתקשורת.

היחידה מטפלת בתלונות על פי נוהל טיפול שנבנה ביחידה ונועד להבטיח רצף טיפול שיטתי בתלונות המתקבלות ביחידה[19].

הגשת התלונה :

הגשת התלונה ליחידה תיעשה באחד מאמצעי הקשר עם היחידה, שיפורסמו לציבור. התלונה תכלול, ככל הניתן, את הנתונים הבאים: פרטי מתלונן - כולל פרטי קשר, פרטי הגורם נגדו מתלוננים, תאריך האירוע, תיאור מהלך האירוע, עדים לאירוע (אם יש).

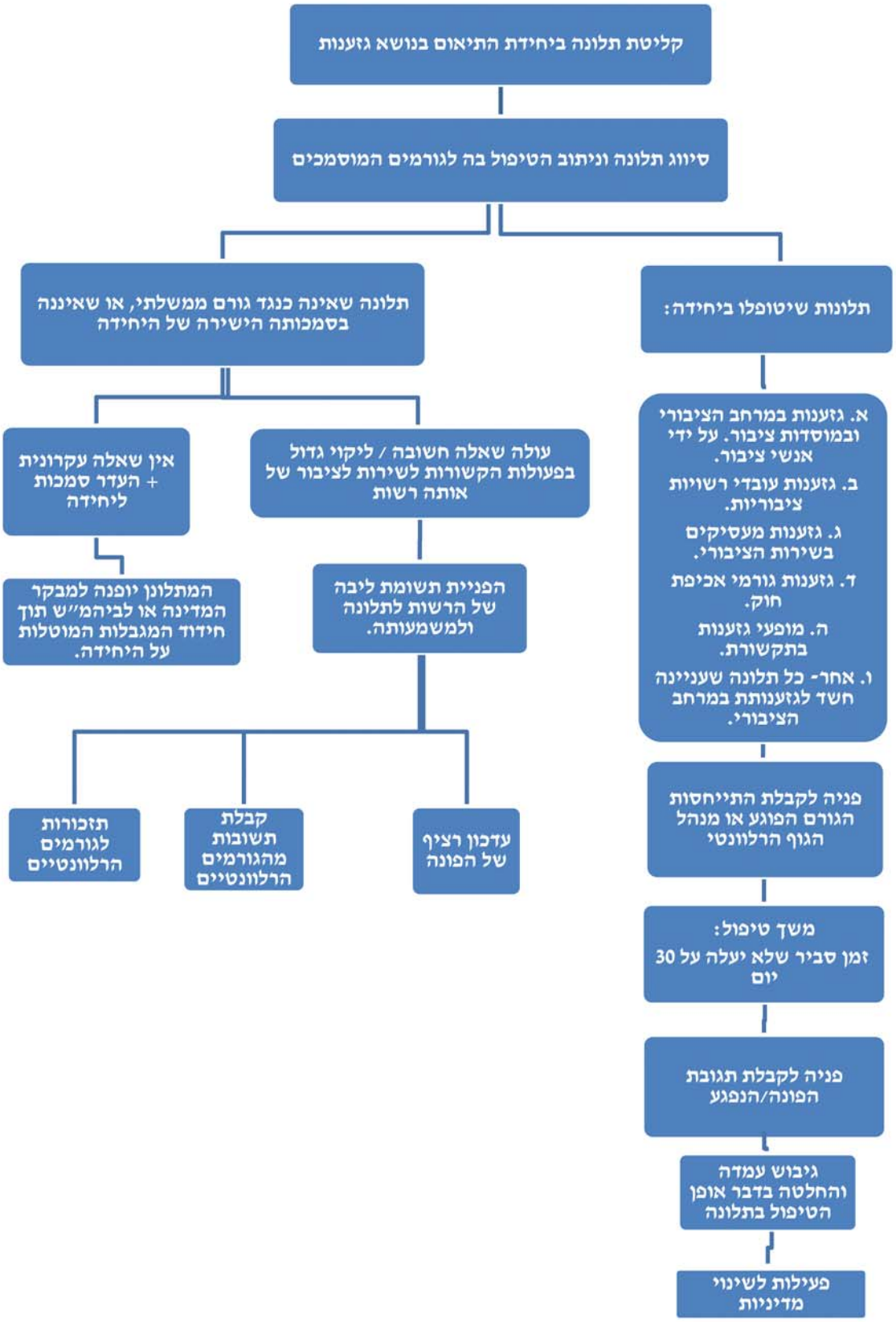
עם קבלת הפניה ליחידה באחד מאמצעי הקשר, תיקלט במערכת ממוחשבת ותועבר לעיון עובדי היחידה. לאחר העיון, תסווג התלונה לסוג ולגורם הרלוונטי להפנות אליו. לתלונה יוצמד מטפל, שיעקוב אחר הטיפול בתלונה ויהיה בקשר עם המתלונן עד לקבלת תוצאות הטיפול.

היחידה שמה לה למטרה לקיים קשר עם הפונים הן כדי לשפר את פעילות היחידה והן כדי לוודא כי תלונה מטופלת כראוי על ידי הגורמים אליהם מופנית התלונה.

---

19. נוהל טיפול מצורף כנספח

הליך טיפול בתלונה:

דוגמאות לתלונות בטיפול היחידה– יפורטו פניות שהטיפול בהן הסתיים ואלו שמצויות בטיפול ובמעקב במישור של מדיניות לשינוי רוחבי

חשד למדיניות גזענית במעלה אדומים

רקע: בתאריך 27.9.2017 התקבלה תלונה ביחידה על מדיניות מפלה כלפי העדה האתיופית במעלה אדומים.

פנייה למעלה אדומים: "סירבתם לאפשר לתלמיד ממוצא אתיופי ללמוד בבית ספר קרוב לביתו"

היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות פנתה לעיריית מעלה אדומים לאחר שסירבה לאשר לתלמיד בכיתה א' ללמוד בבית ספר קרוב לביתו רק בגלל צבע עורו. עו"ד זנה: "אי אפשר להחליט שאתיופים ביחד זה לא טוב"

שחר מי עדכון אחרון 28.09.17 00:25

חשד לגזענות במערכת החינוך: היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות פנתה לעיריית מעלה אדומים בטענה שהיא מפלה לרעה תלמיד יוצא אתיופיה. לפי היחידה, העירייה מסרבת לאשר לו ללמוד בבית ספר קרוב לביתו, שכן גם אחותו הגדולה לומדת, רק בשל צבע עורו

(shutterstock (צילום: אילוסטרציה

מנתוני התלונה שהגישו ההורים ומנכ"לית "אגודת יהודי אתיופיה", זיוה מקונן, עולה כי הורי תלמיד כיתה א' ממוצא אתיופי המתגורר במעלה אדומים, לא הורשו לרשום את בנם לבית הספר הקרוב לביתם, שבו לומדת אחותו הגדולה. לטענת הרשות בבית הספר הקרוב לביתו של התלמיד יש ריכוז גבוה של תלמידים יוצאי אתיופיה ועל כן החליטה הרשות, כי הילד ילמד בבית ספר בצידה השני של העיר, רחוק מסביבת מגוריו. הרשות טענה כי מוכנה להסיע את הילד יחד עם עוד ילדים אתיופים, במטרה לפזר את התלמידים.

אופן הטיפול:, היחידה פנתה לראש עיריית מעלה אדומים לשנות מדיניות גזענית זו לאלתר[20]. היחידה פעלה בשיתוף פעולה עם גורמים נוספים במשרד החינוך, במשרד ראש הממשלה ומשרד המשפטים.

> **"מדיניות זו מופעלת רק כלפי יוצאי אתיופיה, אך ורק בשם צבע עורם, ורק הם מפוזרים לכל עבר כאילו היו חפצים, כאילו היו 'בעיה' שצריך לפזרה כדי להתחלק 'בנטל".**

תוצאות הטיפול: לאחר הפנייה לראש עיריית מעלה אדומים והדרישה שהתלמיד יממש את זכותו ללמוד בבית ספר כשאר התלמידים, שינתה הרשות את עמדתה במקרה זה, והילד נרשם לבית הספר שהוריו רצו כי ילמד בו.

הפליית תלמידים ממוצא אתיופי ע"י נהגת חברת "דן":

רקע: בתאריך 24.1.2018 התקבלו ביחידת התיאום מספר תלונות של תלמידים ממוצא אתיופי, שהעלו חשד להפליה גזענית על ידי נהגת המועסקת בחברת "דן". על פי התלונה, עם סיום יום הלימודים, ביקשו מספר תלמידים ממוצא אתיופי להשתמש בשירותי התחבורה הציבורית בקו 25 של חברת דן בתל אביב. לתדהמתם, נהגת האוטובוס סירבה להעלות אותם לאוטובוס על רקע מוצאם האתיופי.

אופן הטיפול: ראש היחידה יצר קשר עם ההורים של התלמידים ולמד מקרוב את האירוע. בהתייעצות עם הסיוע המשפטי במשרד המשפטים, נפגש ראש היחידה, ביחד עם עו"ד נטע ברק מהסיוע המשפטי, עם ההורים והתלמידים שפנו ליחידה. במסגרת פגישה זו, למדו ההורים על היחידה ועל משרד המשפטים ועל האפשרויות שאנו יכולים להציע להם במסגרת משרד המשפטים.

---

20. מכתב ראש היחידה לראש רשות מעלה אדומים מצורף כנספח

בד בבד, פנתה[21] היחידה למנכ"ל חברת דן בעקבות המקרה ודרשה טיפול מידי באירוע. המענה שקיבלה היחידה מחברת "דן" לא היה מספק ועיקרו התמקד בנהגים יוצאי אתיופיה שעובדים בחברה, כמו גם עובדים מאוכלוסיות שונות בחברה הישראלית.

אופן הטיפול: הסיוע המשפטי מגבש כתב תביעה נגד חברת "דן" ונגד הנהגת.

פיטורין ממשטרת ישראל

רקע: ביום ה-26.7.2017 התקבלה במשרדנו תלונה של שוטר לשעבר במשטרת ישראל ממוצא אתיופי. בפנייתו אל היחידה, ציין השוטר כי במסגרת מילוי תפקידו נפצע בפיגוע ועבר שיקום ממושך בהצלחה. לטענתו, הפיטורין נעשו שלא כדין וכי זה קשור למוצאו האתיופי. עוד ציין, כי גורמים שונים אליהם פנה לעזרה לא הצליחו לסייע לו.

לאחר קבלת התלונה ביחידה נמצא כי הפיטורין מקורו בעיקר במצבו הבריאותי של הפונה ולא על רקע גזעני. לאחר שהתלונה סווגה כחשד להפלייה על רקע מוגבלות, הועבר הטיפול בתלונה לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות יצרה קשר עם הפונה ופנתה לבירור מול משטרת ישראל.

אופן הטיפול: לאחר הבירור, החליטה נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, לנקוט בהליכים משפטיים למיצוי זכויותיו של הפונה.

יש לציין, כי למרות שהפניה לא סווגה כאירוע שמקורו בגזענות, רואה היחידה חשיבות, במקרים מיוחדים כמו מקרה זה, להמשיך וללוות את הטיפול בפניה, תוך שמירה על קשר עם הפונה.

קמפיין ממשלתי המנציח תפיסות סטריאוטיפיות

תפישות גזעניות בפרסום ממשלתי למען יוצאי אתיופיה

משרד הכלכלה יצא בקמפיין לעידוד העסקה איכותית של יוצאי אתיופיה, אולם הפרסום עורר תרעומת בקרב בני העדה שמחו על אופן הצגתם. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות מצאה כי הטענות היו מוצדקות: "נעשה מקי תדמיתי ליוצאי אתיופיה". בעקבות כך נקבעו הנחיות למניעת הישנות המקרה

גלעד מורג פורסם: 12:28 , 24.08.17

משרד הכלכלה ביקש לקדם סיוע ליוצאי אתיופיה - והביא בעצמו סטריאוטיפים שליליים בנוגע לבני העדה. כך עולה ממכתב של ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, עו"ד אוקה (קובי) זנה, שהועבר ללשכת הפרסום הממשלתית ולמנכ"לי כל משרדי הממשלה. בהודעת משרד המשפטים היום (ה') בנושא צוין כי הקמפיין של משרד הכלכלה לעידוד העסקה איכותית של יוצאי אתיופיה התבסס על תפישות גזעניות.

רקע: משרד הכלכלה פרסם קמפיין לצורך קידום תעסוקה איכותית ליוצאי אתיופיה. למרות שהכוונות בבסיס הקמפיין היו טובות, הקמפיין עורר ביקורת קשה מצד יוצאי אתיופיה, שבין היתר, פנו ליחידה לפעול להפסקת הקמפיין[22]. הטענה היא כי הפרסום מעודד ומנציח סטראוטיפים שליליים בנוגע ליוצאי אתיופיה.

אופן הטיפול: תחילה, פנתה היחידה לגורמים הרלוונטיים במשרד הכלכלה לעצור את הקמפיין ולעשות חשיבה איך נכון לעשות זאת. גורמים אלה, לא נענו לפניות היחידה וטענו כי התייעצו עם ארגונים וגורמים בקרב קהילת יוצאי אתיופיה בנושא ואישרו להם.

21. פניית היחידה לחברת דן מצורפת כנספח

22. https://little-ethio.com/%D7%A1%D7%A2%D7%A8%D7%AA-%D7%94%D7%A2%D7%A6%D7%95%D7%9E%D7%94-%D7%A0%D7%92%D7%93-%D7%9E%D7%A9%D7%A8%D7%93-%D7%94%D7%9B%D7%9C%D7%9B%D7%9C%D7%94-%D7%95%D7%94%D7%AA%D7%A2%D7%A9%D7%99%D7%99%D7%94/

כתוצאה מהתנהלות זו ועל מנת לקבוע קווים מנחים לכלל משרדי הממשלה במניעת פרסומים סטריאוטיפיים, הפיצה היחידה קווים מנחים המחדדים איך להימנע מפרסומים בעיתיים של משרדי ממשלה.

אופן הטיפול: פניה לעצירת הקמפיין הבעייתי ופרסום קווים מנחים[23] על מנת למנוע הישנות מקרים כגון אלה.

פניית חייל מילואים ממוצא אתיופי בשל מראהו החיצוני

רקע: בפנייה מתואר כי פלוגת המילואים של יחידת 'אגוז' זומנה לשבועיים אימון במסגרת מילואים. על פי התכנית- שהשבוע הראשון בהכנה והשבוע השני תרגיל גדול בחוץ לארץ. עם סיום השבוע הראשון, נמסר לפונה כי אינו יכול להשתתף בתרגיל ואף להמשיך כלוחם בפלוגת המילואים של היחידה, בשל שיערו של הפונה ('ראסטות'), ולכן נאמר לו שמראהו אינו ייצוגי מספיק עבור התרגיל התקשורתי. הפונה ציין, כי בשל העובדה שהלוחמים אינם בשירות סדיר, יש בניהם, חוץ ממנו, לוחמים עם שיער ארוך, שלא הודחו מהפלוגה בשל שיערם.

אופן הטיפול: הפנייה הועברה לפרקליטות הצבאית הראשית, התקיימה פגישה בנושא עם גורמים רלוונטיים בפרקליטות, אשר טיפלה הפנייתנו זו ועדכנה אותנו כי הדחתו בוטלה והפונה ונמנה עם כוחות המילואים.

פניה בנושא אפליה בתעסוקה של חרדי

בפנייתו הלין צעיר חרדי כי מפלים אותו על רקע היותו חרדי :" שאני חרדי, ככה שיוצא שאני הפתעה למעסיקים שרואים אותי לראשונה, ברוב רובם של מקומות העבודה כשאני מגיע ישר מקבלים הלם, מתחילים לשאול אותי שאלות אם לא מפריע לי לעבוד במקום שיש בו נשים, אם לא מפריע לי לשבת על כיסא שישבה עליו אישה, אם לא מפריע לי שהדלתות בצבע חום וונגה".

הצעיר תיאר תחושת הפליה על רקע היותו חרדי, וציין בפנייתו אלינו, כי בסוף התקבל במשרת סטודנט כחוקר מקרי נשים במשרד הכלכלה.

אופן הטיפול: הועבר לנציבות שוויון הזדמנויות בעבודה, במשרד העבודה, הרווחה ושירותים חברתיים (להלן:" הנציבות"), אשר יצרה קשר עם המתלונן ועניינו טופל. הנציבות פנתה למשרדים הרלוונטיים בתלונה ובירורה את הנושא. בד בבד, עמדה היחידה בקשר עם המתלונן. בסופו של דבר, לאחר בירור העניין, התלונה לא הבשילה לכדי פנייה להליך משפטי. הנציבות עדכנה אותנו, כי הפנייה טופלה בהתאם לנהלי העבודה של הנציבות וניתן לו ייעוץ משפטי מקצועי. עם זאת, לא מצאו לנכון לנהל הליך משפטי בנושא.

יחס מפלה בין יהודים וערבים ברשות האוכלוסין וההגירה

רקע: התקבלה ביחידה תלונה בדבר הפליה בין יהודים לערבים **אזרחי מדינת ישראל** במתן שירות על ידי רשות האוכלוסין וההגירה. על פי התלונה, הפונה, שהינה עובדת מדינה, הזמינה תור מראש להנפקת תעודת זהות ודרכון ביומטריים בסניף רשות האוכלוסין הנמצא במערב ירושלים. מתיאורה עולה כי כשביקשה להנפיק את תעודת הזהות סורבה בשל הטענה שהאזרחים הערבים מקבלים שירות רק בסניף במזרח ירושלים. הפונה עמדה על זכותה לקבל שירות בכל סניף בירושלים, שכן סניף רשות האוכלוסין במזרח העיר, לא מספק שירות טוב כפי שמספק מערב העיר ליהודים.

23. קווים מנחים בפרסום ממשלתית מצורף כנספח

אופן הטיפול: הפניה מלמדת על בעיה רחבה יותר, המצריכה התייחסות לבחינת המדיניות של רשות האוכלוסין וההגירה ביחס לכלל אזרחי מדינת ישראל. הפניה הועברה למשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי–חוקתי) והעלתה את החשש מפני מדיניות מפלה של רשות האוכלוסין וההגירה שמביאה לפגיעה חמורה באזרחי ישראל תושבי מזרח ירושלים. בפנייה זו ביקשנו לאסור הפליה אסור בין אזרחים במתן שירות ציבורי ולהנחות כי כל אזרחי המדינה זכאים לקבל שירות בכל סניף של רשות האוכלוסין בעיר מגוריהם.

מהמחלקה למשפט ציבורי במשרד המשפטים, עודכנו כי הנושא מטופל מול רשות האוכלוסין בעניין זה.

פניה ליחידה על ידי באת כוחה של צעירה ממוצא רוסי שהופלתה בקבלה לעבודה על רקע מוצאה

על פי פרסום בתקשורת, צעירה ממוצא רוסי תושבת כרמיאל, אשר עלתה לישראל בילדותה, פנתה ל "שניצליה" בעיר לצורך עבודה. נציגת המסעדה הסכימה לקבל והפונה הגישה לה "קורות חיים" עם פרטים ליצירת קשר. או אז, פנתה נציגת המסעדה לצעירה בשאלה אם היא "יהודייה". הצעירה נבוכה מהשאלה השיב בחיוב, ולמרות זאת החליטה נציגת המסעדה כי יבדקו את העניין ועל פי הטענה הצהירו: "**אצלנו רוסיות לא עובדות**".

הנהלת המסעדה טענה, בין היתר, כי פעלו במסגרת הנחיות הרבנות בנושא זה.

הואיל והצעירה מיוצגת ומנהלת הליך משפטי למיצוי זכויותיה, החלטנו לבחון את ההיבט המוסדי–מערכתי של הנושא. משכך, מתקיימת בחינה עם פרקליטות המדינה, לבדוק אפשרויות לשינוי מדיניות זו, ככל שבבסיסה עומדת אפליה על רקע פסול.

עוד יש לציין, נפגשנו עם עו"ד ענבר אפק וצוותה, במסגרת פגישה זו בחנו אפיקים שונים לשיתוף פעולה, בעיקר בנושאים בעלי הביטים ממסדיים.

אופן הטיפול: מצוי בבחינה לשינוי מערכתי בשיתוף פעולה עם פרקליטות המדינה.

תלונה על התנהגות שופטת בדיון מעצר

רקע: התקבלה ביחידתנו תלונה בדבר תחושה ליחס מפלה של שופטת בית המשפט המחוזי בחיפה כלפי אב החשוד, על רקע מוצאו האתיופי. על פי התלונה סירבה השופטת לאפשר לאב תרגום לשפה האמהרית על ידי קרוב משפחה שנכח באולם בית המשפט וחקרה אותו בשפה העברית באופן משפיל ולעגני. כך למשל, על מנת לבדוק עד כמה יודע ומכיר את השפה העברית, "בחנה" השופטת את האב, בין היתר, אם הוא יודע לספור עד 10 בעברית.

אופן הטיפול: היחידה פנתה לנציב תלונות הציבור על השופטים, לבדוק התנהלות זו והאם קיים חשש ממשי לאפליה על רקע גזעני.

תוצאות הטיפול: במכתב התשובה של נציב תלונות הציבור על השופטים, נדחה החשש לאפליה על רקע גזעני, בנימוק כי "מידת השליטה בשפה העברית של המיועד לשמש כמפקח במעצר בית, לא כל שכן מפקח יחיד, היא עניין שבדיקתו עשויה להיות רלבנטית כשמתעורר ספק בשאלה האם אותו אדם מתאים לשמש בתפקיד זה". עוד קבע הנציב כי שליטת המתלונן בשפה העברית הייתה מוגבלת והשאלות שנשאלו על ידי השופטת באו על מנת לבחון את יכולתו לדווח למשטרה במקרה של היעדרות החשוד.

פנייה להסרת מועמדות הרב אסולין לתפקיד רב עיר חדרה

פניה שהועברה אלינו על ידי מרכז "תמורה" עלה כי במהלך חודש נובמבר 2016 התפרסם, בתאגיד "כאן", על ידי העיתונאי אוריה אלקיים, תחקיר מקיף אודות פשעיו של הרב אסולין (**להלן: "התחקיר"**), פשעים שביצע מתוך מניעים של בצע כסף ובכוונה ברורה לפגוע באוכלוסיות שנתפסו בעיניו כמוחלשות, והכל מתוך עמדות ותפיסות גזעניות חמורות.

התחקיר הארוך והמקיף, כלל התבטאויות גזעניות שיש בהן משום הסתה לגזענות ולאלימות, תוך נקיטת לשון הרע באופן בוטה על רקע גזעני. כפי שעלה בתחקיר, הפיץ הרב אסולין את משנתו הגזענית בין תלמידיו.

בתחקיר תועד הרב אסולין מלמד לפגוע, בכוונה תחילה, בתינוקות חסרי ישע ממוצא אתיופי, מתוך תפיסה גזענית כי אתיופים "**לא מבינים כלום**". הרב אסולין ממשיך ומפציר באדם שאין לו שום הכשרה "**לחתוך אצל אתיופים וקווקזים**", וזאת מתוך תפיסה גזענית ברורה "**כי הם לא מבינים מה זה**". עוד תועד הרב אסולין מנחה את המתלמד, כי תינוקות אלה הם "**בשר תותחים**", שאפשר לפגוע בהם, וכלשונו :" **גם אם תחתוך עקום, לא יגידו כלום, כי הם לא מבינים כלום**".

למרות כל זאת, ולמרות שעמד לדין משמעתי, בחר הרב אסולין להגיש מועמדות לתפקיד רב עיר בחדרה. בעקבות זאת, פנתה היחידה ליועץ המשפטי לממשלה לבחון הסרת מועמדותו של הרב אסולין[24].

לאחר בחינת הנושא, מסר היועץ את עמדתנו[25] לרב אסולין כי : "מדובר באמירה פסולה ובלתי ראויה שיש לגנותה. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, אמירה כזו עלולה לפגוע באמון הציבור בתפקיד המכובד של רב עיר בישראל שמעניק שירותי דת לכלל האוכלוסייה בעיר לרבות באמון הציבור של רבים מתושבי העיר שהם מיוצאי אתיופיה. גם אם הדברים נאמרו בחדר הסגור ולא בפומבי, הרי שלא ניתן להתעלם ממשמעותם החמורה ומהקושי המשפטי העולה מהדברים. זאת, בשים לב גם להקשר שבו נאמרו הדברים במסגרת תפקידך בהכשרה של מוהלים מתלמדים."

התבטאות גזענית של בכיר בהנהלת כפר הנוער 'בן שמן'

הפונה, איש חינוך בכפר "בן שמן", פנה ליחידה ותיאר אירוע של התבטאות גזענית כלפיו על יד בכיר בהנהלת הכפר. על פי תיאור הדברים, פנה המנהל לאדם אחר, בנוכחות הפונה ואמר: "**הבאת לך את השחור שיעשה לך את העבודה**". הפונה תיאר כי נפגע והושפל מהתבטאות זו.

אופן הטיפול: בפניה למנהלת הכפר לא הייתה מחלוקת עובדתית על קרות האירוע. במסגרת הקשר שלנו עם מנהלת הכפר, בקשנו לדעת בדבר האמצעים שננקטו. עודכנו כי מנהלת הכפר ערכה שיחות בירור לאחר מכן הועבר המשך הטיפול ליו"ר הועד המנהל לבחינת האירוע לעומקו.

תוצאות הטיפול: עודכנו כי המקרה קיבל מענה וטיפול הולמים. המנהל עמד לדין משמעתי וננזף בשל התבטאותו. עוד עודכנו כי המנהל הודה והביע צער וחרטה על התנהגותו. יחד עם זאת, הדגשנו למנהלת הכפר כי אנו רואים באירוע הזדמנות חשובה להעברת מסר רחב בקרב צוות כפר הנוער ותלמידיו באשר לחומרה הרבה של התבטאויות ומעשים גזעניים בכלל ובמסגרת הכפר בפרט. עודכנו כי נושא זה ייבחן במסגרת תכנית עתידית, ובשלב זה מסתפקים בצעדים שנקטו.

---

24. פניית היחידה מצורפת כנספח

25. עמדת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, מצורפת כנספח.

תלונות שהתקבלו על התנהגות פסולה של שוטרים

התלונות שהתקבלו ביחידה כל התנהגות פסולה של שוטרים, כללו חשד להתבטאויות גזעניות של שוטרים, אלימות שוטרים ודרישה להצגת תעודת זהות על בסיס גזעני לכאורה. להלן דוגמאות נבחרות לתלונות שהתקבלו ביחידה בנושא זה:

רקע: בספטמבר 2017 התקבלה ביחידתנו פניה של שוטר ממוצא אתיופי, כי בנו הותקף על ידי שוטרים ללא סיבה. מהפניה עולה, כי השוטרים הפסיקו לתקוף את הקטין רק כשהבינו כי אביו של הקטין שוטר.

אופן הטיפול: היחידה פנתה בדחיפות למח"ש לחקור את האירוע. מח"ש הקימה צוות חקירה לעניין זה. חומר ראיות שנאסף על ידי מח"ש מגבש ראיות לכאורה להגשת כתב אישום. נערך שימוע לשוטרים התוקפים והגשת כתב אישום מתעכב לצורך התייעצויות נוספות במח"ש.

בחודש דצמבר 2017, התפרסם כי שוטרים תקפו קטין ממוצא אתיופי שהיה במשמורתם והפיצו תיעוד תקיפתו. אחד השוטרים שהסרטון הגיעה לידו במסגרת ההפצה דיווח על האירוע ונפתחה חקירה במח"ש.

במסגרת מעקב היחידה אחר הטיפול בתלונה באירוע זה עודכנו, כי החקירה העלתה ממצאים לגיבוש כתב אישום נגד חלק מהמעורבים.

שוטר ממוצא אתיופי המשרת במשטרת ישראל, התלונן על התעמרות והתעללות גזענית של חבריו השוטרים בו. תחילה הוגשה תלונה במח"ש, אשר סגרה את התיק בשל חוסר סמכות והעבירה התיק למחלקת משמעת במשטרת ישראל. משטרת ישראל סגרה את התיק ללא טיפול ראוי.

איש ביטחון ממוצא אתיופי, התלונן כי בעת שחזר מליווי שר בחו"ל במסגרת תפקידו, עם דרכון דיפלומטי, בעת שהיה עם חברו בהיר-העור אשר חזר עמו מחו"ל, שוטר בתפקיד בנתב"ג, עשה אבחנה פסולה בין שניהם וצעק "תעצור את השחור!". לדברי המתלונן, השוטר המשיך לצעוק "תעצור את השחור" והגיע לעצור דווקא אותו, למרות שהיה עם חבר בהיר-עור ושניהם באותו התפקיד. היחידה העבירה את הטיפול למח"ש, מח"ש בחנה את הפניה והעבירה הטיפול למחלקת משמעת במשטרת ישראל. משטרת ישראל סגרה הפניה, בטענה כי לא ניתן לאתר את השוטר המתואר בתלונה.

תלונה של קטין ממוצא אתיופי, אשר הוכה על ידי שוטרים. שוטרים תקפו ללא סיבה את הקטין, והפסיקו לאחר שהבינו כי אבי הקטין- שוטר בעצמו. בשיתוף פעולה עם מח"ש, פוצח התיק והחשודים נחקרו על תקיפת הקטין. מעדכון שקיבלנו במח"ש והתיק לאחר שימוע ומצוי בבחינה לפני העמדה לדין פלילי של השוטרים המכים.

צעיר ממוצא אתיופי התלונן, כי שוטרים מטרידים אותו מידי יום בדרישה להציג להם תעודת זהות על בסיס אפיון גזעי. הצעיר תיאר בתלונתו כי מצוי בחרדה גדולה וחושש לצאת מביתו בשל הצקות והטרדות חוזרות ונשנות של שוטרים.

עו"ד שלומית ברהנו פנתה ליחידה ותיארה, כי במהלך ישיבת שבעה על אחיה ז"ל (שגם הוא סבל לטענתה מהטרדות שוטרים ללא סיבה), הבחינו שוטרים בה ובעוד אח שלה שישבו בסמוך לאוהל אבלים, בשעה 10:00 בבוקר, בכניסה לבניין מגוריה. עו"ד ברהנו תיארה בתלונתה, כי השוטרים, חצו כביש ודרשו מהם הצגת תעודת זהות ללא שום סיבה. עו"ד ברהנו תיארה כי כאשר ביקשה הסבר כלשהו מהשוטרים על פשר דרישתם להזדהות בפניהם, בפתח ביתם, בשעה 10:00 בבוקר, איימו לעצור אותה תוך שמסרבים בתוקף להסביר לה מה עורר את חשדם בה.

תלונה של אמו של צעיר ממוצא אתיופי, אשר בילה במועדון בחיפה ובשלב מסוים הותקף על ידי מאבטחים ונפצע. אם הצעיר מתארת בתלונתה כי כאשר נס הקטין על נפשו לעבר שוטרים וביקש עזרה מהם ודיווח על פשע שבוצע בו, סירבו השוטרים להגיש לו עזרה ואחד השוטרים, שמו ידוע, צעק על

הצעיר "**תחזור לאתיופיה יה שחור**" ואיים לעצור דווקא אותו, למרות שהיה חבול ופצוע. על פי תיאורה של האם, התנהגות השוטר פגעה קשה בבנה, הרבה מעבר לאלימות שחווה בתוך המועדון, הוא מסתגר בביתו וחסר אמון מוחלט במשטרת ישראל.

התייחסות משטרת ישראל לפנייתנו הייתה בשאלה חוזרת: האם התלונות נמצאו כמוצדקות.

לכן הצורך אותו הדגשנו בדבר חשיבות קידום הנחיות היועץ המשפטי ופרקליט המדינה בנושא טיפול התנהגות שוטרים שיש בה משום עבירת משמעת.

יש לציין, כי משטרת ישראל מהווה שותף חשוב למיגור תופעות פסולות בעבודת שיטור, ואכן אנו מוצאים שותפים בתוך המשטרה, בעיקר בנושא הטיפול המערכתי.

עוד יש לציין, כי יישום משטרת ישראל את החלטות הנוגעות אליה, מלמד על רצינות ונכונות להוביל שינוי אמיתי.

בנסיבות אלה, הקמת גוף עם סמכויות חקירה, שיחקור ויטפל בעבירות שוטרים, הוא הכרחי וחשוב.

פניות נוספות שהתקבלו ביחידה:

גב' יעל בן יפת, מנכ"לית הקשת הדמוקרטית המזרחית, פנתה ליחידה בעניין הקומיקאי נאור ציון. מהפניה עולה, כי ב – 30/6/2017 עלה לרשת סרטון בשם "**נשיונל ג'יאוגרפיק הכירו את שבט הערסים**" של נאור ציון. על פי התלונה, **הסרטון עמוס בהתייחסויות גזעניות ומשפילות כלפי מזרחים ואף בהסתה אלימה כלפי מזרחים**. אנו מאמינים כי הסרטון הגזעני אשר מציג מזרחים כחיות, את התרבות שלהם כנחותה, פרימיטיבית לא צריך להיות מוצג ברשת מאחר ומדובר בהסתה כנגד אוכלוסייה שלמה.

בפניה דרשו להסיר את הסרטון על בסיס היותו מסית נגד אוכלוסייה שלמה ואף מכיל אלמנטים של הסתה לגזענות ולאלימות. לפניה צורפה עצומה של מאות חתימות שאספנו מאזרחים ואזרחיות עם דרישה זו.

אופן הטיפול: פניה זו הועברה למחלקה לתפקידים מיוחדים בפרקליטות המדינה, לבחינת הסרת הסרט ונקיטת הליכים, ככל שיש אפשרות משפטית לכך. לאחר בחינת הנושא, הוחלט כי אין המקרה מקים מעשה עבירה, בהיותו סרט "סאטירי אומנותי", לכן לא נעשו פעולות להסרת הסרטון ולא ננקטו הליכים נוספים.

אומנם אין מדובר באירוע הקשור לגזענות ממסדית, עם זאת מדובר בנושא הנוגע לציבור רחב ובעל חשיבות רבה והטיפול בו נעשה על ידי רשות מוסמכת של המדינה- המחלקה לתפקידים מיוחדים בפרקליטות המדינה, שלה הסמכות לבחון אירועים כאלה ולנקוט פעולות כגון הסרת הסרטון, ובמקרים מתאימים גם פתיחה בחקירה פלילית.

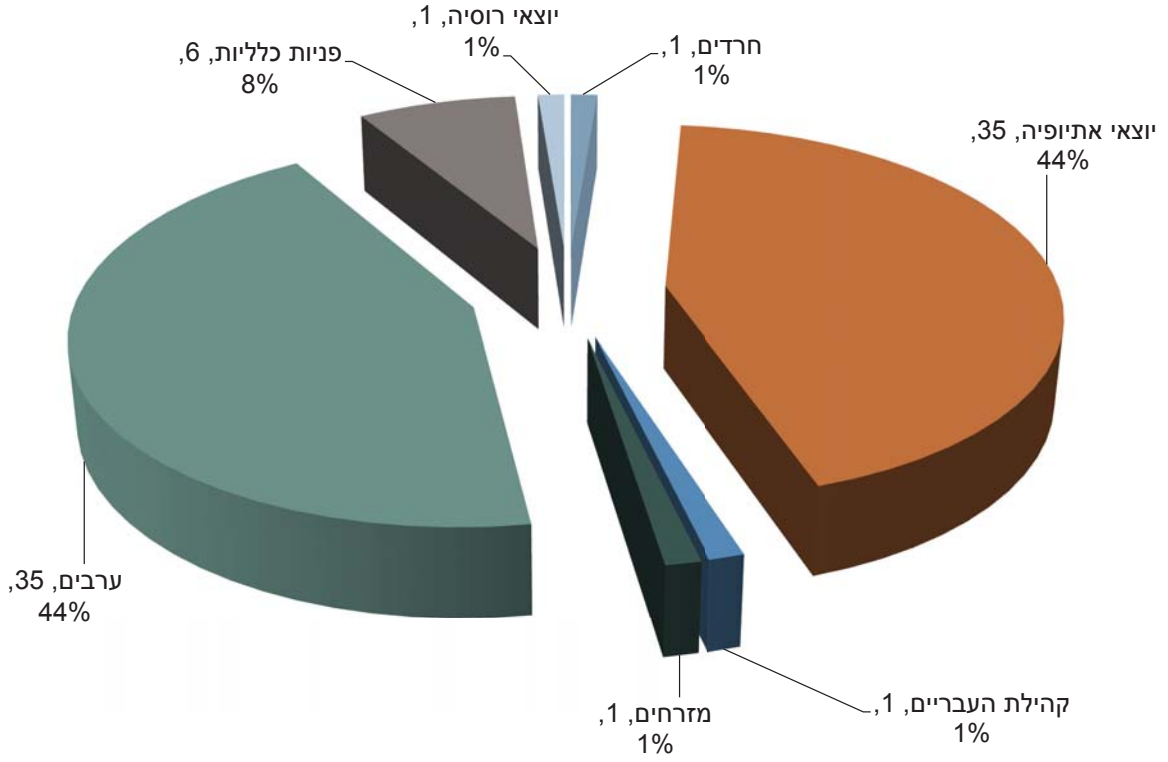
פניות לידיעת היחידה

התקבלו ביחידה 35 פניות על ידי ארגונים אזרחיים: מטה המאבק בגזענות, המרכז הרפורמי לדת ומדינה והאגודה לזכויות האזרח. הפניות עסקו בעיקר באפליה של ערבים אזרחי ישראל בנושאים שונים. חלק ניכר מהתלונות מתייחס לאפליה בתעסוקה בשוק הפרטי, לפרסום מודעות דרושים באופן המפלה אזרחים ערבים, התבטאויות בעייתיות של אישי ציבור (רבנים) כלפי ערבים והתנהלות של גורמי אכיפת חוק ביחס לבידוק ביטחוני. הפניות הועברו לידיעת היחידה ולמעקב בהיות היחידה גורם ממשלתי מתאם ומתכלל בנושא המאבק בגזענות במרחב הציבורי.

גרף מסכם לפניות שהתקבלו ביחידה:

היחידה לתיאום המאבק בגזענות - קליטה, טיפול ומעקב

פניות שנקלטו:

פרק ד'–הנכחה חיובית

ממצאיה של ועדת משנה במסגרת דוח פלמור, עמד על כך כי :

תחום אמצעי התקשורת מתפרש על מגוון רחב של תחומים, בהם העיתונות הכתובה, האלקטרונית, המצולמת ועוד. גם בתחום זה הועלו טענות קשות, שלפיהן ההנכחה של יוצאי אתיופיה בתקשורת הינה הנכחה שלילית – וזאת באופן כפול: הדבר בא לידי ביטוי בייצוג חסר של יוצאי אתיופיה בתקשורת הישראלית, ואם קיימת סקירה, אזי מדובר בהקשרים שליליים ברובם.

כך, למשל, עולה ממחקר שפורסם באמצעי התקשורת, כי למרות שיוצאי אתיופיה מהווים כ–2% מאזרחי ישראל, הנוכחות שלהם במדיה עומדת על 0.3% מהכתבות באמצעי התקשורת.

עוד עולה, כי גם כאשר יוצאי אתיופיה מסוקרים, הדבר נעשה באופן מובהק בהקשרים שליליים יותר. כך נוצר מצב, שהחשיפה ליוצאי אתיופיה באמצעי התקשורת היא מועטה, ובהקשרים המנציחים תדמית שלילית.

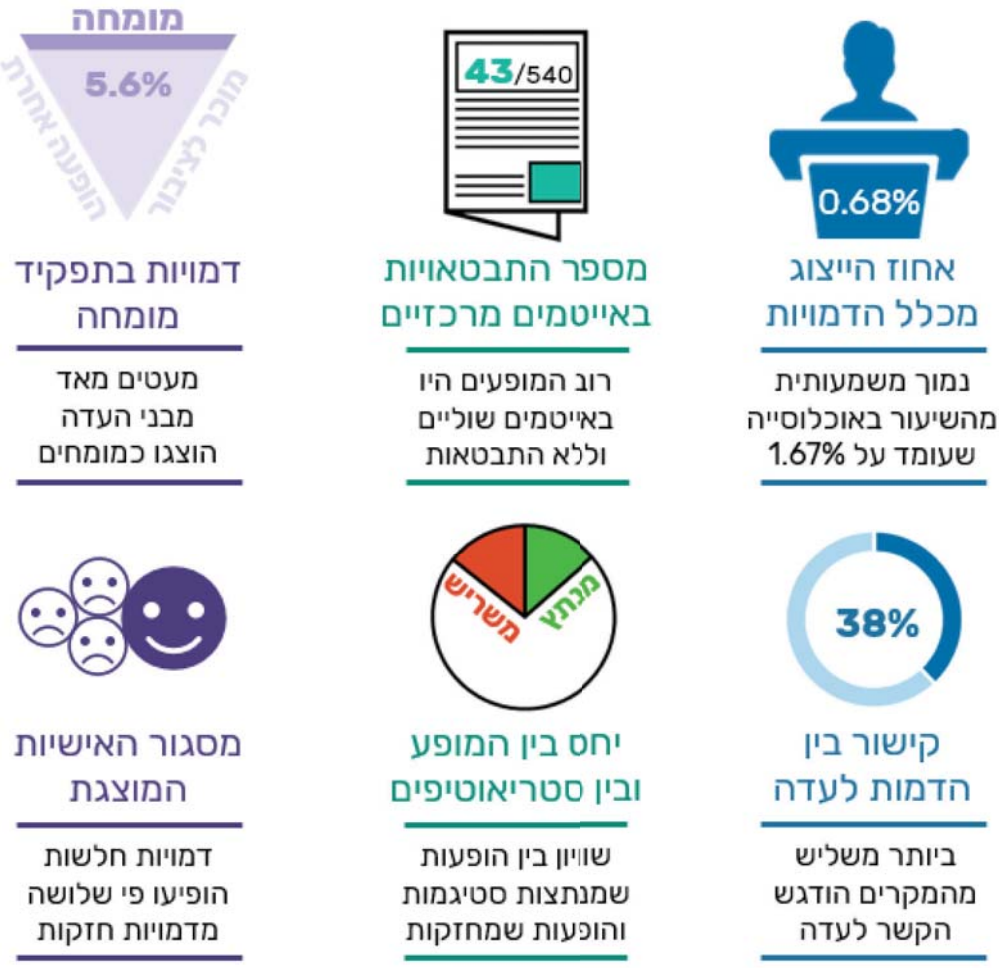
בשל ממצאים אלה, המליצו חברי הצוות כי "יש לייצר רשימות מומחים, בעלי מקצוע ובעלי כישורים רלוונטיים אחרים, אשר גורמים בתחומי התקשורת והתרבות יוכלו לפנות אליהם ולהיעזר בהם. עוד מוצע לשקול, כי הגורמים המקיימים את המאגר יערכו גם פעילויות משלימות, המגבירות את הנגישות ומקדמות אותה, כמו תוכניות הכשרה למובילי דעה, שיפור יכולות הופעה והיכרות עם אמצעי התקשורת או קיום "מאגר חי", הכולל הפניות לעמדות או דעות בענייני היום של המומחים הכלולים ברשימה".

לשם יישום המלצות הועדה ל "הנכחה חיובית", פורסם מכרז פומבי ליישום החלטה זו ועמותת "אנו" זכתה במכרז.

במסגרת זו, תיבנה ותקים עמותת "אנו" רשימת מומחים שתעבור הכשרה רלוונטית להופיע בתקשורת, תיבנה פלטפורמה אינטרנטית להצגת הרשימה והנגשת לגורמי תקשורת רלוונטיים. המאגר יהיה דינמי ו "חי", ותיעשה פעילות יזומה ורציפה כדי לממש את מטרת הפרויקט להוביל שינוי חיובי בתפיסת יוצאי אתיופיה באמצעות הופעות מקצועיות של אנשי מקצוע, בתחום מקצועיותם.

גם היום, בחלוף שנתיים מפרסום הדוח, הנתונים עדיין לא השתנו. מחקר שהוזמן על ידי היחידה מראה תמונת מצב בעייתית מראה כי אין שינוי ממשי בתחום זה ומחדד את הצורך במימוש פעילות הנכחה חיובית.

להלן נתונים מרכזיים בדבר ייצוג יוצאי אתיופיה בתקשורת הישראלית[26]:

אחוזי הייצוג הכללי וחלוקה לפי כלי תקשורת:

26. המחקר המלא מצורף כנספח

ממצאי המחקר מלמדים כי:

- הייצוג התקשורתי של בני העדה האתיופית מעיד על תת ייצוג משמעותי ביחס לשיעורם בפועל באוכלוסייה. ניכר שישראלים יוצאי אתיופיה אינם נוכחים באופן הולם בבמות התקשורת המובילות והמשפיעות בישראל.
- בהופעתם של יוצאי אתיופיה ניכרת שוליות כפולה: האייטמים בהם הם מופיעים בדרך כלל אינם בראש סדר היום התקשורתי וגם בתוך הכתבות עצמן הם במרבית המקרים מופיעים ברקע וללא זכות דיבור.
- סוגיית אברה מנגיסטו וסיפורים בולטים נוספים במסגרתם נרשמו הופעות רבות מעידים על תלות גבוהה של שיעור הייצוג באירועים נסיבתיים ללא ייצוג בסיסי ויומיומי במגוון נושאים והקשרים כפי שראוי עבור כל קבוצה באוכלוסייה.
- נתון בולט ומשמעותי הוא מיעוט המומחים מתוך כלל ההופעות (פחות מ-6%). הופעה במסגור של מומחיות היא תנאי הכרחי לשינוי תפישות וניכרת חולשה בולטת בייצוג התקשורתי בתחום זה.
- מבחינה דמוגרפית, נרשם רוב גברי ומיעוט נשי - נתון אופייני לקבוצות מיעוט בתקשורת. מצד שני, ריבוי ההופעות של צעירים מעיד על תקווה ששיעורי הייצוג יגדלו באופן טבעי ועל אפשרות להצגה טובה יותר של הטמעה בחברה.
- נקודה בעייתית נוספת שעולה מהמחקר היא מסגור נפוץ של חולשה וקורבנות בהופעת דמויות, לעומת שיעורים נמוכים מאוד של דמויות חזקות בעלות מאפיינים מנהיגותיים. גם אם היחס לדמויות חלשות הוא כמעט תמיד סימפטי, הופעות אלה כנראה אינן מסייעות לקידום שינוי תודעתי.
- בהמשך לכך, בכמעט 40% מהמקרים ההופעה של יוצאי אתיופיה מקושרת באופן ברור לכלל העדה, עדות לקישור סטיגמתי והכללה שנעשים ברקע של הסיקור התקשורתי. מנגד, מספר זהה של הופעות נרשם כמחזק וכמחליש עמדות סטריאוטיפיות ואם דמויות המנפצות סטיגמות קיימות יזכו לבמה רחבה יותר בתקשורת המרכזית זה עשוי להיות צעד משמעותי בכיוון הנדרש.

סיכום

דוח ראשון זה של היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, ניסה לשקף את הפעילות המרכזית שהתקיימה בשנה האחרונה. עיקר פעילותה של היחידה התמקד ביישום החלטות הממשלה, וטיפול בתלונות על פרקטיקות גזעניות או מופעי גזענות בשירות הציבורי.

שנת פעילות ראשונה של היחידה מלמדת, על התשתיות שנבנו למיגור הגזענות הממסדית, תשתיות הכוללות הקמת יחידה ממשלתית ואיושה, הקמת מועצה ציבורית, מינוי ממונים משרדיים למניעת גזענות במשרדי ממשלה, תיקוני חקיקה והפצת הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה ונציב שירות המדינה.

השנה החולפת הייתה מאתגרת במיוחד בשל מורכבות הקמת יחידה חדשה, והיוותה שנת למידה והתחלת טיפול בנושא מורכב ומשמעותי לחברה הישראלית. השנה החולפת התמקדה, בעיקר, ביצירת תשתיות וטיפול בתלונות קונקרטיות שהתקבלו ביחידה.

בשנה הבאה, תעמיק היחידה בלימוד ויצירת מומחיות למיגור גזענות ממסדית ותוודא כי התשתיות שנוצרו, ישפיעו על המדיניות במשרדי הממשלה השונים.

היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים, המצויה בראשית דרכה, תמשיך לשפר את יכולתה לתת מענה ראוי לפניות המתקבלות ביחידה ולפעול לשינוי מדיניות ותרבות ארגונית, שתאפשר מרחב ציבורי בטוח ושוויוני במסגרת השירות הציבורי ותפעל למימוש חזון היחידה: "ביעור תופעת הגזענות הממסדית, תוך הובלת שינוי חיובי בתפיסת שונות לצד מיצוי הטיפול במופעי הגזענות במרחב הציבורי, לקידום חוסן חברתי- כלכלי במדינת ישראל".

נספח 1

						2017	Q1
						2017	Q3
						2017	Q4

טבלת השוואה

נספח א'

הקמת מרכז משפטי לנפגעי גזענות	10		הגשת דו"ח ביניים עד ליום 30.6.2017 - ראוי כי המרכז יפעל בשיתוף עם ארגונים חברתיים ומשפטיים נוספים בתחום				
	9		הקמת מרכז משפטי לנפגעי גזענות				

| | | |

אגף/ יחידה	מס"ד	גוף מוביל	גורמים	אבני דרך					
	14	מינהל משאבי אנוש, מינהל הכספים, יחידת הדוברות	כלל משרדי הממשלה, רשויות מקומיות	פיתוח מערך הדרכה ייעודי לעובדי הרשות בנושא מאבק בגזענות, הכולל הדרכות פרונטליות, הדרכות מקוונות ומפגשים בין-תרבותיים.	2017	Q4			
	15	מינהל משאבי אנוש, מינהל הכספים/מינהל הקהילה	כלל משרדי הממשלה, המגזר השלישי	הטמעת תכנית הכשרה לעובדי הרשות בנושא מאבק בגזענות.	2017	Q3			
	16	מינהל הקהילה, מינהל משאבי אנוש, מינהל הכספים	כלל משרדי הממשלה, המגזר השלישי	הטמעת תכנית הכשרה לעובדי הרשות בנושא מאבק בגזענות, הכוללת הכשרת מנחים ומנחות מתוך עובדי הרשות.	2017	Q1			
	17	מינהל משאבי אנוש, מינהל הכספים	כלל משרדי הממשלה, המגזר השלישי	פיתוח תכנית הכשרה לעובדי הרשות בנושא מאבק בגזענות.	2017	Q3			
	18	מינהל משאבי אנוש	כלל משרדי הממשלה, המגזר השלישי	הטמעת תכנית הכשרה לעובדי הרשות בנושא מאבק בגזענות, הכוללת הכשרת מנחים ומנחות מתוך עובדי הרשות. (כאשר מינהל משאבי אנוש מבקש להטמיע תכנית הכשרה לעובדי הרשות בנושא מאבק בגזענות, עליו לבחון את התכנית ולוודא שהיא עומדת בקריטריונים הבאים: א. התכנית מבוססת על מחקר ומתבססת על ידע עדכני בנושא גזענות. ב. התכנית מבוססת על גישה ביקורתית ומתייחסת לשורשי הגזענות ולא רק לביטויים שלה. ג. התכנית מתייחסת לגזענות מוסדית ומבנית. ד. התכנית מתייחסת לגזענות כלפי קבוצות שונות ולא רק כלפי קבוצה אחת. ה. התכנית מתייחסת לגזענות בהקשרים שונים ולא רק בהקשר אחד. ו. התכנית מתייחסת לגזענות בדרכים שונות ולא רק בדרך אחת. ז. התכנית מתייחסת לגזענות בדרכים שונות ולא רק בדרך אחת.)	2017	Q3			

דוגמה לתוכנית עבודה

	31						
	30						
	29						

מאגר נתונים ומידע ממשלתי

מטרה אסטרטגית	יעד							
יעד אסטרטגי	32	יצירת מאגר נתונים ממשלתי מרכזי בנושא גזענות ואפליה	אחוב	מספר הגופים הממשלתיים שהעבירו נתונים למאגר				
	33	הקמת מנגנון מרכזי לאיסוף נתונים ממשלתיים בנושא גזענות ואפליה	מספר	מס' גופים שהקימו מנגנון איסוף				
							2017	Q3
							יעד שנתי	ביצוע בפועל

מאגר נתונים ומידע ממשלתי

מטרה אסטרטגית	יעד							
יעד אסטרטגי	34	הקמת מאגר נתונים ממשלתי מרכזי בנושא גזענות ואפליה	אחוב	מספר הגופים הממשלתיים שהעבירו נתונים למאגר				
	35	הקמת מנגנון מרכזי לאיסוף נתונים ממשלתיים בנושא גזענות ואפליה	מספר	מס' גופים שהקימו מנגנון איסוף				
							2017	Q3
							יעד שנתי	ביצוע בפועל

מאגר הידע הארגוני

מספר אנשי קשר	ת"פ	מספר המאגר	מטרת המאגר	תיאור המאגר	מועד אחרון לעדכון	מועד עדכון אחרון
מאגר הידע הארגוני של השירות לתעסוקה	36		מאגר "מחשבת הלקוח"	מרכז ידע אסטרטגי לשיפור חווית הלקוח בשירות התעסוקה. המאגר מכיל מידע על מחקרים, סקרים, ניתוחים ותובנות בנושא חווית הלקוח, וכן כלים ומתודולוגיות לשיפור חווית הלקוח בשירות התעסוקה.	Q3	2017
	37		מאגר ידע ארגוני	מרכז ידע ארגוני המכיל מידע על תהליכים, נהלים, הנחיות ומדריכים לעבודה במשרדי השירות לתעסוקה.	Q3	2017
	38		מאגר ידע ארגוני	מרכז ידע ארגוני המכיל מידע על תהליכים, נהלים, הנחיות ומדריכים לעבודה במשרדי השירות לתעסוקה.	Q3	2017

ו/או לכללים אחרים שיקבעו לטובת מיזמי התחדשות עירונית ותוך התחשבות בנסיבות החריגות של שכונת קרית משה והגבלת האפשרות לשימוש אחר באותה קרקע משלימה.

2. להורות למשרד להגנת הסביבה לבחון מהם האמצעים הדרושים להתמודדות עם השפעת הרעש הנובע משדה התעופה "תל נוף", וליתן הנחיות לצורך הטמעתן בהוראות התכנית, בפרט ביחס לשטח המפורט בסעיף ה.1 לעיל, אשר לגביהן תירשם הערה בספרי רישום המקרקעין.

2. מנהל הרשות להתחדשות עירונית יקיים מעקב אחר התקדמות תהליכי ההתחדשות העירונית האמורים בהחלטה זו. לקראת חלוף חמש שנים מיום קבלת החלטה זו, יגיש שר הבינוי והשיכון המלצות לממשלה להמשך יישום הפרויקט לרבות האמצעים הדרושים לכך, בעיקר בכל הקשור להסתגלות למגורים בבניינים המחודשים/החדשים, ולסיוע לרשויות המקומיות בכל הקשור לפיתוח המרחב הציבורי ושטחי הציבור.

2254(אתפ/16). <u>מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית - תוספת להחלטה מס' אתפ/10 מיום 19.8.2016 בעניין אימוץ המלצות הוועדה למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה</u>

מ ח ל י ט י ם, בהמשך להחלטות הממשלה מס' 1107(אתפ/7) מיום 4.2.2016 בעניין מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית – אישור תכניות משרד הביטחון וצה"ל, משרד הכלכלה והתעשייה, נציבות שירות המדינה, השלמת תכנית המשרד לביטחון הפנים והקמת צוות לטיפול בגזענות ומס' 1958(אתפ/10) מיום 19.8.2016 בעניין מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית – אימוץ המלצות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה:

1. בהמשך להנחיית ראש הממשלה בוועדת השרים לקידום שילובם המיטבי של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית מיום 08.08.2016 ביחס ל-3 מהמלצות הצוות הבינמשרדי להתמודדות עם תופעת הגזענות נגד יוצאי אתיופיה (להלן "הצוות הבינמשרדי") ובהמשך לעבודת הצוות הייעודי שהוקם:

א. הממשלה רושמת לפניה את הודעת היועץ המשפטי לממשלה כי בכוונתו לקיים דיון ולהכריע בעניין שאלת הגורם שיוסמך לקיים חקירה במישור המשמעתי באירועים בהם התעורר חשד לשימוש בכוח שלא כדין על-ידי שוטר, כאשר לפי קביעת מח"ש האירוע אינו עולה כדי עבירה פלילית.
במסגרת הדיון, תיבחן גם שאלת העברת התלונות שעניינן התנהגות גזענית או פסולה של שוטר ממח"ש לאגף המשמעת במשטרת ישראל.

ב. לעניין נהלים לשימוש בטייזר - הממשלה רושמת לפניה את דיווח המשטרה כי היא בוחנת את הסוגיות שעלו בנוגע לשימוש בטייזר בעקבות דו"ח הצוות הבינמשרדי.

ג. לעניין תיעוד בווידיאו של חקירות קטינים - עם השלמת יישום ההמלצה של "הוועדה המייעצת לשרת המשפטים בעניין חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971" בנוגע להרחבת חובת התיעוד החזותי, כך שהמשטרה תתעד בווידאו חקירת קטינים חשודים בעבירות מסוג פשע, תורחב בהדרגה חובת התיעוד החזותי גם לחקירות קטינים החשודים בעבירות נגד שוטרים מסוג עוון, בכפוף להקצאת המקורות התקציביים הדרושים לנושא ולסדר עדיפויות תקציבי.

3. בהמשך לסיכום ראש הממשלה בדיון ועדת השרים לקידום שילובם המיטבי של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית מיום 8.8.2016, ינחה השר לביטחון הפנים את המפכ"ל לפעול כדלקמן:

א. משטרת ישראל תבחן מחדש ותרענן את הנהלים הקיימים להחזקת עצורים בתחנות המשטרה, ובייחוד להחזקת עצורים קטינים, וזאת עד ליוני 2017.

ב. המשטרה תמשיך להדריך שוטרים למניעת התנהגות גזענית או לא ראויה ממניע גזעני.

ג. משטרת ישראל תנחה את יח"צ (יחידת תלונות הציבור) במשטרת ישראל להעביר העתק של כל תלונה שעניינה התנהגות גזענית או פסולה, לידיעת מחלקת המשמעת במשטרת ישראל, זאת לשם תכלול כל הנתונים בעניין תופעה פסולה זו וגיבוש מדיניות אחידה ומתואמת.

ד. המפכ"ל ינחה את הגורמים הפיקודיים במשטרה לנתב תלונות בעניין התנהגות גזענית או מפלה של שוטרים, אשר נמצאו מוצדקות, להליכים משמעתיים (בנוסף להליכים פיקודיים). יישום סעיף זה החל מינואר 2017.

ה. משטרת ישראל תפרסם דו"ח שנתי ובו פירוט התלונות וההליכים המשמעתיים שננקטו נגד שוטרים בגין אלימות או מעשים פסולים על רקע גזעני, להגברת השקיפות והאימון. הדו"ח הראשון יפורסם ברבעון הראשון של שנת 2018.

ו. המפכ"ל ינחה לבצע בקרה נושאית רחבה בנושא עילות הסגירה של תיקים בדגש על סגירת תיקי קטינים. הבקרה תתקיים אחת לשנה במשך שלוש שנים. בכל שנה, לאור ממצאי הבקרה, תיערך הפקת לקחים וירוענו הנהלים וההנחיות בנושא. בתום 3 שנים, ייבחן בנוסף האופן היעיל ביותר לפיקוח ובקרה על עילות הסגירה.

ז. ייערכו תדרוכים לתובעים במשטרה להעלאת מודעות לנתונים חריגים, בעיקר ריבוי תיקים של קטינים.

ח. המשטרה תמשיך ביישום תרגום לאמהרית של מסמכים המוצאים על ידה שעניינם זכויות חשודים, לרבות חשודים קטינים, והמופנים לחשודים יוצאי אתיופיה או לבני משפחותיהם, החל מנובמבר 2015.

ט. משטרת ישראל, בתיאום עם משרד המשפטים, יגבשו טופס תלונה ייעודי למח"ש שיימסר למתלונן על עבירה פלילית נגד שוטר במעמד החקירה, ושיועבר למח"ש לצורך בירור התלונה. הטופס יגובש ויחל השימוש בו ברבעון הראשון של שנת 2017.

4. להשלמת התמונה יצוין, כי בהחלטת הממשלה מס' 1958 מיום 19.8.2016 אימצה הממשלה את המלצת הצוות הבין משרדי לפיה משטרת ישראל בוחנת את המלצת הצוות בעניין קביעת נוהל להסדרת סמכותם של שוטרים לפנות לאזרחים בבקשה להזדהות ואופן מימוש הסמכות כאשר לא מוצגת התעודה כמבוקש (המלצה מס' 13 בנספח א' להחלטה הנמצא באתר המעטפה של מזכירות הממשלה).

5. החלטה זו מצטרפת להחלטת הממשלה מס' 1958 הנ"ל , והיא מהווה חלק בלתי נפרד מרשימת ההמלצות שאומצו במסגרת החלטת ממשלה זו.

נספח 3

משרד המשפטים
היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

<u>הקדמה:</u>

בחודש יולי 2016 פורסם דו"ח הצוות הבין משרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשות מנכ"לית משרד המשפטים, גב' אמי פלמור (להלן: "**ועדת פלמור**"). ועדת פלמור הוקמה ביום 04.02.2016, בהחלטת ממשלה מס' 1107.

בתאריך 19.08.2016 התכנסה "ועדת שרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי" (להלן: "**ועדת שרים**"), בראשות ראש הממשלה מר בנימין נתניהו, אשר אימצה את כלל המלצות ועדת פלמור. ההמלצות הפכו להחלטת ממשלה המחייבת את כלל משרדי הממשלה (להלן: "**החלטת הממשלה**").

בין 53 המלצות ועדת פלמור, אומצה המלצה להקים יחידה ממשלתית לתיאום המאבק בגזענות (להלן: "היחידה"), במשרד המשפטים שבין יתר תפקידיה מנויה על קליטת תלונות בגין גזענות והפליה, הפנייתן לטיפול של הגורמים הרלוונטיים ומעקב אחר הטיפול.

היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, הוקמה במסגרת החלטת ממשלה, במסגרת ועדת שרים, החלטה מספר 1958 מיום 19.08.2016
http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2016/Pages/dec1958.aspx.

<u>נוהל טיפול בתלונות</u>

<u>מטרת הנוהל</u>

1. נוהל זה נועד להסדיר את אופן הגשת ובירור התלונות המוגשות ליחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות כלפי משרדי הממשלה ויחידות הסמך, וכן טיפול בתלונות על מופעי גזענות במרחב הציבורי, לרבות מופעי גזענות בתקשורת. כמו כן, נוהל זה, נועד להסדיר את אופן הטיפול בפניות המתקבלות ביחידה, שאינן בתחום הטיפול של היחידה ויש בהן משום עניין ציבורי.
2. היחידה הוסמכה על ידי הממשלה, בין היתר, לקבל תלונות בנושא גזענות ממסדית ולנתב את הטיפול בהן לגורמים המוסמכים; לרכז מידע בנושא המאבק בגזענות; לפעול למניעת גזענות ולהגיש דו"ח לממשלה על פעילות משרדי הממשלה השונים למיגור גזענות. התלונות שיטופלו ביחידה יהיו בעניינים הבאים:

א. התנהגות גזענית במרחב הציבורי ובמוסדות ציבור (לרבות מקומות בילוי).

ב. התנהגות גזענית של עובדי רשויות ציבוריות.

ד. התנהגות גזענית של גורמי אכיפת חוק.

ה. מופעי גזענות בתקשורת.

ו. אחר- כל תלונה שעניינה חשד להתנהגות גזענית במרחב הציבורי.

3. בהתאם לכך, כל אדם רשאי להגיש ליחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, תלונה כנגד משרדי הממשלה ויחידות הסמך בעניינים המנויים לעיל.

4. בנוסף לכך, כל אדם רשאי להגיש, ליחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, תלונה נגד מופעי גזענות במרחב הציבורי, לרבות מופעים בתקשורת המגוונת ובכלל מופעי גזענות ברשת האינטרנט.

<u>הגשת התלונה</u>

5. **<u>הגשת התלונה ליחידה תיעשה באחד מאמצעי הקשר עם היחידה, שיפורסמו לציבור.</u>**
<u>התלונה תכלול, ככל הניתן, את הנתונים הבאים: פרטי מתלונן - כולל פרטי קשר, פרטי הגורם נגדו מתלוננים, תאריך האירוע, תיאור מהלך האירוע, עדים לאירוע (אם יש).</u>

6. **<u>אמצעי הגשת תלונה</u>**:

- מייל ייעודי להגשת תלונות ביחידה: antiracismunit@justice.gov.il.
- פקס ביחידה להגשת תלונה: 02-6468016.
- טלפון ייעודי במוקד משרד המשפטים: 0765300877.
- דף אינטרנט להגשת תלונה באופן מקוון (פניה מקוונת):

http://www.justice.gov.il/AntiRacism/Pages/default.aspx:

7. אי פירוט תלונה באשר לזהות הגורם הפוגע, עלול לעכב את הטיפול בתלונה ואת מיצוי הטיפול בתלונה. עם זאת, לצורך מיצוי הטיפול בתלונה, יתקיים קשר עם מגיש התלונה במסגרתו, יתבקש המתלונן להשלים פרטים החסרים לצורך קידום הטיפול בתלונה.

<u>בירור התלונה:</u>

במידה והתלונה אינה כנגד משרד ממשלתי או יחידת סמך, או שהתלונה אינה באחד הנושאים המפורטים בסעיף 2 ולפיכך איננה בסמכותה הישירה של היחידה, יש לפעול כדלקמן:

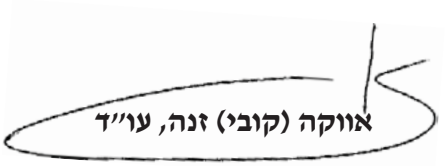
א. במידה ובתלונה מתעוררת שאלה חשובה או על פני הדברים מתגלה ליקוי גדול בפעולות הקשורות לשירות לציבור של אותה רשות, יש לשקול להפנות את תשומת ליבה של הרשות לתלונה ולמשמעותה.

ב. בכל מקרה אחר שאינו מעלה שאלה עקרונית, ובשל העדר סמכות ליחידה, יופנה המתלונן למבקר המדינה או לביהמ"ש תוך חידוד המגבלות המוטלות על היחידה.

8. במידה ונושא התלונה רלוונטי לטיפול היחידה, ולאחר שניתנו ע"י המתלונן כל הנתונים שברשותו הצריכים לעניין, היחידה תפנה התלונה לגורם המטפל הרלוונטי- שיתבקש לטפל בתלונה תוך זמן שיוגדר במכתב העברת התלונה.

9. זמן טיפול סביר בתלונה, לא יעלה על 30 ימים. במידה ונוצר קשר טיפולי ארוך יותר מ-30 ימים, תעקוב היחידה אחר התפתחות הטיפול ומיצוי הטיפול עד ל"סגירת מעגל" עם המתלונן.
10. במקרים בהם תמצא היחידה כי אין מדובר במקרה נקודתי והתלונה נובעת ממדיניות בעייתית או מפלה של גוף בשירות הציבורי, במרחב הציבורי או במוסד ציבורי, תפעל היחידה לקידום שינויי מדיניות זו גם במסגרת פעילותה.
11. במקביל לטיפול בתלונה על ידי הגורם הרלוונטי אליו הופנתה התלונה, תקיים היחידה קשר מעת-לעת עם המתלונן, אשר יעודכן על תחילת הטיפול בתלונה ואופן בירור התלונה על ידי היחידה. כמו כן, יודגש למתלונן כי הגשת התלונה אינה מונעת או מעכבת אותו במימוש כל זכות אחרת המוקנית לו על פי הדין.
12. ככלל, הטיפול בתלונה המתקבלת ביחידה, יתבצע בשיתוף פעולה מלא עם המתלונן ובהסכמתו. עם זאת, הפניה ליחידה מהווה הסכמה לטיפול בתלונה והעמקת הטיפול, וככל שהנושא מעורר סוגיות מורכבות ורגישות, יובאו הדברים בפני המתלונן וזה יקבל הסבר בנושא.

בברכה,

אווקה (קובי) זנה, עו"ד

ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

נספח 4

השופט אליקים רובינשטיין	القاضي إلياكيم روبينشتين	JUSTICE ELYAKIM RUBINSTEIN
המשנה לנשיאה (בדימוס)	نائب الرئيسة (متقاعد)	DEPUTY PRESIDENT (Ret.)
בית המשפט העליון	المحكمة العليا	THE SUPREME COURT
בישראל	لدولة اسرائيل	OF ISRAEL

ו' בטבת תשע"ח

24 בדצמבר 2017

אל: ראש הממשלה

חברות וחברי הממשלה

שלום רב,

הנדון: <u>המאבק בגזענות למיניה בגופי הממשלה – כינון היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות והמועצה הציבורית המייעצת</u>

א. במדינה יהודית ודמוקרטית אין מקום לגזענות כלשהי. תולדות העם היהודי ששנאת ישראל ואנטישמיות ליווהו מימי המקרא ועד הנה, ובודאי בעידן בו מתגברות תופעות אנטישמיות, מטילות על מדינת ישראל חובה להיאבק בכל גילוי של גזענות בתוכה, כלפי יהודים וכלפי שאינם יהודים, כל אדם באשר הוא אדם. בהכרזת העצמאות שימלאו לה שבעים בקרוב, הבטיחה ישראל בין השאר "שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין". חוק יסוד: כבוד האדם וחרותו מעגן את פרשנות זכויות היסוד של האדם בישראל ברוח עקרונות אלה.

ב. תופעות של גזענות פנים-יהודית כלפי יוצאי אתיופיה, בראש וראשונה בגלל צבע עורם, גרמו למינוי חצוות הבין-משרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשות מנכ"לית משרד המשפטים עו"ד אמי פלמור, בהחלטת ממשלה 1107 מ-4.2.16. בסוף 2016 הוגש דו"ח הועדה, ואומץ בהחלטת הממשלה 1958 מיום 19.8.16, באמצעות ועדת השרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי, בראשות ראש הממשלה בנימין נתניהו.

ג. המלצות ועדת פלמור – חמישים ושלוש במספר – כללו, בין היתר, הקמת יחידה ממשלתית לתיאום המאבק בגזענות; הקמת מועצה ציבורית; ומינוי ממונה משרדי למניעת גזענות במשרדי ממשלה.

ד. בהתאם להחלטת הממשלה כוננה במהלך שנה זו היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, שבראשה עומד עו"ד אווקה (קובי) זנה, לשעבר מפרקליטות מחוז תל אביב. עד כה הגיעו ליחידה עשרות תלונות והיא מטפלת בהן. בהסכמת שרת המשפטים הוקמה מועצה ציבורית מייעצת, בראשותי, שתפעל לצד

רחוב שערי משפט, קריית דוד בן-גוריון , ירושלים 91950

شارع شعري مشپاط ، كريات دڤيد بن جوريون ، القدس 91950

Shaarey Mishpat St.Kiryat David Ben-Gurion Jerusalem 91950, Israel

TEL: 02-6759778, מזכירות שופטים בדימוס FAX 02-6759730: 02-6759654

היחידה. במועצה הציבורית מכהנים נציגי משרדי הממשלה, נציגי החברה האזרחית – ארגוני זכויות אדם, אנשי ציבור ומומחים. יוטעם, כי בנוסף לטיפול בגזענות כנגד יוצאי אתיופיה, ישפלו היחידה והמועצה גם בתופעות של יחס גזעני לערבים, לחרדים, ליוצאי חבר העמים ולקבוצות אחרות בחברה הישראלית לפי הצורך. התלונות שהגיעו ליחידה כוללות גם מאלה. על כן נמנים על חברי המועצה אישים הנדרשים ביומיום לתופעות אלה.

ה. המועצה נתכנסה ביום כ"ט בכסלו תשע"ח (17.12.17). ראש היחידה הממשלתית סקר את פעילות היחידה ואת האתגרים הניצבים בפניה מול משרדי ממשלה שונים, להובלת ההתאליכים הנדרשים למיגור הגזענות הממסדית. בהתאם להחלטת הממשלה, תורכה על כלל משרדיה לפעול למיגור הגזענות הממסדית, תוך שיתוף פעולה עם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות. אנו מוצאים אפוא לנכון עתה לפנות באמצעותכם אל כלל משרדי הממשלה, לשם שיתוף פעולה ראוי במאבק.

ו. בעניין זה חשוב להזכיר את הנחיות נציב שירות המדינה מן הימים 23.2.2017 ו-5.9.2017, בעניין מינוי ממונים משרדיים למניעת גזענות. הנחיות אלה הורו על יישומן עד יום 30.11.2017. למרבה הצער, רק כ-5 משרדים בלבד מינו ממונה בהתאם להנחיה. מצב זה אסור שיתקיים, ועלול ללמד על הקלת ראש ביישום החלטת הממשלה והנחיות מחייבות של נציבות שירות המדינה. עסקינן כמובן בנושא רגיש, שאין להקל בו ראש. בשל מצב זה, רואה גם אני לפנות אליכם ולחדד את הצורך והדחיפות במינוי ממונים אלה במקומות שלא מונו, וזאת ללא דיחוי, ולא יאוחר מסוף ינואר 2018. באותו מועד נפרסם את רשימת הממונים המשרדיים.

ז. המועצה תפעל, ביחד עם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, למימוש משרות הממשלה ויעדיה למיגור הגזענות הממסדית. הלוואי שלא היינו נזקקים לעיסוק בה, אך אין מנוס.

ח. תודה מראש על שיתוף הפעולה, ואנא הנחו את הגורמים הרלבנטיים במשרדיכם בהתאם. הגזענות היא תולעת מכרסמת והעלולה להוליד שכמותה, שכן אינה רציונלית, ככל פוביה המכוונת כנגד "אחר". ניתן ליבנו לצורך ביד חזקה, וההכרה לא יגונה, ואדרבה.

בברכה,

אליקים רובינשטיין
יו"ר המועצה הציבורית לתיאום המאבק בגזענות

העתק:
ח"כ איילת שקד, שרת המשפטים
עו"ד אמי פלמור, המנהלת הכללית, משרד המשפטים
מר אהוד פראור, מ"מ נציב שירות המדינה
עו"ד אווקה (קובי) זנה, מנהל היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, משרד המשפטים

רחוב שערי משפט , קריית דוד בן-גוריון , ירושלים 91950

Shaarey Mishpat St.Kiryat David Ben-Gurion Jerusalem 91950, Israel
TEL: 02-6759778, מזכירות שופטים בדימוס 02-6759730 :FAX 02-6759654

נספח 5

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, ח' שבט תשע"ח
24 ינואר 2018

מס' מסמך: 004-99-2017-026407
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד:
אהוד פראוור
נציב שירות המדינה (בפועל)

שלום רב,

הנדון: **קביעת התנהגות או התבטאות גזענית של עובד מדינה כעבירות משמעת והגברת האכיפה ביחס לעבירות מסוג זה**

בהמשך להחלטת הממשלה מס' 1958 מיום 19 באוגוסט 2016 (להלן - **החלטת הממשלה**), שאימצה את עיקרי דו"ח הצוות הבין-משרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה (להלן - **הדו"ח**), אבקש לפנות אליך כדלקמן:

א. במהלך יולי 2016 פורסמו מסקנות דו"ח הצוות הבין-משרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשותה של מנכ"לית משרד המשפטים, הגב' אמי פלמור.

ב. שתי המלצות בדו"ח עוסקות בצורך ליצירת מסגרת שתאפשר נקיטת הליכים משמעתיים נגד עובדי מדינה ובעלי מקצועות מוסדרים, במקרים בהם קיימת תשתית ראייתית המצביעה על כך שהם נהגו או התבטאו באופן גזעני או מפלה (עמ' 70-72 לדו"ח).

ג. בעקבות פרסום הדו"ח, כונסו שתי ועדות שרים בראשות ראש הממשלה, הראשונה באוגוסט 2016 והשנייה בדצמבר 2016. בסוף הישיבות הוחלט על אימוץ עיקרי מסקנות הדו"ח, ובכלל זה, הצורך ב"בחינת אפשרות לגיבוש הנחייה המפרשת את עבירת המשמעת של "התנהגות שאינה הולמת" בדיני המשמעת, באופן הכולל, במקרים המתאימים, התנהגות פיזית או מילולית של עובד או משרת ציבור שיש בה משום גזענות או אפליה, במטרה לעשות שימוש במערך הדין המשמעתי, בנוסף לטיפול מינהלי בהתנהגות כאמור" (המלצה 11, נספח א' להחלטת הממשלה).

ד. בהקשר זה אבקש להבהיר כי עמדתי היא שעבירת המשמעת בדבר "התנהגות שאינה הולמת" שבסעיף 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963 כוללת כבר כיום את

רח' צלאח א-דין 29, ירושלים 91010 ☎ 02-6466521 , 02-6466523 פקס:02-6467001

היועץ המשפטי לממשלה

ההתנהגויות המתוארות לעיל. דומה כי אין חולק שתפקידו ומעמדו של עובד ציבור אינו יכול להלום כל התנהגות או התבטאות מפלה או גזענית, וכי התנהגויות או התבטאויות מסוג זה פוגעות בצורה חמורה בתדמיתו של השירות הציבורי ובאמון הציבור בו.

ה. הגם שהדברים הם בבחינת מושכלות יסוד, אני רואה תועלת רבה, ולו מבחינה ציבורית, בחידוד הדברים על ידך לכלל עובדי השירות הציבורי. בנוסף, אציע לשקול את הגברת האכיפה המשמעתית ביחס להתנהגויות או התבטאויות אלו במקרים המתאימים לכך, וזאת לצד נקיטת צעדים מינהליים נוספים המתחייבים לפי העניין.

ו. למותר לציין, כי אני רואה חשיבות גדולה במאבק נחוש ובלתי מתפשר בתופעת הגזענות והאפליה בחברה הישראלית. בהקשר זה, ראוי לו לשירות הציבורי להיות "נושא הדגל" ו- "ראש המחנה" במאבק האמור.

ז. בטוחני כי אמצא בך שותף נאמן לתפיסה זו, ואני תקווה כי יישום המלצה זו יוביל לחיזוק השירות הציבורי ולהפיכתו לערכי וראוי יותר.

בברכה,

אביחי מנדלבליט

העתק:
פרקליט המדינה
המנהלת הכללית למשרד המשפטים
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ניהול ותפקידים מיוחדים)
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי)
ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות
היועץ המשפטי לנציבות שירות המדינה
ראש אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה

רח' צלאח א-דין 29, ירושלים 91010 ☎ 02-6466521 פקס:02-6467001

נספח 6

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
בית הדין למשמעת של עובדי המדינה

י"ג טבת תשע"ח
31 דצמבר 2017

0491-0022-2017-006163
בד"מ: 157.16
ת.ז: 053674776

בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה

בפני:	עו"ד אורי כהן – אב בית הדין	-	יו"ר מותב
	עו"ד יעל שמחי	-	חבר מותב
	גב' רחל פנצר	-	חבר מותב
התובעת:	עו"ד אשרת הרבסט		
הנאשם:	ברוך פינטו		
ב"כ הנאשם:	עו"ד גיא לנדאו-מדמוני		
נציג המשרד:	מר קובי שלם		

<u>גזר – דין</u>

1. הנאשם ברוך פינטו, יליד שנת 1955, עובד משרד העבודה והרווחה ששימש במועדים הרלבנטיים לתובענה מדריך במרכז להכשרה מקצועית (מטעם משרד הכלכלה), הורשע על ידנו ביום 3.12.17 בעבירות משמעת לפי סעיפים 17(1) ו-(3) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג – 1963, וזאת בגין אמירות פוגעניות שהשמיע כלפי תלמידים בקורס שהעביר כמפורט להלן:

א. **<u>האישום הראשון – פריט ראשון</u>**

הנאשם הורשע בעבירות המשמעת האמורות בגין השמעת האמירה הגזענית "כושי" במהלך הקורס שהעביר (בית הדין קבע שלא הוכח שהנאשם השמיע הביטויים "רוסיות זונות" ו"טוב שביבי סגר להם את הקו המדיני" שיוחסו לו באותו פריט אישום).

בפריט האישום השני (לאישום הראשון) הורשע הנאשם בגין אמירות פוגעניות שהשמיע כלפי אברהם טבגו (להלן – אברהם), חניך בקורס, על רקע מוצאו האתיופי: "אני האלוהים שלך", "תחזור לעבוד בחקלאות עם הרפת שלך".

בית הדין קבע שלא הוכח שהנאשם כינה את אברהם "אפס" או שאמר לו "אני אפיל אותך".

עוד נקבע כי הנאשם לא הטיח באברהם כי ידאג לכך שלא יעבור את הקורס.

ב. **<u>האישום השני</u>**

הנאשם הורשע בעבירות המשמעת המצויינות לעיל בגין כינויו "מטומטם" את חניך הקורס ולרי קלימנקו, ובגין האמירה "אין לי כסף לשים פרחים על הקבר שלך".

2. ביום 24.12.17 נשמעו טיעוני הצדדים לאמצעי המשמעת.

א. **<u>טיעוני ההגנה</u>**

1) לנאשם עבר משמעתי, ננזף בגין התבטאות גזענית כלפי תלמיד ממוצא אתיופי (אמר לו "חבל שעליתם לארץ"). ההתבטאות היתה במהלך קורס שקדם לקורס נשוא התובענה ויש ליתן הדעת על סמיכות המעשים.

2) בהכרעת הדין דנן נקבע שהנאשם השמיע את האמירה "כושי" ביחס ליוצאי אתיופיה, ובכינוי זה דבקה עם השנים קונוטציה שלילית. בפסיקת בתי המשפט האזרחיים הוכרה האמירה כעולה עם לשון הרע (ע"א (י-ם) 9082/07 דגאי ; ת"א (י-ם) 7878/05).

3) בית הדין קבע שהנאשם השתמש כביטוי על מנת להקניט את אברהם ואולי אף להעליבו.

4) מעדותו של הנאשם עולה שהוא אוחז בדיעה קדומה או בסטראוטיפ מגזרי כלפי בני העדה האתיופית. זאת למד בית הדין מדבריו המזלזלים של הנאשם כלפי אברהם : "יש לו בעיה שכלית של אדם שלא למד אף פעם, לא לימדו אותו לחשוב, בא מתרבות אחרת לגמרי" (עמודים 9-10 להכרעת הדין).

דבריו אלה של הנאשם הם בעלי גוון גזעני מובהק.

5) גם האמירה של הנאשם לאברהם כי יחזור לעבוד בחקלאות "עם הרפת שלך" הינה בעל אותו גוון.

6) הנאשם התייחס באדנות ובזלזול כלפי אברהם שהתמודד עם קשיים. יחסו חילחל, השפיע על יתר משתתפי הקורס ופגע באברהם.

יש לגלות אפס סובלנות ליחס משפיל ופוגעני כלפי תלמיד שמתקשה בלימודיו (ב-עש"מ 893/07 בענין אלי קורנפלד נודעה חומרה מיוחדת לכך שההתבטאויות נעשו בפני אחרים).

7) הנאשם הורשע גם בגין התבטאות פוגענית ובלתי ראויה כלפי חניך נוסף בקורס (ולרי), בכך שאמר לו "מטומטם", ו"אין לי כסף לשים זר פרחים על הקבר שלך". אף אם כוונתו של הנאשם הייתה "לשם שמיים", דהיינו - להזהיר הנאשם מסכנות הדרך, אסור היה לו להתבטא בצורה כזאת.

8) הנאשם עסק בהוראה ומצופה היה ממנו סטנדרט התנהגות גבוה יותר, בפרט כשהוא לימד אוכלוסיה מגוונת עליה נימנו עולים חדשים, שמטבע הדברים הם תלמידים רגישים יותר בשל פערי שפה ומנטליות על כל המשתמע מכך.

9) אין שום הצדקה שתלמיד המגיע לקורס מטעם המדינה, בהיותו דורש עבודה, יצא ממנו פגוע, מבויש ומושפל.

10) לא ניתן להתעלם מהפגיעה שנגרמה לשני התלמידים, כתוצאה מהתבטאויות הנאשם כלפיהם, עת דנים באמצעי המשמעת שיש להטיל על הנאשם.

11) בחודש יולי 2016 התפרסם ה-דו"ח המסכם של הצוות הבינמשרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה. המלצות הדו"ח אושרו על ידי הממשלה והוקמה יחידה ממשלתית לטיפול בנושא.

המלצותיו של ה-דו"ח התייחסו, בין היתר, לצורך בהגברת האכיפה ולהעמדתם לדין משמעתי של עובדי ציבור בגין גזענות, בין אם ביטויה באמירה ובין בהתנהגות.

12) סיכומם של דברים, בפנינו מכלול שיקולים לחומרא: מהותם של מעשים (התבטאויות גזעניות ופוגעניות) שנעשו בפני אחרים, ופגעו בתלמידים; הנאשם לא הביע חרטה, ולא קיבל אחריות על מעשיו עד לדיון הנוכחי; הנאשם עובד הוראה המחוייב בסטנדרט התנהגות גבוה; לנאשם עבר משמעתי – בסמוך למעשים בגינם הורשע הנאשם בפרשה דנן, ננזף בגין התבטאות גזענית כלפי יוצא אתיופיה; מדובר בדפוס התנהגות של הנאשם, שלא למד לקח ולא הפנים הדברים; יש לשרש דפוס זה ולהוקיעו באמצעות הטלת אמצעי המשמעת הבאים: נזיפה חמורה; הפקעת משכורת קובעת; הורדה בשתי דרגות למשך שנתיים.

13) אמצעי המשמעת להם עותרת התביעה עונים על תכליות הדין המשמעתי.

14) התביעה אינה עותרת להעברת הנאשם מתפקידו, הואיל ומחודש ינואר 2017 אין הוא עוסק בהוראה פרונטלית, אלא הוצב ביחידה להכנת תוכניות לימודים.

ב. **<u>עמדת המשרד</u>**

1) המשרד עותר לפיטוריו של הנאשם, וזאת ללא פגיעה בזכויותיו הפנסיוניות (הנאשם מועסק בפנסיה תקציבית).

2) המשרד רואה בחומרה רבה את מעשיו של הנאשם, במיוחד על רקע היותו איש חינוך ונוכח העובדה שבשנת 2015 ננזף בגין התבטאות בעלת אופי גזעני. על אף שהנאשם התנצל אז, ניכר כי לא הפנים את החומרה שבהתבטאויותיו וחרטתו היתה מהפה אל החוץ (בגין אותה אמירה המשרד נתבע על ידי התלמיד בתביעה אזרחית, ואולץ לשלם סך של 5,000 ₪ בהסדר פשרה).

3) במרכזי ההכשרה כבר לא מועסקים עובדים מן המניין, אלא עובדים במיקור חוץ. הנאשם מכין כיום ניירות עמדה בנושאים פדגוגיים.

ג. **<u>טיעוני ההגנה</u>**

1) אין מחלוקת על תרומתו הרבה של הנאשם למרכז ההכשרה (הסניגור היפנה לעדויותיה של המנהלת לידיה ושל החניך חנוך מררו).

2) עמדת המשרד לפטר את הנאשם אינה אלא ניסיון פסול להרחיק אותו מהשירות לאחר ההפרטה שעבר ממרכז ההכשרה.

3) יש לקחת בחשבון שהנאשם זוכה בהכרעת הדין מאמירות שונות שיוחסו לו בתובענה.

4) אכן האמירות בהן הורשע הנאשם אינן הולמות עובד בשירות המדינה אולם התביעה ניסתה "לנפח" את הכרעת הדין לגבי אמירות גזעניות אשר פשו בשירות המדינה (לא בכדי התמקדה התובעת בסעיף האישום הראשון שבתובענה).

5) נעשה ניסיון להכניס נופך לטיעוני התביעה כאילו הנאשם הילך אימים על אברהם, אולם הדבר לא הועלה בפני בית הדין ולא הוכח.

6) הנאשם התנצל בפני ולרי, לאחר שהאחרון לא הבין נכונה את הדברים שהושמעו.

7) האמירה של הנאשם ביחס לאברהם כי בא מתרבות אחרת אינה גזענית כשלעצמה, אלא קביעה עובדתית כלפי אדם שנדרש ללמוד מקצוע טכני מורכב כאשר אין לו הרקע הבסיסי לכך.

8) עם זאת, הנאשם מקבל שעצתו של אברהם לבחור במקצוע שבו הוא טוב ובעל ניסיון, נאמרה באופן בלתי ראוי, ובזמן אמת יכול היה לומר את הדברים באופן שאברהם לא היה נפגע מהם.
הנאשם גם מקבל את קביעת בית הדין כי לא היה ראוי שהנאשם יתבדח באוזניו של אברהם ("אני האלוהים שלך"), והוא מתנצל על כך.

9) הנאשם איננו גזען, ואין לו דעות כלפי יוצאי אתיופיה וכלפי כל עדה אחרת. התבטאותו הלא מוצלחת בעבר, שהושמעה בעידנא דריתחא, היתה לא ראוייה ולא נכונה ועל כך ננזף.

אין להשתמש בנאשם כ"אבן בוחן" ליישום הדו"ח נגד גזענות כלפי בני העדה האתיופית.

10) הנאשם בן 63, לאחר 24 שנות עבודה בשירות המדינה. תיקו האישי נקי מכל רבב (למעט נזיפה אחת כפי שצויין לעיל). בהערכות העובד שצויינו על ידי המשרד קיבל ציונים גבוהים.

מנהלת בית הספר דיברה בשיבחו בפני בית הדין.

11) יש לציין כי מורה נוסף שהועסק באותו מרכז הכשרה הועמד לדין בגין התבטאויות מיניות קשות ובוטות, ונענש בצורה פחותה באופן משמעותי (בהסדר טיעון).

12) סיכומם של דברים – יש להקל עם הנאשם ולהטיל עליו עונש של נזיפה חמורה בלבד, וזאת לאור הנסיבות הבאות: הנאשם זוכה מאמירות שיוחסו לו בתובענה; דבריו של הנאשם לא היו גזעניים; תיקו של הנאשם נקי, למעט רבב אחד; הנאשם הקדיש זמן רב לאברהם כדי להקנות לו ידע באופן פרטני.

13) הנאשם מקבל את העובדה שאברהם נפגע ומתנצל בפניו ובפני שירות המדינה.

ד. **<u>דבר הנאשם</u>**

1) בקשר לולרי – הסביר לו מה הייתה כוונת אמירתו "אין לי כסף לקנות זר פרחים ..." ואמר לו שהוא מצטער על כך. הם לחצו ידיים וולרי לא ביקש ממנו להתנצל בפני כל תלמידי הכיתה.

2) מצטער על דברים שהשמיע, אף טוען שאינו גזען. עוזר להרבה עולים ביניהם יוצאי אתיופיה להשתלב בעבודה.

3) להבא ייזהר יותר בדבריו.

ה. **<u>מסמכים שהוגשו לבית הדין</u>**

1) מסמך אודות הנזיפה שננזף הנאשם ביום 10.6.15 בגין התבטאות כלפי תלמיד ממוצא אתיופי במילים "חבל שעליתם לארץ".

2) הסדר הגישור + הוראת ביצוע תשלום בסך 5,000 ₪ לתלמיד אבי אברה אשר בגין ההתבטאות כלפיו ננזף הנאשם ב-10.6.15.

3) תלוש שכר של הנאשם (לחודש נובמבר 2017).

4) מסמך מיום 30.4.17 מאת ממונה פיקוח מקצועי פדגוגי במשרד העבודה, אודות העברת 15 מורים ממרכז ההכשרה שנסגרו ליחידת הפיקוח המקצועי הפדגוגי.

ממוצא אתיופי שהשתתף בקורס שקדם לקורס קא עסקינן: "חבל שעליתם לארץ...").

התנהגותו של הנאשם לא נעשתה מתוך חוסר הבנה או מתוך קלות דעת, אלא מתוך אמונה פנימית עמוקה שאכן קיימת נחיתות אצל בני העדה האתיופית. ביטוי לדפוס חשיבתו זה עולה הן מכשלונו בעבירה דומה בקורס קודם, והן מתשובתו ביחס לנאשם בחקירתו הנגדית: "**יש לו בעיה שכלית של אדם שלא למד אף פעם, לא לימדו אותו לחשוב, בא מתרבות אחרת לגמרי**" (עמוד 46 לפרוטוקול, שורות 3-4).

שקלנו בדעתנו אם לא ראוי לפטר את הנאשם משירות המדינה, זאת נוכח עמדתם הנחרצת של בתי המשפט כלפי ביטויי גזענות באוכלוסיה הישראלית. כך, בע"פ 5813/02 מדינת ישראל נ' אמויאל (ניתן ביום 6.3.03) נאמר: "**העונש המוטל בגין מעשי עבירה המבוצעים על רקע גזעני צריך לתת ביטוי לסלידת החברה בישראל ממעשים מסוג זה, ולבטא באופן חד משמעי מסר מרתיע, לבל יעז איש להצית את אש הגזענות בקרבנו, ולפגוע באדם תמים בשל מוצאו**".

עם זאת, החלטנו במקרה דנן להסתפק בהשתת אמצעי משמעת מתונים ביותר, וזאת תוך התחשבות בנסיבותיו האישיות של נאשם. יליד 1955, שימש מורה מוסמך בכיר; מנהלת המרכז להכשרה חינוכית העידה בפנינו כי "ברוך מורה מסור למגמה, למערכת, מקצועי, אדם חיובי לגמרי. הוא גם מילא תפקיד של קב"ט בבית הספר, הוא היה פעיל וגם יו"ר הוועד".

זאת ועוד, טרם שנת 2015 המנהלת לידיה לא נתקלה בביטויים גזעניים מטעם הנאשם.
גם בוגר הקורס, חנוך מררו, שיבח את הנאשם בגין מקצועיותו וסיועו לתלמידים.

בסופו של עיון מצאנו שאמצעי המשמעת של הורדה משמעותית בדרגות בצירוף פסילה לצמיתות לתפקידי הוראה (הנאשם הועבר כאמור מתפקידו כמורה/מדריך) יענו על התכלית המניעתית וההרתעתית של אמצעי המשמעת, וישמרו על תדמית ראויה של השירות הציבורי בכלל ומערכת ההוראה והחינוך שבה בפרט.

4. **<u>סוף דבר</u>**

על הנאשם יוטלו איפוא אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה חמורה;

ב. הורדה בשתי דרגות למשך שנה וחצי;

ג. פסילה לצמיתות לכל תפקיד הוראה או הדרכה בשירות המדינה.

גזר הדין ניתן ביום 31.12.17, בהעדר הצדדים, וישלח אליהם באמצעות הדואר האלקטרוני והדואר הרגיל.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 30 יום מהמצאת גזר הדין לידי ב"כ הצדדים.

(-)	(-)	(-)
_____	_____	_____
עו"ד אורי כהן אב בית הדין יו"ר המותב	עו"ד יעל שמחי חברה	גב' רחל פנצר חברה

נספח 10

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, ט' שבט תשע"ח
25 ינואר 2018

מס' מסמך: 004-99-2017-027507
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד:
מר אבי ליכט
משנה ליועץ המשפטי לממשלה (ניהול ותפקידים מיוחדים)

שלום רב,

הנדון: **טיפול בעבירות משמעת שעניינן שימוש בכוח של שוטרים**
סמך: מכתבך מיום 24 בינואר 2018

ראשית, אני מבקש להודות לך על ריכוז העבודה בנושא יישום המלצות דוח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשותה של מנכ"לית משרד המשפטים (להלן: "**דו"ח פלמור**"), ועל מכתבך בעניין הטיפול בעבירות משמעת שעניינן שימוש בכוח על ידי שוטר.

אני מברך על ההסכמה העקרונית שהושגה, בין גורמי המשטרה, המחלקה לחקירות שוטרים וגורמי הפרקליטות הנוספים ומחלקת ייעוץ וחקיקה, על העברת תיקי השימוש בכוח שנסגרו במח"ש לטיפול משמעתי ומערכתי במשטרה, בהתאם למתווה המפורט במכתבך, לפיו, יועברו למשטרה לבדיקה פרטנית לצורך בחינה משמעתית תיקים שבהם:

א. התלונה בתיק היא על שימוש מינורי בכח, או שימוש בכוח שלא חרג במידה רבה ממידת הכוח שנדרשה בנסיבות העניין.

ב. התיק נסגר במח"ש ללא חקירה או בדיקה מקדימה.

ג. ההחלטה שלא לפתוח בחקירה היא מן הטעם שאין בדבר עניין לציבור (בהתאם לסעיף 59 לחסד"פ, בשינויים המחויבים).[1]

בנוסף, יועברו למשטרה כל התיקים בהם בוצעה חקירה או בדיקה מקדימה במח"ש, אך הוחלט לסגור את התיק מכל עילה שהיא מבלי להעמיד את החשוד לדין פלילי או משמעתי. זאת, על מנת

[1] אם הוחלט שלא לפתוח בחקירה או בדיקה בשל העדר תשתית ראייתית לכך, אין טעם להעבירו לבחינה משמעתית פרטנית במשטרה משום שגם לצורך בחינה זו נדרשות ראיות.

רח' צלאח א-דין 29, ירושלים 91010 ☎ 02-6466521 , 02-6466523 פקס:02-6467001

היועץ המשפטי לממשלה

שמשטרת ישראל תוכל לקיים בחינה מערכתית-מנהלית-פיקודית לשם הסקת מסקנות, הפקת לקחים וגיבוש תובנות בנושא זה.

כפי שצוין במכתבך, העברת הטיפול בתיקים אלו למשטרה מוגבלת לבחינת ההיבטים המשמעתיים והמערכתיים. אם במהלך הטיפול המשטרתי בהם יעלה חשד לביצוע עבירות פליליות שטרם נבחנו על ידי מח"ש, על המשטרה יהיה להעביר את התיק חזרה לטיפול מח"ש.

כן צוין במכתבך, כי אם החליטה מח"ש על העמדה לדין משמעתי מועבר התיק למשטרת ישראל וזו מבצעת את החלטת מח"ש ומעמידה לדין משמעתי את השוטרים שעברו, לכאורה, עבירה של שימוש בכוח.

המתווה מקובל עלי ואודה לך על קידומו, ובכלל זה על פנייה לפרקליטות המדינה לצורך תיקון הנחיית פרקליט המדינה מס' 14.4 בהתאם למתווה, על הצעת נוסח להסמכה לפי פרט 19 לתוספת הראשונה לחוק המשטרה, התשס"ו-2006, התואם את המתווה והמקובל על הגורמים הרלוונטיים, ועל פנייה למח"ש ולמשטרה על מנת שייערכו ליישום המתווה האמור בתוך זמן קצר.

בכל הנוגע לטיפול בהתבטאויות גזעניות במישור משמעתי, ולאור הטענות שהוזכרו בחלק האחרון של מכתבך בעניין זה, אבקש להדגיש את החשיבות הרבה שאותה אני רואה בטיפול בהתבטאויות גזעניות מצידם של שוטרים, בין היתר בכלים משמעתיים במקרים המתאימים לכך. לאחרונה אף פניתי בעניין לנציבות שירות המדינה, בכל הנוגע לעניינם של עובדי מדינה. מצורף מכתבי לנציב שירות המדינה בעניין.

בברכה,

אביחי מנדלבליט

העתק:
מפכ"ל המשטרה
פרקליט המדינה
מנכ"לית משרד המשפטים
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט פלילי)
המשנה לפרקליט המדינה לעניינים פליליים

רח' צלאח א-דין 29, ירושלים 91010 ☎ 02-6466521 פקס:02-6467001

היועץ המשפטי לממשלה

מנהל המחלקה לחקירות שוטרים
היועצת המשפטית למשטרת ישראל
ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות
המשנה ליועצת המשפטית למשטרת ישראל

רח' צלאח א-דין 29, ירושלים 91010 ☎ 02-6466521 פקס:02-6467001

נספח 11

משרד המשפטים
פרקליטות המדינה
המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)

ו' טבת, תשע"ח

24 דצמבר, 2017

לכבוד

ר' אח"מ, משטרת ישראל

פרקליטי המחוזות

ראש חטיבת התביעות, משטרת ישראל

מכובדי שלום רב,

הנדון: **הדו"ח המסכם של הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה (יולי 2016) –**
נתונים חריגים בתחום האכיפה הפלילית נגד יוצאי אתיופיה
ובקשה לדיווח על התנהלות חריגה של רשויות אכיפת החוק

מכתבי זה בא בעקבות פרסום הדו"ח המסכם של הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה בחודש יולי 2016[1] (להלן – "**הדו"ח המסכם**" ו"**הצוות**" בהתאמה) על המלצותיו, אשר אומצו בהחלטות ממשלה, ולמעשה הוא מהווה יישום של אחת מהמלצות אלה.

כעולה מהדו"ח המסכם, במסגרת הכנתו נשמעו טענות רבות על אכיפה מפלה, על שימוש מופרז בכוח, כמו גם על התנהלות בלתי ראויה של גורמים במערכת אכיפת החוק הפלילי. בנוסף, נאספו במסגרת הכנת הדו"ח נתונים חריגים בנוגע לחשודים יוצאי אתיופיה ביחס לשיערם באוכלוסייה, הן לעניין פתיחה בחקירה בעניינם והן לעניין הגשת כתבי אישום כנגדם. הצוות סבר, כי צירופם של הטענות שנשמעו והנתונים החריגים הנ"ל, העלה את הצורך בתדרוך ובהעלאת המודעות בקרב גורמי התביעה, בכל הנוגע להתנהלות גופי האכיפה השונים אשר עלולה להיתפס כמפלה, גזענית או בלתי ראויה, והמליץ לגורמים הרלוונטיים לפעול בהתאם.

[1] הצוות, ברשות מנכ"לית משרד המשפטים, הוקם בהתאם להחלטה מס' אתפ/7 של ועדת השרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי מיום 18.01.2016 אשר צורפה לפרוטוקול החלטות ממשלה וקבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 04.02.2016 ומספרה הוא 1107(אתפ/7) (סעיף 3 להחלטה).

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים 9149001 | טלפון: 02-6466467, פקס: 02-6466252

משרד המשפטים
פרקליטות המדינה
המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)

א. <u>נתונים חריגים אודות פתיחת תיקים פליליים והגשת כתבי אישום כנגד יוצאי אתיופיה ביחס לשיעורם באוכלוסייה</u>

כידוע, לגורמי התביעה שיקול דעת רחב, הן לעניין עצם ניהול ההליך וניסוח כתב האישום והעבירות שייוחסו לנאשם בכתב האישום, והן לעניין בחינת הליכים לבר משפטיים שיש מקום לנקוט בהם. בעת הפעלת שיקול הדעת האמור, קיימת חשיבות למודעות גורמי התביעה לטענות ולנתונים שהועלו במסגרת הכנת הדו"ח המסכם ביחס ליוצאי אתיופיה.

בהתאם למפורט בדו"ח ולהמלצותיו, אני מבקש להסב את תשומת לב גורמי החקירה, הפרקליטות והתביעה המשטרתית, לנתונים שנאספו במסגרת הכנת הדו"ח המסכם, בנוגע לאחוז התיקים הפלילים הנפתחים נגד יוצאי אתיופיה וכן לאחוז כתבי האישום המוגשים כנגד יוצאי אתיופיה, וזאת ביחס לשיעורם באוכלוסייה. נתונים אלה בולטים בייחוד כאשר מדובר בקטינים.

מן הנתונים עולה, בין היתר, כי בשנת 2015 אחוז התיקים שנפתחו כנגד יוצאי אתיופיה ואחוז כתבי האישום שהוגשו כנגד יוצאי אתיופיה, היה כפול ואף למעלה מכך, משיעורם באוכלוסייה.

באותה שנה, אחוז התיקים שנפתחו כנגד קטינים יוצאי אתיופיה היה למעלה מפי שלוש משיעורם באוכלוסייה, ואילו אחוז כתבי האישום המוגשים כנגד קטינים יוצאי אתיופיה היה למעלה מפי ארבע משיעורם באוכלוסייה.

העתק נספחים י"ב (נתוני המשטרה) וי"ג (נתוני שירות המבחן) לדו"ח המסכם וכן עמ' 75 – 77 לדו"ח מצורפים למכתב זה ומסומן כנספחים <u>א'</u> ו<u>ב'</u> בהתאמה.

ב. <u>דיווח תובע או פרקליט על אירועים המעוררים חשד להתנהלות פסולה של גורמי האכיפה כלפי אדם או קבוצת אנשים על רקע מוצאם</u>

בנוסף לאמור לעיל, נבקש כי תובע או פרקליט, אשר נתקל בעת עבודתו, כגון בעת בחינת תיק חקירה, **באירועים המעוררים חשד להתנהלות פסולה של שוטרים או גורמי אכיפה אחרים (כגון פקחים), על רקע מוצא מסוים של אדם או של קבוצת אנשים**, ידווח על כך למנהל היחידה בה הוא משרת, ובמידת הצורך, יעביר אליו גם את התיק בו מדובר, לצורך בחינה מעמיקה של חשדות אלה. מנהלי היחידות [פרקליטי מחוז, ראש חטיבת התביעות, וכד'] יעבירו - אחת לשלושה חודשים - דיווח אל לשכת החי"מ, הכולל את כל הפניות שהגיעו אליהם במסגרת יישום הנחייה זו, לצורך בחינה מעמיקה של הדברים, בדגש על בחינה אם מדובר ב"תופעה".

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים 9149001 | טלפון: 02-6466467, פקס: 02-6466252

משרד המשפטים
פרקליטות המדינה
המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)

במסגרת זו, האירועים והתיקים הללו ירוכזו בלשכת המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), לצורך הפקת נתונים סטטיסטיים ולקחים, וכן לצורך שקילת דיווח למחלקה לחקירות שוטרים, לאגף המשמעת במשטרת ישראל, או ליחידה לתלונות הציבור במשטרת ישראל, לפי העניין.

מפורטות להלן דוגמאות למקרים בהם נדרש דיווח והעברת התיק כמפורט לעיל:

א. פניית שוטר לאדם ממוצא מסוים, כאשר על פניו אין עילה נראית לעין לאותה פנייה;

ב. אינטראקציה בין שוטר לקבוצת אנשים אשר חלקה כולל אנשים ממגזר מסוים, אשר התמקדה דווקא באלו השייכים לאותו מגזר;

ג. פתיחה וניהול חקירה כנגד אדם, כאשר נראה שחומר הראיות לא הצדיק פתיחה בחקירה, ומתעורר חשד שמא הדבר נעשה על רקע מוצאו;

ד. הפעלת כוח בלתי סביר של שוטר כנגד אדם, כאשר מתעורר חשד שהדבר נעשה על רקע מוצאו;

יודגש, כי תיקים בהם מדווח הנחקר על אלימות או על כל התנהלות אחרת של שוטר, המעלה חשד לפלילים, תוך שהוא טוען כי הדבר נעשה על רקע מוצאו, יועבר החומר למח"ש, כמקובל, ובמקביל יועבר דיווח והעתק של התיק לגורם הרלוונטי בהתאם להנחיה זו.

מובן כי הנחייה זו אינה באה להחליף את האמור בסעיף 5 לפקודה 06.03.03 לפקודות המטה הארצי - חקירת אנשי משטרה על ידי המשטרה ועל ידי המחלקה לחקירת שוטרים שבמשרד המשפטים, או את הנחיה מס' 2.18 להנחיות פרקליט המדינה בנושא - מדיניות התביעה בתיקי חקירה בהם חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד שוטר (עדכון אחרון: 23 בדצמבר, 2012) ויש לקיימה במקביל.

תוקף הנחייה זו החל משנת 2018.

בברכה,

שלמה למברגר

משנה לפרקליט המדינה

(עניינים פליליים)

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים 9149001 | טלפון: 02-6466467, פקס: 02-6466252

ב. מבחינת **תחולת ההוראה**, יחידת החשב הכללי תוציא הוראה למשרדים המעסיקים עובדים באמצעות גופים חיצוניים לכלול בחוזים חדשים את נוסח ההוראה דלעיל, בתחומים שלהלן:

1. לגבי התקשרויות שביצוען נעשה בתוך משרדי הממשלה (כגון עובדי שמירה, ניקיון, תחזוקה ומחשוב);
2. התקשרויות בחוזים למתן שירותים לציבור.

כך, הוראה זו לא תחול, למשל, על קבלן המבצע עבודת בינוי של בניין משרדים חדש בשל ההנחה, כי עבודה מסוג זה פחות מזוהה עם השירות הציבורי ואמון הציבור בו.

מוצע, כי נוסח ההוראה ינוסח בידי יחידת החשב הכללי כדי להקל על המשרדים ליצור אחידות ולהבטיח יישום הנורמה. לניסוח הוראה שכזו לא נדרש מקור סמכות מיוחד בדיני המכרזים, שכן תנאי חוזי מסוג זה הוא מסוג התנאים שסביר לכלול בחוזה, שביצועו מתקיים בתוך בניין משרדים ממשלתי או בעת מתן שירות לציבור גם מחוץ לבניין הממשלתי.

המלצה זו, אם תיושם, תחול תחילה במשרדי הממשלה וביחידות הסמך. לאחר שייצבר ניסיון בהפעלה, מומלץ לשקול את הרחבת תחולתה, ובמידת הצורך בחקיקה, גם על גופים ציבוריים נוספים.

5. **הצוות מצא, כי יש לתת סיוע משפטי לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הפליה במוצרים ושירותים"), לכל אדם שנפגע ומבקש להגיש תביעה אזרחית בגין חוק זה ללא מבחן כלכלי.**

קשה לאמוד את מספר התביעות שמוגשות לפי חוק איסור הפליה במוצרים ושירותים. עם זאת, מתוך חוויות אישיות של חברי הצוות והתייעצויות עם עמותות ועורכי-דין העוסקים בתחום הגיע הצוות למסקנה, **שהחסם הכלכלי הוא חסם משמעותי בהגשת תביעות אזרחיות**, שהן תהליך ארוך, הכרוך באי-ודאות.

מאחר שחוק זה מבטא ערכים חשובים לקידום על-ידי המדינה, ונכון להיום אין תמיכה של המדינה בו, יש מקום שהמדינה תיתן תמיכה גם בנושאים הללו בדמות סיוע משפטי, ללא מבחן כלכלי, לכל מי שנפגע על-פי חוק זה ומבקש לתבוע על-פיו.

על כן הצוות ממליץ, כי:

המדינה תממן את הגשת התביעות בגין חוק זה לכלל האוכלוסייה במהלך שלוש השנים הקרובות, וזאת על-מנת לעודד הגשת תביעות ויצירת פסיקה משנה תודעה.

א. יש לתקן את חוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972, לצורך ביצוע סעיף א', כך שיינתן ייצוג משפטי לכל מי שזקוק לכך בהקשר של פגיעה בשוויון או אפליה - ללא צורך בעמידה בקריטריון כלכלי.

ב. יש לבטל את אגרת בית-משפט בתביעות שתוגשנה לפי חוק איסור הפליה במוצרים ושירותים, על-מנת להקל ולעודד הגשת התביעות לפי חוק זה ולמנוע מהם חסם כלכלי להגשת תובענה כאמור.

נציין, כי שרת המשפטים, איילת שקד, פועלת על-מנת לקדם נושא זה.

תת-צוות כלים וטיפול - במישור הפלילי

תת-צוות זה עסק בכלים המשפטיים והאחרים הקיימים במישור הפלילי ובחן את הכלים העומדים לרשות גורמי האכיפה השונים, וזאת על-מנת לבחון טענות קשות שהועלו מטעם פעילים חברתיים על-אודות גזענות, אפליה ופרופיילינג, המופנים כלפי יוצאי אתיופיה, הן על ידי אזרחים והן על ידי משרתי ציבור ואשר באים לידי ביטוי בהליכי האכיפה הפליליים.

הגדרת הבעיה וזיהוי נקודת ההתערבות האופטימלית

במהלך עבודת הצוות נשמעו טענות רבות על שימוש מופרז בכוח, על אכיפה מפלה ובלתי שוויונית ועל התנהלות בלתי ראויה אחרת של גורמים במערכת אכיפת החוק הפלילי לרבות אי העמדה לדין של אזרחים אשר עוברים עבירות ממניע גזעני במקרים הרלוונטים. עוד נשמעו טענות על יחס סלחני של מערכת אכיפת החוק כלפי עובדי ציבור, שהתנהלו באופן פסול או מפלה כלפי יוצאי אתיופיה.

הצוות פעל לאיסוף רחב של נתונים עובדתיים לצורך בחינת טענות אלו וערך דיונים בנוכחות נציגים מהמערכות הציבוריות השונות - הן לצורך בירור הפעולות שננקטו עד עתה לטיפול בתלונות אזרחים יוצאי אתיופיה, והן לצורך בחינת הנתונים שנאספו, האפשרויות להסיק מהם מסקנות ולגבש המלצות.

בדיונים נבחנו אופן הגשת התלונות בגופים השונים (במשטרה, במח"ש, במחלקה לדין משמעתי והיחידה לתלונות הציבור במשטרה) והשלבים השונים של מנגנון האכיפה הפלילית: ממעצרו של החשוד, עובר דרך חקירתו וקבלת החלטה על פתיחת תיק פלילי בעניינו, בחינת הליכים חלופיים להליך הפלילי ומעורבות שירות המבחן, הגשת כתב אישום והרישום בגיליון הרישום הפלילי. זאת תוך התייחסות לתלונות שהושמעו ובחינת פתרונות אפשריים לשיפור הפעילות של מנגנוני האכיפה הפלילית.

בנוסף, נבחנו כלל הכלים הנורמטיביים הנתונים בידי רשויות האכיפה לטיפול בטענות בדבר התנהגות מפלה וגזענית של עובדיה - הן מבחינת **הסמכויות הקיימות על-פי דין**, והן מבחינת **מדיניות העמדה לדין פלילי, משמעתי או פיקודי** בגופי התביעה השונים ובכך נבחנו שלושה נושאים: התנהלות שוטרים; יחס כלפי יוצאי אתיופיה בהליך הפלילי; שימוש בסעיף הרלוונטי בחוק העונשין[98] בהגשת כתב אישום וקביעת מתחם העונש[99] במקרים של ביצוע עבירה פלילית ממניע גזעני.

הנתונים שנאספו

במסגרת העבודה התקבלו נתונים רבים מהמשטרה. המשטרה אספה וניתחה נתונים בענין זה, וחלק מן הנתונים אף שימשו צוות זה בעבודתו. התברר כי אחוז **התיקים הפליליים שנפתחים נגד יוצאי אתיופיה**, וכן אחוז כתבי האישום - **אינו פרופורציונלי באופן חריג** לשיעורם באוכלוסייה. **נתונים חריגים אלה בולטים בייחוד כאשר מדובר בקטינים**, כמפורט להלן:

98 סעיף 144ו' לחוק העונשין התשל"ז-1977.
99 סעיף 40ט' לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

על-פי הנתונים שהועברו לעיוננו ממשטרת ישראל (מסמך מיום 15.3.2016)[100], שיעורם של יוצאי אתיופיה באוכלוסייה הוא 1.6%. לא הובאו בפנינו נתונים מדויקים באשר לשיעור הקטינים יוצאי אתיופיה ביחס לכלל הקטינים בישראל, אך נראה כי מדובר על כ-2%.

לעומת זאת, 2.9% מכלל התיקים הפליליים שנפתחו בשנת 2013 – נפתחו נגד אזרחים יוצאי אתיופיה. בשנים 2014 ו-2015 נתון זה **עלה לכדי 3.2%** (כלומר **כפול** משיעורם באוכלוסייה).

כאשר בוחנים את **התיקים אשר הביאו להגשת כתב אישום**, הנתונים גבוהים עוד יותר: 3.4% מכלל כתבי האישום שהוגשו בשנת 2013 – הוגשו נגד אזרחים יוצאי אתיופיה. בשנים 2014 ו-2015 נתון זה עמד על 3.5% – כלומר **אחוז כתבי האישום נגד אזרחים יוצאי אתיופיה היה גבוה יותר מפי שניים משיעורם באוכלוסייה.**

כאשר מפלחים את הנתונים **לחלוקה בין בגירים לקטינים**, התמונה הופכת למטרידה:

בשנת 2013, 6.5% מכלל התיקים שנפתחו נגד קטינים – נפתחו נגד קטינים יוצאי אתיופיה. בשנת 2014 הנתון עלה ל-7.3%, ובשנת 2015 – ל-7.6% (**יותר מפי 3.5 מחלקם באוכלוסייה הכללית**).

מבחינת **כתבי אישום**, 8.2% מכלל כתבי האישום שהוגשו בשנת 2013 נגד קטינים – הוגשו נגד קטינים יוצאי אתיופיה. בשנת 2014 עמד הנתון על 8.1%, ובשנת 2015 – על 8.5% (כלומר **יותר מפי ארבעה מחלקם באוכלוסייה הכללית** ומסתמנת מגמת עלייה).

פער דומה אפשר למצוא גם בהשוואת **אחוז תיקי החקירה המסתיימים בהגשת כתב אישום בקרב האוכלוסייה הכללית**, לעומת האחוז בקרב האזרחים יוצאי אתיופיה: באוכלוסייה הכללית, בין השנים 2013–2015, 28.5% בממוצע מתיקי החקירה הסתיימו בכתב אישום. בקרב האזרחים יוצאי אתיופיה עומד הנתון על 31.5%. כלומר כאשר בוחנים את הנתון לגבי **כלל האוכלוסייה** ומשווים אותו לנתון לגבי אזרחים יוצאי אתיופיה, מגלים **פער של יותר מ-10%** בין השניים (משום שנראה, כי הפער הרלוונטי הוא לא ההפרש בין שני הנתונים, אלא היחס ביניהם).

אם מתמקדים בקבוצת **הקטינים** (באותן שנים), הפער בולט אף יותר: בקרב כלל אוכלוסיית, 23.7% מתיקי החקירה הסתיימו בכתב אישום. בקרב הקטינים יוצאי אתיופיה, לעומת זאת, הנתון עומד על 27.7% – כלומר **פער של יותר מ-16%** לעומת הנתון ביחס לכלל האוכלוסייה.

מנתונים אלה עולה אפוא, כי לא זו בלבד שמספר התיקים שנפתחים נגד אזרחים יוצאי אתיופיה עולה באופן ניכר על שיעורם באוכלוסייה, הרי שכאשר מתמקדים במספר התיקים המבשילים לכדי כתבי אישום – הנתונים חריגים אף יותר. לכאורה מצביע הדבר על טיפול מחמיר יותר באוכלוסייה זו מצד התביעה הכללית. שהרי היינו מצפים למצוא נתונים זהים באשר ליחס בין כלל התיקים ובין כלל כתבי האישום הן בקרב האוכלוסייה הכללית והן בקרב האזרחים יוצאי אתיופיה. כאשר כלל הנתונים מצביע באופן ברור על כך, שהאזרחים יוצאי אתיופיה, ובייחוד הקטינים, מועמדים לדין בשיעור גדול בהרבה (ביחס לנתון על-אודות תיקי החקירה שנפתחו) מאשר כלל האוכלוסייה. אין חולק, כי מדובר בנתון חמור ומדאיג.

100 נתוני המשטרה מצורפים כנספח יב לדוח.

עוד הוצגו נתונים, שלפיהם אחוז הקטינים יוצאי אתיופיה המופנים להליך ט"מ (טיפול מותנה – הליך חלופי להליך הפלילי)[101] הינו נמוך באופן משמעותי בהשוואה לאחוז המופנים מכלל אוכלוסיית הקטינים. כך, לדוגמה, בשנת 2015, 12.5% מהקטינים יוצאי אתיופיה הופנו להליכי ט.מ. – לעומת 27.4% מופנים מכלל אוכלוסיית הקטינים[102].

נתונים מטרידים נוספים, עולים בעת בחינה של מספר האסירים והעצורים יוצאי אתיופיה הכלואים בכלא "אופק". מבירור שנערך ביום 29.6.16 מול קצינת האסירים בכלא "אופק" נמסר, כי במועד הבירור כלואים 128 קטינים ב"אופק", מתוכם 23 נערים יוצאי אתיופיה. כלומר 18% אחוזים מבני הנוער הכלואים בכלא "אופק" הם יוצאי אתיופיה – אחוז גבוה בצורה משמעותית מחלקם באוכלוסייה (המוערך, כאמור, בכ-2% בלבד).

תוכנית לחיזוק האמון בין המשטרה ובין יוצאי אתיופיה

בשנה האחרונה, הוקמה ביוזמת המשטרה ועדת היגוי בראשות ניצב גילה גזיאל אשר בסופו של דבר המליצה על גיבוש תוכנית לחיזוק האמון בין המשטרה ובין יוצאי אתיופיה בשיתוף פעולה עם נציגים מקהילת יוצאי אתיופיה[103]. תוכנית זו הוצגה בפני הצוות. מדובר בתוכנית מפורטת, אשר מקצה משאבים רבים ושמה דגש על מעורבות קהילתית של המשטרה עם יוצאי אתיופיה ולשילובם בשורות המשטרה כחלק מתפיסת השינוי הנדרש. התוכנית לא עסקה מטבע הדברים בסוגיית הגזענות כנושא העומד בפני עצמו ומקרין על ממשקי המשטרה והקהילה. התוכנית פיתחה כלים שחלקם חשובים גם ליעדיו של צוות זה ויפורטו בהמשך.

תוכנית המשטרה מייחסת, ככל הנראה, את הנתונים החריגים באכיפה למשבר העלייה והקליטה של יוצאי אתיופיה בארץ. אף-על-פי שאין חולק שקליטת יוצאי אתיופיה בישראל לוותה בקשיים ניכרים, וכי לקשיים אלה יש תרומה נכבדה ביצירת המציאות כיום, **אי אפשר** להסביר נתונים חריגים אלה רק לנוכח משבר העלייה והקליטה האמורים. יש לציין כי הדגש אותו שמה משטרת ישראל על "הכשירות התרבותית" נותן מענה חלקי לנתונים החריגים שהוצגו בקשר למספר התיקים הפלילים שנפתחים נגד צעירים יוצאי אתיופיה. בנוסף, הפעילים החברתיים הביעו התנגדות נחרצת כלפי שיח זה של כשירות תרבותית, וזאת בעיקר נוכח העובדה כי מרבית הצעירים יוצאי אתיופיה נולדו בארץ.

תוכנית המשטרה אושרה כ"תוכנית חירום" על ידי הממשלה בועדת השרים והמשטרה החלה בתהליכי יישום ההמלצות. יש לציין כי צוות זה החל לפעול עוד בטרם יושמו כל המלצות תוכנית המשטרה ולכן חלק מהמלצות צוות זה חופפות להמלצות המצויות בתוכנית המשטרה אשר עתידות להיות מיושמות בחודשים הקרובים[104].

101 טיפול מותנה מאפשר למשטרה להפנות בני נוער שנפתחו נגדם הליכים פליליים לטיפול שירות המבחן, כאשר התיק לא יופיע ברישום הפלילי. ראו נוהל משטרת ישראל מס' 03.300056 – "הליך טיפול וטיפול מותנה לקטינים". כשליש מהתיקים הנפתחים לבני נוער במשטרה נסגרים בהליך טיפול מותנה, אך המספר נמוך באופן משמעותי כאשר מדובר בתיקים פליליים הנפתחים לבני נוער יוצאי אתיופיה.

102 מבוסס על נתונים שהוצגו לצוות מטעם שירות המבחן – מצורפים כנספח יג לדוח.

103 ראה נספח ה לדוח.

104 הדבר יצויין לצד כל המלצה אשר קיבלה ביטוי בתוכנית המשטרה ומופיעה כהמלצה בדוח זה.

...

(8) לדעת השר או המועצה, טעמים שבטובת הציבור מחייבים זאת.

שידורים אסורים

36כה. בעל רישיון לשידורי כבלים לא ישדר שידורים -

...

(4) שיש בהם הסתה גזענית או לאומנית;

...

שמירת דינים

36נז. הוראות סעיפים 6ה,... 6יא,... 36כה,... יחולו על בעל רשיון לשידורי לווין, על מפיק ערוץ ועל מפיק ערוץ עצמאי,..."

חוק מוסדות חינוך תרבותיים יחודיים, תשס"ח-2008

"צו סגירה מאת המנהל הכללי

35.(א)...

(ב) נוכח המנהל הכללי כי במוסד החינוך הופר איסור האפליה כאמור בסעיף 5 לחוק זכויות התלמיד, התש"ס-2000, רשאי הוא לצוות בכתב על סגירתו, לאחר שדרש מבעל הרישיון בכתב לתקן את ההפרה בתוך מועד סביר, ולאחר שהזהירו כי אי-מילוי דרישה זו יגרור הוצאת צו לסגירת מוסד החינוך.

(ג) צו הסגירה יישלח בדואר רשום או על ידי שליח אל בעל הרישיון או אל מי שמנהל מוסד חינוך בלא רישיון.

(ד) צו סגירה ייכנס לתוקפו בתום 30 ימים מיום מסירתו כאמור בסעיף קטן (ג), זולת אם נקבע בו מועד מאוחר יותר לכך, והוא יעמוד בתוקף עד אשר יבוטל על ידי המנהל הכללי או על ידי בית המשפט."

נספח ב'

נספח ב'

1

-בלמ"ס

המטה הארצי
האגף לחקירות ולמודיעין
חטיבת מחלקת החקירות
כתובתנו באינטרנט: נוער
www. Police.gov.il
15 מרץ 2016

הנדון: סקירה בנושא מעורבות בגירים וקטינים יוצאי העדה האתיופית בפעילות פלילית וכן מעורבות בני העדה האתיופית בעבירות שעניינן גזענות.

1. **נתונים כלליים-**

- בסוף שנת 2014 מנתה האוכלוסייה ממוצא אתיופי בישראל 138.2 אלף תושבים. כ-85.6 אלף ילידי אתיופיה ו-52.6 אלף ילידי ישראל שאביהם נולד באתיופיה.
- בשנת 2014 הגיעו לישראל 211 עולים מאתיופיה, זהו המספר הנמוך ביותר של עולים מאתיופיה מאז שנת 2000.
- מרבית העולים הגיעו בשני גלי עלייה מרכזיים- גל ראשון בשנות ה-80 וגל שני בשנות ה-90.
- בסוף שנת 2014 הגיע חלקם של הילדים בני 0-14 לכ-29% מאוכלוסייה זו מתוכם כ-80% ילידי ישראל.
- בשנת 2014 אוכלוסיית האתיופים מהווה 1.6% מתוך אוכלוסיית ישראל.
- בגיל 23 הנתח אותו תופסת אוכלוסיית האתיופים מגיע לשיא של 2.9%.

אחוז יוצאי אתיופיה מתוך כלל האוכלוסייה בחלוקה לגילאים

- מרבית האוכלוסייה ממוצא אתיופי מתגוררת בשני מחוזות עיקריים: מחוז מרכז כ-38% ומחוז דרום כ-24%. בסוף שנת 2014 מבין הישובים העירוניים גודל האוכלוסייה ממוצא אתיופי הגבוה ביותר היה בנתניה כ-11.2 אלף איש. אחוז האוכלוסייה ממוצא אתיופי מסה"כ האוכלוסייה בקריית מלאכי היא הגבוהה ביותרכ-16%.

שם ישוב	סה"כ אוכלוסייה בישוב (באלפים)	סה"כ אוכלוסייה ממוצא אתיופי	אחוז האוכלוסייה ממוצא אתיופי

המטה הארצי, דרך חיים בר לב 1 ירושלים 91906 טל': 02-5429321 נייד: 0506276489. פקס': 02-5898036

נספח 13

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
האגף לתכנון אסטרטגי ומדיניות

י״ג באלול תשע״ז
4 בספטמבר 2017

תיק:
0491-0007-2017-002037

לכבוד
מנכ״לים במשרדי הממשלה ויחידות הסמך
סמנכ״לים להון אנושי במשרדי הממשלה ויחידות הסמך
מנהלים אדמיניסטרטיביים בבתי החולים הממשלתיים
מנהלי משאבי אנוש במשרדי הממשלה, יחידות הסמך ובתי החולים

הנדון: הבהרה לגבי הנחיית נציב בנוגע לממונה גיוון תעסוקתי של ההון האנושי (Diversity) ומינוי ממונה משרדי למניעת גזענות

בהמשך להנחיית נציב שירות המדינה מיום ה 23.2.17 בעניין מינוי ממונה לגיוון תעסוקתי.
ברצוננו להבהיר, כי ככלל תפקיד הממונה על גיוון תעסוקתי כולל בתוכו גם את תפקיד הממונה על מניעת גזענות בהתאם להחלטת הממשלה 1958 (אתפ/10) מיום ט״ו באב התשע״ו, ובמסגרת זו יונחה מקצועית גם ע״י היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים.
וזאת מכיוון שבמשרדי ממשלה רבים עיקר הטיפול בסוגיית הגזענות קשור בסוגיות הנוגעות למשאב האנושי הפנימי במשרד ונמצא בזיקה לסוגיות אחרות של גיוון תעסוקתי.
מצ״ב תיאור תפקיד של ממונה משרדי למניעת גזענות ואפליה, תיאור זה מהווה תוספת לתיאור תפקיד הממונה על גיוון תעסוקתי.
הליך המינוי, תנאי הסף והתגמול לבעל התפקיד כמפורט בהנחיית הנציב מיום ה – 23.2.17.

יחד עם זאת, במשרדים או ביחידות ממשלתיות שמאופיינות בשירות ישיר אינטנסיבי לאזרח, ישנו צורך נרחב יותר בטיפול בסוגיות הקשורות לגזענות ואפליה ביחס לאזרחים מקבלי השירות. כתוצאה מכך, עולה הצורך לייחד בעל תפקיד ייעודי למשימה זו. נציבות שירות המדינה, בהתייעצות עם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, הגדירה את היחידות הממשלתיות בהן נדרשת הפרדה זו, המנויות בנספח א׳.

על המשרדים והיחידות הממשלתיות המנויים בנספח א׳ למנות בעלי תפקיד נפרדים לטיפול בסוגיות הגיוון התעסוקתי, ומניעת גזענות. במשרדים אלו המטלות של הממונה על הגיוון התעסוקתי לא יכללו את מרכיבי התפקיד הקשורים לתחום מניעת הגזענות, ומטלות הממונה על

קרית בן-גוריון, רחוב קפלן 3, ירושלים טל. 02-6705204
ת״ד 34076 ירושלים 91340 פקס. 02-5630418
נש״מ ברשת: www.csc.gov.il
חפשו אותנו גם בפייסבוק - נציבות שירות המדינה

הגזענות לא יכללו היבטים הקשורים לתחום הגיוון התעסוקתי בקרב עובדי המשרד.
בנוסף, במשרדים אלו הממונה על הגיוון התעסוקתי יהיה בכפיפות לסמנכ"ל ההון האנושי והממונה על מניעת גזענות ואפליה יהיה בכפיפות למנכ"ל המשרד או לסמנכ"ל מקצועי שיוסמך על ידו.

בפני המשרדים עומדות שתי חלופות למימוש:

א. מינוי שני בעלי תפקיד בהטלת תפקיד בנוסף על תפקידם: ממונה שוויון וגיוון תעסוקתי, וממונה על מניעת גזענות. וזאת בהתאם לתיאורי התפקיד וההנחיות המצ"ב. בחלופה זו בהתייחס לממונה גיוון תעסוקתי הליך המינוי, תנאי הסף והתגמול לבעל התפקיד כמפורט בהנחיית הנציב מיום ה – 23.2.17, ובהתייחס לממונה למניעת גזענות כמפורט בתיאור התפקיד ובהנחיה זו.

ב. ככל שהמשרד מעוניין להקצות ממקורותיו תקן ייעודי לאחד מנושאים אלו, ולא להסתפק בהטלת תפקיד, עליו לקבל את אישור נציבות שירות המדינה להקמת התקן ורמת התפקיד. בחלופה זו איוש המשרה יעשה בהתאם להוראות התקשי"ר לגבי איוש משרות בשירות המדינה.

כמו כן, ובמטרה להגביר את התיאום בין הגורמים השונים העוסקים בנושא, על מנכ"ל המשרד להקים צוות היגוי שמטרתו לתאם את כלל הגורמים המשרדיים העוסקים בגיוון ההון האנושי, ובכלל זה ממונה גיוון תעסוקתי, ממונה למניעת גזענות, ממונה שוויון מגדרי וממונה נגישות משרדי. ככלל בראש צוות היגוי זה יעמוד סמנכ"ל ההון האנושי במשרד.

משרדי הממשלה מתבקשים להשלים את הליך המינוי לתפקיד עד ליום ה 30.11.2017.

קרית בן-גוריון, רחוב קפלן 3, ירושלים טל. 02-6705204
ת"ד 34076 ירושלים 91340 פקס. 02-5630418
נש"מ ברשת: www.csc.gov.il
חפשו אותנו גם בפייסבוק - נציבות שירות המדינה

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
האגף לתכנון אסטרטגי ומדיניות

נספח א' – משרדי הממשלה ,יחידות סמך ובתי חולים בהם יש להפריד בין תפקיד הממונה על גיוון תעסוקתי לתפקיד הממונה על מניעת גזענות. וזאת מתוך הערכה של כמות הפניות בקרב האזרחים מקבלי השירות. רשימת המשרדים תבחן בתום שנה לאחר בדיקה וניתוח של מספר הפניות בנושא בקרב מקבלי השירות.

1. משרד הבריאות
2. משרד המשפטים
3. משרד החינוך
4. משרד העבודה והרווחה
5. המשרד לקליטת עלייה
6. המשרד לביטחון פנים
7. משרד הפנים
8. משרד הכלכלה
9. משרד התקשורת
10. המשרד לשירותי דת
11. משרד התחבורה
12. נציבות שירות המדינה
13. רשות המיסים
14. רשות האכיפה והגבייה
15. רשות האוכלוסין
16. הנהלת בתי המשפט
17. המרכז הרפואי שיבא
18. המרכז הרפואי רמב"ם
19. בית חולים אסף הרופא

קרית בן-גוריון, רחוב קפלן 3, ירושלים טל. 02-6705204
ת"ד 34076 ירושלים 91340 פקס. 02-5630418
נש"מ ברשת: www.csc.gov.il
חפשו אותנו גם בפייסבוק - נציבות שירות המדינה

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
האגף לתכנון אסטרטגי ומדיניות

נציבות שירות המדינה

משרד המשפטים
היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

ממונה למניעת גזענות במשרדי ממשלה ויחידות הסמך

ממונה על מניעת גזענות במשרד ובשירותים הניתנים לציבור ע"י המשרד או היחידה. בכפיפות מנהלתית למשרד ומקצועית ליחידת התיאום הממשלתית למאבק בגזענות במשרד המשפטים.
אחריות ליישום מלא במשרד של החלטת הממשלה מספר 1958 ואחריות להטמעת מדיניות למיגור הגזענות בהתאם להנחיית יחידת התיאום, ולהנחיות נציבות שירות המדינה בנושא.
ריכוז הפעולות המשרדיות בנושא מניעת גזענות, ייזום פעולות בתוך המשרד למימוש המדיניות שתותווה על ידי יחידת התיאום. ובהתאם למדיניות המשרד. ייעוץ למנכ"ל המשרד בתחומים המקצועיים של מניעת גזענות במשרד/יחידת הסמך ובשירותים הניתנים על ידם.
אחריות להפעלה והנחייה של הגורמים המשרדיים הרלוונטיים ביישום החלטות הממשלה הנוגעות להמלצות דוח ועדת פלמור הקשורות במניעת גזענות, וכל חקיקה, החלטת ממשלה והנחיה אחרת הנוגעות למניעת גזענות.
אחריות לגיבוש והוצאה לפועל של תכנית עבודה שנתית למניעת גזענות, במשרד עצמו וביחידות השירות. הכוללת בין היתר, פעולות להעלאה וקידום המודעות למיגור גזענות בשירותים שנותן המשרד לאזרחים. הטמעת שינויים ארגוניים למיגור גזענות, על-ידי העברת מידע רלוונטי לכלל העובדים בדגש על דרגי ניהול וקובעי מדיניות במשרד.

מהווה כתובת משרדית להגשת תלונות בנושא גזענות והעברתן לטיפול הגורמים המוסמכים, (זאת נוסף לזכותו של האזרח להגיש תלונה לגופים המוסמכים על פי דין) אחריות לפרסום והנגשה של האפשרות הגשת התלונות הן לעובדי המשרד והן לציבור אותו המשרד משרת. תיעוד הפניות בהתאם להנחיות יחידת התיאום באופן המאפשר בקרה והפקת נתונים בתוך המשרד ועל ידי יחידת התיאום.
אחריות על ייזום, ארגון וביצוע פעולות הדרכה, הכשרה ייעודית והסברה בתחומי מניעת גזענות, ובתחומים שמהווים חסמים לאוכלוסיות מופלות על רקע דעות קדומות ותפיסות סטריאוטיפיות.
אחריות על ייזום וביצוע פעולות לאיסוף מידע על קיומן ושכיחותם של תפיסות, עמדות ודרכי התנהלות היכולות להוביל לגזענות בקרב עובדי המשרד ויחידות השירות ולהשפיע על מתן השירות לאזרח. והצגת מידע זה ומידע שמתקבל מהתלונות בפני הנהלת המשרד והעובדים כבסיס להצבת יעדים בתחום מיגור הגזענות.

קרית בן-גוריון, רחוב קפלן 3, ירושלים טל. 02-6705204
ת"ד 34076 ירושלים 91340 פקס. 02-5630418
נש"מ ברשת: www.csc.gov.il
חפשו אותנו גם בפייסבוק - נציבות שירות המדינה

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
האגף לתכנון אסטרטגי ומדיניות

השתתפות בהכשרות, פגישות וסדנאות מטעם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות.
ביצוע פעולות נוספות בהתאם להנחיית הממונה, היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות ונציבות שירות המדינה.

---- דרישות העיסוק ----

א. תנאי סף:

השכלה אקדמית (תואר ראשון), רצוי תואר שני.
עובד/ת המכהנ/ת דרך קבע (נבחר/ה כדין וסיימ/ה תקופת ניסיון) במשרה במתח דרגות 42-40 מח"ר ומעלה או בדירוגים מקבילים, והמועסק/ת בשירות המדינה במשך שלוש שנים לפחות (*)

ב. דרישות רצויות:

היכרות מעמיקה עם תחום המאבק בגזענות, קידום שיווין בשירות הציבורי ונכונות לקדם ערכים אלה. בקיאות בהחלטות הממשלה והחקיקה הרלוונטיות.
יכולת חשיבה אסטרטגית אינטגרטיבית ותרגומה לכדי תכנית יישומית.
ניסיון בייזום, ארגון וביצוע פרויקטים ו/או פעולות הדרכה ו/או פעולות הסברה.
כושר הבעה בכתב ובעל פה ברמה גבוהה.
כושר ארגון, תיאום ובקרה גבוה.
יכולת לקדם פרויקטים ולהניע תהליכים בתוך המשרד.
יחסי אנוש גבוהים ויכולת הנעת ועבודת צוות.
ניסיון מעשי בעבודה עם תוכנות לניתוח ועיבוד מידע.
ניסיון בתחום העיסוק של המשרה כמתואר בפירוט המטלות בתיאור המשרה.
אסרטיביות, יוזמה אישית, דיסקרטיות ויכולת ניהול זמן.

ג. הערות:

לצורך איוש התפקיד יתבצע הליך פרסום פנימי במשרד וביחידות הסמך. בוועדת הבחירה ישתתפו מנכ"ל או סמנכ"ל המשרד, נציג משאבי אנוש, נציג היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות ונציג נציבות שירות המדינה.
המינוי לתקופת מינוי קצובה בת שתי שנים הניתנת להארכה לשנתיים נוספות, הארכה נוספת בכפוף לבחינה מערכתית של התפקיד . (*)
החלטה על סיום תפקיד הממונה לפני תום תקופת המינוי שנקבעה, תיעשה בתיאום עם ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, ונציבות שירות המדינה.
כאשר התפקיד מאויש בהטלת תפקיד יינתן תגמול של דרגה זמנית נוספת מיום הכניסה לתפקיד ועד לסיום הכהונה(הדרגה תינתן לאחר שנה בתחולה רטרואקטיבית) בכפוף להשלמת שנה בתפקיד ובביצוע ההכשרות הנדרשות. ממונה שיבצע את התפקיד במשך שש שנים ימשיך לקבל את הדרגה הנוספת, גם לאחר סיום תפקידו. למען הסר ספק, לא יינתן גמול דרגה למי שנמצא במתח דרגות 42-44 ומעלה ומקבילו.

קרית בן-גוריון, רחוב קפלן 3, ירושלים טל. 02-6705204
ת"ד 34076 ירושלים 91340 פקס. 02-5630418
נש"מ ברשת: www.csc.gov.il
חפשו אותנו גם בפייסבוק - נציבות שירות המדינה

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
האגף לתכנון אסטרטגי ומדיניות

* כאשר התפקיד מאויש בתקן ייעודי תנאיי הסף יקבעו ;בהתאם לרמת התפקיד שתקבע ע"י נציבות שירות המדינה, והליך הגיוס לתפקיד בהתאם להוראות התקשי"ר, כמו כן, מאחר ולא מדובר במטלה נוספת, לא תינתן דרגה נוספת בשל ביצוע התפקיד.

דר' איריס נחמיה
ראש אגף בכיר תכנון אסטרטגי ומדיניות

העתקים:
מר אהוד פראוור , ממלא מקום נציב שירות המדינה
עו"ד אמי פלמור, המנהלת הכללית, משרד המשפטים
מר קובי אווקה זנה, ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, משרד המשפטים
גב' טלל דולב, ראש מטה יישום התכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה ,משרד רוה"מ
מר יוני דוקן, מנהל אגף בכיר (מערכת הבריאות), נציבות שירות המדינה
גב' אילה גונן אשרי, ממונה על מערכת הביטחון , נציבות שירות המדינה
עו"ד ענבר בן מנדה, ממונה ייעוץ משפטי (בפועל) , נציבות שירות המדינה
עו"ד דנה מיטב, מנהלת אגף לשוויון מגדרי ויועצת הנציב לקידום נשים, נציבות שירות המדינה
מר אלמוג שרב, מנהל תחום באגף תכנון אסטרטגי , נציבות שירות המדינה
מר בלאל מוסא, ממונה מטה ותכנון , נציבות שירות המדינה
גב' אשרת עינב, יועצת בכירה לנציב שירות המדינה

קרית בן-גוריון, רחוב קפלן 3, ירושלים טל. 02-6705204
ת"ד 34076 ירושלים 91340 פקס. 02-5630418
נש"מ ברשת: www.csc.gov.il
חפשו אותנו גם בפייסבוק - נציבות שירות המדינה

נספח 15

מדינת ישראל
משרד החינוך
המשנה למנהל הכללי

ב' באב תשע"ז
25.07.2017
2000-1051-2017-0160210

לכבוד: הרפרנטים המחוזיים לתכנית 'דרך חדשה'

שלום רב,

הנדון: <u>עתודה לתפקידי ניהול לעובדי הוראה יוצאי אתיופיה</u>

במסגרת התכנית 'דרך חדשה', ועל סמך המלצות הוועדה למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה בראשות הגב' אמי פלמור, מנכ"לית משרד המשפטים, התבקשנו לבחון פתיחת עתודה לעובדי הוראה יוצאי אתיופיה לתפקידי מנהיגות בבתי הספר.

על מנת לגבש קבוצת לומדים, אנא שלחו אלינו רשימת מורים יוצאי אתיופיה, בעלי פוטנציאל לתפקידי ניהול, המומלצים ע"י המחוז.

בברכה,

גילה נגר
המשנה למנהל הכללי

העתק:
מנהלי מחוזות
מר אייל רם, סמנכ"ל ומנהל מינהל עו"ה
גב' מירי גוטליב, מנהלת אגף א' (התפתחות מקצועית עובדי עבודה
גב' עירית בירן, סגנית מנהל המינהל לפדגוגיה
גב' ענת שיראזי, ממונה פעילות הכשרה ופיתוח מקצועי למנהלים ולמפקחים
גב' ירקית אלקיים, מנהלת תחום פרויקטים רוחביים, לשכת המשנה למנכ"לית
עו"ד קובי אווקה, ראש היחידה הממשלתית (בהקמה) לתיאום המאבק בגזענות

רח' שבטי ישראל 34,ירושלים,91911 טל' 02-5604346-7-8 פקס 02-5602203
شارع شبطي يسرائيل 34, اورشليم-القدس, 91911 هاتف 02-5604346-7-8 فاكس 02-5602203 | www.edu.gov.il
http://www.education.gov.il

נספח 17 – נוהל טייזר מעודכן

- בלמ"ס -

אג"מ / מחלקת סיור ושיטור
מדור סיור
טלפון: 08-9770559
פקס: 08-9770569
יום רביעי 05 אפריל 2017
ט"ניסן/תשע"ז

הנדון: **<u>דף נלווה לנוהל טייזר מעודכן 4/2017</u>**
בסימוכין ל: נוהל טייזר מס' 02.220.006 –(מס' נוהל חדש)

1. **<u>כללי:</u>**
   א. במסגרת תיקוף נוהל טייזר , בוצעו מס' שינויים ועדכונים לאור החלפת דגם המכשיר ושינוי גרסה, ועדת פלמור, מדיניות פיקוד , הדרכות ועוד.
   ב. באחריות כל רפרנט מחוזי/אגפי/מג"ב לוודא הימצאות הנוהל המתוקף בכלל היחידות תחתיו, אשר ברשותן מכשיר טייזר, הנושא ייבדק בבקרות.
2. **<u>להלן עיקרי השינויים :</u>**
   א. <u>נספח רפואה</u>- הותאם לגרסה החדשה, בדגש על הפעלה מתחת לבית החזה.(נספח ד')
   ב. <u>בניין הכוח</u>- אחריות חטיבת ההדרכה לקיום הסמכות ושמירת הכשירות באמצעות המכללה וגורמי השטח בהתאמה. ביצוע הריענונים חזר לשטח ויבוצע בשיטה חדשה שמובילה מחלקת הדרכה באמ"ש.
   ג. <u>תיעוד ודיווח</u> – טופס ההפעלה בוטל והדיווח באמצעות דו"ח הפעולה בלבד, התווספו שדות הזנה רלוונטיים. (סעיף 11)
   ד. <u>פיקוח ובקרה</u> - סיכום ועדת פלמור, ק' טייזר ארצי יבדוק 10% מההפעלות בשנה באמצעות הפלא. הידוק השת"פ עם מחלקת משמעת.(סעיפים 11+12)
   ה. <u>קריטריון להסמכת מפעיל טייזר</u>- בוטל קריטריון הוותק וחודד קריטריון המשמעת.(סעיף 4ה)
   ו. <u>שינוי דגם המכשיר</u> – בכל מקום בו מצוין דגם המכשיר הישן, הוחלפו המושגים והמשמעויות החדשות .
   ז. <u>שייכות</u> – החלפת השייכות והאחריות על תחום הטייזר ממחלקת חירום למחלקת סיור ומשכך הוחלף גם מס' הנוהל כנ"ל..
   ח. <u>בדיקת תקינות</u> – בוטלה בדיקת התקינות ע"י לחיצה על ההדק לפני היציאה למשמרת, הבדיקה במכשיר החדש שונה בתכלית (סעיף 10 ב')

בברכה,
חזי מאנע רפ"ק
ק' טייזר ארצי

משטרת ישראל **נוהל מבצעי**			
היחידה המוציאה את הנוהל **מטא"ר / אג"מ /מחלקת סיור**	**נוהל הפעלת מש"ח טייזר**		פרק נהלים מבצעיים **הפעלת אמצעים ייעודיים**
מספר הנוהל - **02.220.006**	בלמ"ס	תאריך תוקף – 1.4.2021	תאריך עדכון – 1.4.2017

1. **<u>כללי</u> :**

א. קיימים מצבים בהם לשוטר נתונה בחוק סמכות להפעלת כוח ולהשתמש באמצעים סבירים לצורך מילוי תפקידו.

ב. במשטרת ישראל נמצא בשירות מבצעי מכשיר השליטה החשמלי - טייזר (להלן **<u>מש"ח טייזר</u>**).

ג. השימוש באמצעי זה, מחייב הכרתו, אופן השימוש בו, הכרת סיכונים אפשריים, כללי בטיחות ואמצעי זהירות.

ד. מכשיר טייזר הינו **<u>אמצעי פחות מקטלני</u>** (אפ"ק) הנמצא ברשות השוטר, והשימוש בו הוא במסגרת סמכויות השימוש בכוח המוקנות לשוטר.

ה. השימוש במכשיר טייזר מאפשר ביצוע אכיפה אפקטיבית ומידתית, מקנה יכולת הרתעה, משפר את תחושת הביטחון של השוטר ומקטין את הסיכוי לפגיעות גוף חמורות הן לשוטר והן לחשוד.

2. **<u>מטרות הנוהל</u> :**

א. הגדרת הסמכויות, התנאים וההגבלות להפעלה ולשימוש במכשיר טייזר.

ב. פירוט תחומי האחריות, הכשרות, תחזוקה, כללי דיווח, פיקוח ובקרה.

3. **<u>הבסיס החוקי :</u>**

א. <u>כסמכות נלווית לביצוע מעצר</u>

1) סעיף 19 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, .

2) פה"מ 14.01.34 סעיף 2. ה).

ב. <u>להגנה עצמית</u>

1) סעיף 34י וסעיף 34טז לחוק העונשין, תשל"ז-1977,

2) פה"ק 06.02.15.

ג. <u>לריסון עצור</u> ;

סעיף 10 א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו - 1996 ;

ד. פה"ק 04.03.02 - התנאים לשימוש בכוח .

ה. אין בהוראות נוהל זה כדי לגרוע מסמכויות שוטר על פי כל דין, לרבות בכל הנוגע לסמכויות שימוש בכוח.

4. <u>הגדרות:</u>

א. <u>אפ"ק-</u> אמצעי פחות מקטלני, להפעלה לעבר בני אדם, שתוצאת הפעלתו תהיה מידתית ופחות מקטלנית.

ב. <u>מש"ח-</u> מכשיר שליטה חשמלי.

ג. <u>אכע"ש-</u> אובדן כוח עצבי שרירי.

ד. <u>מדריך</u>- שוטר המוסמך להכשיר מפעילים .

ה. <u>מפעיל-</u> שוטר קבע, שהוכשר והוסמך להפעלת מש"ח.
תנאי מחייב ביציאה להכשרה -העדר רישום משמעתי הנוגע לשימוש בכוח או העדר הרשעה בעבירת אלימות לרבות קביעה לפיה השוטר ביצע את העבירה גם ללא הרשעה כאמור. במקרים שבהם קיים לשוטר רישום כאמור וישנו צורך מיוחד לאפשר את הסמכתו, תיבחן באופן פרטני השתתפותו בהכשרה חרף רישום כאמור וזאת ע"י הגורמים המוסמכים.

ו. <u>מחסנית-</u> התקן המתחבר למש"ח שבעת ההפעלה משגר חיצים הנתפסים בחשוד ופורקים מטען חשמלי הגורם לאכע"ש.

ז. 'הפעלת מחסנית' – כמוגדר בסעיף 6 ב' 1) א).

ח. 'הפעלת שוקר'- כמוגדר בסעיף 6 ב' 1) ב).

ט. "אירוע חריג" – כמוגדר בסעיף 11.ה.

5. <u>תחומי אחריות:</u>

א. <u>אחריות כוללת - אג"מ/סיור- ק' טייזר ארצי:</u>

1) אחריות <u>מטה</u> כוללת להנחיה מקצועית, לרבות תפישת הפעלה, תורה ונהלים, הכשרות, אמצעים, פיקוח ובקרה על הפעלה ושימוש במכשיר הטייזר.

2) הנחיה מקצועית, פיקוח ובקרה על השימוש במכשירי טייזר במגזרי השיטור, יסמ"ג, את"ן , מג"ב , אח"מ, יחידות מיוחדות וארציות .

2) תיאום, פיקוח ובקרה על הקצאת מכשירים, הציוד הנלווה ובעיקר מחסניות טייזר לכלל היחידות.

3) תכלול, ריכוז והפצת נתוני הפעלה במכשיר הטייזר בכלל יחידות המשטרה.

ב. רפרנטים אגפיים ומחוזיים: (הרחבה בסעיף 16)מוטת השליטה מהמחוזות/אגפים ישירות לק' טייזר ארצי

1) <u>מחוזות: ק' אג"מ /רעש"ק/ק' סיור</u>

א) מינוי רפרנט טייזר מחוזי לצורך הטמעת הנוהל בקרב המפעילים.

ב) פיקוח ובקרה על הפעלה ושימוש במכשיר הטייזר <u>בכלל</u> יחידות המחוז.

ג) הפצת הנחיות , לקחי אירועי הפעלה טייזר ברמת המחוז.

ד) פיקוח ובקרה על הורדת נתונים מכלל מכשירי הטייזר .

ה) ביצוע בקרה לכל יחידה כפופה , ע"פ פורמט (נספח ז')

2) <u>רפרנט להב :</u>

א) פיקוח ובקרה על השימוש במכשירי טייזר בכלל יחידות להב.

ב) פיקוח ובקרה על הקצאת מחסניות טייזר ליחידות להב.

ג) ריכוז ומעקב נתוני הפעלה והכשרת מפעילי טייזר ביחידות להב.

ד) הורדת נתונים מכלל מכשירי הטייזר.

3) <u>רפרנט מג"ב :</u>

א) פיקוח ובקרה על השימוש במכשירי טייזר ביחידות מג"ב.

ב) פיקוח ובקרה על הקצאת מחסניות טייזר ליח' מג"ב.

ג) ריכוז ומעקב נתוני הפעלה והכשרת מפעילי טייזר ביחידות מג"ב.

ד) פיקוח ובקרה על הורדת נתונים מכלל מכשירי הטייזר במג"ב.

4) <u>רפרנט את"ן:</u>

א) פיקוח ובקרה על השימוש במכשירי טייזר ביחידות את"ן.

ב) פיקוח ובקרה על הקצאת מחסניות טייזר ליח' את"ן.

ג) ריכוז ומעקב נתוני הכשרת מפעילי טייזר ביחידות את"ן.

ד) פיקוח ובקרה על הורדת נתונים מכלל מכשירי הטייזר באת"ן .

ג. גורמים נוספים:

1) <u>אג"מ / ק' אמל"ח</u>:

טיפול בתחום הזמנות ורכש מש"ח טייזר וציוד היקפי.

2) <u>אמ"ש/חטיבת הדרכה ומכללה</u>

א) הדרכה, הכשרה והסמכת מדריכים ומפעילי טייזר.

ב) מעקב, פיקוח ובקרה על שמירת כשירות המדריכים והמפעילים.

ג) הגדרת / עדכון קוד הכשרה למדריך ולמפעיל.

ד) הוצאת קוד הכשרה להכשרות משמרות .

3) <u>את"ל / מדור אמל"ח</u>

א) הנחיה וטיפול תחזוקתי למכשירי הטייזר.

ב) ניהול מלאי ערכות מש"ח ומחסניות לשימוש מבצעי ולאימונים.

ג) פיקוח ובקרה על תחזוקת האמצעים ביחידות.

ד) טיפול ומעקב אחר תקלות.

ה) מסירת וקבלת ציוד מהיבואן בארץ.

4) <u>קרפ"ר</u>

א) הנחיות רפואיות לטיפול לאחר ביצוע הפעלת מכשיר הטייזר.

ב) הכשרת צוותים רפואיים להסמכת מדריכים ומפעילים (כולל לשמירת כשירות) בנושא מגבלות שימוש וסיכונים רפואיים.

ג) ניפוק והקצאת ערכות חיטוי לכל מחסנית מבצעית.

ד) אספקה שוטפת של ערכות חיטוי בתיאום מול מדור אמל"ח.

5) <u>ק' הדרכה/כשירות-מחוז/להב/מג"ב/את"ן:</u>

א) ריכוז ומעקב נתוני הכשרות ואימונים משמרים (ריענון) של כלל היחידות תחת אחריותם בכלל המגזרים .

ב) העברת דיווח חציוני של סטאטוס הכשרות ואימונים משמרים לרפרנט.

ג) בדיקת רשימת פוטנציאל להכשרת או ריענון טייזר בהתאם לקריטריון. (סעיף 4, ה)

6. <u>מאפייני מכשיר שליטה חשמלי - טייזר</u> :

א. <u>מבנה ורכיבים</u> :

1) למכשיר הטייזר מחסנית המכילה 2 חיצים, כבלי חיבור מבודדים ואמפולת חנקן להעפת החיצים.

2) בקדמת המכשיר 2 נקודות מגע המאפשרות הפעלת המכשיר כמהלום (שוקר) חשמלי ע"י הצמדת נקודות המגע לגוף האדם ולחיצה על ההדק.

ב. <u>פעולת מכשיר הטייזר</u> :

1) מכשיר טייזר פועל בשתי צורות:

א) **'הפעלת מחסנית'** -פעולה ארוכת טווח והפעלה באמצעות מחסנית המשחררת בלחיצת הדק שני חיצים המחוברים לשני תילים הננעצים בחשוד ומוליכים חשמל.

ב) **'הפעלת שוקר'**- פעולה קצרת טווח והפעלה ללא מחסנית כ"שוקר חשמלי" באמצעות הצמדת הקטבים החשמליים שבקדמת המכשיר אל גוף החשוד והפעלה <u>במגע ישיר</u>.

2) <u>פעולת ההדק</u>: לחיצה על הדק המש"ח מעבירה מידית זרם חשמלי לקדמת המכשיר אשר פועל ברצף למשך 5 שניות, כדלקמן:

א) כאשר בקדמת המכשיר מחסנית – האות החשמלי יועבר דרך החיצים שיעופו ויינעצו בחשוד.

ב) כאשר אין בקדמת המכשיר מחסנית – האות החשמלי יועבר דרך הקטבים במגע ישיר עם החשוד (בהצמדה).

3) ככלל, הזרם יימשך <u>5 שניות</u> עד שייפסק. עם זאת, ניתן להפסיק <u>באופן יזום</u> את הזרם (בטרם חלפו 5 שניות) זאת ע"י נצירת המכשיר.

ג. <u>השפעות פעולת המכשיר</u>:

1) ל'הפעלת מחסנית' (ארוכת טווח) השפעה כפולה:

א) על המערכת העצבית **המוטורית** (השפעה פנימית) - הגבלת/ שלילת יכולת התנועה של החשוד. השפעה זו גוברת ככל שהמרחק בין החיצים גדול יותר.

ב) על המערכת העצבית **החושית** – השפעה חיצונית של כאב.

2) ב'הפעלת שוקר' (קצרת טווח) ההשפעה הינה רק על המערכת העצבית **החושית** ולפיכך כואבת אך אינה גורמת להגבלת/ שלילת יכולת התנועה של החשוד.

ד. <u>זיכרון המתעד כל לחיצה על ההדק:</u>

1) בתוך מכשיר הטייזר קיים רכיב זיכרון אשר מתעד ושומר כל לחיצה על ההדק, פתיחת , סגירת נצרה ומשך הזמן של כל אחת מהפעולות שצוינו בסעיף זה .

2) בכל שורה עם הנתונים הנ"ל , בין היתר יצוין המועד- תאריך ושעה .

3) הנתונים הנאגרים ע"ג רכיב הזיכרון ניתנים להורדה למחשב באמצעות תוכנה וחומרה ייעודיים להעברת המידע (ראה סעיף- "פיקוח ובקרה").

4) הזיכרון ע"ג הרכיב הוא זיכרון "מתחדש" – כל פעולה כמצוין לעיל (סע' 1.ד.6) במכשיר מעבר ל-4000, רק האחרונות נשמרת בזיכרון והפעולה המוקדמת ביותר נמחקת מן הזיכרון.

7. <u>כללי השימוש במכשיר:</u>

השימוש במכשיר מותר בהתקיים <u>התנאים הבאים במצטבר</u>:

א. השימוש יעשה ע"י שוטר שהוכשר והוסמך כמפעיל / מדריך טייזר (עמד בהצלחה בכל מטלות ההכשרה).

ההפעלה תבוצע <u>באחד</u> משלושת המצבים הבאים:

1) כסמכות נלווית לביצוע מעצר.

2) לצורך הגנה עצמית .

3) כאמצעי לריסון עצורים.

ב. השימוש יהיה סביר ומידתי להשגת המטרה.

8. <u>חובות השוטר:</u>

א. <u>חובת אזהרה:</u> במצבי ההפעלה המוגדרים בסעיף 7. א' 1,3) **[כסמכות נלווית לביצוע מעצר וכאמצעי לריסון עצורים]** - קיימת חובה להזהיר את החשוד טרם ההפעלה כי עומדים להשתמש נגדו בטייזר.

במצב ההפעלה המוגדר בסעיף 7.א.2) **[הגנה עצמית]** האזהרה תושמע במידה ונסיבות האירוע מאפשרות זאת.

ב. נוסח האזהרה יהיה כדלקמן: **"עצור או שאני מפעיל טייזר !! "**

ג. פסק הצורך בשימוש במכשיר הטייזר - תופסק ההפעלה.

9. <u>הוראות ההפעלה</u>:

א. <u>'הפעלת מחסנית':</u>

1) בחן סמכות הפעלה.

2) בצע אומדן מרחק (1.5 - 5 מטרים).

3) פתח נצרה וכוון את ציין הלייזר אל מרכז הגוף של החשוד.

4) הזהר את החשוד כאמור בסעיף 8ב'.

5) <u>במידה והחשוד אינו נשמע לאזהרה וממשיך בהתנהגותו - פעל תוך הקפדה על העקרונות הבאים</u>:

א) לחץ על ההדק לחיצה אחת <u>בלבד</u>.

ב) לאחר הפעלה ראשונה, בצע הערכת מצב מידית לפי תגובת החשוד והתנהגותו כדלקמן:

- ✓ החשוד <u>הפסיק התנהגותו</u> - הודע לחשוד על הסטאטוס בו הוא נמצא ופעל בהתאם לסמכותך.
- ✓ החשוד <u>ממשיך בהתנהגותו</u> – **הזהר אותו מחדש** ובמידה ועדיין החשוד ממשיך בהתנהגותו לחץ על ההדק לחיצה <u>אחת נוספת</u>.
- ✓ אם החשוד עדיין ממשיך בהתנהגותו (לאחר הפעלה שנייה) ובמידה ועדיין החשוד ממשיך בהתנהגותו - **הזהר אותו שוב** לחץ על ההדק לחיצה אחת נוספת.
- ✓ אין לבצע יותר מ-3 הפעלות רצופות ולא יותר מ-15 שניות. בין הפעלה להפעלה **יוזהר החשוד כל פעם מחדש.**

6) <u>דגשים להפעלת מחסנית:</u>

א) הקפד על הטווחים, שימוש מתחת או מעל לטווח (1.5 – 5 מטרים) אינו אפקטיבי.

ב) יש להימנע מהפעלת המכשיר לעבר מטרה הנמצאת במרחק של מעל ל-6 מ' עקב הסיכון להחזרת החיצים כלפי המפעיל .

ג) אין לדרוך על התילים.

ד) אין לכוון את ציין הלייזר /המכשיר ,לעבר פניו של אדם.

ה) חל איסור להפעיל את המכשיר באמצעות החיצים לעבר אזורי גוף רגישים (ראש, צוואר, מפשעה).

ו) בתום ההפעלה, ולאחר ביצוע המעצר, יש להסיר את החיצים מגופו של החשוד, למעט פגיעה באזורים רגישים (ראה סעיף 9.ד.1))

ז) אין להכניס ולהוביל חשוד בניידת/רכב להובלת עצורים כאשר החיצים מחוברים לגופו.

ב. <u>'הפעלת שוקר':</u>

1) בחן סמכות הפעלה.
2) שלוף את המכשיר, הוצא מחסנית ופתח ניצרה.
3) הזהר את החשוד בהתאם לקבוע בסעיף 8.
4) <u>לחץ לחיצה בודדת על ההדק באוויר כאזהרה</u>.
5) <u>במידה והחשוד אינו נשמע לאזהרה וממשיך את התנהגותו - הצמד את הטייזר לגוף החשוד ולחץ על ההדק תוך הקפדה על העקרונות הבאים</u>:

א) אם החשוד מפסיק את התנהגותו ומתרסן יש לחדול מיד מפעולת ההצמדה ולנצור את המכשיר.
ב) חל איסור להצמיד את המכשיר לאזורי גוף רגישים (ראש, צוואר, מפשעה).
ג) לאחר הפעלה ראשונה, בצע הערכת מצב מידית לפי תגובת החשוד והתנהגותו כדלקמן:

- ✓ החשוד <u>הפסיק התנהגותו</u> - הודע לחשוד על הסטאטוס בו הוא נמצא ופעל בהתאם לסמכותך.
- ✓ החשוד <u>ממשיך בהתנהגותו</u> - **הזהר אותו מחדש** ובמידה ועדיין החשוד ממשיך בהתנהגותו הצמד את המכשיר לגופו והפעל שוקר פעם נוספת (לחיצה שנייה).
- ✓ אם החשוד עדיין ממשיך בהתנהגותו (לאחר הפעלה שנייה) – **הזהר אותו מחדש** ובמידה ועדיין החשוד ממשיך בהתנהגותו הצמד את המכשיר לגופו והפעל שוקר פעם נוספת.
- ✓ אין לבצע יותר מ-3 הפעלות רצופות ולא יותר מ-15 שניות. בין הפעלה להפעלה **יוזהר החשוד כל פעם מחדש.**

ג. דגשים כלליים:

1) **אוכלוסיות רגישות**:

א) אין להפעיל את המכשיר לעבר אישה שנחזית להיות בהריון. הופעל המכשיר לעבר אישה שהתברר בדיעבד כי הינה בהיריון, יש לפנותה למעקב והשגחה בבית חולים.
ב) קשישים וילדים: יש להימנע ככל הניתן משימוש כלפיהם.
ג) אין להפעיל את המכשיר נגד אדם אשר ניכר, או נודע כי הוא סובל מבעיה רפואית, כגון סובל מבעיות לב, אפילפסיה.

2) אין להפעיל את המכשיר לעבר חשוד המתנגד למעצר באופן פאסיבי ובלתי מאיים.

3) אין להפעיל את המכשיר נגד אדם הנמצא במקומות גבוהים, כגון גגות וגרמי מדרגות עקב חשש מנפילה.

4) אין להפעיל את המכשיר בקרבת חומרים דליקים / נפיצים.

5) אין להפעיל את המכשיר לעבר אדם הנוהג ברכב הנמצא בתנועה או מונע, או לעבר אדם הנמצא על רכב דו- גלגלי בתנועה או מונע(לא לעבר הרוכב וגם לעבר אדם אחר הנמצא על הרכב הדו גלגלי) או אדם הנמצא על כלי שייט בסמוך לדפנותיו (חשש מנפילה למים וטביעה).

6) אין להפעיל כלפי אדם בו-זמנית יותר ממכשיר טייזר אחד.

7) אין להפעיל את המכשיר כאמצעי לפיזור הפגנות.

8) **האמור לעיל איננו בא לגרוע מפעולות חיוניות שנדרש לבצען במקרה של הגנה עצמית (ס' 3.ב לנוהל זה).**

9) **הפעלת נגד עצורים כבולים/אזוקים: ככלל אסורה למעט במקרה של הגנה עצמית בלבד.**

ד. פעולות אחרי הפעלה:

1) מקרים בהם החיצים פגעו באזור רגיש (ראש, פנים, עיניים, צוואר, באזור המפשעה) הם ישלפו ע"י רופא בחדר מיון.

2) במידה וברור לחלוטין שהחיצים לא חדרו לאזור רגיש (ראש, פנים, צוואר, עיניים או באזור המפשעה), רשאי השוטר המפעיל את הטייזר שקיבל את ההכשרה הרפואית הנדרשת (ראה נספח א') להוציא החיצים מהעור ומהבגד.

3) במידה שהתברר בדיעבד כי נעשה שימוש נגד אדם שסובל מבעיה רפואית, כגון נושא קוצב לב או סובל מבעיות לב, אפילפסיה או תחת השפעת סמים יש לשקול לפנותו לבית החולים.

10. הוראות בטיחות:

א. אחסנה:

1) המכשיר יאוחסן בארון נעול בתחנת המשטרה או במחסן הנשק היחידתי באופן שלבלתי מורשים אין גישה אליו. ביומן תחנה מאויש אין חובה לנעול את הארון.

2) **המכשיר יאוחסן ללא מחסנית.**

3) **מפעיל הטייזר שסיים את משמרתו ומחזיר את המכשיר לארון, או שמעבירו למפעיל אחר, יוודא הוצאת המחסנית מן המכשיר טרם אחסונו או העברתו.**

4) המכשיר הינו אמצעי יחידתי המיועד להעברה משוטר לשוטר.

5) אין לאחסן את המכשיר בבתי שוטרים.

6) ביחידות קצה אשר מחוץ לתחנות המשטרה, האחסנה בהתאם לאישור יחב"מ.

ב. <u>בדיקת תקינות</u>:

1) רשאי לבצע רק שוטר שהוסמך לנשיאת ושימוש בטייזר ושמר על כשירות.
2) לפני תחילת משמרת יש לוודא תקינות המכשיר ע"י בדיקת המכשיר <u>ללא מחסנית</u> .
3) הבדיקה תבוצע בעמדת בדיקה מוגדרת ובמקום ריק מאדם/תנועת בני אדם.
4) בעת הבדיקה, יש לכוון את המכשיר לעבר קיר/עמדת פריקת נשק.
5) יש לוודא כי הנצרה כלפי מטה במצב נצור.
6) יש לוודא שוב שאין מחסנית בקדמת המכשיר.
7) יש לוודא שקדמת המכשיר (אזור הזרם) אינו נוגע באצבעות או בחלק אחר בגוף.
8) החזק את המכשיר רחוק ממך, אומדן הטווח יהיה יד ישרה.
9) העבר את הנצרה למעלה למצב חמוש.
10) המתן 5 שניות , בחן בצג המכשיר את מצב הסוללה ושלא מופיעה התראת תקלה ,כפי שלמדת וכמופיע בנספח ה.
11) במידה ומופיעה תקלה, נצור את המכשיר ופעל כפי שלמדת וכמופיע בנספח ה.
12) במידה והמכשיר תקין(מצב סוללה ואין התראה) העבר את הנצרה למטה למצב נצור, הכנס מחסנית לקדמת המכשיר בזהירות הנדרשת , הכנס את המכשיר לנרתיק.
13) בעת הבדיקה אין לכוון את המכשיר כלפי אדם.
14) אין להכניס את האצבע לשמורת ההדק במכשיר .
15) אין להניח יד או אצבע בקצה המכשיר או בקדמת המחסנית.
16) אין להשתמש במחסנית פגומה לרבות אם חסר בה הכיסוי קדמי. מחסנית פגומה תועבר ע"י היחידה למדור אמל"ח באת"ל.
17) אין לעשות שימוש במכשיר שנפל או נחבט, אלא אם בוצעה בדיקת תקינות והוא נמצא תקין ע"י מדור אמל"ח.
18) אין ללחוץ על ההדק במהלך הבדיקה, בדיקה יזומה/בקרה, ניתן לבצע אחת לחודש ע"י רפרנט יחידתי ובאמצעות מוסמך טייזר, יש לתעד ביומן יחידה ב"שירת הסירנה".

<u>נשיאה</u>:

1) <u>נרתיק ייעודי</u>:
לצורך שמירה על בטיחות המכשיר והמשתמש.
2) <u>איסור נשיאת מש"ח בנרתיק לא ייעודי</u>:
אסורה נשיאת המכשיר שלא בתוך נרתיק יעודי שאושרו ע"י מחלקת סיור באג"מ ונופקו ע"י מדור אמל"ח.
3) בנוסף למחסנית המחוברת לקדמת המכשיר, יש לצאת עם מחסנית רזרבה אותה יש להכניס במקום המיועד בעקב הסוללה.

11. <u>תיעוד ודיווח:</u>

א. טרם יציאת השוטר לפעילות יחתום השוטר ביומן טייזר/מודול יומנאים על המכשיר והציוד הנלווה, תוך ציון מס' המכשיר. בסיום המשמרת יש לזכות את הפריטים , יש לציין את המועד המדויק של החזרתם.

ב. במידה ובוצעה בדיקת תקינות באמצעות לחיצה על ההדק, כאמור בפרק 10ב18 לעיל, באחריות הרפרנט לתעד ב"שירת הסירנה", תחת נושא ביקורת תקינות לטייזר ביומן יחידה- כאשר הוא מציין את פרטיו האישיים, תאריך ושעת ביצוע הבדיקה , המסט"ב של המכשיר ותוצאות הבדיקה.

ג. דו"ח פעולה בעת השימוש במכשיר טייזר :

בתום אירוע בו הופעל טייזר (הן ב'הפעלת מחסנית' והן כ'הפעלת שוקר') יבוצעו הפעולות הבאות:

1) השוטר המפעיל ימלא דו"ח פעולה במערכת "שירת הסירנה" ויזין את השימוש תחת "סוג סמכות" ובצורה מפורטת של פרטי האירוע.

2) השוטר יפרט בדו"ח הפעולה , כל שלב ושלב מרגע ההחלטה על הוצאת המכשיר, הפעלתו, התנהגות החשוד ,מיקום פגיעת החצים/השוקר בגוף החשוד ועוד, כפי שמופיע בנוהל ונלמד בהדרכות הטייזר.

3) לאחר חתימת דו"ח הפעולה של השוטר המפעיל והזנת השימוש בטייזר, מסווג האירועים ביחידה הטריטוריאלית יידרש כתנאי לסיווג האירוע, ללחוץ על מעטפה אשר תפתח לו הודעת ממיל ובה פרטי האירוע והשימוש בטייזר, את המייל יש לשלוח לטיפול הרפרנטים ביחידה/מרחב ולכתב לידיעת פיקוד היחידה וק' טייזר ארצי תמיד.

4) רפרנט היחידה/מרחב יבדוק את כי ההפעלה בוצעה באופן תקין באירוע ויעביר את המייל רפרנט המחוזי/אגפי עם ממצאי הבדיקה, האחרון יבדוק שוב את האירוע ויעביר לק' טייזר ארצי לבדיקה סופית.

5) הדיווח באמצעות המייל תוך 72 שעות מקרות האירוע לק' טייזר ארצי.

ד. <u>תחקיר בגין אירוע חריג:</u>

1) "אירוע חריג" – אירוע שהוא אחד מהמקרים הבאים:

א) אירוע שבעקבותיו נדרש פינוי לטיפול רפואי של אדם (אזרח או שוטר) בעקבות שימוש במכשיר טייזר;

ב) אירוע שבו הייתה חריגה מהוראות נוהל זה;

ג) במקרה שהתקבלה תלונה אודות הפעלת הטייזר ובכפוף להחלטת; הדרג הפיקודי ו/או גורם מפקח/מבקר בכפוף לאמור בסעיף קטן 2 סיפא להלן ;

ד) במקרה של תקלה במכשיר או במחסנית.

ה) במקרה של פליטה.

ו) כל אירוע אחר - על פי שיקול דעת מפקד או גורם מפקח/מבקר.

2) בכל מקרה בו התרחש אירוע חריג או קיים חשש לכך, כתוצאה מהפעלת טייזר, על היחידה לערוך תחקיר (בנוסף לדו"ח פעולה), למעט במקרים בהם נפתחה חקירה במח"ש או שמונה קצין בודק, שאז אין לבצע תחקיר אלא רק לאחר קבלת אישור ממח"ש או הקצין הבודק.

3) תחקרי כאמור יבוצע כאמור ע"פ הנחיות המשטרה ונהליה שעניין אופן עריכת תחקיר.

4) על היחידה להעביר:

א) דיווח ראשוני אודות כך שהתרחש אירוע חריג (ו/ או שהוא סווג ככזה) מידי עפ"י טבלת הדיווח בסעיף ו' להלן ובנתיבי הפיקוד.

ב) תחקיר מפורט תוך 72 שעות מקרות האירוע, בכפוף למגבלות חיצוניות/ אובייקטיביות (כגון הצורך לתאם מול מח"ש).

5) בכל מקרה של אירוע חריג או כאשר על פי הערכת השוטר –המפעיל או מפקד קיימת אפשרות שיתעורר הצורך בשימוש בנתונים, באחריות רפרנט מחוזי/אגפי, לבצע הורדת נתונים באמצעות ערכה להורדת נתונים והעברת פלט נתוני הפעלה של אותו המכשיר לקצין טייזר ארצי, תוך 48 שעות משעת ההפעלה. (נספח ו'-נוהל הפעלה ושימוש בערכה להורדת נתונים)

ה. ריכוז נתונים:

1) אחת לחודש ולא יאוחר מהחמישי שבו, יעבירו רפרנטים מהמחוזות והאגפים, דיווח מסכם של ההפעלות אשר באחריותם לקצין טייזר ארצי.

2) הדיווח יכלול פירוט של היחידה המפעילה תוך אבחנה בין 'הפעלת מחסנית' לבין 'הפעלת שוקר' וכן פירוט אירועים חריגים.

טבלת הדיווח:

היחידה	**לטיפול** הרפרנטים ביחידות ע"פ תחומי האחריות	**לידיעה**
כלל מגזרי התחנה- שיטור/סיור, בילוש, תנועה, מש"ק וכו' יחידות מרחביות ומחוזיות – יס"מ/ימ"ר	רפרנט מחוזי	ק' טייזר ארצי
מג"ב- סיור כפרי/יסמ"ג וכו'	ר' תחום אבטחה וחירום מג"ב	
מתפ"א	ק' אג"מ/ קמב"צ מתפ"א	
כלל יח' להב לרבות 33	ק' אג"מ/ קמב"צ להב	
את"ן	קמב"צ מתנ"א	
ימ"מ	ק' אג"מ / סמב"צ ימ"מ	

12. <u>נקיטת פעולות בעקבות אירוע חריג</u>

א. במידה ומתברר כי הפעלת המכשיר חרגה והייתה מנוגדת להוראות נוהל זה, על הגורם הפיקודי ו/או המקצועי, לשקול נקיטת אחת או יותר מן הפעולות הבאות:

1) נקיטת צעדים משמעתיים ככל שהדברים הינם בסמכותו.

2) התליית / הקפאת המשך נשיאת מכשיר הטייזר לתנאים ולתקופה כפי שיקבע ע"י ק' טייזר ארצי בלבד.

3) ביטול הסמכתו של השוטר המעורב כמפעיל טייזר – על פי החלטת ק' טייזר ארצי ובאישור הרמ"ח הממונה באג"מ.

ב. שוטר שהסמכתו בוטלה כאמור בסעיף קטן א.3) לעיל יהיה רשאי לחזור ולשאת מש"ח טייזר:

1) רק לאחר המלצה מנומקת של ק' אג"ם מחוזי ומת"ח (או מקביליהם במג"ב, אח"ם, את"ן ויחידות ארציות) כולל פירוט הצעדים המשמעתיים שננקטו, אם ננקטו.

2) אישור בכתב של הרפרנט המחוזי/אגפי.

3) מעבר בהצלחה של יום הכשרת טייזר נוסף.

ג. דיווח בכתב אודות הצעדים שננקטו בעניין ביטול ההסמכה יועבר מהרפרנט המחוזי/אגפי לק' טייזר ארצי ולק' האג"מ המחוזי/יחידתי.

13. <u>תקלה במכשיר או במחסנית</u>:

א. כאמור, במקרה של תקלה במכשיר טייזר, או במחסנית טייזר במהלך פעילות מבצעית או הכשרה, יבוצע ע"י מ' היחידה /מפקד ההכשרה תחקיר אירוע וכן תבוצע הורדת נתונים מן המכשיר באחריות הרפרנט היחידתי/גורם המטה האחראי.

ב. טופס התחקיר ופלט הנתונים יועברו לקצין טייזר ארצי עד 3 ימים מקרות התקלה.

14. <u>הכשרה/הסמכה ושמירת כשירות</u> - אחריות אמ"ש / מכללה:

א. קיימים 3 סוגי הדרכה עיקריים במכשיר הטייזר:

1) הסמכת מדריכים: מדריכי המכללה, מדריכים במחוזות, אח"מ ובמג"ב שהוכשרו ע"י ק' טייזר ארצי להסמכת מפעילים.

3) הסמכת מפעילים: שוטרי **<u>קבע</u>** שמונו ע"י יחידותיהם לשמש מפעילי טייזר.

4) שמירה על כשירות: בכל חציון שוטר מוסמך טייזר יבצע ריענון, 1 מעשי ע"י מדריך טייזר והריענון השני עיוני באמצעות לומדה ממחשב היחידה.

כל מדריך מחויב בריענון אחת לשנה ע"י מדריך בכיר מהמכללה/ק' טייזר ארצי.

ב. **<u>פירוט מסגרות ההדרכה, ההכשרה וההסמכה</u>:**

1) <u>מדריכים</u> : הסמכתם תבוצע ע"י <u>ק' טייזר ארצי</u> או ע"י מדריך בכיר מהמכללה שאושר ע"י חטיבת ההדרכה והמכללה לכך ועפ"י תכנית ההכשרה על בסיס נוהל זה .

א) לביצוע הסמכה נדרשות 3 אוכלוסיות מדריכים :

(1) <u>מדריכי טייזר</u> – מדריכי ירי/כשירויות ללימוד ותרגול ההיבטים המבצעיים והטכניים בהפעלת המכשיר.

(2) <u>מדריכי סמכויות</u> <u>ותיעוד</u> – קצינים/שוטרים שעברו הכשרת מדריכי סמכויות, להדרכת הבסיס החוקי והסמכויות בכל הנוגע למכשיר לרבות התיעוד.(באחריות המכללה)

(3) <u>מדריכי רפואה</u> – חובש משטרתי מוסמך שהוכשר להדריך היבטים רפואיים הקשורים לשימוש במכשיר (באחריות קרפ"ר)

ב) מדריך יוסמך לשימוש והדרכה במכשיר רק לאחר שעמד בהצלחה בבחינת ההסמכה.

ג) מדריך שלא עמד בבחינת ההסמכה, יורשה להיבחן בחינה חוזרת.

ד) אישור ביצוע ההסמכה יקודד במערכת אמ"ש.

(1) ירשם קוד נפרד לכל אחת מהאוכלוסיות הבאות :

(א) מדריך טייזר - קוד הכשרה 13879.

(ב) מפעיל טייזר - קוד הכשרה 13880.

2) **<u>מפעילים:</u>**

הסמכתם ע"י מדריכים שהוסמכו עפ"י נספח א' לנוהל זה .

רק שוטר שקיבל הכשרה והוסמך לכך, יהיה רשאי להפעיל את מש"ח טייזר .

3) **<u>שמירת כשירות (רענון)</u>**- באחריות אמ"ש /חטיבת הדרכה ומכללה ע"פ תיק יסוד :

(א) הפצת הנחיות, פיקוח ומעקב בתחום שמירת הכשירות.

(ב) תיאום וביצוע אימוני ריענון למדריכים ולמפעילי טייזר עפ"י הפירוט הבא :

(1) אימון מעשי בפני מדריך טייזר אחת לשנה.

(2) ריענון עיוני באמצעות לומדה אחת לשנה.

(3) במסגרת הרענונים יהיה השוטר מחויב גם מעבר מבחן בהצלחה.

(4) שוטר שיכשל במבחן תבוטל הסמכתו עד למעבר המבחן בהצלחה במועד ב' , במידה ויכשל שוב, השבת הסמכתו תישקל ע"י מדור כשירויות מכללה בשת"פ ק' טייזר ארצי.

(ג) משיכת מחסניות לאימונים ממדור אמל"ח ע"פ הנחייה של ק' טייזר ארצי.

(ד) הקצאת קוד הכשרה שנתי לריענון(עיוני קוד 47, מעשי 48).

4) <u>תוקף סמכות הפעלת המכשיר</u>:

א) תוקף סמכות הפעלת המכשיר לשוטר שעבר הסמכה ראשונית הינו 12- חודשים.

ב) ביצוע אימון הריענון מהווה הארכת תוקף סמכות להפעלת מש"ח לחציון נוסף.

ג) שוטר שלא יעבור אימון משמר (רענון)כל חציון, תוקף הסמכתו יפקע!

ד) באחריות אמ"ש מחוזי / אגפי/מג"ב בשת"פ הרפרנטים , לנהל פיקוח ובקרה על שמירת הכשירות המבצעית של מפעילי הטייזר, ביחידות המונחות על ידם .

ה) בכל סוף חציון , קרי, בחודש יולי ובחודש ינואר , באחריות גורמי האמ"ש בשטח להעביר דיווח סטטוס ביצוע דרך המחוזות לח"מ וקה"ד אג"מ.

הרשימה תהיה מחייבת ורק מי שיהיה בה ועבר רענון בהצלחה יהיה מוסמך!

15. <u>ניפוק מחסניות</u>:

א. מחסניות למכשיר הטייזר יונפקו ל-3 סוגי שימוש:

1) שימוש מבצעי/פליטה.

2) הכשרות חדשות(הסמכות).

3) שמירה על כשירות.

ב. מעקב וניהול מלאי המחסניות כאמור באחריות מדור אמל"ח באת"ל.

ג. תיאום ואישור ניפוק מחסניות לשימוש מבצעי, להכשרות ולאימונים יבוצע באחריות ק' טייזר ארצי.

ד. ניפוק המחסנית בשימוש מבצעי יעשה לאחר העברת אישור במייל המשטרתי ע"י ק' טייזר ארצי בלבד.

ה. אישור לניפוק מחסניות להדרכה, יועבר מקצין טייזר ארצי למדור אמל"ח בבית דגן.

ו. ניפוק מחסניות טייזר ע"י מדור אמל"ח , יבוצעו באמצעות הנחייה במערכת ERP

ז. רפרנטים מחוזיים/אגפיים, ירכזו נתוני הפעלה חודשיים ושנתיים של טייזר ביחידות הכפופות להם.

16. <u>פיקוח ובקרה</u>(נספח ז' פורמט לבקרה ביחידות)

א. באחריות הרפרנטים באגפים, במחוזות וביחידות הארציות , קיום פיקוח ובקרה על הפעלת מכשיר הטייזר בהתאם לנוהל זה .

ב. ניהול קלסר טייזר יחידתי – רשימת מוסמכים ומועד ההדרכות שבצעו, רשימת המכשירים ופירוט מיקומם הפיזי, נוהל טייזר עדכני , הנחיות ועוד.

ג. התאמה והשוואת לחיצות במכשירי הטייזר, באמצעות פלטי הורדת הנתונים אל מול דיווח הפעלות.

ד. סוגי בקרות והגורם האחראי:

הנושא	**גורם אחראי**
ניהול תחום הטייזר ביחידה: 1. הימצאות ערכה מבצעית עפ"י התקן. 2. אחסנה עפ"י הנהלים. 3. תיעוד ודיווח. 4. ריענון השוטרים.	כל רפרנט מחוזי ואגפי כל רפרנט מרחבי כל רפרנט יחידתי
בקרת תקינות המכשירים בשטח	מדור אמל"ח
הורדת נתונים בתחילת כל חציון והעברתם לק' טייזר ארצי במרוכז (חודשים ינואר ויולי)	רפרנט טייזר מחוזי ואגפי
ריכוז והעברת נתוני הפעלה יחידתיים (חודשי, חציון ושנתי)	כל רפרנט מחוזי ואגפי כל רפרנט מרחבי כל רפרנט יחידתי
ביצוע תחקירים	תחנה/מרחב/מחוז/ק' טייזר ארצי
בדיקה מדגמית של 10% מאירועי הפעלת טייזר בשנה באמצעות הפל"א ע"י השוואת דוח השוטר לנאמר בחקירה	ק' טייזר ארצי

ה. להלן טבלת תחומי אחריות פיקוח ובקרה כאמור, עפ"י החלוקה ליחידות ותדירות ביצוע:

היחידה	**הגורם האחראי**	**תדירות**
כלל מגזרי התחנה- סיור, בילוש, תנועה, מש"ק וכו' יחידות מרחביות ומחוזיות – יס"מ/ימ"ר	רפרנט מחוזי	פעם בחציון
מג"ב- סיור כפרי/יסמ"ג וכו'	רפרנט מג"ב	
מתפ"א	רפרנט מתפ"א	
כלל יח' להב לרבות 33	ק' אג"מ/קמב"צ להב	
מתנ"א	רפרנט מתנ"א	
ימ"מ	ק' אג"מ/סמב"צ ימ"מ	

17. <u>הורדת נתונים</u>:

א. הורדת נתונים ממכשיר הטייזר תבוצע במקרים הבאים:

1) במסגרת תכנית ביקורת שנתית.

2) לאחר תקלה במכשיר – הורדת הנתונים תתבצע לפני העברת המכשיר לתיקון/זיכוי במדור אמל"ח.

3) בכל אירוע חריג כמוגדר בסעיף 11.ד5.

4) אחת לחצי שנה- בחודש ינואר את חציון ב של השנה שעברה ובחודש יולי את חציון א של אותה השנה .

ב. הגורם האחראי להורדת הנתונים:

1) כל רפרנט שהדרך והוסמך לכך ע"י ק' טייזר ארצי.

2) יחידות ארציות – ק' טייזר ארצי או באמצעות מדור אמל"ח.

ג. אופן הורדת הנתונים מופיע בנספח ו' לנוהל זה.

<u>נספחים:</u>

א. נספח א' - סילבוס הסמכת מפעילי טייזר.
ב. נספח ב' - סילבוס הדרכת <u>ריענון</u> טייזר
ג. נספח ג' - בטיחות - טבלת סיכונים
ד. נספח ד' - רפואה
ה. נספח ה' - תחזוקה למכשיר טייזר
ו. נספח ו' - הפעלה ושימוש בתוכנה להורדת נתונים
ז. נספח ז' - פורמט בקרה ביחידות

נספח א'- סילבוס הסמכת מפעילי טייזר

מס	נושא	נושאי משנה	זמן	גורם מעביר
1	שיחת פתיחה	▪ מטרות ההכשרה ▪ נהלי התנהגות ומשמעת	30 ד'	מפקד ההכשרה
2				
3	הוראות בטיחות	▪ הו"ב כלליות. ▪ הפרדת נשקים שחורים		מדריך ירי
4	הת"ת	▪ הכרת מש"ח הטייזר מצגת היצרן. ▪ הכנסת סוללות למכשירים. ▪ דגשי בטיחות בנשיאה חתימה ואחסנה ▪ סרטוני טייזר	שעה וחצי	מדריך ירי
5	סמכויות, וכללי שימוש (כולל הצגת נוהל הפעלה)	▪ סמכות שימוש ▪ שיקולים להפעלה ▪ חובות השוטר ▪ דגשים ומגבלות ▪ תרחישי הפעלה, מקרים ותגובות	1 שעה	מדריך סמכויות
6	תיעוד ודיווח	▪ הזנת הפעלה לשירת הסירנה ▪ מילוי דו"ח פעולה ▪ תחקיר באירוע חריג	30 ד'	
7	ניתוח אירועים	▪ ניתוח תחקירי אירוע (חיובי, שלילי ופליטה) ▪ הפעלת טייזר בראי התקשורת ▪ לקחים	30 ד'	מדריך טייזר
8	שיעור רפואה	▪ סדר פעולות לאחר הפעלה ▪ אופן שליפת חצים - הדגמה על בובה ותרגול חניכים ▪ אוכלוסיות רגישות ▪ פגיעה באזורים רגישים ▪ טיפול בפציעות חריגות / נפילה ▪ טיפול במחסניות משומשות (פסולת ביולוגית)	1 שעה	חובש
9	דו"ח מבקר המדינה	▪ המלצות המבקר והסטטוס	30 ד'	מדריך סמכויות
10	תרגול מעשי מחסנית לכל שוטר אחת בטווח 3 מ'	▪ דגשי בטיחות ▪ הדגמת מדריך לפני תרגול חניכים: ✓ בדיקת תקינות ✓ הרכבה ופירוק של המחסנית ✓ אחיזה וכיוון ✓ טווח יעיל ומרחק בין חיצים ✓ הפעלה נכונה - מטרת קצר ✓ הפעלות חוזרות וחובות השוטר ✓ פגיעת חץ אחד וסגירת מעגל "הצמדה" ✓ הפעלה כשוקר ▪ תרגול חניכים (עד 2 חניכים למדריך): ע"פ הנושאים הנ"ל שהמדריך הדגים	שעה וחצי	מדריך טייזר
11	מבחן מסכם	מתן משוב על טעויות	30 ד'	מדריך/מפקד ההכשרה
12	סיכום האימון ופיזור	▪ שיחת סיכום ולקחים ▪ דגשי בטיחות לפני החזרת נשקים שחורים	30 ד'	מפקד ההכשרה
	סה"כ		**8שעות**	

נספח ב'- סילבוס אימונים משמרים (ריענון) למפעילי טייזר

מס	נושא	נושאי משנה	זמן	גורם מעביר
1	שלב א' ומקדים	▪ מעבר לומדה בהצלחה ▪ מעבר מבחן לקחים	60 ד'	במחשב היחידתי
2	שלב ב' קליטה	▪ מסירת אישור מעבר בהצלחה לומדה ומבחן לקחים ▪ חוו"ד והמלצת מפקד ישיר על המשך נשיאת טייזר ולקחי אירועים	5 ד'	מסירה למדריך במועד הריענון
3	תרגול ובחינה מעשית	הכרת תפעול המכשיר, מקרים ותגובות, סמכויות, תיעוד, רפואה ועוד	15 ד'	מדריך טייזר
4	מבחן	▪ בחינת השוטר בחמש סיטואציות, חובת מעבר של 3 בהצלחה	15 ד'	מדריך טייזר

נספח ג׳ - בטיחות - טבלת סיכונים

מס״ד	הנושא	הסיכון	פעולה מתקנת
1	פליטה בעת בדיקה	גרמית נזק לגוף/רכוש	וידוא שאין מחסנית בקדמת המכשיר, אי הכנסת אצבע לשמורת ההדק, כיוון המכשיר לעבר עמדת בדיקה
2	שוקר חשמלי /חצים	פגיעה עצמית	אין לגעת בקדמת המכשיר/ מחסנית
3	טווח הפעלה	קריעת חוטים תו״כ המעוף, פגיעה עצמית בעקבות חזרת החיצים	הפעלה רק ע״פ טווחי יצרן
4	חוטי חשמל מבודדים	קריעת חוטים	אסור לדרוך על החוטים, אסור למתוח את החוטים. יש לבדוק תקינות מחסנית לפני השימוש.
5	שליטה על משך זמן זרם החשמל	פגיעה עקב הפעלה ממושכת רצופה	יש להפעיל את המכשיר למשך סבב אחד, במקרה הצורך, תוך כדי מעקב שוטף אחר התוצאות והערכת הסיכונים ניתן להפעיל את המכשיר לסבב נוסף.
6	מחסנית טייזר	הפעלה מאוחרת / אי ירי בגלל מיכל חנקן/נפץ תקולים	וידוא מחסנית בתוקף, דלתות הניפוץ שלמות ומחוברות, יש להמתין 5 שניות עם המכשיר אל מול המטרה למקרה ותהיה הפעלה מאוחרת.
7	החלפת מחסנית	הפעלה בלתי מתוכננת תו״כ החלפת מחסנית	וידוא נצירת המכשיר לפני החלפת המחסנית.
8	שליפה ואחסון בנרתיק	לחיצה בלתי מבוקרת והפעלת המכשיר	יש לשמור אצבע מחוץ לשמורת ההדק.
9	חצים חדים	פגיעה בעיניים או באזורים רגישים וחשופים	אין לכוון לעיניים, מפשעה או צוואר. שימוש בכוונות המובנות / ציין לייזר בעת ביצוע ההפעלה.
10	זווית המכשיר בעת ביצוע הירי	פגיעה של חץ אחד בלבד או פגיעה בידיד	שמירה על מכשיר במצב מאונך עד ליציאת החיצים.
11	ציין לייזר	סינוור של עצמי או של ידיד	אין לכוון את כוונות הלייזר לאזור העיניים.
12	הוצאת חיצים	פגיעה עצמית מדקירה/ הדבקות ממחלות	הוצאת החיצים ע״פ נוהל הוצאת חיצים :שימוש בכפפות חד״פ , הנחת החיצים בצורה הפוכה בתוך המחסנית וסגירה ע״י הכפפה.
13	הפעלה לא נכונה	פגיעה עצמית או בידיד או גרימת נזק לרכוש	הדרכה והסמכה בסיסית ביצוע רענון.

נספח ד'- רפואה

1. פרק זה עוסק בהסבר והנחיות רפואיות לאחר ביצוע הפעלה של מכשירי הטייזר x26p.
   1.1. המכשיר נבדק ע"י מפא"ט וקרפ"ר ואושר לשימוש מבצעי

2. מבוא

2.1. מערכות אכע"ש (TASER) ממריצות את מערכת העצבים ע"י נטרול ישיר של העצבים המוטורים וגורם להתכווצות שרירים. ועל ידי כך (השפעה פנימית) - הגבלת/ שלילת יכולת התנועה של החשוד.

2.2. כל הנפ"קים הקודמים פעלו על בסיס כניעה לכאב בלבד. על כאב אפשר להתגבר ע"י שימוש בסמים או שתית אלכוהול. כמו כן, לאנשים עם בעיות נפשיות מסוימות או ממוקדי מטרה ותוקפניים סף הכאב יותר גבוה.

2.3. ע"מ להכניע חשוד, מש"חTASER לא מסתמך על כאב בלבד, אלא משפיע ישירות על תפקוד מערכת העצבים ויכול לגרום להגבלת/שלילת יכולת התנועה

2.4. TASER X26Pפועל בטכנולוגיה חדשה ההתנגדות נבדקת ע"י בקרת מחשב וע"י כך נשמר ממוצע אנרגיה קבוע והעברת האנרגיה מבוצעת ע"י פולסים שמועברים 19 פעם בשניה

2.5. וולטאז' גבוה לא יפצע אותך אם הזרם נמוך.

2.6. וולטאז' נמוך יכול לפצוע אותך אם הזרם גבוה.

2.7. X26p וולטאז' בגוף - V1200 (שקע – V220)

2.8. ממוצע זרם של X26P - 0.0016 A (שקע – A16)

2.9. אנרגיה העוברת בפולס בודד 63 מיקרוקולון(0.0063J)

2.10. מכשיר החייאה מעביר בין 150-360J בפולס בודד.

3. הנחיות כלליות

3.1 המטפל בנפגע שהופעל עליו מכשיר הטייזר, יבדוק הנפגע לאיתור חבלות אפשריות שעלולות להיגרם מנפילתו ארצה עקב אובדן השליטה בשרירי הגוף.

3.2 החיצונים נועדו לחדור לבגד או לעור. הפציעות שנגרמות כתוצאה מחדירת החיצונים הן קלות ביותר בדרך כלל:

3.3 אין לשבור או לחתוך את חוטי הנחושת קרוב לחיצונים.

3.4 הסרת החיצונים שחדרו לעור או לבגד תעשה על ידי איש שאומן לכך, תוך שימוש בכפפות חד פעמיות.

3.5 חיצונים שנשלפו מן העור יחשבו כמחטים לאחר שימוש, ויזרקו למכלים המיועדים לכך (כאמור בסעיף 12).

3.6 במידה והחיצונים חדרו לעור , יש לציין זאת בדו"ח הפעולה.

3.7 במקרים בהם החיצונים פגעו באזור רגיש כמו ראש, פנים, עיניים, צוואר או אברי מין, רק רופא בחדר מיון ישלוף את החיצונים.

3.8 במידה ונעשה שימוש בטייזר כנגד אדם הנושא קוצב לב, למרות שמחקרים הוכיחו כי אין סכנת חיים, או בכל מקרה אחר בו מתברר כי האדם שלעברו הופעל הטייזר סובל או עלול לסבול מבעיה רפואית או מרגישות (כגון בעיית לב, אפילפסיה, השפעת סמים וכו') - יש לשקול לפנות את הנפגע לבית החולים.

3.9 במקרים בהם הופעל הטייזר על אנשים הנוטלים סמים , יש לשקול לפנותם להשגחה רפואית.

4. . אוכלוסיות רגישות:
4.1 כל שימוש בכוח למטרות אכיפת חוק, לרבות שימוש בטייזר, עלול לגרום או למוות או פציעה חמורה.
4.2 אין להפעיל את המכשיר לעבר אישה שנחזית בהריון – במידה והופעל המכשיר לעבר אישה שהתברר בדיעבד כי הינה בהריון יש לפנותה למעקב והשגחה בבית חולים
4.3 קשישים וילדים – יש להימנע ככל שניתן משימוש כלפיהם.
4.4 אין להפעיל את המכשיר נגד אדם אשר ניכר או נודע כי הוא סובל מבעיה רפואית כגון בעיות לב ,אפילפסיה .

5. אנשים בעלי סיכון גבוה:
הטייזר, כמו אמצעי הפעלת כוח אחרים, לא נוסו במעבדה על:
נשים בהריון
חולים
קשישים
ילדים קטנים
אנשים עם מסת גוף נמוכה (BMI נמוך)
שימוש בטייזר על יחידים מאוכלוסיות אלו עלול להגדיל את הסיכון של מוות או פציעה חמורה

6. דגשים בעת הפעלה :
כיוון:
המנע מכיוון בכוונה תחילה של הטייזר על אזורים רגישים בגוף כגון ראש, צוואר, שדיים, חזה או אזורי הלב, איברי המין או אזורים אשר ידוע שקיימות בהם פציעות קודמות, ללא הצדקה משפטית.
אזורי הפגיעה המועדפים הם האזור אשר מתחת לצוואר בעת ירי לעבר הגב, ותחתית מרכז המסה (מתחת לחזה או לאזור הלב) בעת ירי קדמי
המנע מאזורים רגישים

בעת לחיצה על ההדק יש לבצע לחיצה אחת קצרה בלבד
החשוד הפסיק התנגדותו יש לנצור את המכשיר ולפעול בהתאם לסמכות
החשוד ממשיך בהתנגדותו יש ללחוץ לחיצה אחת נוספת .
אין לבצע יותר מ3 הפעלות רצופות ביו הפעלה להפעלה יוזהר החשוד כל פעם מחדש

אזורי פגיעה אחוריים מועדפים (כאשר מתאפשר הדבר):

מתחת לצוואר (אזור כחול) קבוצות שרירים גדולים המנע מהראש הגב הוא תמיד אזור הפגיעה המועדף כאשר מדובר באפשרות מעשית וסבירה תחת הנסיבות הכלליות של האירוע.

אזורי פגיעה קדמיים מועדפים (כאשר מתאפשר הדבר)
החלק התחתון של פלג הגוף העליון (האזור הכחול שמתחת לחזה)
יעיל יותר
מפצל את קו החגורה
שרירים גדולים יותר
מפחית את הסיכון לפגיעה באזורים רגישים בגוף (ראה אזהרות מוצר נוכחיות)
מגביר את מרחקי מרווח הביטחון של חץ-אל-לב
אין לפגוע במכוון באיברי מין

7. <u>מידע רפואי</u>

7.1. המשטרה קלטה את מכשיר הטייזר ככלי מבצעי הציוד יונפק לאנשי משטרה שאומנו במיוחד כדי לספק להם אמצעי פחות קטלני.

7.2. הטייזר הוא מכשיר ידני המשגר שני חיצונים לעבר אדם. החיצונים אמורים להאחז בעור ובבגדי המטרה בגובה החזה ו/או הגפיים התחתונות. החיצונים מחוברים לטייזר באמצעות חוטים דקים. סדרה של פעימות זרם קצרות במתח גבוה עוברת דרך החוטים המחברים בין החיצונים למכשיר. הזרם נכנס לתוך הגוף וגורם לאבדן שליטה בשרירים ולכאב.

הטייזר המתקדם מאפשר גם מגע ישיר של הטייזר הידני בגופו של האדם. שתי אלקטרודות קבועות וצמודות מעבירות את פעימות הזרם אל תוך האדם. אופן הפעלה זה בדרך כלל מסווג בתור שימוש במוד "הלם" או "חישן", כאב הוא האפקט הפיזיולוגי המקומי העיקרי.

7.3. מעל 100.000 איש נחשפו למגע עם מכשיר הטייזר ובדיקות ומחקרים מראים כי:

מסד הנתונים של היצרן המתייחס ל- 2000 שימושים מבצעיים ודיווחים של סוכנויות לאכיפת חוק בצפון אמריקה עולות תובנות מסוימות לגבי הסיכונים והאופי של הפציעות:.

הסיכוי לפציעות מסכנות חיים ושאר פציעות חמורות כגון פציעות בעין, <u>נחשב נמוך מאוד</u>. הסיכון האינטואיטיבי הגבוה הוא של פציעת ראש כתוצאה מהתמוטטות בלתי מבוקרת למחצה.

8. <u>סיווג הפציעות</u>:

השפעות שליליות בלתי מכוונות מן השימוש בטייזרים ניתן לסווג כדלקמן:

8.1. עיקריות: השלכות מיידיות או נדחות של התופעות האלקטרו פיזיולוגיות הנובעות במישרין ממעבר הזרם בגוף.

8.2. משניות: טראומה פיזית הקשורה במישרין בשימוש בטייזר, בעיקר פציעות הנגרמות מנפילות, הראש הוא האזור העיקרי המצוי בסיכון.

8.3. צירוף מקרים: פציעות שנגרמו במהלך האירוע אך אינן קשורות במישרין לשימוש בטייזר: אלות, פציעות שהמטרה גורמת לעצמה, פצע ירי.

8.4. ברור משני הסקרים של הסוכנויות לאכיפת חוק מצפון אמריקה שיותר ממחצית האנשים שהתעמתו עם כוחות משטרה שנשאו טייזרים היו במצב שכרות, תחת השפעת סמים או חולי נפש. סמים מסוימים וההשלכות המטבוליות על פעולת השרירים מגבירות ככל הנראה את סף הפגיעות להפרעות בקצב הלב ללא קשר להפעלת מכשיר הטייזר ו/או החשיפה לזרם .

8.5. במחקרים שנעשו על אנשים שהיו תחת השפעת סמים והופעל עליהם טייזר לא נמצאה החמרה של סף הפגיעות להפרעות בקצב הלב עקב השימוש במכשיר הטייזר ולמרות זאת יש לפנותם להשגחה בחדר מיון.

9. פציעות מסכנות חיים ופציעות חמורות:

הסיכוי לפציעות מסכנות חיים ושאר פציעות חמורות כגון פציעות בעין, נחשב נמוך מאוד. הסיכון האינטואיטיבי הגבוה הוא של פציעת ראש כתוצאה מהתמוטטות בלתי מבוקרת למחצה.

10. אפקטים אחרים:

נפילות עלולות לגרום לשפשופים, שריטות, פצעים קלים, נפיחות ואדמומיות בעור. טראומה משנית קלה מחדירה אל העור של החיצונים. חלק מחדירות החיצונים יתבטאו בכוויות מעגליות קטנות, אזורים בעור דרכם הזרם חדר לעור מן החיצונים התופסים בבגד עשויים גם הם להציג כוויות. כוויות אלה אמורות להגליד תוך מספר ימים ללא סיבוכים. החיצונים יוסרו על- פי הנוהל אורכם 10- 8 מ"מ עם הגבהת קרס של 1 מ"מ כ- 3 מ"מ מן הקצה,
אין שום עדות לאפקטים קליניים ארוכי טווח של השימוש בטייזר.

11. מומחים זיהו את גורמי המפתח המקושרים לסיכונים הקשורים ללב הנגרמים מהשפעת הטייזר:
מרחקי חץ-אל-לב
משך מטען חשמלי שנשלח
ככל שחץ המחסנית טייזר מרוחק מהלב, וככל שמתקיימים מחזורי זרם מעטים – כך קטן הסיכון לכך שהטייזר ישפיע על הלב
הסיכונים לפגיעה בלב הנגרמת מהשפעת הטייזר הם נמוכים, אך אינם אפסיים
על מנת להפחית סיכונים לפגיעה בלב (כאשר אפשרי):
כוון לכיוון הגב
המנע מלכוון לעבר החזה (אם הנסיבות מאפשרות)
המנע מחשיפות ממושכות וחזרתיות להשפעות הנשק
קוצבי לב מודרנים ומכשירי החזרת קצב לב מייצרים פולסי אנרגיה החזקים פי 800 מעוצמת פולסי האנרגיה המיוצרת ע"י מכשירי TASER ולמרות זאת במקרה של הפעלה של המכשיר על אנשים המטופלים בקוצב לב יש לפנותם למיון להשגחה.

12. המנע מחשיפה ממושכת

מספר קבוצות לאכיפת חוק (כגון IACP, PERF, שוטרים, משרד המשפטים) ביססו חשיפה ל-CEW שמשכה 15 שניות (ברצף או בחלקים) כנקודת בטיחות משמעותית\ על פי נוהל ההפעלה והנחיית קרפ"ר אין לבצע חשיפה לטייזר שמשכה מעל 15 שניות יש להתייחס להנחיה זו כנקודת בטיחות משמעותית.

13. הסרת החיצונים:

אורכם של החיצונים הוא היום כ- 10- 8 מ"מ עם קרס באורך 1 מ"מ כ- 3 מ"מ מן

הקצה . הסרה רגילה של החיצונים מן החזה והגפיים כרוכה בתמיכה בעור שסביב החיצון בעזרת האצבעות ומשיכה עדינה של החיצון. הסרת חיצונים מאזורים כגון: הפנים העין ואיבר המין דרושה ייעוץ של מומחים מתאימים בחדר מיון.

14. <u>שימוש על פרטים משתמשים בסמים או עם מחלות לב</u>:

צרכני סמים כגון קוקאין וגם אנשים החולים במחלות לב מוגדרים , כבעלי סיכון לפתח הפרעות בקצב לב.
יחד עם זאת קיימות די אינדיקציות מנתונים של רפואה משפטית ומאפיינים אלקטרו פיזיולוגיים ידועים של הלב (והשפעות של סמים מסוימים עליו) כדי לומר שאנשים מגורים אלקטרו פיזיולוגית ומורעלים מסמים או עם מחלות לב ייטו יותר לפתח הפרעות קצב בהשוואה ליחידים בריאים. מומלץ לאשפז את הנפגע לצורך הסתכלות.

15. <u>תשובות לחששות נפוצים</u>

גורמים להתחשמלות בסביבה רטובה .

באופן כללי לא גורמות לבריחת שתן או עשיית צרכים.

נשים הרות חשופות לסיכון כתוצאה מנפילה ,התכווצות שרירים,מתח וגורמים אחרים מסיבות אלו ונסיבות רפואיות אחרות מומלץ להימנע מירי TASER על נשים הרות ככל האפשר.

סיכוני ירי מוגברים:
בבירור בהריון
במים, בוץ, רפש (סיכון טביעה)
אזורי מטרה רגישים
מסת גוף נמוכה
חצים באזור הלב או החזה
יריות ממושכות, חוזרות או מתמשכות

16. <u>סדר פעולות בהגשת ע״ר.</u>

שחרר מחסנית.

לבש כפפות חד פעמיות.

בצע פעולות מצילי חיים לפי כללי גישה לנפגע . C.A.B.

זיהוי פגיעות כולל מנפילה לא מבוקרת .

קריעת חוטי הנחושת קרוב לחיצים.

מתיכת עור הנפגע קרוב לנקודת הפגיעה.

שליפת החץ בתלישה מהירה.

הכנסת החץ הפוך לנקבים במחסנית .

קיפול הכפפה על המחסנית.

הכנסת המחסנית המכוסה בכפפה לשקית הניילון.

השלכת המחסנית למיכל פסולת ביולוגית המיועד בתחנה .

חיטוי נקודות הפגיעה בעזרת פד אלכוהול.

במקרה של סכנת חיים יש להזמין אמבולנס.

במקרה של פגיעה בראש בפנים או במפשעה הוצאת החיצים תעשה ע״י רופא בחדר מיון בלבד.

מקרה של חשד לפגיעה בעמוד השדרה או עמוד שידרה צווארי כתוצאה מהנפילה אין להזיז את הנפגע.

17. <u>הדרכת צוות רפואי תכלול</u> :

מסלול ההכשרה ותכניה יאושרו ע״י הקרפ״ר. הכשרת הצוות הרפואי באחריות קרפ״ר יכלול את הנושאים הבאים :

הכרת המכשיר .

אופן תפעול ושימוש במכשיר.

מגבלות שימוש .

סיכונים רפואיים מהמכשיר.

הכרת נוהל הטיפול הרפואי בנפגע מהמכשיר (אופן הוצאת חיצונים , כוויות אפשריות באזור פגיעת חיצונים ופריקת המטען , פגיעות מנפילות , מצבי חרום וכדו׳) .

14. <u>הסמכה:</u>

שוטר/מדריך יוסמך להשתמש/ להדריך במכשיר הטייזר רק לאחר שעמד בהצלחה בבחינת ההסמכה.

נספח ה'- תחזוקה וסוגי התראות למכשיר טייזר x26p

1. **כללי**
נספח התחזוקה למכשיר הטייזר כולל הנחיות בנושא הבדיקה והתראות על תקלות אפשריות, החלפת סוללה במקרה של תקלה, תיקון מחסניות, התאמת נרתיקים, ביקורת תקינות תקופתית ע"י חוליית צל"מ מדור אמל"ח .

2. **מטרת הנספח**
להנחות את כלל גורמי מ"י בכל נושא תחזוקת מכשיר הטייזר החל מרמת הנשקייה, דרך הרמת"ל ועד לרמת חו' ביקורת נשק וסדנת הנשק במדור אמל"ח.

3. **תכולת ערכת הטייזר :**

א. מכשיר טייזר אחד כולל סוללה חד פעמית אך רב שימושית.(עד 500 הפעלות)
ב. מחסניות– 3 מחסניות לכל מכשיר.
ג. נרתיק בד ירך או פלסטיק עם שרוך אבטחה חוזר/קפיצי (יויו).
ד. ערכת חיטוי רפואי(מנופק ליחידות באמצעות מרפאה מחוזית ע"י הרפרנט)

4. **החלפת סוללות**.

1) הסוללה היחידה המאושרת לשימוש במכשיר הטייזר הינה סוללה שאושרה וסופקה ע"י החברה/ מדור אמל"ח.

2) במקרה שקיימת בעיה עם הסוללה יש לגשת למדור אמל"ח ע"מ להחליפה.

5. **החלפת מחסניות**

א. במקרה של שימוש במחסנית וע"מ לקבל מחסנית חדשה, יש להגיע למדור אמל"ח רק לאחר שקצין טייזר ארצי אישר את השימוש והעביר מייל מדור אמל"ח.
ב. מחסנית משומשת תיזרק בפח המיועד לפסולת ביולוגית, אין להביא למחסן אמל"ח באת"ל מחסנית משומשת.
ג. מחסנית שניזוקה, יש למלא דו"ח נזק ולהביאו חתום עם המחסנית הפגומה למדור אמל"ח.
ד. תריסים שנשברו, יש להגיע למדור אמל"ח להחלפתם.
ה. מחסנית שפג תוקפה- יש להחליפה במדור אמל"ח.

6. **<u>ביקורת חוליית צל"מ מדור אמל"ח</u>**

א. חוליית ביקורת מדור אמל"ח ,תבצע ביקורת למכשיר הטייזר כבכל שאר כלי הנשק .

ב. תכולת בדיקת מכשיר הטייזר בביקורת :

1) בדיקת תקינות / בדיקת ניצוץ.
2) מסט"ב קיים בנשק.
3) בדיקת אחידות בתנועה של ניצרה שמאלית וימנית.
4) בדיקת שלמות הכלי.

7. **<u>התאמת נרתיק למכשיר הטייזר</u>**

1. ככלל, לכל תחנה / יחידה מסופקים נרתיקים ימניים ע"פ כמות המכשירים. נרתיק שמאלי ינופק ע"פ הצורך.
2. במידה וידרשו שינויים בנרתיק (מימני לשמאלי או להפך), כל שינוי יבוצע באמצעות מדור אמל"ח.
3. רק נרתיק מקורי שסופק ע"י מדור אמל"ח למכשיר הטייזר מאושר בנשיאה.

8. **<u>אחריות רמת"ל/נשק היחידה</u>**

1. המצאות המכשירים בעת ספירת מלאי.
2. בדיקת תוקף המחסניות אחת לחציון והחלפתן בעת הצורך.
3. תחזוקה שוטפת מול מדור אמל"ח של כלל הפריטים .

9 **<u>. סוגי תקלות :</u>**

דרג א' – תקלה רצינית , איפוס התקלה באמצעות רפרנט להורדת נתונים.
תקלה קריטית- השבתת המכשיר מפעילות מבצעית והחזרתו ליבואן באמצעות בית דגן.

נספח ו'- הפעלה ושימוש בתוכנה להורדת נתונים ממכשיר הטייזר

1. **כללי:**
   א. משטרת ישראל רכשה ערכות להורדת נתונים למכשיר הטייזר מדגם x26p.
   ב. בכל מחוז / מרחב הוכשר ע"י ק' טייזר ארצי רפרנט לנושא הורדת הנתונים.
   ג. למכשיר הטייזר יכולת לאגור מידע בין היתר , על כל לחיצת הדק, פתיחת וסגירת נצרה וזאת על גבי רכיב זיכרון המתוקן **בתוך** המכשיר ולו יכולות לשמור עד 4000 רשומות שמתחדשות ככל שהזיכרון מתמלא.
   ד. הורדת הנתונים אושרה ע"י מופ"ת לביצוע על מחשב משטרתי ברשת טלי.
   ה. הערכה ביכולתה גם לתקן תקלות דרג א' כפי שצוין בנספח ה.
2. **מטרת הנספח** : להגדיר את ייעוד התוכנה ואופן השימוש בה.
3. **ייעוד התוכנה**: פיקוח ובקרה על אופן השימוש במכשיר הטייזר , וככלי סיוע למפקד לביצוע מעקב על שימוש במכשיר ,בהתאם לנהלים ולצורך הפקת לקחים וכראיה בכל הליך שיידרש.
4. **להלן יכולות התוכנה ואופן השימוש בה:**

א. הוראות בטיחות לפני חיבור הערכה למכשיר הטייזר:

1) **הוצאת מחסנית**
2) פתיחת נצרה לבחינת תקינות המכשיר.
3) סגירת נצרה.
4) הוצאת הסוללה.
5) חיבור הערכה למכשיר בבית הסוללה.
6) פתיחת התוכנה במחשב.
7) חיבור הערכה למחשב .
8) הפעלת תוכנת ההורדה.
9) שמירת הנתונים על קובץ pdf .
10) בסיום התהליך ניתוק הערכה והחזרת הסוללה בזהירות.

ב. מטרת המידע שמתקבל ממכשיר הטייזר

1) תחקור אירועים.
2) פיקוח ובקרה על אופן השימוש וההפעלה.
3) שמירה על תקינות המכשיר לאורך זמן.
4) ראיה משפטית.

ג. המידע שנשמר בטייזר מסוג x26p

1) המכשיר יכול לשמור עד 4000 רשומות/שורות. (כל לחיצה מעבר תמחק את הרשומה/שורה הישנה ביותר)
2) בראש המסמך יופיע מס' המכשיר ומצב תקינותו.
3) כל לחיצה על ההדק ומשכה תתועד כרשומה/שורה.
4) כל פתיחת נצרה ומשכה תתועד כרשומה/שורה.
5) נצירת המכשיר תתועד כרשומה/שורה.
6) בכל רשומה/שורה , יופיע המועד המדויק- תאריך , שעה , מצב סוללה, טמפרטורה .

ד. איזה מידע <u>לא</u> נשמר במכשיר מסוג x26p

1) לחיצות נוספות על ההדק תוך כדי סבב.
2) נתונים טכניים בזמן השימוש כגון זרם, מתח וכו'
3) האם בוצע שימוש במחסנית או שימוש בפונקציית השוקר וכיוצא בזה.

5. <u>דגשים:</u>

א. כל מי שהוסמך וחתם על ערכת הורדת הנתונים יתקין את התוכנה/דרייבר על המחשב המשטרתי באמצעות ק' המחשוב הרלוונטי לו.

ב. בעת הורדת נתונים <u>חובת נוכחות מפעיל טייזר מוסמך</u>. (במידה ומפעיל התוכנה לא מוסמך להפעיל טייזר)

ג. את הקבצים יש לשמור ולהעביר במייל לק' טייזר ארצי.

ד. <u>חל איסור למסור קובץ של הורדת הנתונים ללא אישור ק' טייזר ארצי.</u>

נספח ז׳ – פורמט בקרה ביחידות

המרכיב	הממצאים	התייחסות המבוקר
אופן אחסון המכשירים, כולל מחסניות		
ביקורת למכשירים: בדיקת מצב סוללה חיווי תקלות		
הגדרת וסימון עמדת בדיקה		
הימצאות **קלסר טייזר** ביומן ובו: הנוהל המעודכן, רשימת מוסמכים ומועד רענון אחרון, רשימת המכשירים ומיקומם		
אופן השימוש בכלל המכשירים , יש לפרט בכמה כלים משתמשים בממוצע בכל משמרת ע״פ יומן החתמות/מודול יומנים		
ביקורת על מפעיל טייזר: נשיאת המש״ח כנדרש. הימצאות ערכת חיטוי , מועד ריענון אחרון		
מעקב ומעורבות **מפקדים** בדגש על רפרנט יחידתי		
בקיאות שוטרים במבזקונים והנחיות מטא״ר		
אחר/פערים		

נספח 18 – משרד הבריאות

ט' בתמוז, התשע"ז
03 יולי 2017
אסמכתא: 69005917
(במענה, נא ציינו מספרנו)

לכבוד
חברי הנהלה מורחבת, משרד הבריאות
מנכ"לי קופות החולים
מנהלי בתי החולים

שלום רב,

הנדון: פרסום חוזר מינהל רפואה בנושא עדכון נהלי עבודה
בבנקי דם – כולל שינוי התנאים לקבלת תרומות דם

ברצוני להביא לידיעתכם את פרסומו של חוזר מינהל רפואה מספר 20/2017 בנושא "עדכון נהלי עבודה בבנקי דם". אנא תשומת לבכם המיוחדת לשינוי התנאים לקבלת תרומות דם בישראל.

בתאריך 8.12.2016 הודיע משרד הבריאות על שינוי נהלי תרומות דם מילידי אתיופיה וכן מגברים המקיימים יחסים עם גברים (זאת נוסף לשינויים נוספים). החוזר הנדון מסיר מגבלות מעל אוכלוסיות אלו ומשווה את הקריטריונים לקבלת תרומות דם לאלו המצויים בכל מדינות העולם המפותחות.

השינוי בנהלים נבע מחשיבה מחודשת שנעשתה במשרד בהתייחס לצורך לתת כובד משקל גם לשיקולים של שוויון והדרה של קבוצת התורמים, זאת בתקופה בה האמצעים הטכנולוגיים מאפשרים שמירה על בריאות הציבור של קבוצת הנתרמים.

אני מוצא לנכון להעיר את תשומת לבכם לחוזר זה נוכח חשיבותו הציבורית ולא רק הפרקטית. כידוע, בימים אלו פועלת ועדה של משרד הבריאות בנושא גזענות, אפליה והדרה במערכת הבריאות ואני רואה בשינוי נוהלי תרומת הדם הישג משמעותי וצעד ראשון בשינויי נהלים ופרקטיקות מוסדיות שיש בהם כדי להדיר קבוצות אוכלוסיה שונות במערכת.

לשכת משנה למנהל הכללי
משרד הבריאות
ת.ד.1176 ירושלים 91010
mmancal@moh.health.gov.il
טל: 02-5081207 פקס: 02-5655983

Associate Director General
Ministry of Health
P.O.B 1176 Jerusalem 91010
mmancal@moh.health.gov.il
Tel: 02-5081207 Fax: 02-5655983

לקריאת החוזר ראו כאן: http://www.health.gov.il/hozer/mr20_2017.pdf

בכבוד רב,

פרופ' איתמר גרוטו
המשנה למנכ"ל

העתק:
מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות
ד"ר ורד עזרא, ראש מינהל רפואה, משרד הבריאות
מר אלי בין, מנכ"ל מד"א
מנהלי האגפים הרפואיים קופות החולים
פרופ' אילת שנער, מנהלת שרותי הדם של מד"א
מנהלי בנקי דם
עו"ד אווקה קובי זנה, ראש היחידה הממשלתית (בהקמה) לתיאום המאבק בגזענות, משרד המשפטים
גב' טלל דולב, ראש מטה הישום, התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה, משרד ראש הממשלה
ועדת המעקב אחר החלטת הממשלה לשילוב מיטבי של יוצאי אתיופיה בתחום הבריאות
הוועדה המתכללת בנושא גזענות, אפליה והדרה במערכת הבריאות
צוותי המשימה של הועדה המתכללת בנושא גזענות, אפליה והדרה במערכת הבריאות

לשכת משנה למנהל הכללי
משרד הבריאות
ת.ד.1176 ירושלים 91010
mmancal@moh.health.gov.il
טל: 02-5081207 פקס: 02-5655983

Associate Director General
Ministry of Health
P.O.B 1176 Jerusalem 91010
mmancal@moh.health.gov.il
Tel: **02-5081207 Fax**: **02-5655983**

נספח 18 – חוזר

משרד הבריאות

חוזר מינהל הרפואה

חוזר מס' : 20/2017

ירושלים, ג' סיון, תשע"ז
28 מאי, 2017

אל: מנהלי בתי החולים
מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים
מנהלת שרותי הדם של מד"א
מנהלי בנקי דם

הנדון: עדכון נהלי עבודה בבנקי דם בנושאים הבאים:

1. הפחתת סיכון לפגיעה חדה בריאות עקב קבלת עירוי דם (TRALI)
2. תורמי דם שבמהלך ההערכה שלפני התרומה נמצאה אצלם רמת המוגלובין נמוכה מהמקובל לתרומה.
3. שינוי התנאים לקבלת תורמי דם בישראל.

הננו להביא לידיעתכם חוזר בנושאים שבנדון שנכתב על פי המלצות הועדה המייעצת למשרד הבריאות ברפואת העירויים.

1. הפחתת הסיכון להתפתחות – TRALI

רקע:

פגיעה חדה בריאות עקב קבלת עירוי דם - TRALI - Transfusion Related Acute Lung Injury (להלן - TRALI) הינה אחד מהסיבוכים הנדירים של עירוי מרכיבי דם, העלולה לגרום לתחלואה ולתמותה בקרב מטופלים. הגורמים העיקרים לתופעת ה TRALI הם נוכחות נוגדנים ל - HLA בפלסמה הניתנת בעירוי (במרכיבי דם המכילים כמות גדולה של פלסמה). הנוגדנים נמצאים על פי רוב, בתרומות דם של נשים שהיו בהריון.

בארצות רבות שיעור התחלואה מ -TRALI הופחת בעקבות שימוש במרכיבים המכילים פלסמה שתרמו נשים שלא היו בהריון או גברים או מתורמות נשים שנבדקו ונמצאו שליליות לנוכחות נוגדנים אלה.

1.1. דם מלא, פלסמה קפואה טרייה וטסיות מתורם יחיד, (מרכיבים שנפח הפלסמה בהם משמעותי) יתקבלו מגברים. מנשים תילקח תרומת דם ומרכיביו על פי הכללים שלהלן:

לא היו בהריון;

נשים שנבדקו ונמצאו שליליות לנוגדנים ל- HLA מאז ההיריון האחרון שלהן;

נשים שהיו בהריון שלא נבדקו לנוגדנים ל- HLA, ובלבד שכמות הפלסמה במרכיבי הדם שתרמו הופחתה, בכל דרך מקובלת, לכמות הפלסמה הנותרת במנת כדוריות דם דחוסות.

משרד הבריאות, ת.ד.1176, ירושלים 91010 ■ Ministry of health, P.O.B 1176, Jerusalem 91010 ■ www.health.gov.il

1.2. תורמים שיש חשד לגביהם שמרכיב דם שתרמו גרם לתגובה של TRALI אצל מקבל הדם יעברו הערכה באשר להתאמתם להמשך תרומת מרכיבי דם.

1.3. בשאלון תורם דם ומרכיביו לנשים בלבד יתווספו השאלות הבאות:

- □ האם היית אי פעם בהריון ?
- □ האם היית בהריון מאז התרומה האחרונה ?

1.4. בדף המידע לתורמים יתווסף הסבר לסיבה לשאלות אלו (כמופיע בדוגמה לנוסח בנספח מס׳ 1 לחוזר).

2. <u>התנהלות במקרה של איתור רמת המוגלובין נמוכה מהמקובל לתרומת דם בקרב תורמי דם</u>

תורמי דם שבמהלך ההערכה שלפני התרומה (שאלון תורם וספירת דם) נמצאה אצלם רמת המוגלובין נמוכה מהמקובל לתרומה (גברים 13gr% ונשים 12 gr%) יופנו לרופא המטפל ויקבלו מכתב שמטרתו תהיה ליידעם אודות ממצא זה ועל הצורך בהמשך אבחון וטיפול בהתאם לממצאים.

דוגמה למכתב מצ״ב בנספח מס׳ 2 לחוזר זה.

3. <u>שינוי התנאים לקבלת תורמי דם בישראל</u>

רקע: בעקבות עבודת מטה להערכת סיכונים שביצע משרד הבריאות בשיתוף שירותי הדם במד״א והועדה המייעצת לרפואת עירויים חלו שינוי במדדים לקבלת תורמי דם בישראל.

שינויי המדדים הוא כדלהלן:

3.1. גיל התורמים, בתנאי שעומדים בכלל התנאים המקובלים:

3.1.1. תרומה ראשונה בין הגילאים 60□18;

3.1.2. מגיל 18□17 נדרש אישור הורים או אפוטרופוס חוקי;

3.1.3. לתרומה ראשונה מעל גיל 60 או תרומה חוזרת מעל גיל 65 נדרש אישור מרופא מטפל אחת לשנה, עמידה במדדים לקבלת תורמים וביצוע ההתרמה באתר נייח, בו נוכח איש צוות רפואי בעל הסמכה בביצוע החייאה בסיסית, לכל הפחות.

3.2. <u>דחייה זמנית:</u>

3.2.1. גברים המקיימים יחסי מין עם גברים יוכלו לתרום דם רק אם חלפו 12 חודשים ממגע מיני אחרון בין גברים.

3.2.2. ניתן להתרים אדם שביקר או שהה מעל שנה בארץ שבה יש שכיחות איידס גבוהה אם חלפו 12 חדשים מעזיבת האזור האנדמי.

3.2.3. ניתן להתרים מי שקיימו מגע מיני עם אלה המפורטים בחלק ב׳ בשאלון תורם הדם (נספח 1) רק אם חלפו 12 חודשים מהמגע המיני האחרון.

התנאים המפורטים בחוזר זה יחולו על תורמי מנות דם מלא ומרכיבי דם (בשיטת האפרזיס).

בהתאם לחוזר זה יש לנסח את שאלון תורם הדם ולשלב את הוראות חוזר זה בנהלי העבודה של בנקי הדם.

מצ"ב דוגמה לשאלון תורם דם בהתאם לדרישות חוזר זה – נספח 1.

<u>תוקפו</u> של חוזר זה מיום: 1.6.2017

יש <u>להשלים הערכות</u> לפעול על פי הנחיות חוזר זה עד ל- 1.7.2017.

הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה,

ד"ר ורד עזרא
ראש מינהל הרפואה

העתק : המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
הנהלה מורחבת
מנהלי קופות החולים
קרפ"ר – צ.ה.ל
קרפ"ר – שרות בתי הסוהר
קרפ"ר – משטרת ישראל
מנהלת שירותי הדם – מגן דוד אדום
יו"ר הוועדה המייעצת – רפואת עירויים
רכז הבריאות, אגף תקציבים – משרד הבריאות
יו"ר ההסתדרות הרפואית
יו"ר הסתדרות האחיות
יו"ר מועצה מדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה
מנכ"ל חברת ענבל

סימוכין : 54913817

כתובת אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי מינהל הרפואה וחוזרי מנכ"ל היא: - www.health.gov.il

שאלון תורם דם

מידע לפני תרומה

תורם/ת דם נכבד/ה!

אנו מודים לך על נכונותך לתרום דם.

תרומת הדם מצילה חיי אדם ועשויה לעזור למספר חולים, אם מצב בריאותך תקין.

כל מנות הדם עוברות בדיקות קפדניות בבנק הדם כדי לשלול נוכחות נגיפים, אולם לא תמיד ניתן לזהות נגיפים מסויימים כמו איידס או דלקת כבד (״צהבת״) בשלב מוקדם של ההדבקה. אם נחשפת לנגיפים בדרך כלשהי, דמך עלול להעביר מחלות ולפגוע בחולים שיקבלו את המנה. עפ״י הנחיות משרד הבריאות, הנך נדרש/ת להשיב על השאלות בשאלון זה. חשוב שהמידע שתמסור/י בו יהיה אמין כדי להגן על בריאותך ועל בריאות מקבלי המנה. אין חובה להשיב על השאלות בשאלון, אך אי מילויו לא יאפשר לנו להתרים אותך. על המידע שתמסור/י, כמו גם על תוצאות הבדיקות שיבוצעו במנה חל חיסיון מלא והם לא יועברו לגורם אחר אלא אם העברה זו נדרשת על פי דין, ו/או במקרה של צורך רפואי.

אם ברצונך לבדוק חשיפה לאיידס, פנה/י לאחד המרכזים, לוועד למלחמה באיידס או לרופא המשפחה, ואל תתרום/י דם. בכל שלב תוכל/י ליידע את שירותי הדם על רצונך להפסיק את התרומה, שלא יעשה שימוש במנה שתרמת או על כל שינוי במצב בריאותך לאחר התרומה במספר הטלפון המופיע על גבי תעודת תורם הדם שקיבלת.

לידיעתך, תהליך התרומה כולו אורך כ - 30 דקות.

מומלץ לאכול משהו קל ולשתות לפני תרומת הדם.

לפני תרומת הדם חובה להציג תעודה מזהה, הכוללת מספר תעודת זהות ותמונה

נדרשים גם אישור הורים או אפוטרופוס חוקי לכל תורם בגיל 17-18

ואישור רפואי בעת תרומה ראשונה לתורם מעל גיל 60 ולכל תורם מעל גיל 65

מצבים בהם אי אפשר לתרום דם

א. הרגשה לא טובה ב– 3 הימים האחרונים	ו. משקל מתחת ל – 50 ק״ג.
ב. מחלות לב, מחלות ממאירות, סכרת המטופלת באינסולין, המופיליה ו/או מחלת הנפילה.	ז. טיסה/עיסוק בספורט אתגרי מתוכנן ב - 12 השעות שלאחר ההתרמה.
ג. תרומת דם בשלושת החודשים האחרונים.	ח. נהגים ברכב ציבורי/מנופאים/עובדים בגובה ב-12 השעות שלאחר ההתרמה
ד. השתלת שיניים בשלושת החודשים האחרונים	
ה. טיפול שיניים נרחב בשבעת הימים האחרונים ו/או שיננית ביממה האחרונה.	ט. **נשים**: הריון/לידה ב – 6 חודשים אחרונים.

מצבים בהם יש לפנות לייעוץ לאחראי/ת ההתרמה:

א. נטילה כעת או בעבר של אחת מן התרופות הבאות: פרופסיה, פרואבניר, פרו-קיור, פינסטריד (פינסטריד), אבודרט, דואודרט (דוטסטריד), קיורטן, רואקוטן (איזוֹטְרֶטִינוֹאין), נְיאוֹטִיגאזון (אַציטְרֶטִין), טגיסון (אטרטינט).
ב. הנך צמחוני/ת או טבעוני/ת

הנחיות לאחר התרומה

מה לעשות בסיום התרומה	מה אסור לעשות בסיום התרומה
א. לאחר הוצאת המחט מהוריד יש ללחוץ על מקום הדקירה ולהרים את היד ישר וגבוה למשך 2 דקות. לאחר מכן יש לכופף אותה למשך 10 דקות נוספות.	א. אין לעשן ולשתות משקאות אלכוהוליים במשך שעתיים לאחר התרומה.
	ב. יש להמנע מלבצע פעילות מאומצת במשך 8 שעות לפחות.
ב. חשוב לשתות ולנוח בישיבה בחדר ההתרמה במשך כ – 10 דקות לפני צאתך לדרך ולהרבות בשתייה במהלך 24 השעות שלאחר התרומה.	ג. בשעתיים הבאות אין להרים משאות כבדים ולבצע פעילות מאומצת ביד בה בוצעה התרומה.
ג. באם את/ה חש/ה ברע דווח/י מיד לאחד מאנשי הצוות במקום ההתרמה.	
ד. נא לקבל אישור מאנשי הצוות לפני עזיבת מקום ההתרמה.	

מס' מנה :

שאלון תורם דם

מגן דוד אדום בישראל
MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL

שרותי הדם

לשימוש המתרים/מתשאל בלבד

אתר ההתרמה : _____ קוד אתר : _____ תאריך ההתרמה : _____

סוג התרמה * : שעת התרמה : _____

1. דם מלא 2. פרזיס 3. עצמית משך ההתרמה : ☐ עד 12דק' ☐ מעל 12 דק' ☐ מעל 15 דק'

אישור בכתב בשל גיל : * כן / לא

מאשר : _____

נא להקיף בעיגול.

חלק א' – פרטים אישיים

ס.ב.

1.1 מס ת.ז מלא בלבד	1.2 שם משפחה :	1.3 שם פרטי :	
1.4 מין : * זכר / נקבה	1.5 תאריך לידה יום / חודש / שנה	1.6 גיל	1.7 שם קודם פרטי : משפחה :
1.8 רחוב ומס' בית/ת.ד/ד.נ	1.9 מיקוד	1.10 עיר/ישוב	
1.11 טלפון בבית 0 -	1.12 טלפון בעבודה 0 -	1.13 טלפון נייד 0 -	
1.14 e-mail/ דוא"ל		1.15 חבר ארגון תורמי דם * כן / לא	
1.16 לרשום לזכות : * 1. ביטוח אישי 2. עבור חולה	1.16 A אני מסכים/מה שחלקים מהמנה והדגימות שתרמתי ישמשו למחקר * כן/לא		1.17 מסכים לזימון לתרום דם בעתיד * כן / לא
1.18 ארץ לידה	1.19 שנת עליה/הגעה לישראל	1.20 ארץ לידת אב	1.21 ארץ לידת אם

חלק ב' – המצבים שבהם אסור להשתמש במנת הדם :

אם אחד המצבים המפורטים מטה חל עליך, **אל תתרום/י דם** או ציין/י בסעיף 2.19 שהמנה **לא לעירוי**.
מנה זו לא תינתן לחולה – כדי לא לסכן את בריאותו.

2.1 קבלת טיפול בהורמון גדילה ממקור אנושי או עברת השתלת קרומי מח או קרנית, ממקור אנושי * כ ן/ לא	2.7 את/ה או בן/בת זוגך נבדקתם ונמצאתם חיובים לנוכחות נוגדנים לנגיף האיידס (HIV).
2.2 במשפחתך הקרובה יש מחלת עצבים בשם : "קרויצפלד-יעקב" או נאמר לך שבמשפחתך קיים סיכון למחלה זו. * כ ן/ לא	2.8 את/ה חולה המופיליה.
	2.10 הזרקת תרופות ללא מרשם רופא (כולל סטרואידים אנבולים).
2.3 שהייה בבריטניה בפרק זמן מצטבר של 6 חודשים בין השנים 1980 – 1996 או קבלת עירוי דם/ניתוח בבריטניה מאז 1980. * כ ן/ לא	2.11 שימוש בסמים בהזרקה או ב"הסנפה"
2.5 קבלת תשלום עבור יחסי מין.	2.12 את/ה נשא/ית של דלקת כבד (הפטיטיס – "צהבת") מסוג B או C.
2.13 האם אחד מהמצבים המפורטים בסעיפים 2.12 – 2.1 חל עליך ?	*** כן / לא**
2.16 שהיה מעל שנה בארץ בה שכיחות האיידס גבוהה וטרם עברו 12 חודשים מאז עזיבת האזור האנדמי	
2.17 קיום יחסי מין בין גברים ב-12 החודשים האחרונים	
2.18 האם אחד מהמצבים המפורטים בסעיף 2.16-2.17 חל עליך, או קיימת יחסי מין ב-12 החודשים האחרונים עם אנשים שהאמור בסעיפים 2.5-2.17 חל עליהם?	*** כן / לא**
2.19 אם קיימות סיבות אישיות או אחרות, שבגללן לא ניתן להשתמש במנת הדם שתתרום לעירוי לחולה, נא סמן/י במשבצת לא לעירוי.	
☐ **לא לעירוי ----->>**	

אם אחד מהמצבים המפורטים בחלק ב' חל עליך, המנה שתרמת לא תשמש לצורכי עירוי.
זכאותך לביטוח דם תישמר, כמקובל.

MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL

מגן דוד אדום בישראל

שאלון תורם דם

לשימוש המתרים/מתשאל בלבד

3.A האם קיימים פרטים רפואיים חריגים.*	לא	כן	סעיפים : _____
3.B האם קיים אישור להתרמה.*	לא	כן	שם מאשר : _____

* חלק ג' – פרטים רפואיים

			תאריך				תאריך
3.1 אני בריא/ה וחש/ה בטוב היום	לא	כן		3.11 אני סובל/ת מהגדלת בלוטות, הזעת לילה, איבוד משקל, חום.	לא	כן	
3.2 קיבלתי עירוי דם/מרכיבי דם ב – 6 החודשים האחרונים, הסיבה : _____	לא	כן		3.12 ביקרתי בחו"ל ב-12 החודשים האחרונים? פרט/י באלו ארצות : _____	לא	כן	כשיר
3.3 נטלתי תרופות בחודש האחרון (כולל משככי כאבים, אספירין, ברזל וויטמינים). פרט/י : _____ _____	לא	כן		3.13 גרתי מעל 6 חודשים בארץ נגועת מלריה או חליתי במלריה ב – 3 השנים האחרונות.	לא	כן	
				3.14 סבלתי ממחלה רצינית בעבר כגון גידול ממאיר, נטייה לדמם וכו'.	לא	כן	
3.4 קיבלתי חיסונים בחודש האחרון. פרט/י : _____	לא	כן		3.15 אני חולה בסכרת, מחלת לב או אפילפסיה.	לא	כן	
3.5 עברתי טיפול שיניים נרחב ב – 7 הימים האחרונים	לא	כן		3.16 עברתי ניתוח כלשהו פרט/י : _____	לא	כן	
3.6 קיבלתי טיפול נגד זיבה ו/או עגבת ב – 12 החודשים האחרונים	לא	כן		3.17 יש/היתה לי בעיה בריאותית אחרת (חריפה או כרונית)? פרט/י : _____ _____	לא	כן	
3.7 גרתי במחיצת חולה בדלקת כבד חריפה (צהבת) ב - 6 החודשים האחרונים	לא	כן		3.18 ננשכתי על ידי בע"ח זר ב – 2 החודשים האחרונים.	לא	כן	
3.8 חליתי בדלקת כבד (צהבת) . פרט/י איזה? _____	לא	כן		3.19 ביקרתי בחו"ל ב – 28 הימים האחרונים? פרט/י באלו ארצות : _____			
3.9 חליתי בשחפת/ברוצלוזיס בשנתיים האחרונות.	לא	כן		3.20 לנשים : האם היית בהריון?	לא	כן	
3.10 עשיתי כתובת קעקע, בדיקה אנדוסקופית עם ביופסיה, דיקור סיני, איפור קבוע, עגיל בגוף, אפילציה או נידקרתי במחט מזרק משומשת ב – 6 החודשים האחרונים.	לא	כן		3.21 לנשים : האם היית בהריון מאז התרומה הקודמת?	לא	כן	

4.0 הצהרה – קראתי/הוסבר לי והבנתי את המידע בשאלון ובדפי המידע. אני מצהיר/ה שהפרטים שמסרתי בשאלון זה הם נכונים, נמסרו מרצוני הטוב ואני מסכים/ה שישמרו במאגר תורמי הדם במד"א. אני מסכים/ה לבדיקת ההמוגלובין ולתרומת הדם ומודע/ת לכך שיכולות להיות להן תופעות לוואי (כגון התעלפות או שטף דם מוגבל באזור הדקירה) בשכיחות נמוכה. ידוע לי שהשימוש במנה ובדגימות שתרמתי יהיה על פי שיקולי הנהלת שירותי הדם, בהתאם לנדרש ולדף המידע שנמסר לי. אני מסכים/ה לאבחון סוג הדם המלא ואיפיון הטסיות שלי, כולל באמצעות בדיקה גנטית מד.נ.א (DNA) שיופק מהדגימות הנלוות לתרומה, כמוסבר בדף המידע, ולצורך האמור בלבד. ידוע לי שחל חיסיון על הפרטים שמסרתי. תוצאות חריגות של בדיקות המעבדה שתבוצענה במנה בהתאם לנוהלי משרד הבריאות, תובאנה לידיעתי ולא תועברנה לגורם אחר אלא אם העברה זו נדרשת על פי דין, ו/או במקרה של צורך רפואי לגורם רפואי, על פי כללי הסודיות הרפואית לפי החלטת הנהלת שירותי הדם, והמנה תושמד. ידוע לי שייתכן ושירותי הדם ייצרו עימי קשר לצורך בירור או ביצוע בדיקות נוספות.

לאנשי צבא : אני מסכים/ה להעברת תוצאות בדיקות המעבדה למקרפ"ר או לגורם רפואי שהוסמך על ידו.

תאריך: _____ **חתימת התורם/ת:** _____

5.0 הסכמה מדעת לשימוש בדגימות דם או במרכיבי דם שאינם מתאימים ו/או נדרשים לטיפול בחולים, לצרכי מחקר:

ידוע לי, כי לאחר ביצוע הבדיקות, דגימות הדם שנלקחו ממני מיועדות להשמדה, אך ייתכן ששארית מהן, בכמות של מ"ל בודדים או איזה ממרכיבי המנה שתרמתי עשויים לשמש למחקר רפואי. במקרה כזה :

א. אני מסכים/ה ששארית מדגימת הדם שלי, או איזה ממרכיבי המנה שתרמתי, ישמשו לכל מחקר רפואי שיאושר כדין או תהליכי פיתוח _____(חתימה)	**ב. אינני מסכים/ה** ששארית מדגימת הדם שלי, או איזה ממרכיבי המנה שתרמתי, ישמשו למחקר רפואי או תהליכי פיתוח _____(חתימה)

חלק ד' – לשימוש המתרים בלבד

לחץ דם : _____ דופק : _____ סדיר : * כן / לא	תגובה חריגה : * כן / לא
בודק לחץ דם : * מתרים / אחות/ חובש/ מתנדב/ ש"ל / פרמדיק/ רופא	* הרגשה לא טובה / התעלפות / חבלה / המטומה / הפסקת זרימה /
שם בודק לחץ דם : _____ המוגלובין : _____	אחר _____
שם מאשר התרמה : _____	פונה לבי"ח : * כן / לא על ידי מד"א : * כן / לא *סירב פינוי : * כן / לא
ניתן מכתב על תוצאת המוגלובין נמוכה. חתימת התורם/ת_____	

הערות מתרים/מתשאל : **האם קיימות הערות מתרים:** * כן ☐

מנה לא לטרומבוציטים :	כן ☐	מבחנת NAT ריקה :	כן ☐	דיווח מתרים לחלק ב' :	כן ☐
דם מיוחד להקפאה :	כן ☐	מבחנה לספירה :	כן ☐	דיווח מתרים לחלק ג' :	כן ☐
שקית ריקה :	כן ☐	עשיר בנוגדנים :	כן ☐	סעיף (חלק ג') : _____	
מנה לא סטרילית :	כן ☐	סוג נוגדן : _____		לברור :	כן ☐
מבחנות ריקות :	כן ☐	חסר IgA :	כן ☐	פרט : _____	

* סוג השקית : 3. משולשת 4. פלסמהפרזיס 5. טרומבופרזיס 9. כפולה ב- SAGM + פילטר	משקל מנה : _____	בודק/ת המוגלובין : שם : קוד :	כשירות : שם : קוד :	מתשאל : שם : קוד :

הערות : _____

מתרים : שם : קוד :

MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL
מגן דוד אדום בישראל
שרותי הדם

שאלון תורם דם

מידע לתורמי/ות הדם

תורם/ת יקר/ה- תודה שבאת

לידיעתך, תהליך התרומה כולו אורך כ-30 דקות.

להלן תשובות למספר שאלות שכיחות:

כמה ולמה?

- כדי לעמוד בדרישות הגוברות של מערכת הבריאות בישראל, יש להתרים 1,200 מנות דם בכל יום (30,000 מנות בשנה, לכל מיליון תושבים).
- התרמות הדם בישראל מבוצעות ע"י שירותי הדם של מד"א, במטרה לספק לכלל בתי החולים בארץ ולצה"ל את כל מרכיבי הדם הדרושים לטיפול בחולים ובפצועים, בשיגרה ובשעת חירום.
- לא ניתן עדיין לייצר דם במעבדה ולכן לדם אין תחליף, כך שרק תרומת דם מאדם אחד יכולה להציל אדם אחר.

למה חשובה התרומה בהתנדבות?

- להגברת בטיחות ואיכות מנות הדם חשוב מאד שתרומת הדם תינתן בהתנדבות, וללא כל תמורה כספית. תורמים מתנדבים מוסרים מידע אמין על הרגלי חייהם ועל בעיות רפואיות העלולות להזיק לבריאותם או לחולים שיקבלו את המנה בעירוי.

חשוב לדעת שחל חיסיון מלא על המידע שתמסור/י, כמו גם על תוצאות הבדיקות שיבוצעו במנה.

<u>בבקשה אל תתרום/י כדי להיבדק לאיידס!</u>

מי?

- כל אדם בריא, מגיל 17, במשקל 50 ק"ג ומעלה יכול לתרום מנת דם, ללא כל חשש לבריאותו. בגילאים 17-18 נדרש אישור הורים . מעל גיל 60 בתרומה ראשונה וגיל 65 בתרומה חוזרת – נדרש אישור שנתי מהרופא המטפל.
- ניתן לתרום דם כל שלושה חדשים ללא כל סיכון לבריאות התורם.

מהו תהליך ההתרמה?

- תהליך התרומה כולו אורך כ-30 דקות!
- בשלב הראשון תאושר התאמתך לתרום- בהסתמך על תרומותיך בעבר,באמצעות בדיקת קובץ התורמים.
- לאחר מילוי שאלון התורם, תיערך עימך ע"י המתרים/ה שיחת תישאול בפרטיות.
- לכל תורם/ת בודקים לחץ דם ולתורמות גם רמת המוגלובין.
- לאחר הרישום תופנה/י לתרום דם בערכה סטרילית חד-פעמית.
- לאחר התרומה יש לשתות ולנוח באתר ההתרמה 10 דקות לפחות.

מה עושים בדם?

<u>בדיקות למנות:</u>

- כל מנה נבדקת לקביעת סוג הדם ולאיתור גורמים למחלות העלולות לפגוע במקבל הדם (כגון דלקת כבד נגיפית, איידס ועגבת).
- תורמים שבדמם מתגלה עדות ברורה לחשיפה לאחד הגורמים מקבלים על כך הודעה, עשויים להקרא לבדיקות נוספות, ומופנים לקבלת טיפול רפואי, והמנה שנתרמה מושמדת. על מידע זה חל חיסיון רפואי מלא, עפ"י דין.
- הודעה נשלחת גם לתורמים שהתגלו כבעלי תת-סוג דם נדיר, חלק מבדיקות אלו מתבצעות באמצעות בדיקה גנטית מד.נ.א (DNA) שיופק מהדגימות הנלוות לתרומה. בבדיקה הגנטית אנו בודקים אך ורק תת קבוצות של סוגי הדם והטסיות, במטרה להתאים מנות ומרכיבי דם עבור מטופלים ו/או לקבוע תת קבוצה בתורם. בדיקות אלו אינן משמשות לזיהוי מחלות או נשאות של מחלה.
- לעיתים עלולים מקבלי הדם לפתח תגובה קשה לעירוי, שמתבטאת בפגיעה ריאתית, מסכנת חיים. בין הגורמים לתגובה זאת יכולים להיות נוגדנים נגד תאי הדם הלבנים בגוף , השכיחים יותר בנשים שהיו בהריון. לכן נוספו לשאלון שאלות 3.20-3.21. מנות אלו יבדקו לנוכחות anti-HLA

<u>הכנת מרכיבי דם-שימוש נכון במנה שתרמת:</u>

- נפח מנת הדם שתרמת הוא כ-1/2 ליטר. כל מנה מופרדת למספר מרכיבים, ולכל מרכיב יש "זמן חיי מדף" וטמפרטורת אחסון שונים. כל חולה יקבל את המרכיב הדרוש לו להצלת חייו, כמקובל ברפואה המודרנית.

המרכיב	"זמן חיים"	התוויה לשימוש
כדוריות דם אדומות	35-42 יום	חוסר דם (אנמיה)
טסיות	5 ימים	דימומים
פלסמה	מספר חודשים	הפרעות בקרישה
תאי דם לבנים	48 שעות	טיפול בפצעים

<u>שימוש למחקר ופיתוח:</u>

- מרכיבים שאינם מתאימים ו/או נדרשים לטיפול בחולים ודגימות דם שהטיפול בהן הסתיים עשויים לשמש לצורכי מחקר ופיתוח.
- במהלך הכנת מרכיבי הדם נוצרים עודפי פלסמה ומרכיבים אחרים שניתן לנצלם להפקת מספר רב של תרופות חיוניות להצלת חיים ולהקלה בטיפול בחולים, במפעלי תרופות שהתמחותם בכך.
- באם מנת הפלסמה שתרמת לא תידרש ע"י בתי החולים בארץ, היא תסופק למפעל בינלאומי לפרקציונציה (הפרדת פלסמה), שם יפיקו ממנה, באמצעות ידע וטכנולוגיה מתקדמים, תרופות שונות ותוצרים נוספים שבעזרתם ניתן יהיה לטפל ולהציל חיי אלפי חולים נוספים.

תודה מכל הלב

- תרומת דם היא מעשה נאצל של עזרה לזולת. בעזרת עירוי מרכיבי הדם ניתן להציל באופן מיידי חייהם של חולים רבים.
- נשמח אם תתמיד/י ותתרום/מי דם מספר פעמים בשנה, כולל בשבוע שחל בו יום הולדתך, תרומת דם למען יקיריך ולמען כל הנזקקים לדם ומרכיביו.

תוך 48 שעות מנת הדם שתרמת תציל חיים!

www.mdais.org

נספח 2 - דוגמה למכתב

שלום רב,

הנדון: **תוצאת המוגלובין נמוכה לפני תרומת דם**

אנו מודים לך על שהגעת לתרום דם במסגרת _____.

בדיקת רמת ההמוגלובין שביצענו לך בטרם תרומת הדם נמצא ערך נמוך ולכן לא יכולת לתרום דם.
(הערכים התקינים המאפשרים תרומת דם הם: 12-16 גרם% לאישה ו- 13-18 גרם% לגבר).

הגורם השכיח לירידה ברמת ההמוגלובין הוא חסר דם (אנמיה) הנובע מחוסר בברזל **(והוא שכיח בעיקר אצל נשים בשל דמם במחזור החודשי ו/או הרגלי תזונה, אך גם במקרים אחרים).**

יש לציין שחסר בברזל עלול לגרום לירידה בתפקוד הכללי וביכולת הלמידה, עייפות ותופעות נוספות.

אנו ממליצים לפנות עם מכתבנו לרופא המטפל שלך לאישור הממצא ולהמשך בירור וטיפול. מומלץ לחזור על הבדיקה.

בברכת בריאות שלמה,

ד"ר _____

מנהל/ת בנק הדם

נספח 21

משרד המשפטים
היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

לכבוד

מר בני כשריאל

ראש עיריית מעלה אדומים

ז׳ תשרי תשע״ח

27 ספטמבר 2017

שלום רב,

<u>הנדון: חשד לקיומה של מדיניות גזענית ואפליית ילדים על רקע צבע עור בעיריית מעלה אדומים</u>

במשרדנו התקבלה תלונה חמורה של הורי התלמיד הגרו מהרטו, תלמיד בכיתה א׳, ושל גב׳ זיוה מקונן, מנכ״לית ״אגודת יהודי אתיופיה״, על סירובכם לאפשר לילד בכיתה א׳ ללמוד בבית ספר קרוב לביתו- בבית ספר שבו לומדת אחותו הגדולה.

מכתב זה בא לאחר פנייתנו לגורמים הרלוונטיים בעירייה , כדי לקבל הסבר על פשר הסירוב לאפשר לילד בכיתה א׳ ללמוד בבית ספר יחד עם אחותו, כמו כל ילד ישראלי אחר שאינו ממוצא אתיופי.

עפ״י התלונה, וכן מההסברים ששמענו בעצמנו עם הגורמים עמם שוחחנו – פשר הסירוב הוא מדיניות שהנך מקיים בעניין יוצאי אתיופיה, על רקע צבע עורם.

תוצאת מדיניות זו, תהא הכוונה שמאחוריה אשר תהא, היא גזענית ומקוממת, כאשר מדיניות זו מופעלת אך ורק כלפי יוצאי אתיופיה, ואך ורק בשם צבע עורם, ורק הם מפוזרים לכל עבר כאילו היו חפצים, כאילו היו ״בעיה״ שצריך לפזרה כדי להתחלק ב״נטל״.

האירוע דנן חמור במיוחד, כאשר אמו של הילד מהרטו, מטפלת בביתה ובילד נוסף עם צרכים מיוחדים ובקשתה לאפשר לילדה הקט, שלראשונה מגיע לבית ספר בכיתה א׳, ללכת לבית הספר קרוב בליווי אחותו הגדולה, היא בקשה נכונה והגיונית שהיה צריך להיענות לה לאלתר.

אנו תמהים כאשר בשם אותה ״מדיניות״, אינכם מגלים התחשבות בסיפור אנושי קורע לב, כמו הסיפור של מהרטו. ההתעקשות ליישם מדיניות גזענית זו על גבו של ילד, היא פסולה ובלתי חוקית.

<u>חוק זכויות התלמיד, תשס״א-2000, קובע כי,</u> חובתה של רשות חינוך מקומית לא ליצור אפליה בין ילדים בכל הקשור ללימודים במוסד חינוכי.

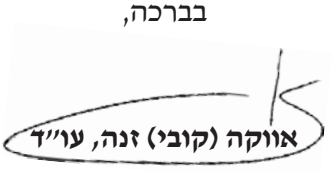
סעיף 5 ל<u>**חוק זכויות התלמיד**</u> אוסר במפורש על רשות חינוך מקומית או על מוסד חינוך להפלות תלמיד לרבות מטעמים עדתיים. איסור ההפליה מתייחס במפורש הן לרישום התלמיד למוסד החינוכי, הן לקבלתו והן להרחקתו ממוסד החינוך (סעיף 5 (א) (1) לחוק).

אדגיש, כי פגיעה בשוויון על רקע השתייכות קבוצתית, הינה מהגילויים הקשים והחמורים של הפגיעה בזכות לשוויון, הכרוכה בהשפלתו של אדם ופגיעה בכבודו, ומהווה ביטוי גזענות מובהק.

בטרם אנקוט בצעדים נוספים, משפטיים ואחרים, אשר עדיין נשקלים, הנני פונה אליך בזאת, על מנת שתתקן לאלתר החלטה אומללה זו ותאפשר לתלמיד מהרטו, לממש את זכותו ללמוד בבית ספר קרוב למקום מגוריו, ביחד עם אחותו.

ממתין להתייחסותך בהקדם.

בברכה,

אווקה (קובי) זנה, עו"ד

ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

העתק:

1. מר שמואל אבוהב, מנכ"ל משרד החינוך
2. מר מרדכי כהן, מנכ"ל משרד הפנים.
3. עו"ד דינה זילבר, משנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט מנהלי ציבורי)
4. עו"ד רז נזרי, משנה ליועץ המשפטי לממשלה (חוקתי- ציבורי)
5. עו"ד יהודה זימרת- יועמ"ש משרד הפנים.
6. עו"ד איילת מלקמן, יועמ"ש משרד החינוך
7. עו"ד גלעד רוגל- יועמ"ש עיריית מעלה אדומים.
8. גב' טלל דולב, ראש מטה יישום תכניות יוצאי אתיופיה במשרד רה"מ
9. גב' זיוה דגו, מנכ"לית אגדות יהודי אתיופיה.

נספח 22

משרד המשפטים
היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

30 ינואר 2018

יד בשבט תשע"ח

לכבוד

מר עופר זלביגר, מנכ"ל חברת "דן"

באמצעות מייל: Oferz@dan.co.il

באמצעות פקס: **03-6933466**

שלום רב,

<u>הנדון: הפליה אסורה על רקע גזעני של חברת "דן" כלפי תלמידים יוצאי אתיופיה</u>

1. בחודש יולי 2016 פורסם דו"ח הצוות הבין משרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשות מנכ"לית משרד המשפטים, גב' אמי פלמור (להלן: "**ועדת פלמור**"). ועדת פלמור הוקמה ביום 04.02.2016, בהחלטת ממשלה מס' 1107. בתום עבודה מאומצת, הגישה ועדת ועדת פלמור את מסקנותיה לראש הממשלה, הכוללות למעלה מ- 50 המלצות.
2. בתאריך 19.08.2016 התכנסה "ועדת שרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא אתיופיה", בראשות ראש הממשלה בנימין נתניהו, אשר אימצה את כלל המלצות ועדת פלמור במסגרת החלטת ממשלה 1958.
3. אחת ההמלצות המרכזיות בועדת פלמור, התייחסה להקמת יחידה ממשלתית לתיאום המאבק בגזענות. המלצה זו יושמה- היחידה הוקמה והיא מטפלת בפניות של כלל החברה הישראלית על רקע גזענות ממסדית וגזענות בקרב נותני שירות ציבורי.
4. בתאריך 24.1.18, התקבלו במשרדינו מספר תלונות של תלמידים ממוצא אתיופי על חשד להפליה גזענית של נהגת המועסקת בחברת "דן". על פי התלונות שהועברו ליחידתנו, בתאריך 23.1.18, בתום הלימודים, ביקשו תלמידים ממוצא אתיופי, בכיתות ז'- י' (להלן: "התלמידים"), להשתמש בשירותי התחבורה הציבורית בקו 25 של חברת "דן" בתל אביב.
5. לתדהמתם של התלמידים ושל לקוחות נוספים שאינם ממוצא אתיופי, אותה נהגת המועסקת בחברתכם, סירבה להעניק לתלמידים שירות ציבורי על רקע מוצאם האתיופי. ניסיונם של התלמידים, אשר עמדו והמתינו לעלות לאוטובוס ביום קר וגשום, לשכנע את הנהגת לאפשר להם לעלות לאוטובוס ולהגיע ליעדם, לא צלח והנהגת נשארה בדעתה ומנעה שירות ציבורי על בסיס גזעני לכאורה.
6. מאחר שהאירוע תועד והופץ ברשתות החברתיות, ניתן להתרשם כי מדובר בהתנהגות, הפוסלת את כלל תלמידים ממוצא אתיופי לצרוך שירות ציבורי בחברת "דן" בתל אביב.
7. בשיחה שקיימתי עם התלמידים והוריהם, תיארו השפלה קשה ורמיסת כבודם בפומבי ומניעת שירות ציבורי על רקע גזעני.
8. עוד שיתפו התלמידים והוריהם, כי תופעות גזעניות אלה אינן חריגות בחברת "דן" וכי תלמידים יוצאי אתיופיה נאלצים לאחר לשיעורים בבוקר ואינם מצליחים לשוב בזמן

לביתם בשל התנהגות גזענית של נהגים בחברת "דן", שלא עוצרים להם בתחנות בהן הם ממתינים. ההורים והתלמידים תיארו בפניי, בכאב רב, התנהלות בעייתית של נהגים בחברת "דן" כלפי יוצאי אתיופיה.

9. חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 (להלן –חוק איסור הפליה) אוסר, בין היתר, על הפליה בהספקת מוצר או שירות ציבורי, במתן כניסה למקום ציבורי או במתן שירות במקום ציבורי מחמת: גזע, דת או קבוצה דתית, לאום, ארץ מוצא...גיל...".

10. התנהגות גזענית ופסולה, לכאורה, במקום ציבורי ובמתן שירות ציבורי על ידי מי שמועסקת על ידכם, הנה עבירה לפי חוק איסור הפליה.

11. למרבה הצער, אין מדובר באירוע גזעני יחיד המתבצע במסגרת אוטובוס של חברת "דן". לפני מספר חודשים, בחודש ספטמבר 2017, אירע אירוע קשה וחמור של התקפה גזענית על רקע צבע עור, כלפי נוסעת מקהילת העבריים בעיר באר שבע. ההתקפה הגזענית בוצעה על ידי נוסעת בתוך אוטובוס של חברת "דן", האירוע תועד והועלה לרשת. במקרה זה, לא עשה הנהג דבר כדי להגן על הנוסעת מפני התקפה גזענית נוראית זו ולא ידוע לי כי חברת "דן" עשתה דבר מה למנוע הישנות אירוע דומה.

12. תמוהה בעיני תגובת חברת "דן" לאירוע הגזעני בבאר שבע כי: "קיימים מקרים רבים של גזענות וחיכוכים בתחבורה הציבורית בישראל. נהגי האוטובוס תפקידם לנהוג ולהוביל את הנוסעים בבטחה ליעדם".

13. להבנתי, חובה עליכם לשמור על בטחון לקוחותיכם, גם כאשר הם מותקפים מילולית (שבקלות יכולה להסלים לאלימות פיזית) ולדאוג שלא יתבצעו במהלך נסיעה עבירות פליליות כלפי לקוחותיכם בכלל ועל על רקע גזעני בפרט.

14. בנסיבות אלה, אבקשך כי תפעל למצוי הטיפול באירוע חמור זה, לרבות נקיטת אמצעים משמעותיים הדרושים לטיפול הולם בהתנהגות פסולה זו, ולעדכן אותנו בתוצאות.

15. כמו כן, אבקש לעדכן אותנו אילו צעדים נקטתם ואילו צעדים בכוונתכם לנקוט על מנת למגר תופעות גזענות שהתקיימו ושעשויות להתקיים, הן על ידי עובדים והן על ידי נוסעים, בחברת" דן".

16. יובהר, כי אין בפנייתנו זו כדי למנוע ו/או לייתר נקיטת הליכים נוספים, במסגרת החוק, למיצוי מלוא זכויותיהם של הנפגעים מאירוע זה.

בברכה,

אווקה (קובי) זנה, עו"ד

ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

טלפון: 02-6466052, נייד: 050-6216760, דוא"ל: antiracismunit@justice.gov.il

העתק:

1. גב' קרן טרנר-אייל, מנכ"לית משרד התחבורה והבטיחות בדרכים
2. ד"ר אביחי מנדלבליט, היועץ המשפטי לממשלה

נספח 24

משרד המשפטים
היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

תאריך: א׳ אלול תשע״ז

23 אוגוסט 2017

לכבוד

מנהל לשכת הפרסום הממשלתית

מנהל לשכת העיתונות הממשלתית

מנכ״לי משרדי ממשלה ומנהלי יחידות הסמך

שלום וברכה,

<u>הנדון: מניעת פרסומים ממשלתיים שעלולים לחזק דעות קדומות וסטריאוטיפים</u>

מסמך זה בא להסדיר את סוגיית אופן הצגתם של יוצאי אתיופיה ואוכלוסיות אחרות הסובלות מדעות קדומות וסטריאוטיפים, בפרסומים של המשרדים הממשלתיים בתקשורת ובמרחב הציבורי בכלל.

<u>הקדמה:</u>

בחודש יולי 2016 פורסם דו״ח הצוות הבין משרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשות מנכ״לית משרד המשפטים, גב׳ אמי פלמור (להלן: ״**ועדת פלמור**״). ועדת פלמור הוקמה ביום 04.02.2016, בהחלטת ממשלה מס׳ 1107.

בתאריך 19.08.2016 התכנסה ״ועדת שרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי״ (להלן: ״**ועדת שרים**״), בראשות ראש הממשלה מר בנימין נתניהו, אשר אימצה את כלל המלצות ועדת פלמור. ההמלצות עוגנו בהחלטת ממשלה מספר 1958 מיום 19.08.2016 המחייבת את כלל משרדי הממשלה (להלן: ״**החלטת הממשלה**״). מצ״ב קישור להחלטת הממשלה:

http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2016/Pages/dec1958.aspx

בין 53 המלצות ועדת פלמור, אומצה ההמלצה להקים יחידה ממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים (להלן: "**היחידה**"), שתרכז את הפעילות הממשלתית במניעת גזענות ואפליה.

היחידה הוסמכה על ידי הממשלה, בין היתר, לקבל תלונות בנושא גזענות ולנתב הטיפול בהן לגורמים המוסמכים; לרכז מידע בנושא המאבק בגזענות; לפעול למניעת גזענות, לרבות מופעי גזענות בתקשורת; ולהגיש דו"ח לממשלה על פעילות משרדי הממשלה השונים למיגור גזענות.

זאת ועוד, היחידה הוסמכה על ידי הממשלה לפעול **להנכחה חיובית של יוצאי אתיופיה.** ההנכחה החיובית תתבצע, בין בפעילות עם התקשורת ובין בפעילות עם משרדי הממשלה, על מנת למנוע הצגת יוצאי אתיופיה באופן שמחזק דעות קדומות וסטריאוטיפים.

חלק חשוב בהנכחה החיובית של יוצאי אתיופיה , מתחיל בהימנעות מהנכחתם באופן שלילי על ידי משרדי הממשלה, גם כאשר הכוונה טובה והמטרה חשובה.

<u>רקע:</u>

במהלך חודש יולי 2017, יצא משרד הכלכלה בקמפיין לעידוד העסקה איכותית של יוצאי אתיופיה, במסגרת תכנית "תנופה בתעסוקה". בקמפיין הציעה המדינה, באמצעות משרד הכלכלה, לשלם למעסיקים כדי שאלה יעסיקו את יוצאי אתיופיה באופן שוויוני. אמנם הכוונה הייתה טובה, אך הקמפיין התעלם מעיקר הבעיה: אפליה בתעסוקה הנובעת מדעות קדומות וסטראוטיפים. בהתעלמותו משורש הבעיה, ובאופן שבו התבסס הקמפיין על תפיסות גזעניות לפיהן יוצאי אתיופיה משתייכים לקבוצות אוכלוסיה הנתפסות כחלשות ונחותות, פרסום הקמפיין גרם לכעס בקרב יוצאי אתיופיה וגרר תגובות רבות מצדם המוחות על אופן הצגתם בקמפיין.

מצורף קישור לעצומה בנושא זה מעל 500 חתימות: https://www.atzuma.co.il/zulat

בפנייתנו לגורמים הרלוונטיים במשרד הכלכלה, טענו כי התייעצו עם גורמים חוץ ממשלתיים, בין היתר, עם עמותת "טבקה" וקיבלו את אישורם לקמפיין. בסופו של דבר, הקמפיין לא נעצר מיד עם פנייתנו, אלא כעבור שבועיים ולאחר מחאות נמרצות של יוצאי אתיופיה להפסיק את הקמפיין לאלתר. הנזק התדמיתי, לפחות מבחינת יוצאי אתיופיה, כבר נעשה.

בנסיבות אלה, ועל מנת למנוע הישנות מקרים נוספים של קמפיינים ופרסומים שיווקיים ממשלתיים, העלולים לחזק דעות קדומות וסטריאוטיפים שליליים, גובשו קווים מנחים בנושא.

<u>קווים מנחים:</u>

1. בכל קמפיין או פרסום שיווקי, יש לקיים בחינה מעמיקה כי אינו מקיים או מחזק סטריאוטיפים ודעות קדומות. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות עומדת לרשות המשרדים והיחידות לסיוע וייעוץ בקיום בחינה כאמור.
הדברים אמורים ביתר שאת לגבי פרסומים המתייחסים לנושאים חברתיים מורכבים הכרוכים בקידום הייצוג ההולם וההשתלבות של קבוצות אוכלוסייה.
2. במקרים בהם ניתן להשיג את המטרה ללא קמפיין או פרסום שיווקי המתייחס לישראלים יוצאי אתיופיה או לקבוצות אחרות הזכאיות לקידום, מומלץ להשתדל להימנע מקמפיין שיווקי ולפעול ישירות מול הגורמים הרלוונטיים שעימם אפשר לקדם את הנושא.
3. ככלל, קמפיין ופרסום שיווקי ממשלתי לקידום אוכלוסיות הזכאיות לקידום במסגרת חקיקה או החלטת ממשלה, בשל הפליה על רקע דעות קדומות וסטריאוטיפים, צריך לכלול "...מסרים מתאימים למיגור הגזענות" (כמפורט בהחלטת ממשלה מספר 1958- מיגור גזענות נגד יוצאי אתיופיה), להעלות לסדר היום הציבורי את ההכרה בתופעות האפליה והגזענות ולקדם שינוי חברתי של אפס סובלנות כלפי תופעות אלה.
4. אין בהנחיה זו כדי לאסור או להגביל היוועצות עם גורמים חוץ ממשלתיים בנושאי פרסומים שיווקיים או קמפיינים ביחס ליוצאי אתיופיה ובכלל, אלא כדי להציע שירות של הגורם הממשלתי שהופקד על הנושא שהינו היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים. היחידה הינה הכתובת האולטימטיבית להיוועצות ושיתוף פעולה עם כלל משרדי הממשלה, בנושא זה, ובטרם יופק או יופץ קמפיין או פרסום שיווקי, שעלול ליצור ולחזק דעות קדומות וסטריאוטיפים.
5. אמצעי קשר לפניות ובירורים בכל נושא הקשור למניעת גזענות ואפליה:
   - כתובת מייל: antiracismunit@justice.gov.il.
   - טלפון: 02-6466052, פקס 02-6468016.

בברכה,

אווקה (קובי) זנה, עו"ד

ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

טלפון: 02-6466052, נייד: 050-6216760, דוא"ל: antiracismunit@justice.gov.il

נספח 25

משרד המשפטים
היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

תאריך: ב' טבת תשע"ח

20 דצמבר 2017

לכבוד

ד"ר אביחי מנדלבליט- היועץ המשפטי לממשלה

מכובדי שלום וברכה,

<u>הנדון: בקשה דחופה להסיר מועמדות הרב אליהו אסולין לבחירת רב עיר בחדרה</u>

1. כידוע לך בוודאי, בחודש יולי 2016 פורסם דו"ח הצוות הבין משרדי למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה, בראשותה של מנכ"לית משרד המשפטים, גב' אמי פלמור (להלן: "**ועדת פלמור**"). ועדת פלמור הוקמה ביום 04.02.2016, בהחלטת ממשלה מס' 1107.
2. בתאריך 19.08.2016 התכנסה "ועדת שרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי" (להלן: "**וועדת שרים**"), אשר אימצה את כלל המלצות ועדת פלמור במסגרת החלטת ממשלה מס' 1958.
3. בהמלצה מס' 12 בנספח א' בהחלטת הממשלה, קבעה הממשלה את צורך לנהל: הליכים משמעתיים כלפי בעלי מקצועות רישויים- בחינת האפשרות לגיבוש הנחייה לגבי בעלי מקצועות רישויים כאמור בהמלצה מס 11 בנוגע לעבירת משמעת של " התנהגות שאינה הולמת", ולהביאה לידיעת הגורמים המופקדים על אכיפת דיני המשמעת של בעלי מקצועות רישויים.
4. המלצה 11 בנספח א' בהחלטת ממשלה קבעה את הצורך למצות הדין עם עברייני גזענות בשירות המדינה ובשירות הציבורי בכלל:
בחינת אפשרות לגיבוש הנחייה המפרשת את עבירת המשמעת של "התנהגות שאינה הולמת" בדיני המשמעת באופן הכולל, במקרים המתאימים, **התנהגות פיזית או מילולית של עובד או משרת ציבור שיש בה משום גזענות או הפליה**, במטרה לעשות שימוש במערך הדין המשמעתי, **בנוסף לטיפול מינהלי** בהתנהגות כאמור.
5. במהלך חודש נובמבר 2016 התפרסם, בתאגיד "כאן", על ידי העיתונאי אוריה אלקיים, תחקיר מקיף אודות פשעיו של הרב אסולין (להלן: התחקיר), פשעים שביצע מתוך

כחלק מהשירות שניתן לך במשרד המשפטים אנו מזמינים אותך להיכנס לאתר כל זכות בכתובת: kolzchut.org.il/justice כי יש לך את הזכות לדעת מהן הזכויות שלך!

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים 9149001
טלפון: 02-6466052/3 פקס: 02-6468016
דוא"ל: antiracismunit@justice.gov.il

מניעים של בצע כסף ובכוונה ברורה לפגוע באוכלוסיות שנתפסו בעיני כמוחלשות, והכל מתוך עמדות ותפיסות גזעניות חמורות.

6. התחקיר הארוך והמקיף, כלל התבטאויות גזעניות שיש בהן, לדעתי, משום הסתה לגזענות ולאלימות, תוך לשון הרע בוטה על רקע גזעני. כפי שעלה בתחקיר, הפיץ הרב אסולין את משנתו הגזענית בין תלמידיו.

7. בתחקיר תועד הרב אסולין מלמד לפגוע, בכוונה תחילה, בתינוקות חסרי ישע ממוצא אתיופי, מתוך תפיסה גזענית כי אתיופים "**לא מבינים כלום**". הרב אסולין ממשיך ומפציר באדם שאין לו שום הכשרה "**לחתוך אצל אתיופים וקווקזים**", וזאת מתוך תפיסה גזענית ברורה "**כי הם לא מבינים מה זה**".

8. הרב אסולין המשיך ללמד את משנתו הגזענית תוך הנחייה ברורה לתלמידו, חסר הכשרה לחלוטין, כי תינוקות אלה הם "**בשר תותחים**", שאפשר לפגוע בהם, וכלשונו: "**גם אם תחתוך עקום , לא יגידו כלום, כי הם לא מבינים כלום**". קישור לתחקיר מצ"ב:

http://www.ch10.co.il/news/328299/#.WjnUl_krLrc

9. בעקבות התחקיר, זומן הרב אסולין להתייצב בפני וועדה במחלקת מוהלים של הרבנות הראשית לישראל, לבחינת שלילת רישיונו (להלן: הועדה). הועדה התכנסה ביום 12.12.2016.

10. באופן לא מפתיע, הרב אסולין בחר לא לקחת אחריות על מעשיו בפני הועדה, והוא תירץ תירוצים שונים וחסרי אחריות למעשיו הקשים. אולם, הועדה לא התרשמה מתירוצים אלה, דחתה את גרסאותיו השונות וקבעה, כי בהתנגהותו של הרב אסולין פגמים חמורים, הכוללים התבטאויות גזעניות ופגיעה בחסרי ישע על רקע גזעני, כמפורט להלן:

1. התבטאויותיו חמורות, פוגעניות ובלתי ראויות כלפי אוכלוסיות שלמות של יהודים ושל אינם- יהודים.
2. אפשר לתלמיד לבצע מילה ללא ניסיון קודם, ואף האיץ בו לעשות כן למרות הסתייגותו (של התלמיד- א.ק.ז).
3. האיץ בתלמיד לחפש בריתות בין האוכלוסיות המוחלשות מתוך הנחה שהם אינם מבינים את ההבדל בין מוהל מוסמך לתלמיד וכי לא תהיה להם בעיה שהלמיד יעשה 'טעויות', כך הוא ילמד, ויהיה אפשר לעשות תיקונים.

11. למרות דברים קשים אלה של הועדה, החליטה הועדה לנקוט נגדו ענישה מקלה ובלתי הולמת את מעשיו החמורים של הרב אסולין:

א. לשלול את הסמכתו של אסולין ללמד תלמידים במשך 3 שנים. בתום 3 שנים, במידה שהרב אסולין יגיש בקשה, עניינו ייבחן מחדש על ידי הועדה.

ב. השעיית הסמכתו כמוהל מוסמך על תנאי, למשך 3 שנים, כך שכל הפרה מצידו של נהלי הועדה, לרבות התנהגות בלתי הולמת, במשך תקופה זו, תביא לביטול הסמכתו לאלתר.

[עותק מהחלטת הועדה מצ"ב]

12. למרות המפורט בסעיף 10 לעיל, עשתה הועדה חסד עם הרב אסולין ולא נקטה בצעדים משמעותיים כאמור, צעדים שיבטאו סלידה והוקעה של התנהגות גזענית זו על ידי הרב אסולין.

כחלק מהשירות שניתן לך במשרד המשפטים אנו מזמינים אותך להיכנס לאתר כל זכות בכתובת: kolzchut.org.il/justice כי יש לך את הזכות לדעת מהן הזכויות שלך!

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים 9149001
טלפון: 02-6466052/3 פקס: 02-6468016
דוא"ל: antiracismunit@justice.gov.il

13. והנה, עוד לא יבשה הדיו על החלטת הועדה, הקובעת פגמים קשים בהתהגותו של הרב אסולין, וככל הנראה, למרבה הצער, הבין הרב אסולין את החסד שקיבל מהועדה כהיתר למלא תפקיד ציבורי משמעותי.
14. וכך לא ראה הרב אסולין מניעה כל שהיא להגיש מועמדות לתפקד רב עיר, ואף הרבנות הראשית לישראל כשלה, כאשר לא ראתה כל בעיה כי ימלא תפקיד ציבורי בכיר ביותר בשורותיה.
15. במציאות אחרת של שמירה על טוהר המידות והבנת תפקיד משרת ציבור, הרב אסולין היה נפסל על הסף ולא היה נכלל על ידי הרבנות הראשית כמועמד "כשיר" למלא תפקיד רב- עיר.
16. תפקיד רב- עיר, שמהווה גורם רוחני- הלכתי לציבור רחב, מחייב, להבנתי, כי יבוא לתפקיד זה "נקי כפיים ובר לבב". ברי כי התנהגותו של הרב אסולין עד כה מלמדת, כי אינו ראוי למלא כל תפקיד ציבורי!
17. אומנם טרם יצאו הנחיות מתאימות על ידי אדוני כפי החלטת הממשלה, שהציבה יעד חשוב ומשמעותי למאבק בגזענות הממסדית, אבל ברור כי החלטת הממשלה למאבק בגזענות הממסדית, נועדה, בין היתר, למנוע מצב בעייתי בו איש ציבור שכשל בגזענות, ימלא תפקיד ציבורי.
18. יש לציין בעניין זה, כי אדוני נתן את ברכתו ליישום החלטת הממשלה ואף מעבר לכך, כדי להיאבק, באופן נחוש ובלתי מתפשר, בתופעות הגזענות הקיימת בשירות המדינה בפרט ובשירות הציבורי בכלל.
19. יוצא אפוא כי הכשרת מועמדותו של הרב אסולין לתפקיד רב עיר, מהווה פגיעה קשה באינטרס הציבורי. לא זו אף זו, הכשרת מועמדותו של הרב אסולין לתפקיד רב עיר, היא בבחינת יריקה בפני קורבנותיו הרבים של הרב אסולין, תוך הפגנת בוז ולעג, ואף עלול להעניק הכשר להתנהגויות גזעניות כאלה בעתיד.
20. בנסיבות אלה, אני פונה אליך, באופן דחוף, לפעול להסרת מועמדותו של הרב אסולין מרשימת המועמדים לבחירת רב עיר בחדרה.

בברכה,

אווקה (קובי) זנה, עו"ד

ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

כחלק מהשירות שניתן לך במשרד המשפטים אנו מזמינים אותך להיכנס לאתר כל זכות בכתובת: kolzchut.org.il/justice כי יש לך את הזכות לדעת מהן הזכויות שלך!

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים 9149001
טלפון: 02-6466052/3 פקס: 02-6468016
דוא"ל: antiracismunit@justice.gov.il

נספח 26

מדינת ישראל
משרד המשפטים

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי)

ירושלים : ה' שבט תשע"ח
21 ינואר 2018
תיקנו : 803-98-2013-000138
סימוכין : 803-99-2018-006017

לכבוד
הרב אליהו אסולין
וולפברג 1
חדרה

שלום רב,

הנדון : **<u>מועמדותך לכהונת רב העיר חדרה</u>**

על דעת היועץ המשפטי לממשלה, הריני לפנות אליך כדלקמן :

1. בחודש דצמבר 2017 הגשת את מועמדותך למשרת רב העיר חדרה. ביום 14.12.2017, התכנסה ועדת הבחירות לרב העיר חדרה והחליטה לאשר את מועמדותך בכפוף להמצאת פרוטוקול הוועדה, הנוגע אליך, לחברי האסיפה הבוחרת לאחר קבלת התייחסותך (מצ"ב פרוטוקול ועדת הבחירות מיום 14.12.2017 כנספח א').

2. לאחר אישור מועמדותך על ידי ועדת הבחירות, התקבלו בלשכת היועץ המשפטי לממשלה מספר פניות מגורמים שונים שביקשו מהיועץ המשפטי לממשלה להורות על פסילת מועמדותך לכהונת רב העיר חדרה.

3. בפניות עלו טענות נגדך המעלות חשד לגזענות, על רקע אמירות ומעשים שעלו בתחקיר ששודר בתאגיד השידור הציבורי בדצמבר 2016 בעניין עריכת בריתות מילה לבני העדה האתיופית ולעובדים זרים.

4. בהמשך הוגשה עתירה בעניין מועמדותך על ידי עמותת טבקה - צדק ושוויון ליוצאי אתיופיה (בג"ץ 9922/17 **עמותת טבקה נ' השר לשירותי דת**) (מצ"ב העתירה כנספח ב'). בעתירה זו ביקשה העותרת, כי בית המשפט יורה על פסילת מועמדותך בעקבות התחקיר שפורסם כאמור בעניינך.

רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים מיקוד 9149001 ☎ 02-6466544 , 🖷 02-6462740

5. בתחקיר האמור נכללו צילומים שלך מדריך את התחקירן שהתחזה למתלמד כיצד לבצע ברית מילה בקרב אוכלוסיות של עובדים זרים, זאת מבלי שעבר כל הכשרה ותוך ניצול לכאורה של החולשה של אותן אוכלוסיות.

6. התחקיר כלל גם התבטאויות גזעניות שלך ביחס לקהילה של עולי אתיופיה וביחס לאוכלוסיית העובדים הזרים. כך לדוגמא נראה בסרטון כי אתה אומר לתחקירן:

> "הם אתיופים, אתה עושה לאתיופים. הם לא מבינים מי נגד מי. אל תדאג, תשאיר את זה לי".

ובהמשך דבריך-

> "**יש את האתיופים הרגילים ויש גם סודנים שהם יותר גרועים, הם שחורים כמו כושים**. ללמוד עליהם זה הכי טוב שבעולם, לא באולם, אין אנשים, אין אבא אין כלום. גם אם אתה עושה טעויות אפשר לתקן. הם לא מבינים מה זה טעות אפילו. **זה בשר תותחים, כמו שאומרים**".

7. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, האמירות הללו מבטאות תפיסות גזעניות שאותן יש לשלול מן היסוד. גם אם הדברים נאמרו בחדר הסגור ולא בפומבי, לא ניתן להתעלם מהתפיסה הגזענית והבעייתית העומדת בבסיסם, והם משליכים מטבע הדברים על מועמדותך למשרה הרמה של רב עיר.

8. אמנם, תנאי הכשירות לרב עיר קבועים בתקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), התשס"ז-2007, אולם בית המשפט העליון קבע במספר הזדמנויות שונות ובהתייחס למינויים למשרות שונות, כי אין בתנאים הפורמאליים די, שכן "כשירות לחוד ושיקול דעת לחוד". כך לדוגמא נקבע בבג"ץ 4287/93 **אמיתי - אזרחים למען מינהל תקין וטוהר המידות נ' יצחק רבין, ראש ממשלת ישראל** , מ"ז (5) 441:

> "לא כן לעניין שיקול הדעת במינוי או בבחירה לכהונה או בהפסקתה. בהיעדר דיני כשירות אין "מניעת סף" לעריכת המינוי או להפסקתו. על בעל הסמכות לשקול בדבר. עליו לאזן בין השיקולים השונים שיש לקחתם בחשבון. אישום פלילי או הרשעה בפלילים הינם בין השיקולים החשובים. אין הם בבחינת שיקול יחיד".

9. מהאמור עולה, כי תנאי הכשירות לכהונה הינם תנאי סף שיש לעמוד בהם, אולם על הגוף הממנה או הבוחר להפעיל שיקול דעת ולהביא בחשבון שיקולים נוספים, ככל שהם רלוונטיים לעצם המינוי.

10. כידוע, משרת רב עיר היא משרה בעלת חשיבות רבה. רב עיר נושא בשני תפקידים סטטוטוריים מרכזיים – מתן תעודות הכשר לפי חוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג-

רח' צלאח א-דין 29, ת.ד. 49029, ירושלים מיקוד 9149001 ☎ 02-6466544 , 🖷 02-6462740

1983, ורישום נישואין. מתוקף תפקידים אלה, רב העיר אחראי על מערך הכשרות ומערך רישום הנישואין ברשות המקומית. נוסף על תפקידים סטטוטוריים אלה, רב העיר ממלא תפקידים נוספים אחרים אשר לא מוגדרים בחוק, כגון פיקוח על עירובין, פיקוח על מקוואות, מתן שיעורים, השתתפות בתפילות ועוד. נוסף על כל האמור, רב עיר משמש כדמות ציבורית ממלכתית רמת מעלה ברשות המקומית.

11. ברי, כי רב עיר אמור לשמש כמנהיג רוחני ולתת שירותי דת לכלל האוכלוסייה בעיר, לרבות הקהילה של עולי אתיופיה ולזכות באמונם. לטעמנו, אמירות כאלו שנאמרו עלולות לפגוע באמון הציבור במשרה ובמי שנושא בה, ועשויות להשליך גם על הפניה של הנפגעים מהתבטאויות אלה לשירותיו של רב העיר.

12. בבג"ץ 4646/08 **יואל לביא נ' ראש הממשלה** (פורסם בנבו, 2008), דן בית המשפט העליון בפסילת מועמדותו של העותר לתפקיד מנהל מינהל מקרקעי ישראל על ידי היועץ המשפטי לממשלה, על רקע אמירות גזעניות כלפי הציבור הערבי בישראל. פסק הדין עסק אמנם במינוי לתפקיד ציבורי על ידי הממשלה, אולם כיוון שעסקינן במועמדות לכהונה בתפקיד ציבורי, הקביעות בפסק הדין נוגעת במישרין גם לענייננו, וראה לעניין זה דבריה של השופטת ביניש:

> "בהתחשב במכלול השיקולים האמורים עליהם עמדנו, ברי כי המסקנה המהותית אליה הגיע היועץ המשפטי לממשלה בעניין פסילתו של העותר לתפקיד מנהל המינהל, אינה מהווה סטייה מההלכה הפסוקה כנטען על-ידי העותר, אלא היא בגדר יישום אמות-המידה שנקבעו בפסיקתו של בית-משפט זה על נסיבותיו הייחודיות של המקרה שלפנינו. אכן, פסילתו של מועמד הכשיר מבחינה מקצועית לתפקיד ציבורי וזאת בשל התבטאויות פסולות שלא נפתחה בגינן חקירה, תיעשה רק במקרים חריגים ויוצאי-דופן במיוחד. עם זאת, בנסיבות העניין שלפנינו ונוכח מכלול הטעמים עליהם עמדנו, שוכנענו כי צדק היועץ המשפטי לממשלה במסקנתו לפיה מינויו של העותר לתפקיד מנהל המינהל היה משליך באופן ממשי על דמותה של המערכת הציבורית ופוגע באופן מהותי ועמוק באמון הציבור בה, ולפיכך היה בו כדי להוות חריגה קיצונית ובולטת ממתחם הסבירות".

13. להווה ידוע, כי בעקבות התחקיר התכנסה הוועדה הבין-משרדית לפיקוח על המוהלים כדי לדון בהשלכות התחקיר על הסמכתך. במסגרת החלטתה, ביקרה הוועדה את התבטאויותיך "הפוגעניות והבלתי ראויות לחלוטין" גינתה אותן בחריפות, וראתה בהן התנהגות שאינה הולמת מוהל. עוד הגיעה הוועדה לכלל מסקנה, כי בהתנהלותך התכוונת להטעות את הוועדה וליצור בפניה מצג שווא לפיו המתלמד עמד בכללי החניכה, בכדי לקצר את הליכי הסמכתו. כידוע לך, החלטת הוועדה הייתה לשלול את הסמכתך ללמד תלמידים במשך שלוש שנים, וכן השעיה על תנאי של הסמכתך כמוהל למשך שלוש שנים. גם החלטה זו – על נימוקיה ומשמעויותיה – צריכה לבוא בחשבון במסגרת מכלול השיקולים בעניין מועמדותך לרב העיר.

רח' צלאח א-דין 29, ת.ד. 49029, ירושלים מיקוד 9149001 ☎ 02-6466544 , 🖷 02-6462740

14. כאמור, החלטת ועדת הבחירות הייתה לאשר את מועמדותך בכפוף להמצאת פרוטוקול הוועדה הנוגע אליך לחברי האסיפה הבוחרת לאחר קבלת התייחסותך. בעקבות החלטת ועדת הבחירות, פנה אליך מרכז הוועדה, הרב חזקיהו סאמין ביום 14.12.2017 והודיע לך על כוונת ועדת הבחירות להעביר כאמור את פרוטוקול הוועדה לחברי האסיפה הבוחרת (מכתבו של הרב סאמין מצ"ב כנספח ג').

15. במענה למכתבו של הרב סאמין, שלחת ביום 17.12.2017, את תגובתך לטענות שעלו בפרוטוקול הוועדה (מכתבך לוועדת הבחירות מצ"ב כנספח ד').

16. במכתבך אתה מסביר, כי דבריך הוצאו מהקשרם ונאמרו בדרך הומוריסטית כדי להפיג את המתח של התחקירן שהתחזה למתלמד. כמו כן, ציינת, כי התנצלת בפומבי על הדברים, והבעת חרטה על אמירתם.

17. על אף ההסתייגות שהובעה במכתבך כאמור, לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, לא הופג החשש שאמירות אלה מבטאות תפיסות גזעניות פסולות, אשר מפלות בין אדם לאדם על בסיס מוצא, שאין להלמן כאשר עסקינן במי שמבקש לשאת בתפקיד רם של רב עיר בישראל. יובהר, כי מסקנה זו אינה נשענת על ממצאי התחקיר הטלוויזיוני בלבד, כי אם על החלטת הוועדה הבין-משרדית לפיקוח על המוהלים, אשר ערכה בירור בנושא וקיבלה החלטתה לא לפני ששקלה בכובד ראש את הטענות שהשמעת בפניה, בין היתר, באמצעות בא כוחך. לכך יש להוסיף, כי המדובר בפרשה בעלת הד ציבורי-תקשורתי אשר לא עבר מאז פרסומה זמן רב וכן, כי בעיר חדרה קיימת אוכלוסייה לא מבוטלת של עולי אתיופיה. גם את אלה יש להביא בחשבון בבחינת סבירות הבחירה במועמד. עוד נציין, כי ההסתייגות מהאמירות לא מרפאת כליל את הפגיעה באמון הציבור כאמור לעיל, בפרט של אותה הקהילה.

18. לפיכך, ונוכח השיקולים השונים המפורטים לעיל, היועץ המשפטי לממשלה סבור, כי בחירה בך לכהן במשרת רב עיר לעת הזו מעלה קשיים משפטיים ואף עלולה להיתפס לכאורה כבלתי ראויה, זאת בין השאר בשים לב לכך שלא חלף פרק זמן משמעותי בין מועד אמירת הדברים לבין מועד הבחירות.

19. עוד נציין, כי לעמדת היועץ המשפטי לממשלה מידע זה הוא מידע נוגע לענין וצריך לעמוד לפני חברי האסיפה הבוחרת בעת בחירתם. משכך, בכוונתנו להעביר מידע זה לחברי האסיפה הבוחרת ולציין בפניהם את הקשיים המשפטיים שהיועץ המשפטי לממשלה מוצא כאמור בבחירה בך לכהונת רב העיר חדרה.

רח' צלאח א-דין 29, ת.ד. 49029, ירושלים מיקוד 9149001 ☎ 02-6466544 , 🖷 02-6462740

20. ככל שתבקש להעביר התייחסותך לדברים, הנך מתבקש לעשות כן עד ליום 24.1.2018. אם תרצה בכך, התייחסותך תועבר כמובן גם היא לעיון חברי האסיפה הבוחרת.

ב ב ר כ ה,

ארז קמינץ
משנה ליועץ המשפטי לממשלה

העתק:
היועץ המשפטי לממשלה
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי- מנהלי)
היועץ המשפטי למשרד לשירותי דת
היועץ המשפטי לרבנות הראשית
עו"ד יונתן ברמן, מחלקת בג"צים, פרקליטות המדינה
עו"ד אלעד רוזנבלט, ב"כ הרב אסולין

רח' צלאח א-דין 29, ת.ד. 49029, ירושלים מיקוד 9149001 ☎ 02-6466544 , 🖷 02-6462740

נספח 27

יפעת/מחקרי מדיה

ייצוג יוצאי אתיופיה בתקשורת הישראלית

יולי - נובמבר 2017

משרד המשפטים
Ministry of Justice

עורך המחקר: שחר גור, מנהל יפעת מחקרי מדיה
Shahar_g@ifat.com | 03-5635011

לעדה השפעה על הנעשה ועל
החלטותיה.

- **סמכות** – הוועדה היא סמכות ייעוצית, שתפקידה לייעץ לשר המשפטים בכל הנוגע לתיקון חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007, ולתיקון חוק הפטנטים, התשכ"ז-1967, ולתיקון חוק סימני מסחר, התשל"ב-1972, ולתיקון חוק הגנת הצמחים, התשכ"ו-1965, ולתיקון חוק הגנת זכויות קניין רוחני בתקנות הסחר, התשס"ז-2007, ולתיקון חוק הגנת הזכויות במוצרי מוליכים למחצה, התשס"ז-2007

ניצולים מיוחדים

ניצולים מיוחדים

דמויות בתפקיד מומחה

מעטים מאד מבני העדה הוצגו כמומחים

מספר הדמויות בסרטים

רוב המופעים הוו באיטומים שוליים ולא התבטאו

אחוז הייצוג מכלל הדמויות

נמוך משמעותית מהשיעור האוכלוסייה שעומד על 1.67%

עמדות ואישיות מסגור

דמויות חשות שהשלטון פועל נגדן

המוצגת

דמויות חשות שהשלטון פועל נגדן

יחס בין סרטים עסקו בנושא הפיגועים

עסקו בנושא הפיגועים

ובין סרטים שלא

שהתמקדו בנושאים אחרים

הדמות לעדה ובין השלטון

מהסרטים הצביעו על עוינות

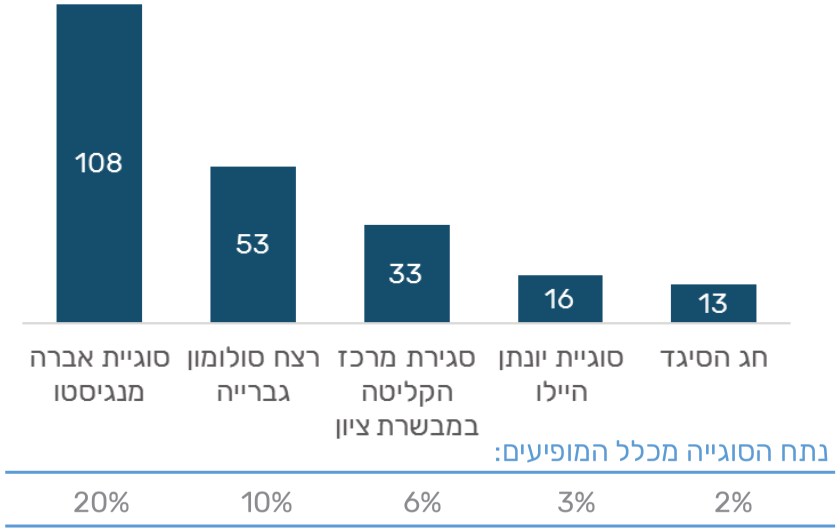
שיעור אלימות גבוה

- על מנת להגיב את שיעור האלימות גבוה שם אלימות שמופנית נגד מיעוטים שמוגדרים בסטטוס המחקר ממוקד כלל הדמויות בכלל תחומי הפעילות שנבדקו זה.
- חישוב זה מעיד כי אחוז "יצוג העדה האתיופית בתקשורת עומד על **0.68%** ומהווה משיעור נמוך

סוגיות ואישים בולטים

- כמות משמעותית מבני העדה הופיעה במסגרת מספר סוגיות ספציפיות. הסוגיות הבולטות היו סוגיית החטוף **אברה מנגיסטו** (20% מכלל יוצאי אתיופיה הופיעו במסגרת סוגייה זו) וסוגיית הפיגוע בהר אדר בו נרצח סמ"ר **סולומון גברייה** ז"ל.
- המאבק אותו מנהלת משפחת מנגיסטו הוביל לכך שמרבית האישים הבולטים בתקופה הנבדקת היו מקרב המשפחה, לצד גברייה ז"ל ויונתן היילו שסוגיית שחרורו נידונה בתקשורת בתקופת המחקר.
- פרט לסוגיות אלו, בלטו אישים נוספים בעיקר במסגרת נושאי תרבות וספורט, ללא אישי ציבור או מומחים בולטים.

סוגיות בולטות לפי מספר הופעות של דמויות:

אישים בולטים בתקופה הנבדקת:

שם	מספר מופעים	הקשר
אברה מנגיסטו	38	סוגיית אברה מנגיסטו
סולומון גברייה ז"ל	21	רצח סולומון גברייה ז"ל
אילן מנגיסטו	19	סוגיית אברה מנגיסטו
אגרנש מנגיסטו	15	סוגיית אברה מנגיסטו
היילי מנגיסטו	13	סוגיית אברה מנגיסטו
יונתן היילו	11	סוגיית יונתן היילו
טיטי אייאנאו	7	דוגמנית ואשת תקשורת
זיוה מקונן דגו	6	מנכ"לית אגודה ישראלית למען יהודי אתיופי
יעקב בריהון	5	שחקן בית"ר ירושלים

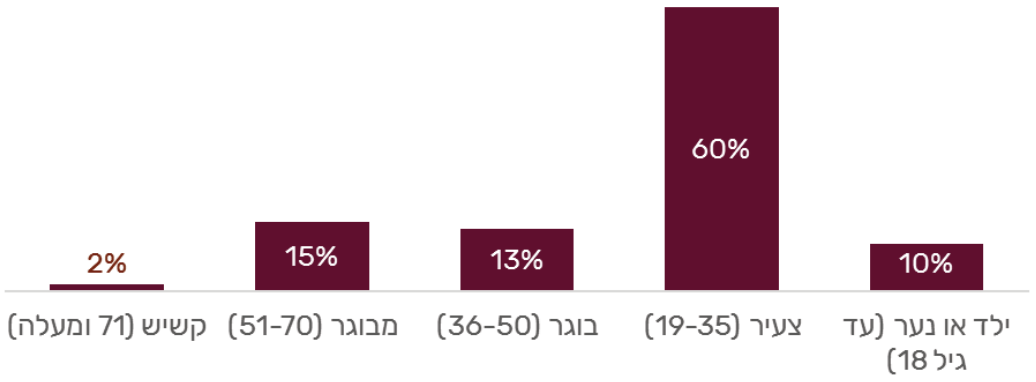
דמוגרפיה בייצוג

- במחקר נבחנו מאפיינים דמוגרפים של בני העדה אשר הופיעו בתקשורת ובהם מאפייני גיל, מגדר, רמת דתיות ומקום מגורים. באופן כללי, גברים הופיעו בשיעור גבוה בהרבה מנשים.
- הניתוח מעיד כי 43% מהמופיעים בתקשורת היו **גברים בגילאים צעירים** (19 עד 35) – הקבוצה המיוצגת ביותר מקרב אוכלוסיית יוצאי אתיופיה.
- מבחינת מקום מגורים בלטו היישובים **נתניה וירושלים**, זאת בנוסף ליישובים שנקשרו באופן טבעי לסוגיות הבולטות (מבשרת ציון, אשקלון ובאר יעקב).

* בניכוי מופעים שלא היה ניתן לזהות

קבוצות גיל:

סיכום דברי הנואשים

- האסטרטגיה שגובשה בכנס מתייחסת לשלושה מרכיבים עיקריים: מניעה, אכיפה ושיקום. (מניעה)
- בהצעה זו נדרש מעסיק שמעסיק עובדים מהגזעים המוגדרים בחוק כמי שנמצאים בסיכון גבוה לסבול מתאונות עבודה, לבצע הערכת סיכונים מיוחדת לעובדים אלו. (מניעה)
- **מעסיקים שלא יעמדו בדרישות החוק יחויבו בקנס מנהלי בסך 175 ש"ח.** (אכיפה)
- בנוסף, ככל שיתברר כי מעסיק לא נקט באמצעים הנדרשים על מנת למנוע תאונת עבודה, ניתן יהיה להגיש נגדו תביעה אזרחית.

סקירת הספרות:

דוגמא לקמפיין מאבק מעסיקים בקרב עובדים:

מועצת אחריות
יולי, 2011
(כלכלי תפעולי שעה)

הקשר הדמויות בהקשר

- הקשר המופיע בכתבה מתייחס לאיסוף מסוים ומסוים הופעתה בו כלומר, האם הדמות הובאה בשל בקיאותה ומומחיותה בנושא (הופעת מומחה או פרשן) בשל העובדה שהיתה מעורבת (דמות מוכרת לציבור) או שהיא נפגעה.

הקשר הדמויות בכתבות עסקו בעיקר בנושאים חברתיים ופחות בנושאים פוליטיים וביטחוניים.

הדמויות המופיעות בכתבות עסקו בעיקר בנושאים חברתיים ופחות בנושאים פוליטיים וביטחוניים.

מוכר\ת לציבור	מומחה\ית או פרשן\ית
אנשים בולטים לדוגמה:	אנשים בולטים לדוגמה:
• **אסא בוסקילה** - חוסה בשיר	• **דוד מקונדו** - מכ"לית אגודה לתרבות וחוקרת מרצה - **אדנו, עלמה**
• **לימור לוגאסי** - אסיר	• **אלישבע ואנונו** - דוגמנית ומנחת טלוויזיה - **אלישבע טנטסו ונגאו**
• **אלישבע טנטסו ונגאו** - דוגמנית ומנחת טלוויזיה	• **יעל בר זוהר** - פקד במשטרה ישראלית - **יעל בר זוהר**
• **אדנו, עלמה** - מוזיקאית	• **פרדריק דנקו** - עבד עמותה לקידום זכויות עובדים זרים - **דנקו, פרדריק**
• **יעל בר זוהר** - פקד במשטרה ישראלית - **יעל בר זוהר**	• **דוד מקונדו** - עו"ד עמותה לקידום זכויות עובדים זרים - **מקונדו, דוד**
• **פרדריק דנקו** - עבד עמותה לקידום זכויות עובדים זרים - **דנקו, פרדריק**	• **יעל בר זוהר** - פקד במשטרה ישראלית - **יעל בר זוהר**
• **דוד מקונדו** - עו"ד עמותה לקידום זכויות עובדים זרים - **מקונדו, דוד**	• **אלישבע ואנונו** - דוגמנית ומנחת טלוויזיה - **אלישבע טנטסו ונגאו**
• **אסא בוסקילה** - חוסה בשיר	• **לימור לוגאסי** - אסיר - **לימור לוגאסי**
• **לימור לוגאסי** - אסיר	• **אסא בוסקילה** - חוסה בשיר

הקשר הדמויות בכתבות

דוגמא למומחה- קסאהון אלמנה אשוב בנושא שמור

כאן 11, 2.10

דוגמא למוכרת לציבור- טהוניה רובל

חברת החדשות, 4.11

עוזבים את הארץ

- מבחינת נושא האיסוף בהם הופיעו בני העדה בתקשורת סוגיית אבחנה מגיסטון (בטורל), הנושא הבולט ביותר היה **משטרה ומשפט ויחסי אזרח**. לצדו בלט גם נושא **אלימות משטרתית**, שעלה לרוב כחלק מתפקידם כשוטרים וכחיילים. נושא **עזיבת הארץ** דורג שלישי וסייע להרחבת מגוון הדמויות הנחשפות בפני הציבור.
- ישנם הבדלים בין הנושאים בהם מוצגים בני העדה באופן כללי ובין הנושאים בהם מובאים כמומחים, כאשר נושא החינוך מוביל מבין הופעות המומחים.

נושאים מובילים:

נושאים מובילים לפי תפקיד האיש:

מומחה\ית או פרשן\ית	מנהל\ת ציבור	הופעה אחרת
1. חינוך	1. תרבות וחברה	1. משטרה ומשפט
2. תרבות וחברה	2. משטרה ומשפט	2. צבא וביטחון
3. משטרה ומשפט	3. ספורט	3. תרבות וחברה
4. צבא וביטחון	4. בידור וטלוויזיה	4. עלייה

פקד יובל טגניה
קצין במשטרת ישראל
30.11, חברת החדשות

רס"ל יוסף בלטה
חייל מג"ב
8.9, חברת החדשות

* בשאלה זו נטרלו המופיעים במסגרת סוגיית אבחנה מגיסטון על מנת שלא לחטות את הנתונים.

גזענות ואלימות מוסלמים

- תוארו מקרים שונים של אלימות גזענית כלפי מוסלמים ואחרים.
- הדמויות השונות שתוארו בסיפורים הגזעניים הן מגוון רחב של אנשים, כולל נשים, ילדים וקשישים.
- כל האירועים שתוארו התרחשו בישראל.

גזענות ואלימות מוסלמים בישראל

- לא ידוע לנו על מחקרים שנערכו בנושא זה, אך ניתן להניח כי מדובר בתופעה נרחבת.
- אמנם המוסלמים מהווים כ-18% מאוכלוסיית ישראל, אך הם מהווים כ-38% מכלל הנפגעים מפשעי שנאה.

קישור הדמות לעדה ופילוח לפי מקצוע:

היחס לדמויות סטריאוטיפיות

- הפרסטרים האיכותניים המעמיקים נגעו ליחס לו זכתה הדמות (מפגן/סימפטי/ניטרלי/בקורתי), מסגור הופעתה (מניע-חזק או קורבן-חלש) וההשפעה על סטיגמות כתוצאה מהופעה (מנחא או מחזק תפיסות סטיגמטיות).
- המחקר מעיד על **שיעור של פי שלושה בהופעה בתקשורת של קורבנות או חולשה על פני הופעה כמניע או דמות חזקה**. יתר על כן, **מספר הדמויות הסטריאוטיפיות שהופיעו בכתבות היה גבוה פי שלושה מזה של הדמויות הלא סטריאוטיפיות**.
- פרמטר היחס לדמות היה לכוב חיובי אך חשוב להבדיל בין **'לגמרי-חיובי'**, יחס שעלה כמעט תמיד יחד עם ניתוץ סטיגמות, לבין **'חיובי-מסויג'**, במקרים שבהם מקדם שיבוי הוצג כלא החלטי.

סטיגמטיות ופיקוח לפי היחס לדמות:

תפיסת הדמות:

ניתוץ סטיגמות וחיזוק סטיגמות

יחס מפרגן לדמות חזקה

"דוד קרוב מהשם עזבו"

"הדמות הפיזית לקריאה גם שלילי לא בלקלים סרטים של שם סרטים בשתיים שמשמש בשתיים לקריאה 450 שהדמות שהשלילי הכתבה ■ והדמות והכתבה לקריאה גם שלילי לא בלקלים סרטים של שם סרטים"

31.8, מעריב השבוע

1.9, ישראל היום

לקחים ואתגרים מרכזיים

- מדיניות ההגירה של ישראל מתאפיינת בחוסר יציבות ובשינויים תכופים, ולכן קשה לבנות מדיניות ארוכת טווח.
- הקמת רשות ייעודית לניהול ההגירה, שתרכז את כל הסמכויות והכלים, עשויה לייעל את הטיפול בנושא.
- יש לבחון מחדש את מדיניות הכניסה והשהייה של עובדים זרים, ולהתאים אותה לצרכי השוק ולמגמות הדמוגרפיות.
- יש לשקול הקמת מנגנון לאומי לבחינת בקשות מקלט, בדומה למנגנונים הקיימים במדינות אחרות.
- יש לבחון מחדש את מדיניות ההרחקה, ולוודא שהיא עומדת בסטנדרטים הבינלאומיים ובזכויות האדם.
- יש לפתח מדיניות ברורה ומקיפה לטיפול בילדים ללא ליווי, תוך מתן עדיפות לאיחוד משפחות ולטובת הילד.
- יש לבחון מחדש את מדיניות הכניסה והשהייה של עובדים זרים, ולהתאים אותה לצרכי השוק ולמגמות הדמוגרפיות.
- יש לשקול הקמת מנגנון לאומי לבחינת בקשות מקלט, בדומה למנגנונים הקיימים במדינות אחרות.
- יש לבחון מחדש את מדיניות ההרחקה, ולוודא שהיא עומדת בסטנדרטים הבינלאומיים ובזכויות האדם.